REBECCA MILLER

asmeniniai PIPOS LI gyvenimai

TYTO ALBA

REBECCA MILLER

asmeniniai PIPOS LI gyvenimai

TYTO ALBA

REBECCA MILLER

asmeniniai PIPOS LI gyvenimai

Iš anglų kalbos vertė
Agnė Zolubienė

VILNIUS 2009

UDK 820(73)-3
Mi212

Rebecca MILLER
THE PRIVATE LIVES OF
PIPPA LEE
Canongate, Edinburgh, 2008

THE PRIVATE LIVES OF PIPPA LEE
Copyright © Rebecca Miller, 2008
All rights reserved
© Agnė Zolubienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2009
© Ilona Kukenytė, viršelio dizainas, 2009
© „Tyto alba", 2009

ISBN 978-9986-16-738-9

Skiriu D.
ir Barbarai Browning

Pirma dalis

Raukšlių kaimas

Pipai teko pripažinti, kad namas jai patinka.

Tai vienas iš naujesnių namų, jiems taip sakė. Indaplovė, skalbyklė, skalbinių džiovyklė, mikrobangų krosnelė, elektrinė orkaitė – naujutėlės. Nauja kiliminė danga. Septikas. Stogas. Bet rūsio grindys buvo įtrūkusios, o gruntas tarp vonios kambario plytelių patamsėjęs nuo pelėsių. Irimo ženklai, pamanė Pipa, lyg senio burna su spindinčiais protezais, priklijuotais prie dantų likučių. Įdomu, kiek žmonių šiame name baigė savo dienas, mąstė ji. Medetkų kaimas, pensininkų bendruomenė: laiptelis į rojų. Čia buvo visko – baseinas, restoranai, nedidukas prekybos centras, degalinė, sveiko maisto krautuvė, jogos pamokos, teniso aikštynas, slaugytojos. Net ir budintis psichologas, padedantis susitaikyti su netektim, du šeimos konsultantai, seksologas ir žolininkas. Knygų skaitytojų grupelė, fotomėgėjų būrelis, sodininkų bendrija, laivų modeliukų kūrėjų klubas. Viskas vietoje. Pipa su Herbiu pirmą kartą į Medetkų kaimą užklydo grįždami iš kviestinių priešpiečių Konektikute į savo pajūrio namą Long Ailande prieš dvidešimt metų, kai Pipai tebuvo vos per trisdešimt, o Herbiui – šešiasdešimt. Herbis pasuko ne į tą pusę, ir jiedu pamatė važiuoją siaurute vingiuojančia gatve, apstatyta vienaaukščiais pilkšvai rusvais na-

mais. Buvo penkta valanda popiet, auksinė balandžio pavakarės saulės šviesa krito ant tvarkingai nupjautų pievelių. Namai atrodė vienodi, su bendrais įvažiavimo keliukais, jų gale it aviliai stūksojo daugybė pašto dėžučių su numeriais. Net ir keturženkliais. Herbis neabejojo, kad pora posūkių į kairę ir vienas į dešinę grąžins juos į pagrindinį kelią, bet atrodė, kad kiekvienąkart pasukę jie nuklysta vis giliau į gyvenvietę.

– Kaip pasakoje, – pratarė Pipa.

– Kokioje dar pasakoje? – suirzusiu balsu paklausė Herbis.

Pipa visur įžvelgdavo poeziją. Jei leistum, klaidžiojimą po gyvenvietę ji paverstų pasaka iš brolių Grimų.

– Na, žinai, – kalbėjo ji, – kai vaikai įžengia į mišką, viskas staiga pasikeičia, vieni ženklai stebuklingai virsta kitais, jie pasiklysta, ir dar būna kokia nors ragana.

Medžiai ištįso, užstodami paskutinius saulės spindulius. Ėmė temti.

– Ragana bent parodytų mums kelią, – sukdamas vairą bambėjo Herbis. Jo stambiose rankose vairas atrodė kaip žaisliukas.

– Man rodos, jau kartą važiavome pro šį fontaną, – tarė Pipa žiūrėdama atgal.

Dar po dvidešimties tuščiai iššvaistytų minučių jiedu atsidūrė Medetkų kaimo degalinėje. Draugiškas paauglys tamsiai mėlyna uniforma parodė, kaip išvažiuoti. Taip paprasta – tereikėjo du kartus pasukti į dešinę, tada į kairę. Herbis negalėjo patikėti, kad pats nesusigaudė. Kai po kelių dienų sužinojo, kad Medetkų kaimas yra pensininkų bendruomenė, juos suėmė juokas. Raukšlių kaimas – taip gyvenvietę vadino vietiniai. „Žinot, mes ten klaidžiojome taip ilgai, – vėliau pasakodavo Herbis, – nedaug trūko, kad būtume turėję išeiti į pensiją ir ten apsigyventi.“

Tačiau daugiausia juoko tas pasakojimas sukėlė per įkurtuvių vakarėlį, kurį Pipa surengė trečią šeštadienį po atsikraustymo į Medetkų kaimą. Daugelis brangių draugų atvyko pusiau juokais palydėti jų į naują gyvenimą.

Semą Šapiro, kampuotą, plinkantį į šeštą dešimtį įkopusį vyriškį, tikriausiai galima buvo laikyti puikiausiu prozininku šalyje. Žinia apie milžinišką avansą, kurį Herbis sumokėjo jam už naujausią romaną, net buvo patekusi į laikraščius. Semas atsistojo ir pakėlė taurę už Herbį ir Pipą, greitai berdamas žodžius ir kapodamas sakinius:

– Mes visi žinome, kad Herbis Li gali pasirodyti tikras šunsnukis, bet paprastai jis būna teisus. Ir knygose, ir gyvenime jis labiausiai nepakenčia savigailos. Todėl yra nuostabus redaktorius ir bjaurus kietas žmogysta. Herbi, negaliu patikėti, kad tau aštuoniasdešimt. Tai reiškia, kad ir man jau ne trisdešimt penkeri. Bet sakau jums: rinkdamasis žodžius Herbis turi absoliučią klausą. Su moterimis – kitaip. Manau, visi suprantate, apie ką aš kalbu. – Nuvilnijo nedrąsus sumišusių svečių juokas, vienas vyriškis nusikvatojo. Semas tęsė: – Taigi, kai jis man pranešė ketinąs vesti Pipą, pamaniau: „Štai ir vėl!“ Ji kaip... radioaktyvi uogienė. Saldi, bet mirtina. Bet Herbis nepaisė mano patarimų, kliovėsi tik savo uosle – turiu pridurti, savo milžinišku uoslės padargu, nė iš tolo nepanašiu į tas banalias noseles, kurias kasdien matome mieste, – kol galiausiai susidėjo su įspūdingiausia moterimi, kokią man yra tekę sutikti. Su Pipa Li esame pažįstami jau ketvirtį amžiaus, bet nesitikiu kada nors iš tiesų ją pažinti. Ji – paslaptis, hieroglifas, tai, ko šiandien beveik nebeliko: asmenybė, valdoma ne ambicijų, godulio ar begėdiško dėmesio troškimo, o noro iki galo išgyventi kiekvieną dieną ir bent truputį palengvinti gyvenimą ją supantiems žmonėms. Pipa kilni. Pipa stilinga.

Kiečiau suspaustos lūpos ir vos pastebimai suraukti antakiai – Pipa nepritarė. Norėjo, kad Semas liaupsintų Herbį, o ne ją. Semas metė į ją guvų lyg paukščio žvilgsnį; pagavo ženklą, šyptelėjo ir tęsė:

– Ir nuojauta Herbio neapvylė, jis pajuto, kokia ji, nors perprasti ją buvo velniškai sunku. Vadinasi, ir jis neprastas. Geriu į sveikatą žmogaus, kuris net ir šiuo gyvenimo etapu išlieka nenuspėjamas. Herbi, neišmanau, ką galvoti apie tavo sprendimą persikelti iš Gramerso parko į Medetkų kaimą. Tai kuklumas? Praktiškumas? Ar užsispyrimas? Bet kol Pipa gamins savo puikųjį ėrienos kepsnį, esu pasiruošęs netgi nešioti tavo golfo lazdas, jei prireiks.

– Nemanau, Semai, kad iš tavęs išeitų geras nešikas, – pratarė Herbis, nusišypsodamas puse lūpų, kaip visada, kai juokaudavo.

– Nenumanai, ką gali alkanas žydas! – šūktelėjo Semas Šapiro.

– Man tai atrodo gana nuostabu, – pasigirdo įžeistas nosinis balsas. Moira Dalz, poetė, jau kelerius metus gyveno su Semu. Turkiškai sukryžiavusi kojas ji sėdėjo ant grindų prie Herbio. – Noriu pasakyti, jūs viską palikot praeityje. Pipa, tu be galo drąsi – tiesiog šitaip, atsistojai ir išėjai, pradėjai naują gyvenimą.

Pipa susirūpinusi stebėjo savo trapią draugę. Tikėjosi, kad Semas neišgirdo balse gniaužiamų ašarų.

– Jaučiuosi laisva, – tarė Pipa. – Nebereikia rūpintis dideliais namais.

– Negriauk mano iliuzijų, – įsiterpė Semas, – man tu esi tikras menininko žmonos įsikūnijimas: rami, dosni, protinga, graži. Puiki virėja. Tokių šiais laikais beveik neliko.

Moira Dalz metė į Semą žudantį žvilgsnį, bet tas nekreipė dėmesio.

– Ir Herbis tokios žmonos nenusipelno, jis juk ne menininkas. Niekad anksčiau apie tai nepagalvojau! Štai paskutinė tikra meni-

ninko žmona šiuolaikiniame pasaulyje, o ištekėjusi už leidėjo! – Jis prajuko kudakuojamu juoku, o paskui sunkiai įkvėpė išleisdamas į asilo bliovimą panašų garsą.

– Kai susituokėme, ji nebuvo tokia, – tarė Herbis. – Aš ją prijaukinau.

– Ak, užsičiaupk, – Pipa nusišypsojo, irdamasi į virtuvę ir svarstydama, ar Semas ne per smarkiai erzina Herbį.

Benas, Pipos ir Herbio sūnus, šveisdamas kepimo skardą, žvilgčiojo į svečius pro langelį, atsiveriantį į valgomąjį. Nors dar nebuvo baigęs teisės studijų universitete, jau buvo įgavęs prastą vidutinio amžiaus vyriškio laikyseną ir nepikto pesimizmo. Įdėmus Beno žvilgsnis pro apvalius profesoriškų akinių stiklus verte vėrė motiną.

– Tikiuosi, Herbis jaučiasi gerai, – tarė Pipa, uždegdama mažutį rankinį degiklį ir nukreipdama į penkiolika indelių *crème brûlée*, prancūziško vanilinio kremo. Ant kiekvieno užbertas cukraus sluoksnis ėmė burbuliuoti ir patamsėjo, įgaudamas karamelės spalvą.

– Mama, jis puikiai jaučiasi. Niekas nesugebėtų užgauti jo savimeilės.

– Tai tau taip atrodo.

– Man labiau rūpi tu.

– Ak, mielasis, man viskas gerai.

– Tavo bėda, kad per lengvai prisitaikai. Prisitaikantis hieroglifas...

Pipa paglostė Beno ranką. Jis visuomet stengėsi apsaugoti ją nuo blogio, norėdavo ji to ar ne. Kitame kambaryje, palinkęs į priekį savo kėdėje, Herbis kažką labai susikaupęs kalbėjo Semui. Jis vis dar vyriškai gražus, pamanė Pipa. Aštuoniasdešimtmetis su puikia ševeliūra ir savais dantimis. Kažin, kada viskas sugrius?

– Ir tu turėtum taip padaryti, – sakė jis Semui. – Žinoma, jei tik sugebėsi pasenti. Patariu. Viską, ką užgyvenau, paverčiau grynaisiais. Pardaviau išsimokėtinai. Kitaip parduoti nekilnojamąjį turtą užtruktų metų metus ir pusė pelno atitektų valstybei.

– Maniau, kad tau patinka mokėti mokesčius! – įsiterpė scenaristas Donas Sekstonas, kurio ilgai tęsiami balsiai skambėjo tarsi iš senos komedijos „Filadelfijos istorija".

– Tikrai! – pritarė aštrialiežuvė Dono žmona Filisė. – Juk visuomet sakydavai, kad vyriausybė turėtų *didinti* mokesčius.

– Neketinu remti to mėšlino karo, – atsiliepė Herbis.

– Ak, šitaip, vis dėlto prabilai apie etiką, – tarė Semas. – O aš beveik neabejojau, kad čia kaltas išpindėjimas.

– Baik, tu viską per daug supaprastini, – suniurzgė Herbis, nors jam patiko būti traukiamam per dantį.

Pipą staiga užplūdo susižavėjimas Semu, kuris su Herbiu kalbėjosi puikiai derančiu žaismingai nepagarbiu tonu. Ji jaudinosi, kad dabar, kai nenugalimasis atsidūrė senų žmonių bendruomenėje, aplinkiniai ims su juo elgtis kitaip. O Semas kalbėjo taip, tarsi tai tebūtų beprotiška išdaiga – kaip tik to ir reikėjo. Didysis Herbis Li, didvyris, išlaikęs vieną paskutinių nepriklausomų šalies leidyklų, nepalaužiamasis kovotojas už Didįjį Amerikietiškąjį Romaną – pripažįsta, kad paseno. Visiems kambaryje susirinkusiems buvo sunku susitaikyti su šia mintimi. Herbio senatvė vertė pagalvoti ir apie savo amžių. Po Herbio netruks ateiti ir jų eilė.

Pipa nė įsivaizduoti negalėjo, kad Herbis sugalvotų kraustytis gyventi į pensininkų bendruomenę, nors buvo įpratusi prisitaikyti prie to, kad jos vyras kartais staiga imdavo ir pakeisdavo gyvenimo laivo kursą. Nors Herbis atrodė tvirtas ir nepajudinamas, giliai širdyje buvo impulsyvus; visą savo gyvenimą priimdavo sprendimus nesvyruodamas ir ryžtingai – taip jis pirko rankraš-

čius, atsisakydavo darbo leidyklose ir net vesdavo. Pipa puikiai žinojo, kad Herbis be galo – net prietaringai – pasitiki nuojauta; gali būti, kad jis apskritai pasitiki tik ja. Užtekdavo lengvučio vidinio kompaso rodyklės krustelėjimo – ir kas nors turėdavo keistis. Todėl, kai jis grįžo namo kvatodamas, saujoje gniauždamas Medetkų kaimo pensininkų bendruomenės reklaminį leidinuką, ir pasakė: „Tai ta vieta, kur anąkart buvome paklydę!", paskui visą popietę praleido savo darbo kambaryje vartydamas blizgančius slidžius puslapius, – ji pajuto, kad kažkas bręsta. Galiausiai savo pasiūlymą jis pateikė kaip praktinį sprendimą: „Man beliko penkeri, na, galbūt dešimt metų. Kam mums namas paplūdimyje? Vaikai su mumis nebegyvena. Manhatanas – tikra rakštis subinėj. Tuščiai švaistome kruvinu prakaitu uždirbtus pinigus, kurie tau praverstų ateityje. Parduosime turtą ir, kai manęs neliks, Pipa, beveik visi pinigai atsidurs tavo kišenėje. Galėsi keliauti, nusipirkti butuką senamiestyje. Jei viską parduosime, tu būsi laisva." Bet toje ryžtingoje kalboje Pipa uoste užuodė baimės dvelksmą; praėjusiais metais vos per vieną savaitę Herbį buvo ištikę du infarktai. Ilgus šešis mėnesius jai teko už jį daryti viską. Pats nebeįstengdavo net užlipti į antrą aukštą. Dabar jis miegodavo pokaičio ilgiau negu anksčiau, bet buvo atsigavęs, net stipresnis – beveik tobula mityba ir mankšta darė savo, bet tos kankinančios dienos, kai jųdviejų su Pipa pečius nelauktai užgriuvo senatvė, paliko neišdildomą žymę jų gyvenime. Pipa žinojo – Herbis siaubingai nenori, kad ji būtų priversta jį slaugyti. Atvirai kalbant, išsikraustydamas į Medetkų kaimą jis bandė užbėgti už akių neišvengiamai karšačiai. Kaip tik toks ir buvo tikrasis Herbis: nesentimentalus realistas, be galo trokštantis išsaugoti vyriškumą.

Tai, kad Semas Šapiro, kuris per pastaruosius tris dešimtmečius buvo tapęs geriausiu Herbio draugu, gyvena vos už penkio-

likos minučių kelio, yra kartu ir palaima, ir gėda, suprato Pipa. Semas lydėjo Herbį iš vienos leidyklos į kitą metų metus dar iki Herbiui įsteigiant savo leidybos namus. Tiesą sakant, Semas buvo toks ištikimas Herbiui, kad net pasigirdo kalbų, ar tik nebus šis redaktorius pernelyg jau reikalingas didžiajam Šapiro. Triumfuojanti Semo išraiška išgirdus apie kraustymąsi – tarsi Herbis būtų persikraustęs paskui *jį* – gerokai erzino Herbį, nors Semas iš tiesų *tik* juokavo. Santykiuose su žmonėmis Herbis visada dominuodavo, visada būdavo geidžiamas. Apvertus šią santykių piramidę, susvyruotų jo asmenybės pamatai. Pipa atidžiai stebėjo Semą, ieškodama draugystės pokyčio ženklų. Jai ir pačiai reikėjo, kad Herbis išsaugotų savo tvirtybės aurą. Prižiūrėti jį tuos mėnesius po infarktų buvo kiek keista. Nors jos meilė sustiprėjo kaip niekada anksčiau, jų santykiai pasikeitė, įgijo nerimą keliantį pavidalą. Kai jie susipažino, Herbis buvo jos gelbėtojas. Tai, kad jis tapo priklausomas nuo Pipos, abu vertė jaustis nejaukiai.

Taigi jie pardavė savo namą Sag Harbore – su pilkomis čerpėmis, jaukiais kambariais, kuriuose sluoksniais gulė paveikslai, kilimai, meno dirbiniai, nuotraukos. Vaikų kambariai vis dar apkabinėti žirgų lenktynėse laimėtais medaliais ir muzikos grupių plakatais, miegamasis su milžiniška lova, didžiulis langas, prie kurio Pipa sekmadieniais skaitydavo laikraščius ar stebėdavo paukščius, – viską vieną lietingą antradienį susišlavė nekilnojamojo turto agentas su žmona. Butas Gramerso parke atiteko bevaikei oftalmologų porai. Pipai skaudėjo širdį skiriantis su namais, kuriuos mylėjo, bet kartu, savo nuostabai, ji pajuto ir palengvėjimą. Atsisakyti didesniosios dalies nuosavybės, išsilaisvinti nuo to, ko buvo per daug – šis troškimas jau metų metus kirbėjo, vis primindamas apie save kaip vos girdimas bute pamesto mobiliojo telefono čirškimas. Tą jausmą slopino kasdienybės džiaugsmai

ir rūpesčiai, pripildantys laimingai ištekėjusios, pasiturinčios moters, atsidavusios motinos, dosnios šeimininkės gyvenimą; moters, kuri visiems ją pažinojusiems atrodė viena iš kilniausių, švelniausių, mieliausių, nepretenzingų ir ramybę spinduliuojančių ponių.

Pipa grįžo į valgomąjį nešina padėklu su *crème brûlée*. Herbiui nereikėtų valgyti tiek kiaušinių ir riebalų, bet ji pamanė, kad retkarčiais ir jis turėtų paskanauti maisto, kurį visada mėgo, patiekto taip, kaip jam patikdavo, kol nebuvo pričiupę gydytojai. Be to, Pipa mėgo pamaloninti svečius ir, kaip kiekviena virėja, žinojo, kad ėriena ir *crème brûlée* sukelia nepalyginti daugiau atodūsių prie stalo negu plekšnė ir vaisių salotos. Stebėjo, kaip svečiai, šaukšteliais pralaužę karamelinio cukraus ledą, kemša į burnas tirštą, vanile kvepiantį kremą.

Pyragas

Kitą rytą Pipa buvo svetainėje viena, tysojo it sultono vergė hareme, apsivilkusi turkio spalvos grubaus šilko kimono palaidinę ir džinsus. Jos gana plokščią lyg katės veidą su aukštais skruostikauliais ir įkypomis pilkomis akimis pakeltais kampučiais rėmino rausvo aukso spalva dažyti plaukai. Net ir dabar, įžengusi į vidutinį amžių, ji priminė madonas iš flamandų paveikslų, tik buvo kiek apvalesnė, sultingesnė. Padėjusi galvą ant marokietiškos pagalvėlės, kurios geometrinis raštas turėjo paįvairinti monotonišką rusvai pilkšvą švedų moderno minkštasuolį – jį įsigijo derindama su išgrynintomis naujojo namo linijomis – ji su pasitenkinimu apžiūrinėjo savo svetainę. Nieko nereikalinga. Sąmoningai rinkosi kiekvieną vazą, dubenį, paveikslą iš bėgant metams šeimos sukaupto kalno turto, o didumą jo nebūdingai spontaniškai atidavė vaikams ar paaukojo labdarai kraustantis į Medetkų kaimą, išsaugojo tik keletą ypatingų kūrinių, kurių, pamanė, ji pati ar vaikai vieną dieną galėtų pasigesti. Kiekvienas daiktas, kurį Pipa išgelbėjo nuo negailestingo atsijojimo, dabar rodėsi kupinas prisiminimų, išskirtas iš kitų steriliame jokių asociacijų nekeliančiame pilkų sienų fone: švytinti raudona peleninė, kurią Pipa ir Herbis parsigabeno po medaus mėnesio Venecijoje; Pipos mo-

tinos branginta širdelės formos saldainių vaza, išdailinta trilapio dobilo lapeliais; didelė moliusko kriauklė, kurią jos vaikai prieš daugelį metų glausdavo prie ausies ir pakerėtais veidais klausydavosi jūros ošimo.

Šis namas man kelia keistų jausmų, vangiai mąstė Pipa, remdamasi alkūne ir nuo stiklinio kavos staliuko imdama naujutėlius žiūronus. Stumdomosios stiklinės durys buvo atviros, prisimerkusi Pipa nukreipė galingą žiūroną į smaragdinę pievelę su viduryje įtaisytu tviskančiu žydru opalu – mažu tvenkinuku, tokių buvo taškyte pritaškyta Medetkų kaime. Vedžiojo žiūronus pirmyn atgal, kol pastebėjo paukštį – ant gluosnio šakos nervingai šokčiojančią volungę. Paukštis buvo su juodu kuodu ir šafrano geltonumo krūtinės plunksnomis, ant pilvelio pereinančiomis į baltas. Atrodė, lyg būtų perkelta tiesiai iš blizgios Baltimorės volungę vaizduojančios iliustracijos naujajame Pipos žinyne „Rytų pakrantės paukščiai“, kurį tik prieš savaitę buvo įsigijusi Medetkų kaimo knygyne.

Tą dieną, kai pirko žinyną, Pipa knygyno skelbimų lentoje pastebėjo žinutę: „Medetkų kaimo knygų skaitytojų grupelė renkasi ketvirtadieniais septintą. Kviečiame naujus narius.“ Žinutė ją sudomino. Galėtų būti puikus būdas susipažinti su kaimynais. Sulaukusi ketvirtadienio ji pasibeldė į nurodyto namo duris, vilkėdama Herbio marškinius ir segėdama laisvą lininį sijoną. Pipa manė, kad turėtų slėpti savo vis dar tvirtą kūną nuo senų moterų žvilgsnių. Atrodė, taip elgtis reikalauja paprasčiausias mandagumas. Mažutė moteriškė standžiomis baltomis garbanomis ir minkštomis kelnėmis, kokias mėgo dėvėti sukriošę senukai, plačiai atvėrė duris.

– Dar viena jauniklė! – šūktelėjo per petį. – Užeik. Labai smagu, mums, senoms tarkoms, reikia šviežio kraujo.

Pipa prisistatė, įžengė į svetainę ir išvydo grupę moterų – šešiasdešimtmečių, septyniasdešimtmečių, aštuoniasdešimtmečių – susėdusių ratu lyg raganų sambūris, prie šono prispaudusių rankines; kiekviena ant kelių turėjo po Semo Šapiro naujausią romaną „Ponas Bernbaumas pristato" minkštais viršeliais. Pipa vos balsu nenusikvatojo. To jau per daug.

– Aš Liusė Čailders, – prisistatė duris atidariusi moteris. – Štai čia, pažiūrėkime... Emilė Vaserman, Etelė Kohen, Džina Jilding, Kora O'Hara ir... O kurgi Chlojė?

Sulig tais žodžiais iš už vonios kambario durų pasirodė kita „jauniklė". Chlojė buvo sunkiai nusakomo amžiaus; jos įtemptame veide nuolat sustingusi šypsena, tarytum keliomis padalomis per stipriai priveržta ir paryškinta išsikišusių skruostikaulių, kurie po oda atrodė lyg stalo teniso kamuoliukai. Abi, sakytum, patinusios viršutinės lūpos pusės svyra išraiškingai tarsi pora raudonų aksominių užuolaidėlių, surištų burnos kampučiuose, pamanė Pipa. Nosies galiukas su duobute, lyg kas juokaudamas būtų pirštais suspaudęs molio figūrėlę. Akių vokai tarytum priklijuoti kiek per plačiai. Balsas tylus, lygus – taip paprastai kalbama su isterijos ištiktu vaiku.

– Malonu su jumis susipažinti, – pratarė išplėtusi nusigandusias akis, stebeilijančias iš tos veido parodijos lyg kalinys pro skylę akmens sienoje. Pipa atsiliepė įprasta mandagumo fraze ir nusuko žvilgsnį, apimta ir gailesčio, ir pasibjaurėjimo.

– Šiandien Chlojė į klubą atėjo paskutinį kartą, – pranešė Liusė Čailders. – Jos vyras neseniai iškeliavo Anapilin, ir ji kraustosi gyventi į miestą.

– Užjaučiu, – tarė Pipa.

– Ačiū, – sušnabždėjo Chlojė.

Liusė Čailders pritūpė ant sofos kraštelio tiesia nugara, tvarkin-

gai suglaudusi mažutes baltais odiniais slaugės bateliais apautas kojas, ir pradėjo knygos aptarimą dėstydama savo didžio išprusimo kupinas mintis, smulkute rankele griežtai kapodama orą, kai tik išsakydavo naują dalyką, paskui mostelėdama į šalį, tarsi nuo stalo brauktų trupinius. Liusė gyrė knygos darną, kruopščiai išlaikomą pasakojimo tempą, lėtai, bet nenutrūkstamai lašinamą informaciją – ne per greitai, bet ir ne per lėtai; ji tai pavadino „charakterių paslaptimi". Paskui ji pasisuko į Chloję, ši sumurmėjo, kad tai esanti nuobodi knyga, bet jai patikusi. Pipa vijo šalin nesmagų jausmą: ta moteris ją ir traukė, ir baugino.

Volungė nuskrido. Pipa pakreipė žiūronus kiek žemiau, kol aptiko raudonus Herbio *Converse* krepšinio batelius. Kilo jo rudomis liesomis kojomis, pilvo kalvele, kol pasiekė atšiaurų veidą, atsikišusį apatinį žandikaulį; jis pusiau gulom tysojo šezlonge ir labai susikaupęs skaitė sprindžio storio rankraštį. Tiesą sakant, Herbis neišėjo į pensiją. Savo įmonei jis vadovavo iš čia, pirko rankraščius, sudarinėjo sutartis.

Buities pirkinių ir darbų sąrašas nesibaigiančiu ratu sukosi Pipos mintyse panašiai, kaip bėga svarbiausių naujienų eilutė ekrane, kol skaitomos žinios: *valykla... tualetinis popierius... gėlių trąšos... sūris...* Patogiai įsitaisiusi, svajojo gerą pusvalandį, nes iki dešimtos jau buvo spėjusi apsitvarkyti ir suplanuoti pietus. Tvenkinio ovalas, Herbio kojos, ryškiai žalia pievelė... Pipa panoro nutapyti paveikslą. Keistas troškimas, juk visada – net kiek didžiuodamasi, nes nuolat buvo apsupta kuriančių žmonių, – tvirtindavo esanti negabi.

Durų skambutis ją išgąsdino. Atsisėdusi ir pasisukusi pamatė už stiklinių durų lūkuriuojančią Dotę Nado. Dotė šviesiai dažė plaukus, turėjo šiurkštoką odą ir kalbėjo sodriu balsu su stipriu

Naujojo Džersio akcentu. Gyveno kaip tik anapus tvenkinio 1272 numeriu pažymėtame namė. Dotė ir jos vyras Džonis, artėjantys prie septyniasdešimties, buvo vieni iš jaunesnių Medetkų kaimo gyventojų. Vos penkiasdešimties Pipa, galima sakyti, buvo jauniklė.

– Ar turite minutėlę? – dusliu balsu pasiteiravo Dotė. Atrodė susirūpinusi.

– Žinoma. Dabar turėčiau bėgti su reikalais. Bet kam rūpi... – atsiliepė Pipa.

Moterys susėdo virtuvėje. Pipa įpylė puodelį kavos ir padavė Dotei.

– Ar viskas gerai? – pasiteiravo.

– Na, mums nieko nenutiko, bet... mano sūnus Krisas. Prisimenat, pasakojau apie jį?

– Tas Jutos valstijoje?

– Taip. Jis ketina kraustytis ir... gali būti, kad patrauks į rytus.

– Na, juk būtų puiku, apsigyventų kur nors netoliese.

– Bėda ta, kad jis turi rūpesčių... Tikra sumaištis, Pipa, didžiulė sumaištis.

Dotės akyse pasirodė ašaros. Žvilgtelėjusi, ar Herbis vis dar įnikęs į savo skaitinius pievelėje, Pipa atnešė Dotei popierinę nosinę.

– Kokių rūpesčių? – pasiteiravo.

Pipa jautėsi sutrikusi. Menkai pažinojo Dotę. Porąkart buvo susitikusios išgerti kavos, bet apsiribodavo mandagybėmis.

– Jis susibarė su žmona ir ją paliko, tada prarado darbą – na, tai net nebuvo tikras darbas, jis dirbo vyrų prieglaudoje. Kaip galima prarasti tokį darbą? Manau, kad dabar gyvena savo automobilyje. Dėkui Dievui, vaikų jie neturi. Neįsivaizduoju, ką daryti.

– Bet juk jis suaugęs. Noriu pasakyti... ką čia bepadarysi?

– Jis visada buvo toks žalias, suprantat?

Pipa susimąstė, ką reiškia Dotės žodžiai. Ar tas vaikinas protiškai neįgalus? Girtuoklis? Kaip kitaip atsilikęs?

– Žinoma, sunku, bet kartais mums tenka tiesiog priimti vaikus tokius, kokie yra. Noriu pasakyti, aš panašiai jaučiuosi dėl saviškių.

Švelnusis Benas ir tironė Greisė. Dabar ir visada. Ir nieko nepadarysi. Tarsi skaitydamas mintis, įėjo Benas, ant palinkusių pečių užsimetęs gerokai nudėvėtą dryžuotos indiškos medvilnės švarką. Jį pamačiusi Pipa visada nustebdavo, kad jis jau ne berniukas.

– Sveikas, mielasis, – pasisveikino. – Dote, čia mano sūnus Benas.

– Teisininkas! – Dotė susižavėjusi žiūrėjo į jį.

– Dar ne, – atsiliepė Benas.

– Kolumbijos universitetas, taip? – pasiteiravo Dotė.

Pipą pervėrė kaltės jausmas, kad jos sūnus studijuoja universitete teisę, kai Dotės vaikinukas neturi darbo ir galbūt net namų.

Dotė atsisuko į Pipą:

– Jūs teisi, – tarė. – Gerai padariau, kad pas jus atėjau. Taip ir nujaučiau. Leisiu kapstytis pačiam. Negalima, vos gyvenime susidūrus su sunkumais, lėkti pas mamą. Nieko gero jam pačiam.

– Žinoma, jis juk žino, kad jei nutiks kas nors tikrai rimta...

– ...gali prašyti mano pagalbos. – Dotė apkabino Pipą ir išėjo.

Benas atsikando obuolio.

– Apie ką kalbėjotės?

– Neturiu supratimo, – atsakė Pipa. – Ji skundėsi, kad jos sūnus žalias, o aš pasakiau, kad kartais tenka tiesiog susitaikyti su tuo, kas yra.

– Ji, atrodo, išėjo patenkinta.

– Žalias? – perklausė Herbis, kuris įėjo išgirdęs Beno balsą. – Ar tuo norima mandagiai pasakyti, kad jis pusprotis?

Pipa iš stalčiaus išėmė kraujospūdžio matavimo aparatą, užsegė Herbiui ant rankos ir ėmė pūsti orą. Benas atsistojo šalia, norėdamas matyti aparato rodmenis.

– Nuo kada judu tapote gailestingaisiais samariečiais? – pyktelėjo Herbis.

– Nesiusk, – atsiliepė Pipa. – Tau kyla kraujospūdis.

– O jei imčiau ir pasikarčiau? – liūdnai šypsodamasis paklausė Herbis. – Kas tada?

– Būk pagarbesnis su savo angelu globėju, tėti, – juokais įspėjo Benas.

Herbis ant stalo išskleidė vietos laikraštį, akimis perbėgo pirmą puslapį, susiraukė. Negalėjo pakęsti matuotis kraujospūdį kitų žmonių – net savo vaikų – akivaizdoje. Pipa jautė, kaip ją lyg potvynio banga užlieja jo susierzinimas. Reikėjo palaukti, kol Benas išeis. Velnias, pamanė. Na, tiek to. Pribėrė Benui dubenėlį dribsnių su razinomis ir riešutais ir klausėsi, kaip dribsniai traška tarp dantų – lygiai kaip tada, kai jis buvo penkerių. Ją žavėjo tas garsas.

– Beje, – tarė Benas, – Stefani iš gyvūnų prieglaudos parsinešė katę.

– Dar vieną! – sušuko nusijuokdama.

Beno mergina neįstengdavo atsispirti ligotiems gyvūnams. Miela, rūpestinga mergaitė. Pipa neabejojo, kad jiedu gali sukurti puikią šeimą, jei tik Benas nesusižavės kokia labiau jaudinančia panele. Kad ir kaip būtų keista, neatrodė, kad Benas trokštų virpėti iš jaudulio.

Benas atsistojo.

– Grįžtu į druskos kasyklas, – tarė.

– Vis dar vargsti su tuo straipsniu? – paklausė Pipa.

Linktelėjo ant stambios nosies taisydamasis akinius.

– Straipsniu, kuris pribaigs Beną Li.

– Tu per daug kruopštus, – tarė Pipa.

– Manau, kad užčiuopiau kai ką įdomaus, – atsiliepė Benas.

– Juk tai puiku, – nušvito Pipa.

Palydėjo sūnų prie mašinos, o jis apglėbė ją per liemenį.

– Mama, – prabilo, – atvažiuok į miestą kitą savaitę, papietausime drauge. Ar pavakarieniausime. Galėsi pernakvoti pas mus.

– Kitą trečiadienį pietaujam su Greise.

– Ak, taip. Jei norėtum susitikti kitą kartą, paskambink, gerai?

– Paskambinsiu, – atsakė. – Būtinai paskambinsiu. Nesirūpink dėl manęs, sutarėm?

– Noriu, kad ir tu kartais ištrūktum pasilinksminti, – paaiškino Benas.

Benas nuvažiavo, o Pipa liko stovėti žiūrėdama jam įkandin. Sąrašas, kurį ji kelis kartus prasuko galvoje kalbėdama su Dote, dabar vėl iškilo prieš akis: *sūris... valykla... gėlių trąšos.*

Prekybos centras buvo tik už trijų minučių kelio. Pipa nuvažiavo, maisto prekių krautuvėje nusipirko, ko reikėjo, atidavė drabužius į valyklą, tada atsargiai nutūpusi ant įkaitusios sėdynės pamažu išvairavo iš stovėjimo aikštelės. Jai siaubą kėlė mintis, kad gali partrenkti kurį iš tų senukų ar senučių, vilkinčių rausvus ar pistacijų žalsvumo drabužius, raukšlėtais, saulės nurudintais veidais, ties keliais ir alkūnėmis apsmukusia oda.

*

Negailestingas žoliapjovės ūžesys ištraukė Pipą iš mirtino miego lyg skenduolį iš upės. Vos atmerkusi akis ji pajuto buką skausmą smilkiniuose. Norėjosi vandens ir kavos. Atsisėdusi užmetė akį į Herbį. Paprastai ji stengdavosi nežiūrėti į jį miegantį. Kietai užmerktomis akimis, suglebusiomis lūpomis atrodydavo toks

susenęs, trapus. Pipa nusisuko ir atsistojo. Žinojo, kad vos atsivers jo ledinės žydros akys, tas užkariautojo žvilgsnis, jai vėl taps ramiau. Kaip ji myli savo vyrą! Ne kartą mėgino išsigydyti nuo meilės kaip ligos; jos požymiai kartais būdavo skausmingi. Bet jau seniai pasidavė. Ji yra moteris, kuri myli Herbį Li. Ak, ir, žinoma, daugybę kitų, ne tik jį, pamanė vilkdamasi medvilninį ką tik išsprogusių medžių lapų spalvos chalatą. Motina. Dvi padorios vaisingos žmogiškos būtybės vaikšto po šį pasaulį, į kurį aš jas paleidau. Tai jau šis tas. Nuėjo į virtuvę, ryški šviesa privertė prisimerkti. Viskas spindėjo baltumu. Plastikinio stalviršio, indaujos, grindų plytelių kraštai nyko, tirpo šviesoje, liejosi į vieną plokštumą. Lango rėmas metė melsvą grotuotą šešėlį. Apsimiegojusioms akims vaizdas buvo stulbinamai netikroviškas, prireikė net kelių akimirkų susigaudyti, o tada ji pasijuto taip sumišusi dėl to, ką išvydo, kad net pamanė, jog sutriko atmintis.

Stalas buvo padengtas netvarkingai, lėkštės sudėliotos bet kaip, lyg jas būtų niršiai svaidžiusi įsiutusi tarnaitė. Kai kuriose lėkštėse buvo šokoladinio torto. Kitos tuščios. Ant vieno šokoladinio torto gabalėlio Pipa pastebėjo kažką, ko spalva priminė riešutų sviestą. Smalsiai pauostė. Taip, tikrai žemės riešutų sviestas. Bet ji aiškiai prisiminė vakar rūpestingai nuvaliusi stalą kempine. Virtuvę paliko nepriekaištingai sutvarkytą. Per nugarą nubėgo šiurpuliukas, ji neramiai apsidairė įsivaizduodama porą nieko gera nežadančių bepročio akių, spoksančių į ją iš svetainės – kokį pasprukusį pamišėlį, galandantį tortuotą peilį. Nieko nepastebėjusi, priėjo prie virtuvės durų, patikrino. Užrakintos. Apėjo visus namus tikrindama kiekvienas duris, kiekvieną langą. Užrakinta. Niekas nebuvo įėjęs. Tikriausiai tai Herbis. Bet jie atsigulė kartu apie vienuoliktą. Herbis užmigo pirmas. Pipa įsivaizdavo jį atsikeliantį po vidurnakčio, įleidžiantį svečius, vaišinantį šokoladiniu

tortu ir riešutų sviestu. Ne, negali būti. Tai iš kur tada čia atsirado tortas? Pipa nuvalė stalą, maisto likučius išmetė į šiukšlinę, sudėjo lėkštes į indaplovę. Susitaisė kavos.

Sėdėjo prie stalo su puodeliu, kai į virtuvę įžengė Herbis, atvėrė paradines duris, nuo kilimėlio pakėlė vietos dienraštį.

– Taigi, – tarė Pipa, – negaliu patikėti, kad surengei vakarėlį ir nepakvietei manęs.

– Ką tu čia kalbi? – atsiliepė Herbis dėdamasis akinius skaityti.

– Ant stalo palikai lėkščių.

– Kokių dar lėkščių?

– Herbi, šįryt ant stalo radau šešias lėkštes šokoladinio torto. Ar tiesiog šešias lėkštes. Dvi buvo tuščios. Vienas torto gabalėlis buvo apteptas žemės riešutų sviestu.

Herbis atsisėdo ir pažvelgė į ją.

– Ar tu visai iš proto išsikraustei? – nusikvatojo.

– Iš pradžių pamaniau, kad kažkas įsilaužė į namus, bet visos durys užrakintos.

Akimirka tylos, kol žinia buvo suvirškinta.

– Ar kas nors turi raktą?

– Na, spėju, prižiūrėtojai. Ir panelė Fening.

– Valytoja? Ji gyvena Niu Milforde. Kam jai važiuoti tokį kelią šokoladinio torto? Verčiau patikrinkime, ar ko netrūksta.

Nieko netrūko. Apsimetusi, kad nori susitarti dėl pirmadienio, Pipa paskambino panelei Fening. Tada lyg tarp kitko pasiteiravo, ką ji veikusi vakar vakare. Trumpa tyla.

– Žaidžiau boulingą, – abejodama atsakė moteris.

Herbis paskambino administracijai ir įregistravo skundą. Jo pasiteiravo, ar nenorintis iškviesti policijos. Herbis atsisakė.

– Manau, galime pavadinti tai nusikaltimu be aukų, – tai sakant, jo šnervės išsiplėtė.

Vyriškis kitame laido gale mandagiai susijuokė.

Pipa išsikvietė šaltkalvį, kad pakeistų visus užraktus. Šį kartą raktų niekam nedavė. Praėjo savaitė. Pipą vis kamavo mintys apie tortą. Tai galėjo padaryti tik Herbis. Jis viską pamiršo. Kraustosi iš proto. Pipa stebėjo jį ypač atidžiai. Kaskart, kai jis pamesdavo akinius ar užmiršdavo kieno nors vardą, jos įtarimai stiprėjo. Ir tada, šeštadienio rytą, įėjusi į virtuvę ji aptiko morkas, subestas į vanilinio padažo dubenį. Keptuvę su prikepusiais kumpio likučiais. Nešvarias lėkštes. Šį kartą ji prikėlė Herbį ir parodė jam radinius. Abu žiūrėjo vienas į kitą.

– Gal tau reikėtų pasirodyti gydytojui, – pasiūlė Pipa.

Herbis įsiuto.

– Gerai, jei man Alcheimeris, nusižudysiu. Bet pirmiausia noriu pamatyti įrodymus.

Nuvažiavo tiesiai į elektronikos prietaisų parduotuvę prekybos centre, nusipirko mažutę prie sienos tvirtinamą stebėjimo kamerą, sumokėjo parduotuvės darbuotojui, kad įtaisytų ją virtuvės kampe prie lubų. Vyriškis darbavosi ant kopėčių prakaito išpiltu veidu. Pipa įjungė oro kondicionierių.

– Jums tikriausiai tai atrodo keistokai, – pasakė ji.

– Jūs nustebtumėte sužinojusi, ko tik žmonės neprisigalvoja, norėdami pasilinksminti, – atsiliepė darbininkas.

– Tikrai?

– Taip, tik dar neteko matyti, kad kamerą tvirtintų virtuvėje.

– Ak. Ne. Tai ne... tai...

Pipa nutilo. Verčiau jau tegul jis įsivaizduoja, kad jie ketina filmuoti, kaip dulkinasi ant virtuvės stalo, o ne kuria jos vyro išsikraustymo iš proto istoriją.

Po valandos tvarkydama svetainę Pipa žvilgtelėjo pro veidrodinio stiklo langą. Kitapus tvenkinio, ant keliuko, vedančio prie

Nado namo, prikabintas prie skaisčiai geltono sunkvežimiuko su oranžiniu gaubtu stovėjo nuomotas krovininis furgonas. Gaubte buvo keli langai su aklinai užtrauktomis aptriušusiomis medvilninėmis užuolaidėlėmis raudonais ir mėlynais dryžiais. Matė Dotę, mojančią tamsiaplaukiam vaikinui su kartonine dėže. Pipa nuo kavos staliuko pasiėmė žiūronus, kuriais stebėdavo paukščius, ir nukreipė juos į jaunuolį. Jis vilkėjo sportinius marškinėlius su žodžiu „Ką?“ ant nugaros. Tai vis dėlto žalias sūnus atsikraustė! Štai kas keista bendraujant su Dote, pamanė. Kalbėtis su ja pernelyg paprasta. Pipa jautėsi, lyg būtų kitas žmogus. Dotei ji nauja pažįstama. Vos prieš kelis mėnesius, senajame gyvenime, Pipa būtų veikiau jau ėmusi skraidyti po kambarį, negu susidraugavusi su Dote Nado. Pipos ir Herbio šeimos draugai buvo redaktoriai, rašytojai, kritikai, poetai. Bet Pipa niekada nesijautė visiškai jaukiai jų pernelyg kultūringoje draugijoje. Tik su savo dvyniais, kai jie dar buvo mažučiai, – tik tada ji jausdavosi saugi su tikrąja savimi. Greisės ir Beno veideliuose atsispindėdavo toks tikrumas, kai jie pakeldavo akis į Pipą ir vadino mama. Jie žinojo, ir ji žinojo. Dabar kūdikių nebeliko. Kartais paskambindavo, užsukdavo į svečius. Retkarčiais visi kartu eidavo papietauti. Bet nebežiūrėdavo į Pipą kaip anksčiau. Benas jai tebebuvo toks pat švelnus. Jo poreikiai buvo nedideli, tikėdavosi daug ir gaudavo, ko tikėdavosi. Nuo gimimo buvo mąslus, bet jautėsi saugus. Pipai buvo lengva ir paprasta jį mylėti. O Greisė – tikras nesusipratimas. Būdama su dukra, Pipa sau atrodydavo kvaila, nerangi ir net jausdavosi truputį kalta, tarsi būtų nuvylusi Greisę, kad per mažai pasiekė gyvenime. Ir buvo dar kai kas.

Greisė buvo reiklus vaikas, kabinosi į motiną lyg beždžionėlė. Mylėjo Pipą savininkiška ir priešiška meile. Nors ir dievino savo brolį dvynį, nuolat stengėsi išstumti jį iš motinos glėbio, bevil-

tiškai trokšdama viena maudytis jos meilės spinduliuose. Vieną dieną, vos sulaukusi ketvirtojo gimtadienio, ji atsisėdo Pipai prie kojų, atsivertė knygelę ir ją visą garsiai perskaitė. Pipa buvo priblokšta; juk atrodė, taip ir nepavyks to vaiko sudominti skaitymu, nes ji griežtai atsisakydavo tarti raides. Mažoji Greisė pakėlė akis į mamą ir suraukusi antakius paklausė: „Ar *dabar* tu mane mylėsi labiau negu Beną?“ Pipa užsikėlė dukrelę ant kelių ir apkabino, o krūtinę lyg nuodinga adata vėrė kaltė. Nes suprato, ko siekė Greisė. Dukros meilė buvo atmiešta despotiško, godaus, net atgrasaus pavyduliavimo akimirkų, kurios, laimė, netrukus ištirpdavo įprastame saulėtame kasdienybės peizaže. Kartą žiūrėdama, kaip laivas dingsta už vandenyno horizonto, Greisė pasakė Pipai: „Tu esi mano, kiek tik akys užmato.“

Nors pati to nesuprato, dukters troškimas turėti mamą tik sau slaptame Pipos širdies kampelyje atkartojo kitą meilę – mirtinai saldžią ir plėšrią aistrą, nuo kurios ji vos neužtroško jaunystėje.

Kad ir kaip būtų, dabar, jau suaugusi, Greisė kėlė pasididžiavimą. Tokia rafinuota, tokia drąsi. Pipa pasijuto slapčiomis akies krašteliu ją stebinti. Ir kartais dukros nerūpestinga narsa, nuotykių troškimas, žinių siekis primindavo Pipai ją pačią, tokią, kuri seniai išnyko. Kaip tai nutiko? Kodėl ji taip stipriai pasikeitė? Puikiai prisiminė tą rytą, kai pasižiūrėjusi į veidrodį pastebėjo ant galvos tris žilus sulinkusius plaukus. Rodėsi beveik nepadorūs, lyg iš po maudymosi kostiumėlio styrantys neklusnūs šakumo plaukeliai. Dabar po rausvai auksiniais dažais jos plaukai buvo žilutėliai. Pipa tapo taikia vidutinio amžiaus moterimi. O Herbiui jau aštuoniasdešimt. Ši mintis privertė ją nusijuokti. Gyvenimas darėsi visai netikras. Užplūdo praeities prisiminimai, atskiesdami dabartį, kaip kad vanduo atskiedžia vyną.

Tada pasirodė Herbis. Pipa atsisuko:

– Tau ko nors reikia? – pasiteiravo.

Herbis prisėdo šalia ir patapšnojo pagalvėlę.

– Kaip laikosi mano bičiulė? – paklausė.

– Puikiai, – atsakė Pipa.

– Ar liūdi, kad gyveni Raukšlių kaime?

– Tenka ieškoti, kuo užimti dienas. Bet neliūdžiu. Manau, netgi romantiška šitaip viską pradėti iš naujo, su tiek nedaug daiktų.

Herbis liūdnai šyptelėjo ir atsišliejo į sofos pagalvėles. Jo oda, įgavusi bronzinę spalvą visą laiką sėdint kiemelyje, buvo raukšlėta lyg lietaus išgraužtas akmuo, o akys – šviesos spinduliai.

– Visur įžvelgi šviesius dalykus, – pratarė jai.

– Kodėl gi jų neturėtų būti?

Minutėlė tylos.

– Gal mums geriau persikelti atgal į miestą? – paklausė Herbis.

Ji nusijuokė:

– Juk ką tik pardavėme savo butą!

– Nusipirksime kitą.

– Tikrai?

– Ne, žinoma, ne. Tiesiog sunku galvoti, kad artėja finišo tiesioji.

Pipa uždėjo delną jam ant kelio ir apžvelgė kambarį. Galvojo, ką galėtų jam pagaminti. Gal išspausti stiklinę morkų sulčių. Kartais, kai jie būdavo vieni, ją apimdavo savotiška neviltis, tarsi jau būtų vienas kitam pasakę viską, ką galima pasakyti, ir žodžiai tapo nebereikalingi.

– Vakarykštis sūris buvo skanus, – pagyrė Herbis.

– Prancūziškas vašerenas – labai džiaugiausi radusi jo pirkti.

– Dievinu tą sūrį.

Kita moteris

Dar po savaitės Pipa prabudo su nutirpusia po šonu prispausta ranka. Jautėsi taip, lyg jos kūnas per naktį būtų buvęs įspraustas į čiužinį, o veidas sugrūstas į pagalvę. Šlykštus skonis burnoje. Sunkiai atsisėdo, bandydama priversti kraują tekėti į apmirusią galūnę, ši bejėgiškai tabalavo tarsi atskiras padaras.

Virtuvėje į plaktą kiaušinienę panašus storas geltonas žemynas stingo vidury plastikinio stalviršio. Jovalynėj voliojosi atidaryta ir išrausta šokoladinių saldainių dėžutė. Šakutė vos vos laikėsi ant kėdės kraštelio.

Prisiminusi stebėjimo kamerą, Pipa užvertė galvą ir pasižiūrėjo viršun. Toji spoksojo į ją šalta stikline akimi, gąsdinamai mirksėjo raudona įrašo lemputė. Ne, ji negali leisti Herbiui išvysti savęs tokio. Kasdien tyčia kelsis anksčiau; jei ras įrodymų – sunaikins juos, ištrins juostelę. Jis nieko nesužinos. Pipa kaip galėdama greičiau sušlavė šiukšles, vargiai ką įžiūrėdama pro ašaras, nagu nukrapštė pridžiūvusį kiaušinio trynį.

Nuėjusi į darbo kambarį ir uždariusi duris įgrūdo juostelę į vaizdo grotuvo žiotis. Krūtinėje beprotiškai daužėsi širdis. Nufilmuota iš viršaus, nespalvota, kaip daugelis sulaikymo scenų, kurias Pipa buvo mačiusi per televiziją, jos virtuvė atrodė bloga ža-

danti, lyg nusikaltimo vieta. Pipa pasuko juostelę pirmyn. Nieko. Nieko. Staiga per ekraną nuskubėjo baltai apsirengusi figūra. Pipa atsuko juostelę ir paspaudė mygtuką. Kambarys vėl buvo tuščias. Iš televizoriaus pasigirdo prislopintas bilsnojimas. Tada į virtuvę įšlamėjo moteris. Lyg Pipa, lyg ir ne Pipa. Nepažįstamosios judesiai buvo keisti, negrakštūs, nugara sulinkusi, akys nuleistos. Būtybė dingo iš ekrano, vėl grįžo į kamputį ir ėmė keptuvėje maišyti kiaušinius. Paskui išvertė kiaušinienę ant stalo, atsisėdo ir susikūprinusi šakute ėmė kimšti dideliais kąsniais tiesiai nuo stalviršio, mechaniškais judesiais grūdo maistą į burną. Pipa žiūrėjo į save negalėdama patikėti ir bjaurėdamasi. Vaizdas atrodė beveik nežmoniškas.

Kumščio smūgiu atidarė miegamojo duris. Herbis pašoko, dar apspangęs nuo miego.

– Kas...

Ji prisiglaudė, įsikniaubė jam į krūtinę šlapiais nuo ašarų skruostais.

– Tai aš... – pasakė. – Herbi, tai aš...

– Ramiau, bičiule. Apie ką mes čia kalbam?

– Apie šokoladinį tortą. Ir kiaušinienę – aš pažiūrėjau vaizdo įrašą, tai klaiku.

Jis laikė ją glėbyje glostydamas galvą.

– Aš tikriausiai vaikštau miegodama, – pasakė.

– Neprisimenu jokios kiaušinienės.

– Kiaušinienė buvo šįryt. Tiesiai ant stalo. Ji... aš... išverčiau viską tiesiai ant stalo ir... Dieve, jaučiuosi, lyg būčiau išsikrausčiusi iš proto.

– Ar tau taip nutikdavo vaikystėje?

– Aš tik keletą kartų esu vaikščiojusi per miegus.

Keturiolikos ji bastydavosi klebonijos antro aukšto koridoriu-

mi su pagalve po pažastim, kol nemigos kamuojama motina palydėdavo atgal į lovą.

– Tavo vaikščiojimas per miegus daug geresnė naujiena negu mano senatvinės ligos, – pasakė Herbis versdamasis ant šono ir prisitraukdamas Pipą arčiau, sulenkdamas kelius, kad ji atsiremtų lyg krėsle. Nugara ji jautė jo kūno šilumą, įspraudė savo pėdas tarp jo šiltutėlių plaukuotų blauzdų.

– Gal ir taip.

– Nakvišos šiais laikais grašio neverti, mieloji. Net teisme nebegalima tuo pasinaudoti kaip lengvinančia aplinkybe. Taigi neprisigalvok niekų.

Ji iš karto pasijuto ramesnė. Herbis mokėjo nuskaidrinti susidrumstusias mintis, išsklaidyti šešėlius. Tokį racionalų požiūrį jis paveldėjo iš savo tėvo, mėgusio juodąjį humorą ir nekentusio religijos, visko, kas perdėta, ir miuziklų. Įsikūnijęs santūrumas. Herbio motina mirė nuo vėžio, kai jam tebuvo dveji; daugelį metų tėvas buvo mylintis užtarėjas, nors ir šiurkštokas. Laikė pelningą buities reikmenų krautuvę Kvinse, kol jo verslo neįsiurbė visa naikinantis depresijos sūkurys. Verslui žlugus, pajuodavo ir pono Li humoras. Iš pradžių tik linksmai pašiepdavęs inteligentiškąjį sūnų, vėliau ėmė prie jo kabinėtis, kol galiausiai piktai ir negailestingai atstūmė Herbį kaip geibų sumoteriškėjusį intelektualą, gal net gėjų. Naivuolių, tikinčių, kad Dievas it balzamas išgydys jų sielų žaizdas, ponas Li gailėjosi, o tuos, kurie manė esantys geresni už kitus tik todėl, kad skaito knygas, niekino. Iš pradžių Herbį skaudino tėvo atstūmimas, bet kartu jam nebereikėjo jausti kaltės, kad pasiekė daugiau už savo senį. Devyniolikos jis gavo universiteto stipendiją ir paliko tėvo namus, vienut vienas pasaulyje, pasiryžęs niekada daugiau nesileisti skriaudžiamas jokios žmogiškos būtybės, nors jo lite-

ratūrinį skonį jau buvo suformavęs tas pats žmogus, kurio taip stipriai nekentė. Įmantrios metaforos jam kėlė nepasitikėjimą, labiau vertino sausą prozą. Herbis manė, kad jam nuolat reikia apvalyti Pipos mintis.

Ji pajuto, kad kažkas prisilietė prie stuburgalio, paskui atsitraukė – ir vėl prisilietė, atkakliai, lyg žvėrelis glaustų nosį prie nugaros. Atsisuko, užsimerkė ir pabučiavo jį.

Gulėjo šalia Herbio, vis dar šiek tiek nuo ašarų patinusiomis akims, kai pasigirdo beldimas į duris. Atsiklaupė ant lovos ir praskleidusi užuolaidą pasižiūrėjo pro langą. Dotė.

– Ar ta moteris neturi telefono? – suniurzgė Herbis.

Pipa užsimetė chalatą ir nuėjo į virtuvę.

– Sveiki, – sumurkė Dotė nuo slenksčio.

Šį rytą ji atrodė kitaip. Po painiu saulės garbintojos raukšlelių tinklu, išvedžiotu subliūškusioje odoje, Pipa įžvelgė tvirtą žandikaulio liniją. Rudos akys spindėjo. Jaunystėje Dotė tikriausiai buvo iš koto verčianti gražuolė.

– Puikiai atrodote, – pagyrė Pipa.

– Juokaujat? Važiuoju į grožio saloną. Jūs verkėte? – pasmalsavo Dotė.

– Tai tik alergija, – gynėsi Pipa. – Užeisit?

Dotė pažiūrėjo į stebėjimo kamerą, paskui vėl į Pipą.

– Užsukau pakviesti į svečius. Noriu supažindinti su Krisu, – pasakė. – Žinoma, Herbį taip pat bus malonu matyti, tik nenorėčiau jo trukdyti.

– Su Krisu?

– Mano sūnum. Jis atsikraustė gyventi pas mus. Viskas teisėta.

– Žinoma, teisėta.

– Na, norėjau pasakyti, taisyklėse nurodyta, kad galima apgyvendinti jaunesnius nei penkiasdešimties metų giminaičius, bet

ne ilgiau kaip šešis mėnesius. Žinote, pasikviečiau tik keletą kaimynų. Nenoriu, kad kas nors pamanytų, jog slapukauju.

– Man bus malonu su juo susipažinti. Kada ateiti?

– Būtų gerai apie ketvirtą. Galėtume išgerti po taurę ir išsiskirstyti kaip tik laiku, kad spėtume pagaminti namiškiams valgį. Tikiuosi, nepamanysit, kad esu nemandagi, jei nepakviesiu pietų.

– Žinoma, ne.

– Tiesiog nemėgstu gaminti daug maisto. Niekad skaniai nepavyksta.

Uždariusi duris, Pipa nusistebėjo Dote. Nujautė tragedijos šešėlį, gilią žaizdą. Pipą kankino empatijos perteklius. Mintys apie kitų žmonių paslaptis ją kartais vargindavo: kiekviename slypėjo daugybė uždarų kambarių, viena kitai prieštaraujančių savybių labirintai, prisiminimai, vienas kitą tarytum Ešerio paveiksluose atspindintys troškimai, trikdantys it galvosūkis. Mieliau priimti žmones tokius, kokie jie nori atrodyti. Galų gale Pipa pati troško, kad ją priimtų tokią, kokia norėjo būti matoma.

Motinystė ir cigaretės

Truputį po ketvirtos Pipa nuvingiavo prie Dotės namo, nešina buteliu vyno, kurį laikė atsargoje, ir svarstydama, ar kartais nebus pastojusi, nepaisant į gimdą įstatytos spiralės – lyg Mėnulyje astronautų paliktos šiukšlės. Kad ir kaip retai pastaruoju metu bepasitaikydavo mylėtis su Herbiu, dar reikėjo saugotis; šiuo gęstančio vaisingumo laikotarpiu jos kūne tebebrendo kiaušinėliai. Mintis susilaukti kūdikio dabar atrodė absurdiška, net slogi, nors jai labai patiko lauktis, svaigti nuo savo kūdikių kvapo, švelnių jų galvelių. Kambarys buvo uždarytas ir užrakintas; nebegalėtų ten grįžti.

Herbis nusprendė neiti į vakarėlį, pasiliko namuose. Lankyti buvusį odontologą, jo žmoną ir jųdviejų žalią sūnų neatitiko jo sampratos apie gerą pasilinksminimą. Pipa ėjo lėtai, apžiūrinėjo gumbuotas ąžuolo šakas, plokščiame blyškiame danguje virpančius tamsius lapus. Jautėsi tuštut tuštutėlė ir tuo mėgavosi. Vaizdo juostelės sukeltas siaubas, rodos, nutolo, nors ir paliko keistą prieskonį: šnypščiantis vėjo gūsis, priplojantis žolių kuokštą šalikelėje, senukas ant dviračio, besistengiantis ją aplenkti, – viskas, kas vyko aplinkui, atrodo, kaupė grėsmingą energiją, tarsi purus baltas debesėlis, stiprėjantis ir išaugantis į didžiulį tamsų kalną, grasantį lėktuvams ir gąsdinantį naminius gyvūnėlius bloga ža-

dančiu grumėjimu. Ji sustojo ir dirstelėjo į namo numerį. 1675. Buvo praėjusi Nado namus. Grįžo atgal ir įžengė į jų keliuką, tokį patį kaip prie jos namo, tik vidury pievelės pūpsojo didžiulė keraminė musmirė. Nudažyta blizgiais raudonais dažais su geltonais taškais. Pasibeldė į metalinį durų rėmą su tinkleliu nuo vabzdžių. Niekas nepriėjo, todėl stumtelėjusi atidarė duris ir įėjo į visai kaip jos suplanuotą namą, tik visiškai kitaip įrengtą.

Nado šeimos svetainė, rodėsi, sprogs nuo detalių gausos. Raudonoji gebenė vijosi ant tapetų, sofa margavo rytietiškais raštais, krėslai buvo įvairių pastelinių atspalvių. Ant raudonmedžio komodos stovėjo miniatiūrinis karalienės Viktorijos laikų miestas: mažučiai lietinio metalo pastatai – galanterijos krautuvė, bažnyčia, traukinių depas – išrikiuoti greta vingiuojančio geležinkelio. Blizgantis raudonas garvežys liūdai mechaniškai sukosi nesibaigiančiu ratu. Kiekvienas tam tinkamas paviršius kambaryje buvo apkrautas nuotraukomis. Gausybė vienas šalia kito sudėliotų veidų: kūdikių, mokinių, senukų, kareivių ir nuotakų, karta po kartos iš kiekvieno dešimtmečio nuo 1910-ųjų. Pipa stengėsi viską aprėpti, žvilgsniu blaškėsi po kambarį tarytum pabaidytas paukštis, ieškantis, kur nutūpti. Galiausiai apsistojo ties pačia Dote, kuri tvarkingai išlyginta gelsvai žalsva palaidine, baltomis minkštomis kelnėmis ir spindinčia šviesia banga gulančiais plaukais įsitempusi sėdėjo persikiniu šilku vilktame fotelyje. Sustingęs prieš save įbestas žvilgsnis. Pipa priėjo prie jos.

– Sveika, Dote, – pasisveikino.

Dotė pakėlė į ją žibančiąs akis.

– Visi lauke, vidiniame kieme, – prakalbo kimoku balsu.

– Kas atsitiko? – susirūpino Pipa.

– Jis nenori išeiti, – atsakė Dotė.

– Jūsų sūnus?

– Sėdi savo kambary. Galite įsivaizduoti? Trisdešimt penkerių metų vyras užsirakina kambaryje, kai tėvai jam surengia vakarėlį!

Iš lauko pasigirdo kažkieno juokas. Pipa žvilgtelėjo pro veidrodinio stiklo langą. Kiemelyje kalbėjosi keletas svečių. Dotės vyras Džonis su taure gėrimo rankoje, atlošęs galvą, klausėsi senučiuko svečio. Džonis buvo mažo ūgio, kresnas, kreivokomis kojomis, rausvos, sveikai atrodančios odos.

Dotė netvirtai atsistojo ir paėmė Pipos atneštą vyno butelį.

– Šaltas! Nereikėjo. Atkimškime.

Pipa nusekė paskui Dotę į virtuvę. Dotė ištraukė kamštį ir įpylė po taurę.

– Už motinystę, – pasakė vienu mauku išlenkdama pusę taurės.

Kieme Pipa susitiko keletą kaimynų. Buvo pakviesta pora į pensiją išėjusių odontologų, saksofonininkas, buvęs manualistas, smulkutė moteris, parašiusi knygą apie vaikų psichologiją. Saksofonininkas, našlys, akivaizdžiai kabino trapią manualisto žmoną. Abu buvo įžengę į devintą dešimtį. Pipa dėjosi viską į galvą, kad vėliau galėtų papasakoti Herbiui. Jautėsi kiek apsvaigusi nuo vyno. Atsišliejo į Nado kiemo ažūrinę tvorelę, atpalaidavo klubus, grakščiai atmetė koją. Medetkų kaime jautėsi jauna. Vėl buvo jauniausia moteris draugijoje, lygiai kaip tada, kai tik pradėjo draugauti su Herbiu. Žiūrėdama į besijuokiančią sulinkusią senutę vos už metro, pamankštino tvirtus blauzdų raumenis, išsitiesė, krūtimis ištempdama lengvutę palaidinę. Jautė vėl užplūstant jaunatvišką išdidumą, tarsi amžius darytų ją pranašesnę, tarsi tai būtų jos nuopelnas.

Medine eisena prisiartino Džonis Nado.

– Sveika, Pipa, malonu, kad galėjote ateiti. Tikras saldainiukas akims, – pridūrė merkdamas akį.

– Ačiū, Džoni, kad pakvietėt.

Jis palinko prie jos ir įtaigiai sušnabždėjo:

– Būčiau dėkingas, jei nenuleistumėte nuo Dotės akių. – Pipa užuodė, kad jis valgęs sūrių sausainiukų. – Jai sunku. Žinau, kad ji jums pasipasakoja.

– Žinoma, – atsiliepė Pipa, dirstelėdama ten, kur ką tik buvo Dotė. – Kur ji?

– Nuėjo vidun. Sakiau jai, kad nieko gero iš to nebus, – atsakė purtydamas galvą.

Pipa žengė stumdomųjų durų link. Vėl teatrališkas šnabždesys:

– Priverskite ją gerti kokakolą.

Pipa įėjo į svetainę. Tuščia. Žvilgtelėjo į virtuvę. Nieko. Kažkur koridoriaus gale pasigirdo besiginčijantys balsai, verksmas. Energingai nužingsniavo į garsų pusę. Pipa įsivaizdavo Dotę ir jos žalią sūnų, mirtinai susikibusius, Dotė stengiasi ištempti jį į vakarėlį, o tešlagalvis sūnus priešinasi, gniaužia ją mirtinam glėby, kol ji suglebusi ir nejudri pakimba ant jo tešlinių rankų. Pipa priėjo prie miegamojo durų. Štai čia. Girdėjo juos. Atsargiai pasibeldė. Balsai nutilo.

– Dote? – klausiamai pratarė.

– Kas ten? – atsiliepė vyro balsas.

– Pipa Li. Aš... aš ieškau Dotės.

Pasigirdo krebždesys, durys atsivėrė. Tvirtai sudėtas ketvirtą dešimtį pradėjęs vyras, siauro pelenų spalvos veido, sulaužyta nosimi, spoksojo kiaurai Pipą, kupinas aklo įniršio, mintimis toli nuo jos. Mėsingas, nuogas iki pusės, su įmantriai ištatuiruotu Kristaus atvaizdu. Viešpats buvo pavaizduotas nuo juosmens, spalvotas, apnuoginta krūtine ir su milžiniškais sparnais. Pipa pro sūnų įžiūrėjo ant lovos sėdinčią Dotę. Jos akys buvo užverktos, paraudusios.

– Dote, – pašaukė Pipa, stengdamasi kalbėti ramiai. – Džonis prašė jus surasti.

– Pažiūrėkit, į ką aš panaši, – pasiskundė Dotė. – Negaliu tokia rodytis svečiams.

Išsišnypštė nosį į didelę vienkartinę nosinę.

Pipa žvaliai ištiesė ranką sūnui.

– Aš – Pipa Li, – prisistatė.

– Krisas, – atsakė sūnus, stebėtinai švelniai paimdamas jos ranką. – Malonu susipažinti. Atsiprašau, kad jums teko stebėti mūsų nedidelį... pokalbį...

Jis pasirausė kelioniniame krepšyje ir išsitraukė suglamžytus marškinius. Pipa pastebėjo, kad Kristaus sparnai glėbia vyro pečius ir dalį nugaros. Dotė įtariai žiūrėjo į savo išgražintą sūnų, o jis užsitempė marškinius, susisagstė.

– Pasirūpinkit mano motina, – mestelėjo Pipai smeigdamas į ją tiesų, nerimą keliantį žvilgsnį ir traukdamasis prie sienos. – Turiu eiti.

Tai pasakęs išlipo pro langą ir nužingsniavo. Ėjo siūbuodamas, atsilošęs, kiek sulenkęs rankas, tarsi ruošdamasis atremti puolimą. Atidarė geltonojo sunkvežimio duris, įšoko į vairuotojo sėdynę ir nuvažiavo.

– O buvo toks mielas berniukas... – purtydama galvą bejėgiškai tarė Dotė. – Sunku patikėti.

*

Praėjo keletas dienų; nors Kriso Nado ryškiai geltonas sunkvežimis kelis kartus pravažiavo gatve pro Pipą, iš Dotės nieko nebuvo girdėti. Pipa manė, kad dėl gėdingos scenos per vakarėlį jųdviejų draugystė tikriausiai neįmanoma. Sūnus atrodė šiurpiai. Vargšiukė Dotė. Savo nuostabai, Pipa suprato, kad šiek tiek ilgisi Dotės. Įdomu, o jei paskambinus pasiteirauti, ar viskas gerai – ar tai būtų nepatogu? Vaikščiojimo per miegus sukeltas siaubas išgaravo.

Virtuvėje daugiau nebeatsirasdavo netvarkos. Pipą užplūdo gaivi ramybė. Slinko taikiausios, kokias tik įmanoma įsivaizduoti, dienos. Kiekvieną sekmadienį iš miesto skambindavo Benas. Greisė išvyko į Paryžių atsigauti po dvi savaites trukusio fotografavimo Kabule.

Pipa vis dar negalėjo suprasti, kaip tai įvyko. Vieną akimirką, rodos, Greisė fotografavo šunų parodas Hartfordo dienraščiui. O kitą – gaudė kraupius žvėriškai sužalotų vaikų ir klykiančių moterų vaizdus ir ėmė juos spausdinti *The New York Times*. Pipą žavėjo atkaklios Greisės pastangos bet kokia kaina siekti tiesos. Kartu, žiūrint į dar vieno per dulkių debesį bėgančio persigandusio žmogaus akis, dalelė jos klausė, ar nėra per daug negailestinga fotografuoti šiurpias nelaimes patiriančius žmones. Dukrai klausimo neuždavė, bet jis niekur nedingo: ar kada nors teko rinktis – fotografuoti žmogų ar jam padėti? Bet ji nors šį tą daro, galvojo Pipa. Atkreipia dėmesį. Į save. Ne. Neteisinga. Į konfliktus, neteisybę. Kitaip nei ji, Pipa. Tiek to, pamanė, vartydama puikiai iliustruotą receptų knygą. Itališka veršio blauzda. Milaniška aviena. Spagečiai su moliuskų padažu. Bent Herbis vertina gerą maistą. Mėgsta, kai juo rūpinamasi.

Herbis atrado knygą, parašytą nežinomo autoriaus, vidurinės mokyklos istorijos mokytojo iš Aidaho valstijos. Ji atkeliavo paprastame rudame maniliniame voke su mechanine rašomąja mašinėle užrašytu adresu. Vos pamatęs pasakė, kad tai arba bepročio darbas, arba tikras šedevras. Paaiškėjo, kad voke – retas grobis, kokio meldžia kiekviena leidykla: lengvas kokybiškas skaitalas. Su visomis smulkmenomis papasakotas istorinis romanas. Jaudinantis iki sielos gelmių. Išraiškinga kalba. Iš jo išeitų kerintis didingas filmas. Herbis į literatūrą žiūrėjo rimtai. Jis leido daugumą išlikusių didžiųjų autorių. Bet kartu buvo ir verslininkas: gauti

tokį rankraštį paštu – nelyginant išlošti loterijoje. Šitas gigantas padėtų uždirbti krūvą pinigų, o už juos galima išleisti bent dešimt poetų. Žinoma, su rankraščiu dar reikėjo padirbėti, bet Herbis neabejojo, kad truputį sutrumpinus ir suteikus formą romanas būtų velniškai stiprus. Baigė skaityti paskutinius iš tūkstančio dviejų šimtų puslapių, padėjo rankas ant rankraščio ir užsimerkė. Pajuto Pipą lenkiantis paimti jo tuščios taurės.

– Radau knygą, – pareiškė.

– O, puiku, – atsiliepė Pipa.

– Tikra melžiama karvė, – pasakė Herbis.

– Nuo kada tu sakai „melžiama karvė“?

– Niekada nebuvau tokios radęs, tai ir nesakydavau.

– Apie ką ta knyga?

– Apie karą. Romantiką. Blogą orą.

– Gera?

– Savaip. Rinktinė knyga prasčiokams. Ar prasčiokiška knyga išrinktiesiems. Idealus skaitalas per vasaros atostogas žmonėms, kurie turi milijonus kainuojančius namus pajūryje.

– Mes irgi tokie buvom.

– Mes – ne, – patikino Herbis.

Pipa nunešė taurę į virtuvę. Kaip keista, pamanė. Kuo arčiau mirties, tuo labiau Herbiui rūpi pinigai.

Greisė

Greisės šuolis į rinktinių fotoreporterių pasaulį buvo netikėtas artimiesiems, o ypač – pačiai Greisei. Universitete ji baigė ispanų kalbos studijas ir fotografiją kaip nepagrindinį dalyką. Vasarą po universiteto baigimo Benas su savo mergina Stefani, taip pat būsima teisininke, užsimetęs kuprinę, išsiruošė pasibastyti po Europą. Nors dvyniai mokėsi skirtinguose universitetuose, Greisė tikėjosi, kad abiem baigus studijas galės gyventi su Benu – bent vasarą, svajojo atgaivinti džiugią vaikystės namų bendrystę. Bet Benas manė, kad jam reikėtų suaugti, suvyriškėti, būti protingam, o ne kvailioti su seseria. Todėl ir išmovė į Europą su ištikima kaip šuva Stefani. Greisė suprato, kad Benas Stefi mylėjo tokią, kokia ji nebuvo (neurotiška, buka, viliojanti, juokinga), ne mažiau kaip tokią, kokia ji buvo (pastovi, miela, nuolaidi, bet inteligentiška – savotiška šiuolaikinė Olivija de Haviland iš filmo „Vėjo nublokšti"). Tiesą sakant, ji suprato, kad brolis išsirinko merginą, kuo mažiau panašią į savo seserį.

Todėl po baigimo, nenorėdama gyventi kambary su jokia iš universiteto draugių, besiveržiančių į Brukliną, Greisė išsinuomojo vieno miegamojo butuką ispaniškajame Harleme, su aukštais arkiniais langais ir skreplių geltonumo linoleumu išklotomis

grindimis, tikėdamasi patobulinti ispanų kalbą ir ketindama pamąstyti, ką veikti toliau. Tėvai davė pakankamai pinigų, kad nereikėtų dirbti, bent vasarą, jei gyventų taupiai. Pirmas dvi savaites praleido bastydamasi po rajoną, knaisiodamasi po gatvėje išdėliotą parduodamą mantą – naudotas Pirmosios Komunijos suknias, aptrintas knygas minkštais viršeliais, vienas kitas šukas, – prie vietos restoranėlio baro valgydama ryžius ir pupeles su keptais bananais ir skaitinėdama fotografės Elizabetos Li Miler ir brito Arabijos Lorenso biografijas. Savo bute įsitaisė porą sėdmaišių (raudoną kaip vyšnių likeris ir oranžinį kaip apelsinų limonadas) ir puošnią baltą kaltinio metalo lovą. Su niekuo daug nebendravo. Mėgavosi atsiribojimu nuo aplinkos, kurioje plūduriavo. Jautėsi nebyli ir patenkinta, gausi galimybių, bet visai nevaisinga.

Pažino kiekvieną slapčiausią savo kvartalo kampelį: dulkinus Dievo Pašauktųjų maldyklos langus trečiame 1125-ojo namo aukšte, pelėsiais trenkiantį 1130-ojo rūsyje įsikūrusį naudotų knygų knygyną, žolininko krautuvėlę, siūlančią vaistus nuo meilės kančių, namų ilgesio ir „beveik visų sielos ir kūno ligų". Vyno rūsys 120-osios gatvės kampe priklausė plepiam dominikiečiui patinusiomis akimis ir jo mažakalbiam vaikaičiui, melancholikui, kuris smaksodavo už prekystalio, o jo susirūpinusių tamsių akių žvilgsnis, liesas veidas ir atsikišusi ožio barzdelė darė jį panašų į personažą iš El Greko paveikslų. Kiekvieną dieną gatvėje prie vyno rūsio ant sudedamųjų kėdžių murksodavo tie patys penki seniai, spoksodami į praeivius, lažindamiesi dėl bet ko, nuo lenktynių iki kas praeidamas užmins gilų šaligatvio įtrūkį. Jaunos moterys ir merginos aptemptais drabužiais išdidžiai žingsniavo gatvėmis, nuo pavargusių veidų susikėlusios žvilgančius plaukus, stumdamos vežimėlius su kūdikiais ir mažais vaikais. Sudžiūvusi

pašiauštaplaukė savitarnos skalbyklos šeimininkė stovėdavo lauke rūkydama ir plepėdama su kaimynėmis, jei tik nelankstydavo paklodžių skalbyklos vitrinoje.

Greisė įprato Leksingtono aveniu šaligatvio dalį tarp Rytų 120-osios ir Rytų 122-osios laikyti atskiru pasauliu. Nors kai kurie kvartalo gyventojai ėmė atpažinti Greisę ir sveikintis susitikę ar jai įžengus į jų krautuvėles, ji vis dar jautėsi gana svetima. Netapo kvartalo gyvenimo dalimi, buvo tik pakenčiama stebėtoja. Iš karto buvo matyti, kad ji kitokia. Jos šviesūs neklusnūs plaukai piktomis garbanomis krito ant ryškių bruožų protingo veido. Buvo aukšta, liekna, sportiška, mažomis standžiomis krūtimis. Vyrai visada ją pastebėdavo, bet retas išdrįsdavo prieiti; jos judesiuose buvo kažkas vyriška. Iš nugaros dėl siaurų klubų ir raumeningų pečių, laisvos laikysenos ją nesunku būtų palaikyti ilgaplaukiu jaunuoliu.

Kartą vėlai vakare Greisę pažadino gatvėje nuaidėjęs dūžtančio butelio garsas. Vyras sušuko ispaniškai, kitas vyras atsiliepė. Besiginčijančiųjų balsai skardėjo tuščiame bute. Greisė basa nutipeno linoleumu stengdamasi suprasti, apie ką kalbama. Jauna mergina maldavo, jos balse buvo girdėti tramdomos ašaros. Greisė atsistojo keli centimetrai nuo lango rėmo, kad jos nebūtų matyti, ir pažvelgė pro langą į gatvę. Trys dramos dalyviai buvo atsirėmę į per kelis metrus vienas nuo kito pastatytus automobilius. Greisė pažino vyno rūsio šeimininko vaikaitį iš El Greko paveikslų. Dar niekad nebuvo mačiusi jo tokio pagyvėjusio. Jis mojavo rankomis, skeryčiojosi, ispaniškai šaukė kitam vyrui, vyresniam, tvirtam, plačiai statančiam kojas, vadino jį „melagiu ir kvailiu“. Smulki penkiolikmetė, kurią Greisė buvo mačiusi po kvartalą vežiojančią kūdikį, įsikibusi į vaikaičio ranką bandė jį patraukti. Keli pusračiu sustoję smalsuoliai stebėjo veiksmą.

Greisė stovėjo sustingusi, tarsi perverta šios pavojingos ir tikros žemai gatvėje besirutuliojančios dramos, pro langą matomos lyg iš teatro ložės. Ilgą laiką abiejų vyriškių jėgos buvo beveik lygios, vaikaitis iš El Greko paveikslų isteriškai klykė tvirtai sudėtam nepažįstamajam, mergina pakaitomis tai meldė nusiraminti, tai šaukdama reikalavo užsičiaupti, nepažįstamasis grasinamai prisiartindavo prie porelės ir vėl grįždavo prie savo automobilio kapoto, kur sustojusį jį vėl užliedavo nauja El Greko personažo keiksmų banga. Nepaisant nutaisytos pozos, nepažįstamasis neatrodė labai įsitraukęs į ginčą; jis net keletą kartų apsižvalgė, tarsi ieškodamas, kur patogiai prisėsti. Bet galiausiai vaikaitis pasakė kažką, nuo ko trūko nepažįstamojo kantrybė. Greisė nesuprato žodžių, bet tai buvo paskutinis lašas. Lyg lėlę nubloškęs merginą, nepažįstamasis puolė vaikaitį ir vienu taikliu smūgiu patiesė. Tada purtydamas galvą nuėjo šalin. Keletas žmonių susirinko aplink vaikaitį, šis lėtai atsikėlė, nusikratė jų užuojautą ir nušlubčiojo į priešingą pusę.

Kitą rytą Greisė pabudo su mintimi apie minoltą, kurią tėvai buvo padovanoję studijų baigimo proga. Išsiėmė fotoaparatą iš dėklo ir užtaisė nauja juostele. Tą rytą ji rimtai ėmėsi fotografuoti. Du mėnesius registravo kiekvieną savo kvartalo būdravimo akimirką. Gyventojai ją jau pažinojo, todėl pakentė į juos įbestą fotoaparato objektyvą, kartais net pakviesdavo į savo būstus. Ji fotografavo viską ir visus, ką tik galėjo – Dievo Pašauktųjų sekmadienio mišias, draugingą vyno rūsio šeimininką ir jo vaikaitį iš El Greko paveikslų, senukus prie vyno rūsio, savitarnos skalbyklos šeimininkę. Nuotrauka po nuotraukos rinkosi į portfelį, lyg genama fotografavo dieną ir naktį. Surinktas nuotraukų pluoštas liudijo neslūgstantį atsidavimą darbui ir aštrų žvilgsnį. Jai pavyko sutarti dėl susitikimo su *Hartford Courant* redaktoriumi; šis laik-

raštis, kaip ji buvo girdėjusi, linkęs priimti jaunus fotografus. Ją įdarbino. Ruduo ir žiema prabėgo vaikantis ugniagesių automobilius ir fotografuojant oranžine juosta apjuostus priemiesčių namus, kuriuose ką tik įvyko žmogžudystė; o kitą vasarą ji jau sėdėjo lėktuve, skrendančiame į Luizianą, su vyresniu kolega siunčiama dienraščiui *Harford Courant* fotografuoti uragano „Katrina". Ištisas dvi savaites miegodavo vos porą valandų per parą, nenorėjo praleisti nė akimirkos tos tragedijos. Kelionė buvo keistai sėkminga: rodėsi, humoru atmiešti siaubo ir nevilties vaizdai tarsi savaime kuriasi prieš jos fotoaparato objektyvą. Atrodė, ji neišvengiamai atsiduria tinkamoje vietoje tinkamu laiku. Parvežtos nuotraukos buvo tiesiog siurrealistinės: trys vaikai su guminėmis Helovino kaukėmis, vaizduojančiomis Džordžą Vašingtoną, Elvį Preslį ir Čakį, skersgatvyje randa pagyvenusio vyriškio lavoną; drebantis šuo tupi ant šiukšlių salos, apsuptos plūduriuojančių lėlių; stambi moteris šoka po savo nuniokotą svetainę, o tapetų draiskanos karo nuo sienų lyg odos skiautės. Į *Hartford Courant* Greisė grįžo žvaigždė. O dar po dvejų metų ji jau leidosi Kabule kaip agentūros *Getty Images* darbuotoja.

Tai, ką visi laikė jos talentu, – nors Greisė suvokė kaip kažką kita, – ją trikdė. Patirta sėkmė jai rodėsi baugiai paslaptinga. Tarsi vaizdus kurtų ji pati, pieštų savo sapnus tiesiai ant fotojuostelės. Galbūt tai, kad fotografuodama gebėjo užsimiršti, ištirpti, tapti skaidri, ir neleido jai priimti pagyrų už darbą. Kartais pasinerdavo į patiriamą vyksmą taip, kad net iš viso neprisimindavo fotografavusi. Bet, žinoma, nuotraukas būdavo padariusi ji, ir puikiai suprato, kad kokia nors su jos profesija susijusi mistika tėra paaugliškas svaičiojimas, tuo niekada nedrįstų pasidalyti su jokia gyva būtybe, išskyrus brolį dvynį, su kuriuo leisdavo sau būti negailestingai atvira, pajuokiamai kandi – tokia ji būdavo tik su savimi.

Benas Greisei buvo lyg jos tąsa. Taip įtemptai Greisė dirbo ir dėl to – tai suprato ar veikiau nujautė, kaip labiau nujaučiame nei akies krašteliu matome pasieniu per kambarį vos pastebimai smunkančią pelę, – kad troško atsiskirti nuo Beno tapdama geresnė nei jis. Seserį su broliu siejo tobulas ryšys. Toks tobulas, kad Greisei, tiesą sakant, kitų žmonių nė nereikėjo. Greisė, kaip teigė jos psichoterapeutė daktarė Sara Kroicfelt, pas kurią keletą mėnesių lankėsi mokydamasi koledže, buvo „ne visai atsiskyrusi". Kai Greisė pirmą kartą kreipėsi į Universiteto sveikatos skyrių, skundėsi negalinti įsimylėti. Įtarė, kad galbūt jai ne viskas gerai. Kartą buvo pasitaikiusi neabejotina proga: inteligentiškas, įdomus, linksmas vaikinas žiburiuojančiomis akimis ir sulinkusiu klaustuko pavidalo liemeniu. Svyravo ant įsimylėjimo ribos, net praleido kelias palaimingas begalinio švelnumo kupinas valandas. Bet vienas nevykęs juokelis, nederama užuomina, akimirka nenuoširdumo – ir širdį užguldavo švininis sunkis, kuris akimirksniu atkirsdavo ją nuo staiga buvusiuoju tapusio susižavėjimo objekto, – kaip kad žirklės perkerpa dviejų dešrelių jungtį. Vėl visiškai viena.

Dėl to ji kaltino Beną – protingą, linksmą, žavų, nepakenčiamą Beną. Niekas nesugebėdavo jos taip prajuokinti; niekas nemokėjo į pasaulį žiūrėti su tokia geranoriška, net meilia pajuoka. Po kelių savaičių beviltiškų mėginimų pakeisti požiūrį ėmė atrodyti, kad susitikimai su daktare Kroicfelt nevaisingi. Greisė gėdijosi, kad jos bėda tokia paprasta. Keikė save už tai, kad apskritai pradėjo terapiją, bet jautė privalanti tęsti. Net ėmė nekęsti daktarės Kroicfelt. Per susitikimus tapo nekalbi ir užsidariusi, spoksodavo pro langą į studentus, einančius iš bibliotekos į bendrabutį, iš bendrabučio į pastatą, kur vykdavo matematikos paskaitos.

Toks elgesys kėlė Saros Kroicfelt susidomėjimą. Ji juste juto merginos viduje siaučiančias audras, šachtą, nyrančią taip giliai,

kad net pati Greisė to nesupranta. Kai Greisė pirmą kartą įsiveržė į jos kabinetą, daktarė nustebo. Mergina buvo nepanaši į Larkeno universiteto studentę. Nedidukas Larkeno universitetas daugiausia rūpinosi būsimaisiais rinktiniais dailininkais, rašytojais, meno kritikais, poetais ir scenos menininkais. Dėstoma buvo ne tiek griežtai, kiek plačiai, stengdamiesi patenkinti kiekvieno studento įgeidžius, dėstytojai savo kursą keisdavo iki neatpažįstamumo. Universiteto buklete dažniausiai kartojosi žodžiai „dalyvavimas" ir „dėmesys studentui". Dauguma studentų atrodė keisti, nesavi, lyg vidury žiemos miego iš guolių išvilkti meškėnai. Jie lėtai žingsniuodavo per universiteto teritoriją, apsvaigę nuo virškinamų idėjų, skendėdami tikėjime savo talentu. O Greisė, atvirkščiai, buvo guvi ir susikaupusi. Žvelgė įdėmiai, žengė tvirtai kaip rikiuotėje. Atrodė net pernelyg budri.

Daktarė Kroicfelt suprato, kad merginos sieloje verda dar kažkas, ne tik jos brolis dvynys. Ji buvo sveika, tik užstrigusi. Lyg būtų užmegztas mazgas, kurį reikia atmegzti. Nežinodama, nuo ko pradėti, daktarė Kroicfelt ėmėsi to, kas akivaizdu – tėvų. Gūžtelėjusi pečiais, Greisė ėmė pasakoti: apie Herbį – su meile, apie Pipą – su gailesčiu ir panieka. Ta motina kaip skuduras, mintyse kraipydama galvą tarė sau daktarė Kroicfelt. Ji niekada nesupras kai kurių moterų. Vaikai užauga, ir kas tada? Vis dėlto, Greisei kalbant apie motiną, daktarė pastebėdavo jos jausmus. Paraudę skruostai, nusuktos akys. Kroicfelt nujautė po šalta nelyginant metalo vatos antklodė ironija liulant emocijų pelkę. Kažkas yra nutikę motinai.

Slinko savaitės, vos pastebimai keisdama padėtį krėsle, kiek pakreipusi patrauklų pilną veidą, kai kalbėdavo, daktarė Kroicfelt vedė Greisę atgal į praeitį, ten, kur ji spėjo slypint charakterio raidos kryžkelę. Pirmaisiais gyvenimo metais Greisė buvusi ne-

paprastai prisirišusi prie motinos. Prisiminė klykdavusi, kai Pipa išeidavo į pobūvį, trokšdavusi jos kvapo, apkabinimo, branginusi laiką, praleistą drauge žaidžiant paplūdimyje ar tiesiog žiūrint pro langą. O kai Greisei sukako aštuoneri ar devyneri, tarp jos ir motinos atsivėrusi plati negyva dykuma. Daktarė Kroicfelt grįždavo ir grįždavo prie to laiko, kurį vadino Greisės ir jos motinos santykių „lūžiu", tikėdamasi, kad merginos mintyse iškils koks nors visa nušviečiantis prisiminimas. Nieko. Ir staiga vieną dieną, nežinia kodėl, po ilgos tylos, spoksodama pro langą Greisė tylutėliai pratarė:

– Manau, kad aš motinai nelabai patinku.

Daktarė Kroicfelt nustebo.

– Bet juk ji atrodo beveik vergiškai atsidavusi tau, – pasakė.

– Taip, – sutiko Greisė. – Bet dalį savęs ji visada slėpė nuo manęs. O nuo Beno – ne. Tik nuo manęs.

– Ir tu pyksti ant jos, kad tave atstūmė, – atsargiai pabandė užvesti ant kelio daktarė Kroicfelt.

– Tikriausiai, – sutiko Greisė su pikta šypsenėle. Ir tada atsisukdama, juokaudama, mėgdžiodama pridūrė: – Ar aš jau išgydyta?

*

Pipa spoksojo pro Herbio mersedeso langą ir galvojo apie Greisę. Praėjo jau trys mėnesiai nuo jos apsilankymo prieš kelionę į Afganistaną, antrą tais metais. Pipai iš nerimo suko vidurius. Pastaruoju metu taip jausdavosi visada, kai ruošdavosi pasimatyti su dukra. Susitikti su Benu buvo tarsi apsimauti mėgstamiausius senus džinsus. Susitikti su Greise – lyg... lyg netikėtai susidurti su vaikinu, kurį esi įsimylėjusi. Ne, pamanė Pipa, negali būti. Bet vis dėlto buvo, truputį.

Herbis išsirinko *Gotham Bar and Grill* restoraną padoriai pavalgyti. Kai buvo dar maži, vaikai mėgdavo ten lankytis prieš Kalėdas. Restoranas buvo beprotiškai brangus, bet sunkios staltiesės ant stalų, niekam nereikalingi padavėjų padėjėjai, pritildyti balsai ir lankytojų prabangaus šilko bei vilnos drabužiai teikė saugumo pojūtį. Lyg kelionė laiku atgal. Herbis su Pipa pasirodė per anksti – kaip visada – ir Pipa juokais bandė nuo didelių Herbio rankų patraukti duonos krepšelį. Per langą pastebėjo ateinančią Greisę. Buvo trumpai nusikirpusi savo neklusnius šviesius plaukus. Styro ant galvos lyg krūmynas. Todėl nosis atrodo smailesnė, kiek panaši į snapą, pamanė Pipa, kai Greisė per stipriu mostu atvėrė sunkias duris ir sustojo ant slenksčio, šaltu žvilgsniu akėdama salę. Pipa jai pamojo, ir Greisė dideliais žingsniais prisiartino, nuo kaklo nusivyniodama skaisčiai raudoną šilkinį šalį. Herbis pakilo ir tvirtai ją apkabino. Greisė pasilenkė per stalą ir lūpomis brūkštelėjo Pipai per skruostą.

– Vėluoju? – pasiteiravo.

– Man užteko laiko suvalgyti visą duoną, – erzino Herbis.

– Tavo šukuosena puiki, – pagyrė Pipa.

– Ačiū, – padėkojo Greisė, ranka persibraukdama šviesią kupetą.

– Ką gi, pasakok, – paprašė Herbis.

– Ak, tėti, neskubėk. Benas prašė pradėti be jo. Sakė, kad įstrigo bibliotekoje. Ateis, kai tik galės.

– Tikriausiai dėl to savo straipsnio, – pasakė Herbis.

– Taip. *To straipsnio,* – nepiktai iš brolio šaipėsi Greisė. – Norėčiau avienos kepsnelių. Mirštu iš bado.

Kai visi užsisakė ir užsakė Benui, Greisė ant stalo padėjo albumą.

– Čia tik darbiniai nuotraukų atspaudai, bet vis tiek galite susidaryti įspūdį...

Pastūmėjo krūvelę nuotraukų Herbiui. Pipai teko į jas žiūrėti aukštyn kojom. Peržvelgdamas po vieną, Herbis padavinėjo nuotraukas Pipai. Vienoje mažas berniukas baimės iškreiptu veidu lenkėsi prie paslikos gulinčios mergaitės, lyg bandydamas ją apsaugoti. Kitoje vyras stūmė dviratį, savo tamsių, didžiulių, neramių akių žvilgsnį įsmeigęs tiesiai į objektyvą. Už jo stūksančio namo priekinė siena buvo visiškai nugriauta; antrame aukšte lyg pasauliui atviroje scenoje stovėjo lova, kėdė ir veidrodis.

– Ar tu fotografavai viena? – pasiteiravo Pipa ir iškart pajuto Greisę pasišiaušiant.

– Ne, važiavau su Džailzu Openheimu. – Du kartus apdovanotas Pulicerio premija, Openheimas tarp fotografų buvo tapęs legenda.

– Kaip tau tai pavyko? – pasidomėjo Herbis.

– Paprastai, ten žmonės rūpinasi vieni kitais.

– Na, tau drąsos netrūksta, tiek mes žinom, – sutiko Herbis.

Jis vos nesprogo iš pasididžiavimo, ir Greisė tai suprato.

– Tai labiausiai vykusios tavo nuotraukos, – pagyrė Pipa.

– Ačiū, – padėkojo Greisė, ant jos išblyškusių skruostų išryškėjo nedidelės raudonos dėmės.

Pasirodė Benas, patenkintas, kad gali iš karto sėsti pietauti.

– Ar ji jau pasakojo jums apie bombą? – maloniai pasiteiravo.

– Benai, – maldaujamai tarė Greisė.

– Kokią bombą? – sunerimo Pipa.

– Ji buvo su tuo Openheimu ir vertėju, ir jie išgirdo gatvėje sprogstant bombą, Openheimas bandė ją nutempti kairėn, bet ji nulėkė skersgatviu į dešinę, jis su vertėju – iš paskos, ir kaip tik ten, kur jis bandė ją nuvesti, sprogo sunkvežimis; jei jie būtų nubėgę į kairę, būtų buvę sumalti į miltus. Dabar ji tiki, kad tai buvo likimo ranka.

Benas kalbėjo nerūpestingai, bet širdyje siuto, kad sesuo darosi pavojingai, akiplėšiškai narsi. Herbis su Pipa tiesiog sėdėjo gromuliuodami pasakojimą. Pipa jautė, kaip kaktą išmuša prakaitas, net ima pykinti.

Greisė piktai stebeilijosi į Beną, jos veidas buvo sustingęs.

– Ar tu negali kartais tiesiog *patylėti*?

– Na, man ta istorija atrodo gana reikšminga, – pasiteisino Benas.

– Tik nepamesk sveiko proto, – tyliai tarė Herbis. – Tai viskas, ko tavęs prašau.

Atsisukęs į Beną:

– Tai kada leisi paskaityti savo garsųjį straipsnį?

Benas ėmė pasakoti apie kursinį darbą. Greisė klausėsi pokalbio nutolusi, kumščiu pasirėmusi smakrą, o Pipa stebėjo dukrą. Pipa jautė, kad, nepaisant bičiulystės su kolegomis fotografais, Greisė tolsta, ir nerimavo dėl to. Atrodė, Greisei kaskart vis sunkiau ir sunkiau grįžti iš fotografijos odisėjų. Ji nuklysdavo į veidrodžių karalystes, perpildytas smurto ir įtampos, šalia jų Vakarų pasaulis tikriausiai atrodo šaltas, nykus ir beprasmis. Greisė užsidarė savo patirtyje, nepajėgdama išsakyti, ką mato ir jaučia; tik nuotraukos nebyliai liudijo istorijas – jas Pipa norėjo išgirsti su visomis smulkmenomis, bet nedrįso prašyti papasakoti, nes bijojo griežto Greisės atkirčio už kišimąsi ne į savo reikalus. Ir – tik pamanykit – dar taip neseniai Greisė buvo maža mergytė! Šioje atšiaurioje jaunoje moteryje Pipa įžvelgė prasimušant jos ankstesnes, vaikiškas, asmenybes. Taip miela apie vaikus žinoti, ko jie nė neprisimena. Sluoksniai patirčių, kurias laikas išgraužė iš jų atminties ir kurios amžinai suakmenėjo joje. Kaip dažnai būdavo sutikus Greisę, Pipa prisiminė dieną, kuri, kaip ji manė, pakeitė dukros gyvenimą.

Dvyniams buvo aštuoneri. Ji nusprendė po pianino pamokos nusivesti juos į *Dairy Queen* Šeštajame aveniu. Buvo pirma pavasariška diena po žvarbios žiemos, šiltas oras glostė Pipos odą. Žmonės gatvėje judėjo tingiai, lyg apgirtę nuo palengvėjimo. Pipa pažvelgė į dvynius, jų saulėje žvilgančius suveltus plaukus, ir ją užliejo dėkingumas už patirtą sėkmę. Kai jie neskubėdami įėjo į ledainę, prie prekystalio šalia dvynių amžiaus tamsiaplaukės mergaitės stovėjo maždaug šešiasdešimties metų ponia mėlynu sijonu ir pusbačiais, baltomis puskojinėmis, žilais į uodegą surištais plaukais. Moteris laužyta anglų kalba paklausė: „Kiek kainuoja pieno kokteilis?“ Nuobodžiaujantis vyras už prekystalio pasakė. Mergaitė šalia vyresnės moters šypsojosi įtempta, drovia šypsena, kol moteris skaičiavo smulkias monetas. Pastebėjusi laukiančią Pipą ir dvynius, ji pasitraukė, leisdama joms užsisakyti, sulenktu delnu subraukusi monetas į kairę. Pipa paprašė dviejų porcijų vanilinių ledų ir pardavėjui ištiesė dvidešimties dolerių banknotą. Kol jis skaičiavo grąžą, Pipa pastebėjo Greisę spoksant į moterį, kuri vartė savo monetų krūvelę, susirūpinusiu žvilgsniu dirsčiodama į lentą su kainomis, o mažoji mergaitė pastirusi iš gėdos stovėjo šalia. Pipa įspėjamai kumštelėjo Greisę, bet ši nenusuko akių.

„Kiek kainuoja limonadas?“ – šypsodamasi pasiteiravo moteris. Jos akyse švietė švelnumas ir nebylus atsiprašymas už keliamą sumaištį. Pardavėjas pasakė kainą, ji vėl ėmėsi skaičiuoti smulkias monetas. Pipa juto akyse besitvenkiančias ašaras. Ši vargšė moteris tenorėjo pavaišinti vaikaitę, bet jai neužteko pinigų. Pardavėjas atidavė Pipai grąžą, ji paskubomis susigrūdo pinigus į piniginę, svarstydama, ar nepažemintų tos moters, jei pasiūlytų sumokėti už mergaitės desertą. Nusprendė to nedaryti, pasirodytų globėjiška.

Vyriškis ištiesė Pipai vaflių taures. Minkšti balti ledai buvo tobuli, netikri, spindintys tarsi reklamoje. Pipa padavė Beno porciją Benui, Greisės porciją – Greisei. Lyg išbadėjęs, Benas iš karto ėmė laižyti ledus, o Greisė savųjų nė nepalietė. Pipa žengė durų link. Benas nusekė iš paskos. Greisė nejudėjo, stypsojo įbedusi akis į grindis, gniauždama ledus. „Greise", – tyliai pakvietė Pipa. Netikėtai Greisė prišoko prie tamsiaplaukės mergaitės, sustojo per pusmetrį nuo jos ir atkišo ledus. Mergaitė nesuprasdama stebeilijosi į dovaną. Greisė stovėjo sustingusi, laikydama ledus ištiestoje rankoje tarsi statula su iškeltu kardu. Ponia kažką pasakė mergaitei nesuprantama kalba, ši droviai paėmė ledus, nudelbdama akis į grindis. Greisė apsisuko ir spruko iš *Dairy Queen*. Pipa išskubėjo paskui. Išgirdo moterį šūktelint padėką ir stiklo durys užsivėrė už nugaros. Galiausiai Pipa pavijo Greisę, spėjusią nuskuosti per pusę kvartalo; mergaitės veidas buvo įraudęs, akis temdė pyktis.

– Tu pasielgei gražiai, – pagyrė Pipa.

– Visai ne, – atrėžė Greisė.

Ji nebenorėjo daugiau apie tai kalbėti. Tylėjo visą kelią namo taksi automobilyje ir per vakarienę. Pipa suprato, kad tą dieną kažkas jos viduje pasikeitė. Greisė ėmė nekęsti savo sėkmės.

*

Kempinė, purškiamasis valiklis, vanduo, šluota: laikas tvarkyti virtuvę! Pipa mėgo tvarką, bet iš prigimties buvo netvarkinga. Kad prisiverstų susitvarkyti, jai tekdavo sutelkti visą valią, kaip kad galingas vėjas lenkia aukštą medį prie žemės. Viena neklusni mintis, ir žiū, ji jau pamiršta šveitimą, jau žiūronais stebi kolibrius ar ieško spagečių *alla primavera* recepto, o po valandėlės grįžusi į virtuvę nustemba, plautuvėje aptikusi didžiausią krūvą

indų. Tačiau šį rytą Pipa stengėsi mintyse išlaikyti tobulai švarios virtuvės vaizdą ir atkurti jį tikrovėje. Nukraustė stalą, nušveitė jį kempine, vėl tvarkingai išrikiavo vitaminų buteliukus ir prieskonius. Nušluostė viryklę, iššveitė keptuvę su prikepusiais Herbio vištienos dešrelių likučiais, iškraustė indaplovę, švarius indus ir stalo įrankius sudėjo į vietą, sukrovė nešvarius indus ir įrankius. Subėrė baltus ir melsvus indų ploviklio miltelius į stačiakampį stalčiuką, trakštelėdama uždarė dureles, įjungė mašiną, nustačiusi „labai nešvarių indų" režimą, nes buvo įdėjusi keptuvę. Iššlavė ir išplovė grindis. Iššluostė plautuvę, net atidarė šaldytuvą ir išmetė visus pasenusius ar sugedusius produktus. Sudarė pirkinių sąrašą: kiaušinių, sojos pieno, jogurto, aliuminio folijos. Dribsnių su razinomis ir riešutais. Sulankstė lapelį, įkišo į piniginės skyrelį su užtrauktuku ir išėjo į terasą. Herbis kalbėjosi telefonu. Klausiamai pažvelgė į ją.

– Važiuoju į parduotuvę, gal tau ko nors reikia? – pasidomėjo Pipa.

Jis papurtė galvą, mostelėjo ir grįžo prie telefoninio pokalbio. Kalbėjosi apie knygą. Pipai pasidarė įdomu, kas galėtų būti tos melžiamos karvės autorius. Perėjo svetainę, išėjo pro pagrindines duris, įsėdo į mašiną ir... nustėro.

Automobilio grindys primėtytos cigarečių nuorūkų. Gal apie dešimt, sutrintų tiesiai į kilimėlį. Pipa buvo metusi rūkyti prieš dvidešimt metų. Dūmų kvapas užgniaužė gerklę. Herbis niekada nerūkė cigarečių, o cigarus nustojo rūkyti klausydamas kardiologo rekomendacijų. Tai kas gi, velniai griebtų, čia? Surinko nuorūkas, sumetė į plastikinį maišelį, kurių laikydavo daiktadėžėje, ir nuskubėjo namo papasakoti Herbiui. Jis vis dar kalbėjosi telefonu. Luktelėjo kelias minutes svetainėje. Automobilis buvo neužrakintas. Gal tai paaugliai, vaikiūkščiai iš gretimo miestelio,

ieškantys, kaip pasilinksminti. Gal Krisas Nado tokiu keistu būdu bandė atkeršyti už jos užsipuolimą. O gal tai Pipa. Pajuto skruostus išmušant karštį. O ką, jei tai padarė ji, miegodama vaikščiojo, rūkė automobilyje, galbūt net vairavo? Ši mintis kėlė baimę.

Iš kur ji gavo cigarečių? Ją užliejo bedugnis siaubas – tarsi stovint lifte su nutrūkusiu lynu ir nepaliaujamai smengant vis žemyn, žemyn ir žemyn. Herbis nieko nenujausdamas tęsė pokalbį:

– Ką gi, Filai, galite padaryti du dalykus, – kalbėjo jis. – Susiraskite agentą, galiu jums rekomenduoti. Vis tiek bus reikalingas dabar, kai tapote rašytoju. Arba sudarykite sutartį pats ir užmirškite apie mokestį agentui. Geroji žinia – visas avansas teks jums. Kita vertus, turėdamas šią knygą, agentas labiau jumis rūpinsis ir bus ištikimas, nes tikėsis gero uždarbio.

Apimta lengvo svaigulio Pipa apsisuko, išėjo iš namų, sėdo į automobilį ir lėtai lėtai nuvairavo tuos porą kilometrų iki krautuvės. Jie turėjo būtiniausių maisto produktų ir vieninteliai Medetkų kaime prekiavo *The New York Times*. Įėjo nenusiėmusi saulės akinių. Užmiršusi sąrašą, išsiblaškiusi išsirinko laikraštį, paėmė kiaušinių, pakelį blynų miltų mišinio. Rankos drebėjo. Priėjusi prie kasos pakėlė akis. Prieš ją stovėjo Krisas Nado, dar šlapiais sulaižytais plaukais, ką tik nusiskutęs, tankiais lyg tamsūs krūmokšniai antakiais šviesiame veide, suskilinėjusiomis lūpomis. Dvelkė skutimosi losjonu. Buvo kiek nerangus, jame slypėjo keista jėga, taip kietai įveržta, kad net atrodė panaši į atsipalaidavimą.

– Pipa Li, taip?

– O, sveiki, – pasisveikino nusiimdama akinius. – Jau radote darbą.

– Kylu karjeros laiptais, – šyptelėjo Krisas.

– Graži diena, – tarė Pipa.

– Stengiuosi nepastebėti, – mestelėjo mušdamas kasos čekį; jo nagai nugraužti iki gyvuonies, pastebėjo Pipa.

Žvilgsnis nuklydo į cigaretes, išdėliotas jam už nugaros; krūtinę sugniaužė staigus troškimas užsirūkyti.

– Ak, ir... dar prašau pakelį... *Marlboro Lights*.

Krisas apsisuko ir surado cigaretes.

– Brangus įprotis, – mestelėjo.

– Na, tiesiog... aš rimtai nerūkau, – teisinosi Pipa. Ir tada blykstelėjo mintis. – Jūs dirbate čia ir naktimis, ar ne?

– Dar neteko, – atsakė. – Kodėl klausiate?

Jai palengvėjo.

– Parduotuvė atidaryta kiaurą parą, pamaniau, kad turėtų būti nyku laukti... visą naktį... kol kas nors užsuks cigarečių ar dar ko...

Jautė akyse besitvenkiančias ašaras, gumulą gerklėje. Krisas žiūrėjo kantriu atidaus klausytojo žvilgsniu, be jokios išraiškos. Prieš jį jautėsi tarsi nuoga. Jo kalba visiškai be jokių mandagybių, tokia tiesmuka, kad beveik įžeidžiama. Laimė, jausmai ėmė slūgti.

– Degtukų? – pasiūlė Krisas.

– Prašyčiau. Kaip jūsų motina?

– Atsigauna, – tarė. – Atsiprašau, kad tada jus užsipuoliau. Nemėgstu vakarėlių.

– Aš neturėjau... neturėjau kištis, – sumurmėjo Pipa.

Vyras eilėje už jos atsikrenkštė. Pipa padėjo kelis banknotus, ėmė krapštytis piniginėje ieškodama smulkių.

– Ką gi, – tarė. – Perduokit Dotei, kad man paskambintų, jei tik norės.

– Jums teks pačiai jai skambinti, – atsiliepė Krisas. – Ji per daug susigėdusi.

Pipa išėjo iš krautuvės, įsėdo į automobilį, praplėšė cigarečių pakelį, išsitraukė vieną ir prisidegė. Dūmai užliejo plaučius, rankos ir lūpos ėmė dilgčioti. Viskas, į ką bepažiūrėdavo – vairas, ranka, degalinė už lango – atrodė prisotinta spalvų ir detalių. Iškišo ranką per langą. Kodėl aš tai darau, pagalvojo. Akys nuklydo prie Kriso, skaičiuojančio kažkieno pirkinius. Keistas jaunuolis. Atrodo protingas, bet... Ji ėmė suprasti, ką norėjo pasakyti Dotė. Kažkas buvo ne taip. Krisas pakėlė akis ir pastebėjo ją pro stiklą. Ji linksmai jam pamojavo, užgesino cigaretę ir nuvažiavo.

Semas Šapiro ir Moira Dalz turėjo vėl atvykti vakarienės. Buvo per tvanku vaišinti karštais patiekalais, todėl Pipa ištroškino lašišą, pagamino bulvių salotų su acto užpilu ir patiekė kiemelyje. Baigę valgyti, visi keturi sėdėjo tylomis, gardžiuodamiesi braškėmis ir žiūrėdami į auksinės šviesos užlietą tvenkinuką, klausydamiesi svirplių.

– Skanios braškės, Pipa, – pagyrė Semas.

– Pirkau ūkininko kioske, – atsakė Pipa, pakeldama akis ir galvodama, kaip jį pakeitė bėgantys metai. Ilgo kaklo oda susiraukšlėjo, apsmuko lyg vėžlio apykaklė. Ereliškos nosies galiukas atbuko, suapvalėjo, lyg būtų nusidėvėjęs nuo girnų, prie kurių pastaruosius trisdešimt metų buvo negailestingai spaudžiamas dvylika valandų per dieną: Semą galvoje besisukančios istorijos persekiojo kaip furijos Orestą. Akys, kadaise juodos kaip lydyta derva, dabar atrodė negyvos it atvėsusios anglys. Tarsi visą gyvenimą rašydamas gabalas po gabalo būtų save išdeginęs ir iš jo būtų telikęs tuščias kiautas. Semas vis imdavo savo gyvenimą ir į jį pakliuvusius žmones, virdavo viską katile – odą, kaulus, viską, – kol išgaudavo, kaip įsivaizdavo Pipa, banginio taukų spalvos tešlą. Ir lipdydavo paveikslą – savitą įmantrų frizą iš žmonių, žmonių jausmų, žmonių prisiminimų.

Labiausiai Pipą Semas erzino (nepaisant visos meilės jam kaip draugui) tuo, kad, kaip ji įtarė, jam buvo būtina, kad visi santykiai žlugtų, idant galėtų vėliau panaudoti juos savo istorijoms. Sakytum, tikras siaubūnas, pamanė, jei nebūtų toks pat negailestingas ir sau, koks buvo kitiems. Bet jis kaskart pirmas puldavo į liepsnojantį laužą. Sudegti ir prisikelti; tokia buvo begalinė, sekinanti Semo lemtis. Rašytojas, ir niekas daugiau. Jį paliko viltis, liūdnai mąstė Pipa. Tokią sutartį jis sudarė beveik užsitikrindamas nemarumą: tikrąjį gyvenimą iškeitė į devynis romanus, iš kurių du tapo klasika, o kiti buvo tiesiog puikūs. Jai pagailo seno draugo. Ne mažiau gaila ir Moiros, kad jį įsimylėjo; jis niekada jai neduos to, ko ji trokšta. Ji norėjo per daug. Visas triukas, suprato Pipa, buvo padaryti gyvenimą labai patrauklų, be galo malonų, kad Semui neliktų nieko, tik į jį atsigręžti – ir bent trumpam nusisukti nuo savęs. Bet, mąstė ji, Moira taip pat rašytoja. Gal jie supranta vienas kitą. Atsiduso ir pastebėjo kitapus gatvės pastatytą Kriso Nado geltonąjį sunkvežimį. Pasidarė įdomu, kas šią akimirką vyksta Nado namuose.

– Kaip sekasi rašyti romaną? – klausė Herbis.

– Parašiau tik šimtą puslapių, – atsakė Semas. – Dar net nežinau, ar apskritai pavyks.

– Atsiprašau, aš minutėlę, – tarstelėjo Pipa.

Nuėjo į vonios kambarį, užsirakino, atidarė langą ir už Herbio vaistų nuo kraujospūdžio susirado cigarečių. Pūtė dūmus pro tinklelį nuo vabzdžių, stebėjo, kaip jie sklaidosi ir nyksta tamsoje. Paskui išsivalė dantis.

Grįžo į terasą nešina gabalu pistacijų chalvos, apsvaigusi nuo cigaretės ir keikdama save už tai, kad rūkė. Giliai atsidususi, Moira atlošė galvą pažiūrėti į dangų, prie svarios krūtinės pritraukdama kelius ir juos apkabindama, o jos didelės, tamsios, juodais dažais

apvestos akys suspindo nuostaba. Visuose Moiros judesiuose ir žodžiuose slypėjo kruopelė drovumo. Vos dvidešimt ketverių buvo apdovanota išsvajotąja Jeilio jaunųjų poetų premija. Nuo to laiko išleido keletą tomų stebėtinai sarkastiškų eilių, o jos asmeninis gyvenimas buvo lyg neužgesinamas miško gaisras, nuviliančių meilės romanų seka. Įpusėjusi ketvirtą dešimtį, iš paskutiniųjų stengėsi išlaikyti nuolatinės nuostabos būseną – jaunystėje ji žaviai kirtosi su akyse spindinčiu protu. Ne, Moira nepaseno. Ne, ji buvo gerokai jaunesnė už Pipą. Tarp senstančių literatų tebebuvo tikra bomba. Pipai ji rodėsi kerinti – o kartais apgailėtina. Neatsakinga ir neurotiška, brandi bevaikė moteris, neturinti net sveikatos draudimo, su beatodairiška dvidešimtmetės viltimi tebeieškanti meilės. Vis dėlto kartais Pipa pasijusdavo pavydinti Moiros netvarkingo, egocentriško gyvenimo.

– Ten šikšnosparnis? – paklausė Moira prisimerkdama.

– Taip, – atsakė Herbis.

– „Tarytum pirštinė, švieson švystelėta juoda pirštinė“, – pacitavo Moira. – Kas tai pasakė? Kuo jis ten vardu?

– Sekso specialistas, – atsiliepė Semas, – Deividas Herbertas Lorensas.

– Tik tau ir kalbėti, – įgėlė Herbis.

– Be to, jis visai neteisus. Tik pažiūrėkit. Argi jis primena jums juodą pirštinę? – klausė Semas. Visi pakėlė akis viršun. – Juk tai tik prakeiktas *šikšnosparnis*.

– Benas buvo užsisakęs žurnalą apie šikšnosparnius, prisimeni? – paklausė Pipa Herbiui.

– O taip, – atsiliepė prisimerkdamas ir paskęsdamas prisiminimuose.

– Žiūrėkit, kaip pašėlusiai plaka sparnais, taip gali atskirti jį nuo paukščio, – tarė Moira.

– Ne, – paprieštaravo Semas. – Jį gali atpažinti iš to, kaip staigiai skrisdamas keičia kryptį – tarsi akrobatinis aitvaras.

– Geras, – sukikeno Herbis. – Akrobatinis aitvaras.

Semas patenkintas prispaudė smakrą prie kaklo; Herbis niekada negirdavo, jei tikrai taip nemanė.

– Ar jie iš tiesų įsivelia į plaukus? – paklausė Moira.

Semas papurtė galvą.

– Gal galėtum kartais pasakyti ką nors originalaus.

Moira spoksojo į jį netikėdama savo ausimis.

– Juokauju, – tarė jis. – Tu tikrai nepakartojama, mažule, niekad nepamiršk to.

– Eik šikt, – supyko Moira.

Pipa atsistojo.

– Gal kavos be kofeino? – pasiūlė vaidindama padavėją.

Moira taip pat pakilo ir nusekė paskui Pipą į virtuvę. Kol abi pasiekė viryklę, Moira jau ėmė kūkčioti:

– Vos prasižioju, amžinai jis mane nusodina. Nebegaliu daugiau. Jis tikras *pimpis*.

Pipa atsiduso. Semas buvo žiaurus su savo moterimis. Visi tai žinojo. Pati matė, kaip metams bėgant užgraužė jų gerą pustuzinį.

– Jis tiesiog kartais toks būna. Jam dabar sunku. O jei tu tik pasijuoktum?

– Juokiausi. Ketverius metus. Dabar verkiu.

– Kalbatės apie skyrybas?

– Apie nieką nesikalbam. Semas taip užsiėmęs savo romanu, kad net akių nepakelia. Baruosi su savim.

– Ar susiradai... ką nors kitą?

Pipa gerai pažinojo Moirą ir galėjo spėti, kad jai į galvą neateitų palikti tokio galingo ir geidžiamo vyro kaip Semas, jei neturėtų

kuo jo pakeisti. Kad ir kokia būtų talentinga, ši poetė troško didžių vyrų.

Moira įsmeigė žvilgsnį į savo rankas.

– Ne... Noriu pasakyti... – Tada užsidengė delnais akis. – Ak, Pipa, aš visai susipainiojau!

Tą vakarą lovoje Herbis bandė skaityti, o Pipa, kremu tepdamasi rankas, pagalvojo balsu:

– Galiu lažintis, Moira susirado meilužį.

– Kodėl taip sakai? – susidomėjo Herbis.

– Ji šneka, kad paliks Semą, bet bijo būti viena. Aišku kaip dukart du.

– Gal ji tik nori, kad tu manytum, jog ji turi meilužį, ir pasakytum man, o aš papasakočiau Semui, ir Semas imtų į ją kreipti daugiau dėmesio.

– Tu rimtai manai, kad Moira tokia klastinga?

– Visos moterys tokios.

– Suktos?

– Tai instinktas. Išlieka stipriausi. Kas jau kas, o tu tikrai turėtum žinoti.

– Tiek to.

– Ar tai reiškia, kad pagaliau galiu miegoti? – paklausė Herbis žiovaudamas ir nusiimdamas akinius. – Panašu, daugiau nebepaskaitysiu.

– Vis tiek manau, kad ji turi meilužį, – gesindama šviesą pakartojo Pipa.

Mažoji mirtis

Maksvelo, Li ir Briuverio leidykla buvo įsikūrusi Niujorke – penki stulbinamai aptriušę kambariukai – stiklinėmis sienomis, dūstantys nuo knygų. Kai Herbio nebūdavo, įmonei vadovavo Mariana Steiplton, raumeninga, kiek maniakiška asmenybė, nepriekaištingo skonio ir linkusi abejoti savimi. Herbiui su klausimais ji skambindavo penkiskart per dieną.

– Jei turėčiau biurą, – pareiškė Herbis Pipai, – skirčiau tai beprotei tris valandas per dieną, kai ji galėtų man skambinti. Likusį laiką ilsėčiausi pensijoje.

Nors Medetkų kaimas buvo pensininkų bendruomenė, turėjo ir patalpų biurams. Daugiausia nuomojami įmonėms, teikiančioms paslaugas gyventojams, bet buvo ir mažesnių, kuklia kaina. Prie mažojo prekybos centro Pipa Herbiui rado kabinetą su tualetu. Nupirko jam sofą, rašomąjį stalą, kėdę, kavos aparatą ir nediduką šaldytuvą. Herbis vis teisinosi ir aiškinosi, kodėl jam reikia biuro, sakė, kad taip atsirasią netrukdomo kokybiško laiko, kurį galėsią skirti vienas kitam. Pipa iš tiesų pajuto palengvėjimą, kad jis bent kurį laiką praleis ne namie. Nebuvo pratusi prie nuolatinio artumo, atgijo poreikis pabūti su savimi. Nuo tada, kai ant automobilio grindų aptiko cigarečių nuorūkų, ją lyg per kūną tekanti

elektros srovė netikėtai nukrėsdavo nerimo priepuoliai. Kankino baugūs sapnai. Viename matė iš kaimynų namo ant neštuvų išnešamą kūną. Kažkas atitraukė maišo, į kurį buvo įdėtas kūnas, užtrauktuką, ir Pipa pažino save, savo papilkėjusį veidą. Sapne ji nesijautė mirusi, bet neįstengė nei atsimerkti, nei kalbėti. Nešama su siaubu suprato, kad bus palaidota gyva. Herbiui apie sapną nieko nesakė. Neminėjo ir to, kad vėl pradėjo rūkyti. Kaskart, kai norėdavo pasisakyti, pajuokauti, ją sulaikydavo gėda.

*

Vos išėjusi iš *Why Not Furnishings* mažajame prekybos centre, gerokai per dideliame pirkinių krepšyje nešina migdolų spalvos užklotu naujajai Herbio sofai, Pipa išgirdo stabdžių žviegimą, širdį veriantį gyvūno kauksmą ir vimdantį dūžtančio automobilio garsą. Pasistiebusi ant pirštų galiukų, ištempusi kaklą bandė pasižiūrėti į gatvę, artindamasi prie jos neramia širdimi. Priėjusi pamatė į gatvės šviestuvo stulpą įsirėžusią gelsvai rudą tojotą. Priekis sumaltas į druzgus. Vairuotojas, septyniasdešimtmetis vyriškis, nesužeistas, bet apsvaigęs, bandė atidaryti automobilio duris. Keletas pagyvenusių žmonių jau buvo spėję susirinkti ant šaligatvio greta visą parą veikiančios krautuvės. Pipa prisiartino, prasigrūdo per minią. Priklaupęs ant šaligatvio Krisas Nado laikė glėbyje didelį baltą šunį. Gyvūno šone žiojėjo didžiulė gal poros sprindžių žaizda. Šuo inkštė. Krisas glostė jo ilgą baltą kailį. Pastebėjęs Pipą, pakėlė į ją akis, kuriose atsispindėjo toks širdį veriantis liūdesys, kad Pipa susmuko ant kelių greta jo – ir tučtuojau pasigailėjo. Per daug intymu. Įstrigo susigūžusi šalia Dotės žalio sūnaus su dvesiančiu šunimi glėbyje.

– Jis jūsų? – paklausė Pipa.

Įsmeigęs akis į besigaluojantį padarą, papurtė galvą.

– Pro langą mačiau, kaip viskas įvyko, – atsakė tyliai.

Pipa žiūrėjo į šunį. Jis inkštė ir drebėjo. Vaizdas jai buvo beveik nepakeliamas. Dirstelėjo į Krisą. Jis vis dar įdėmiai žvelgė į šuns snukį. Vyriškis, partrenkęs šunį, atkakliai kartojo:

– Jis iššoko tiesiai prieš mane.

Šuo ėmė gaudyti orą, jo skaidrios šviesios akys stiklėjo, nasrų kampučiuose rinkosi baltos lyg plakto kiaušinio baltymo putos. Krisas pasilenkė, kažką sumurmėjo gyvūnui į ausį. Pipa nematė šuns, tik Kriso pakaušį. Kai jis pakilo, šuo buvo sustingęs, padūmavusiomis akimis. Krisas nejudėjo. Nekrustelėjo ir Pipa. Abu sėdėjo palenkę galvas, tarsi ką tik būtų nudvėsęs jų mylimas naminis gyvūnėlis.

Atvažiavo furgonas su gyvūnų globos draugijos ženklu ant šono. Išlipo du vyrai. Krisas leido paimti jiems šuns kūną, o tada nežiūrėdamas į Pipą atsistojo ir nužingsniavo į parduotuvę. Vienas iš gyvūnų globos draugijos darbuotojų pasiteiravo, ar čia Pipos šuo. Pipa papurtė galvą, nusivalė kelius, pakėlė pirkinių krepšį ir netvirtu žingsniu nusliūkino savo automobilio link. Buvo sukrėsta ir keistai susijaudinusi.

*

Moira vėlavo. Pipa atsilošė į žalsvos dirbtinės odos suolo atlošą ir įdėmiai apžiūrinėjo lygiais tarpais ant restorano sienų sukabintus aliejiniais dažais tapytus paveikslus. Smulkmeniškai nutapyti nuobodūs peizažai. Prisiminė savo seną draugą Džimą: jis žiūrėtų į juos truputį pakreipęs galvą. Lėtai linktelėtų. Nelinksmai šypsodamasis tartų: „Ak, taip.“ Suabejojo, ar Džimas dar gyvas.

Pasirodė uždususi Moira, pabučiavo Pipą, iš surištos uodegos išslydo kelios juodų plaukų sruogos. Maloniai kvepėjo pienu.

– Labai atsiprašau, kad vėluoju, rašiau, pažiūrėjau į laikrodį ir...

– Nesijaudink, – nuramino Pipa, – aš tiesiog ilsėjausi, mėgavausi menu. Puiki sagtis, – pridūrė, pirštais liesdama šerifo žvaigždę po Moiros bamba.

– Ačiū, – padėkojo Moira, pridengė sagtį delnu ir prie šono spausdama didžiulę verstos odos rankinę sliuogtelėjo ant suolo priešais.

Pasirodė moteriškos išvaizdos padavėjas.

– Ak! Sveikas! Gal galėčiau... hm... šaltos arbatos? Su... melionu? – paprašė Moira nevalingai flirtuodama su padavėju.

Tada vėl pakėlė akis į Pipą, mergaitiškai subraukė už ausies neklusnią plaukų sruogą, nusišypsojo, ir jos kairiajame skruoste atsirado duobutė. Nenuostabu, kad iš septynių vaikų būtent ji buvo tėvo numylėtinė, pamanė Pipa. Tikriausiai buvo nepaprastas vaikas, tas jos veido ovalas, milžiniškos lyg indėnės našlaitės akys – ir įstabi vaizduotė. Amžinai netvarkinga, uždususi, susitelkusi į save, Moira buvo žavinga. Galėjai juoktis iš jos nuoširdumo, ironizuoti perdėtą seksualumą, šaipytis iš per didelio gyvenimo džiaugsmo, bet galėdavai tik pasiduoti, iškelti rankas be kovos ir įsimylėti ją už neprilygstamo tyrumo sumaištį. Nuginkluojanti. Tai tinkamiausias žodis Moirai apibūdinti.

– Tu tokia *išgražėjusi*, – tarė Moira, tyrinėdama Pipos veidą. – Ką darai kitaip?

– Tinginiauju, – atsiliepė Pipa.

– Norėčiau būti tokia rami ir gera kaip tu.

– *Gera?*

– Atrodai tokia... palaiminga.

Pipa nusijuokė.

– Kad tu žinotum.

– Ką?

– Daugybę dalykų. Aš kaip tas blizgantis naudotas automobi-

lis, kuris buvo patekęs į siaubingą avariją. Iš išorės atrodo tobulas, bet ašis sulenkta.

Sutrikusi Moira nusišypsojo.

– Tu taip paslaptingai kalbi apie savo praeitį.

– Tikrai?

– Niekada nepasakoji apie ankstesnį gyvenimą.

– Buvo tokių dalykų, apie kuriuos stengiuosi negalvoti.

– Kokių? Apie tai, kas atsitiko Herbio pirmajai žmonai?

– Antrajai.

– Antrajai. Jis sako, kad ji ir taip jau buvo pamišusi.

– Bet ne tiek.

Moira atsiduso, pasirėmė rankomis galvą ir šnirpštelėjo.

– Ką? – Pipa ramindama uždėjo delną Moirai ant peties.

– Aš – bėdų maišas, – tarė Moira, braukdama ašaras nuo skruostų. – Niekad neturėsiu normalaus gyvenimo.

Pipa buvo įpratusi prie staigių draugės saviplakos protrūkių. Visada mokėjo juokaudama išblaškyti jos niūrią nuotaiką.

– Na, baik, – tarė Pipa. – Kas yra „normalu“? Kalbi apie santuoką?

Moira linktelėjo šnypšdama nosį.

– Tarp mūsų su Semu viskas baigta. Pipa, šūdinas mano gyvenimas. Aš... aš įsivėliau... man tuoj keturiasdešimt, o neturiu nė padoraus vyro. Sukaks penkiasdešimt... Tai nesvarbu, bet *vis tiek*... Norėčiau... norėčiau suprasti, kad tai tas tikrasis...

– Ak, tauškalai, – nutraukė Pipa. – Gali ištekėti, už ko tik nori, jei tau tai svarbiausia.

– Ką nori pasakyti?

– Išrink bet kurį tinkamo amžiaus vyriškį šioje salėje – aš galėčiau būti jo žmona.

Pralinksminta žaidimo, Moira tyrinėjo patalpą, tada parodė liesą akiniuotą vyrą, su pasibjaurėjimu skaitantį valgiaraštį.

– Jam reikia tik pastovumo, daugiau nieko, – tarė Pipa. – Galiu lažintis, jei patenkintum jo poreikius, kol jis dar nesusivokė, ko nori, būtų taikus kaip ėriukas.

– O tas?

– Jei įkiši pirštą jam į užpakalį prieš pat baigiant, nekels tau jokių rūpesčių.

– Pipa!

– Atsiprašau, išsprūdo.

– Tu kalbi taip... neromantiškai.

– Merginimas – romantiška. Santuoka... tai valios aktas, – rėžė Pipa, siurbtelėdama gurkšnelį vandens. – Noriu pasakyti, žaviuosi Herbiu. Bet mūsų santuoka gyvuoja tik todėl, kad mes norime. Jei leisi viską palaikyti tik meilei, santykius gali užmiršti. Meilė atsiranda ir dingsta kaip vėjo gūsis, akimirką šen, akimirką ten.

Moira papurtė galvą – šypsodamasi, sutrikusi.

– Ne mano galvai tai suprasti, – prisipažino.

– Suprasi, – nenusileido Pipa, neatsistebėdama geraširdiško cinizmo kupinu spektakliu.

Dėl Dievo, nuo kada ji pradėjo sakyti „mėšlas“? Ar pati bent tiki savo žodžiais, kad santuoka yra „valios aktas“? Taip, liūdnai prisipažino sau, tiki. Po visko, ką jiedviem su Herbiu teko kartu išgyventi, po visko, ką jie atidavė – galbūt net savo sielas, – kad galėtų būti kartu, gyvenimas santuokoje tapo *valios aktu*. Pipa juto augantį troškimą išsiplėšti iš blankios dabarties, vėl griebti ir susigrąžinti spalvingą praeitį, praryti ją, kaip išbadėjęs laukinis žvėris ryja stovyklautojų maisto atsargas. Norėjosi sprukti iš restorano, susirasti Herbį, stipriai pabučiuoti jį į lūpas (puikiai įsivaizdavo jo nustebimą, sumišimą, kai netikėtai jį užgriūtų), prapliupti raudoti, klykti – pagaliau nustoti valdytis. Bet romiai šypsodamasi ir svarstydama, ar tik jai negresia labai tylus nervinis išsekimas, sulaukė savo sumuštinio su omarais.

Antra
dalis

Pipos pradžia

Iš Suki įsčių išnirau meili ir guvi, putli lyg šešių mėnesių kūdikis ir apžėlusi švelnutėliu juodu kailiuku. Trumpai apsižvalgiusi gimdykloje, atsisukau į išbrinkusį motinos spenį ir puoliau žįsti, garsiai čepsėdama tarsi visa paršiukų vada. Motina prapliupo ašaromis, priblokšta minties, kad pagimdė tokį žvėriūkštį. Daktaro paaiškinimai, kad gimiau kiek per vėlai, todėl turėjau laiko gimdoje užsiauginti rudimentinius plaukus, verčiančius prisiminti laikus, kai žmonės tebebuvo artimi beždžionių giminaičiai, jos visai nenuramino. Būdama pastoriaus žmona, į evoliucijos teoriją žiūrėjo nevienareikšmiškai ir niekaip neįstengė atsikratyti jausmo, kad mano gyvūniška išvaizda, nors ir moksliškai paaiškinama, atspindi jos pačios trūkumus ar nuodėmes. Įbrukusi mane apstulbusiam daktarui, pašoko nuo gimdymo stalo, nuo skausmo malšinamųjų dar guminėmis kojomis, ir nubėgo koridoriumi, slysčiodama ant savo pačios kraujo ir klykdama: *Aš pagimdžiau beždžionę!*

Prireikė dviejų slaugytojų ir daktaro susitvarkyti su metro penkiasdešimt penkių ūgio Suki Sarkisjan. Jai suleido raminamųjų ir paguldė į atskirą palatą, kurios nebuvo apmokėjęs mūsų draudimas, ligoninė skyrė ją nemokamai.

*

Mano motinos taip ir nepaliko jausmas, kad jos dukra stebuklingai įkūnija visa, kas joje pačioje yra blogiausia. Nors kailiukas seniai nusišėrė ir tapau dailia putlia mergyte, jai vis rodėsi, kad manyje įžvelgia nenuoširdumą, kūniškumą, apskritai *blogį*, kuris iš tiesų esąs jos. Dvejų aš įsitverdavau į jos koją lyg rujojantis šuva. Ji visad piktai šaukdama mane nusipurtydavo. Kartą, trokšdama ištrūkti iš sausakimšo tarpmiestinio autobuso, nagais puoliau akėti jos veidą, kol pasirodė kraujas. Mano žiaurumas vertė ją raudoti. Vieną kartą net dailiai prikakojau į mėgstamiausią jos batą, norėdama sulaikyti ją nuo sumanymo vakare eiti į svečius. Bateliai buvo rausvo aksomo, puikiai derantys prie naujosios suknelės. Pamačiusi, ką pridirbau, bandė pykti, bet negalėjo nustoti juoktis. Nepaisant mano charakterio trūkumų – gal atvirkščiai, būtent dėl jų – Suki mane mylėjo karštai, net aistringai. Negalėjo manimi pasisotinti, paleisti iš glėbio, nustoti uosti, bučiuoti, gnaibyti. Prisimenu, šešerių ar septynerių stengiausi išsiveržti iš jos glėbio – ne todėl, kad man nepatiko jos meilumas, o todėl, kad iš tikrųjų negalėjau įkvėpti.

Gimiau penkta – mergaitė po keturių berniukų. Suki buvo gera motina broliams; lyg pulkelį avių gindavo juos praustis ir nusiprususius vydavo į lovas tarsi būrelį balandžių. Sąžiningai vežiodavo į nesibaigiančias treniruotes. Bet augdama jaučiau, kad Suki mato tik mane. Buvau vienintelė mergaitė, todėl kas vakarą prausdavausi vonioje viena, o Suki sėdėdavo ant klozeto dangčio sukryžiavusi kojas, tingiai stebėdama mane, dildydamasi nagus, ar stovėdavo prie veidrodžio pešiodamasi antakius. Plepėdavome apie šį bei tą – bendramoksles, kas su kuo draugauja, kas ketina bėgti iš namų, kieno šukuosena geriausiai tiko tai progai – o kitame kambaryje mano broliai šūkaudavo, erzeliuodavo ir bumb-

sėdavo vienas kitam per galvas. Atėjus laikui miegoti, berniukus apdalydavo trumpais bučiniais į skruostą ir prigulusi šalia manęs švelniai glostydavo galvą, kol užmigdavau. Virtuvėje šokdavom pagal Bobio Darino muziką – susikibdavom rankomis, atsistodavau jai ant pėdų ir sukdavomės ratu.

Buvau jauniausia, todėl keletą metų toks dosnus dėmesys atrodė suprantamas ir pateisinamas. Bet kai sulaukiau šešerių ir išmokau pasirūpinti savimi, berniukai ėmė pykti, nes Suki aiškiai labiau mėgo savo vienintelę dukrą. Ji net įsigijo fotoaparatą ir fotografavo tik mane. Puošdavo mane angelų, kaubojų, kino žvaigždžių kostiumais. Kartais fotografuodavo mane nuogą. Buvo aistringiausia motina.

Suki buvo nedidukė žvitri moterytė ryškiai rudais plaukais ir aukštu spigiu balsu su lengvu pietietišku akcentu, kuriame buvo justi jos motinos klampi tęsiama Misisipės tartis. Jos liemuo buvo toks siauras, kulkšnys tokios laibos, kad drabužius turėjo pirkti vietos prekybos centro paauglių skyriuje. Didžiavausi Suki – lyg trapia fėja; kitų vaikų motinos apvaliais, mėsingais užpakaliais ir svyrančiomis krūtimis greta lanksčios, guvios, nenuilstančios mano mamos atrodė kaip apsileidusios karvės.

Suki buvo lengva priversti nusišypsoti; plaukus visada šukuodavo į nedidelį kuodą, o jos nuolat pakelti antakiai rodydavo neblėstančią nuostabą. Vis dėlto, manau, ji buvo slapta pesimistė. Galėdavau atspėti pagal tai, kaip vairuodavo. Mūsų storašikniu furgonu sukiodamasi siauručiais kaimo keliukais, sėdėdavo tiesutėlė, mažutėmis rankomis su pabalusiais krumpliais gniauždama vairą. Kiekvieną kartą, kai priartėdavom prie posūkio, ji spausdavo signalą, įspėdama milžinišką sunkvežimį, kuris, žinoma, tyko už kampo ruošdamasis apsiversti ir suploti mus į blyną. Kankinama nemigos, ji dažnai naktinėdavo iki vėlumos, kepdavo sausai-

nius, mokėdavo sąskaitas ar šiaip dykinėdavo. Prisimenu, vidury nakties pabundu susapnavusi baisų sapną. Namuose mirtinai tylu. Žinodama, kad ji nemiega, nulipu žemyn ir randu ją su pižama skabančią nudžiūvusius kambarinių gėlių lapus. Apsidžiaugia mane pamačiusi. Išverda kakavos ir jaukiai apsikabinusios žiūrim televizorių iki penkių ryto, kol užsūstame ant sofos – jos rankos mane apkabinusios, mano galva jai ant krūtinės.

Suki dažnai miegodavo svetainėje. Sakydavo einanti miegoti taip vėlai, kad net nebėra prasmės gulti į lovą. Nulipę rasdavom susisukusią į užklotą, kurį palikdavom ant sofos pažiūrėję televizorių. Papurtydavau, kad atsibustų, ir ji sliūkindavo į virtuvę, išgerdavo stiklinę apelsinų sulčių, pažiūrėdavo, kiek valandų. Lygiai septintą gerdavo vaistus – amžinai skųsdavosi sutrikusia skydliauke. Kai nulipdavo tėtis, ji jau būdavo apsirengusi ir džiugi, meistriškai ruošdavo pusryčius, pakuodavo priešpiečius, tvarkydavo mokyklinius portfelius. Gamindavo maistingus patiekalus, bet retai kartu prisėsdavo prie stalo, mieliau stovėdama prie viryklės tiesiai iš porcelianinio puodelio kimšdavo ryžių pudingą į dėl nepaliaujamo tauškėjimo neužsičiaupiančią burną.

Bet pasitaikydavo ir tokių dienų, kai paprastai guvi, plepi, linksma motina būdavo tyli ir sustingusi, kurčia net mano prašymams. Nudrėbdavo pietus ant stalo ir sprukdavo nuo mūsų, atsiguldavo ir kramsnodavo duonos skrebučius su sviestu prieš televizorių, kuris stovėjo jos lovos kojūgalyje. Kai taip nutikdavo, mano tėvas Dezas dūsaudavo, bet nepriekaištavo jai. Žinojo, kad kartais jo žmona tiesiog nutrūksta, tampa glebi ir bejausmė tarsi nuvarytas robotas. Tomis dienomis Dezas susiimdavo; dainuodamas skaudžiai gergždžiančiu balsu plaudavo indus, prižiūrėdavo, kad nusipraustume. Mėgavausi tais vakarais, kai mumis rūpindavosi tėvas, nes jis į mane nekreipdavo dėmesio. Buvau tik

vienas iš vaikų, o ne vienintelė ypatinga būtybė, saugoma it akies obuolys. Atsigaudavau. Dūkdavau su berniukais, eidavau imčių, spardydavausi, kikendavau. Bet neišvengiamai tais vakarais mane apimdavo kaltės jausmas, kad ir kaip norėdavau eiti tiesiai į lovą negrabiai pabučiuota tėčio ir išvengti įmantrių mamos glamonių, vis dėlto jaučiau jos trauką; jos valia persmelkė manąją. Nueidavau į jos kambarį. Visada gulėdavo lovoje apsirengusi, su duonos skrebučių lėkšte ant pilvo. Pažiūrėdavo į mane džiugiai ir kartu įtariai, tarsi bet kada galėčiau išsižadėti savo meilės. Jutau savo galią Suki, tai mane ir baugino, ir teikė drąsos. Kartais nutaisydavau šaltą akmeninį veidą vien tik norėdama jos akyse išvysti baimę.

Dezas

Mano tėvas buvo santūrus Hartfordo armėnas sodriu žemu balsu, skambančiu taip, tarsi ką tik būtų suvalgęs pilną šaukštą žemės riešutų sviesto. Tvirtas, kresnas – judėdavo atsargiai, lėtai it mulas. Dėl akis juosiančių tamsių ratilų nuolat atrodė pavargęs. Tėvas Sarkisjanas niekad per daug nedžiūgaudavo, bet ir per daug neliūdėjo. Episkopalinės bažnyčios pastoriumi – toks netikėtas, beveik neįmanomas pasirinkimas – jis tapo prieš senelio, karšto armėnų ortodokso, valią; senelis taip ir neatleido savo protestantei žmonai, kad ši išviliojo jų vienintelį sūnų iš protėvių bažnyčios.

Pasirodė, kad Dezas yra apsigimęs pamokslininkas. Skrupulingai ruošdavo pamokslus, o klebonija iki vėlaus vakaro būdavo atvira užjaučiančio klausytojo trokštančioms paklydusioms sieloms. Tačiau po jo šventojo drabužio klostėmis buvo galima nujausti ne lengvą bekūnę dvasininko sielos platybę, o nerimastingą, pernelyg gyvą vyro kūną. Dezas savo pamoksluose visad pabrėždavo Kristaus žmogiškumą – taip, kad kai kurie jo parapijiečiai susimąstydavo, ar jis neabejoja Kristų buvus ir Dievą, nes jis to beveik niekuomet neminėdavo. Atvirai sakant, nemanau, kad tėvui būtų labai rūpėjęs dieviškumas. Tikrasis stebuklas buvo

Kristaus realumas, kūniškumas, jo buvimas. Prisimenu, kartą pietaujant jis pasakė, kad iš tikrųjų svarbu esą tai, ką žmonės daro vieni kitiems čia, žemėje. Šventoji Dvasia galinti pati savimi pasirūpinti.

Dezas gebėjo atjausti. Susirūpinęs ir susidomėjęs klausydavosi žmonių, košės blyškumo veidais ir paraudusiomis akimis dėstančių jam savo bėdas pakeliui iš bažnyčios ar vakarais mūsų namuose, kai jau būdavo suguldę vaikus ir turėdavo kelias valandas atokvėpio prieš vėl užgriūvant kasdienėms pareigoms. Atrodo, jis džiaugėsi mumis, savo vaikais, savaip, kiek atsitraukęs – atlošdavo galvą ir stebėdavo mus ruošiančius namų darbus, besiginčijančius, žaidžiančius. Visada būdavo mums švelnus, jei būdavome įskaudinti ar nusiminę, galėdavo valandą prasėdėti su raudančiu vaiku, laikydamas jo rankelę, niekur neskubėdamas, nors audra būdavo jau seniai praūžusi. Tuo atžvilgiu jis buvo visiška Suki priešingybė – ji lėkdavo ir lėkdavo aštuoniolika valandų per parą, visada užsiėmusi. Atsipalaiduodavo tik prigulusi mane migdyti, aukštu pridususiu balsu niūniuodavo į ausį lopšines ir ant piršto sukdavo mano plaukų sruogą.

Tiesa ta, kad man taip ir neteko geriau pažinti tėvo. Suki jį užtemdė; dieną naktį liepsnojanti jos ugnis išdegino jo paveikslą iš mano vaizduotės. Jis liko šešėlis, kartais užuovėja, bet niekad nebuvo man tikras kaip vyras. Liūdna, nes dabar suprantu, kad vertingiausius savo būdo bruožus paveldėjau iš tėvo; tai Dezas manyje padėjo man išgyventi.

Man neatrodė keista, kad tėvai beveik nesikalba tarpusavyje. Jų pokalbiai beveik visada apsiribodavo vaikų reikalais ar paprasčiausiais sakiniais, pavyzdžiui: „Prašau paduoti pieno.“ Kiek suprantu, Suki visą laisvalaikį skirdavo man. Ir meiliausia būdavo

su manimi. Įdomu, koks buvo mano tėvų gyvenimas iki mano gimimo ar kai jie buvo jaunavedžiai. Vienoje senoje nuotraukoje atrodo droviai laimingi drauge, susikibę rankomis ir besišypsantys šalia tėvo pirmosios parapijos pastato Hartforde. Mama vilki gėlėta namų šeimininkės suknele. Jos veidas jaunas, apskritas. Augdama stebėjausi ta nuotrauka, nes joje Suki neatrodė liekna. Veikiau putli.

Lėlės ir vyrai

Žaisdama visada būdavau namų šeimininkė, maža mamytė, stumdydavau žaislinį dulkių siurblį, pasisodinusi iščiustytą žaislinį kūdikį ant klubo, ar pareigingai atsiliepdavau rausvu žaisliniu telefonu ir užrašydavau žinutę savo vyrui, aukštai miglotai būtybei, vardu Džojus. Seksas su Džojum būdavo kaip greitas šokis. Atsiguldavau, išskėsdavau šlaunis, vėl suglausdavau ir pašokusi grįždavau prie buities darbų. Manau, mintį apie tai, kad reikia atsigulti, pakišo mano draugė Eimė, devynerių, mažoji užsidegėlė.

– Ar žinai patį blogiausią žodį pasaulyje? – kartą manęs paklausė Eimė žaidžiant tamsiame koridoriuje trečiame aukšte.

– Kokį? – susidomėjau.

Eimė stovėjo prie lango, susimąsčiusi vis sukiojo mano lėlės galvą. Švelnių blizgančių rudų garbanų raizginys siekė mano geriausios draugės juosmenį. Rugiagėlių mėlynumo pusmėnulio formos akys teikė jos veidui senamadišką mąslią išraišką.

– Kruštis, – išrėžė.

Ir dirstelėjo į savo vyresnįjį brolį Endį, kitoje gatvės pusėje pjaunantį veją. Eimės šeima buvo turtinga, palyginti su mūsų, bet visi vaikai, išskyrus Eimę, vasarą turėjo dirbti, kad suprastų

pinigų vertę. Žiūrėjau į Eimę iš nugaros: jos rankos buvo ant lango rėmo. Alyvinė suknelė, per juosmenį suveržta siauru dirželiu, dailiomis klostėmis krito vos žemiau kelių. Basos kojos sukryžiuotos. Jos elegancija ir grožis man kėlė baimingą pagarbą. Nėra daugiau tokios mergaitės, galvojau, tokios tobulos, tokios savimi pasitikinčios, tokios mielos. Šalia jos jaučiausi lyg kokia laumė. Buvau maža, plokščio veido, šiaudų spalvos plaukais, pilkų lyg akmenėliai akių. Vieną vasaros popietę, kai moviausi maudymosi kelnaites, Eimė šaltu susimąsčiusiu veidu stebėjo mano raumeningą pilvą. Per pilvą nuo bambos iki lyties ėjo vos įžiūrima linija, rusvas siūlas. Parodė ją ir paklausė:

– Žinai, ką tai reiškia, tiesa?

– Ką? – paklausiau.

– Mamos pilve *iki paskutinės minutės* turėjai būti berniukas.

Pasižiūrėjau į veidrodį, tvirtus petukų raumenis, apvalias stangrias šlaunis. Buvau visai nepanaši į mergaitę.

– Tikra berniukinė mergaitė, – juokėsi Eimė.

Aš taip pat nusijuokiau, nors sugniaužė gerklę. Stumtelėjau ją ir parverčiau ant lovos, isteriškai klykdamos grūmėmės. Paskui nurimom ir sustingusios, bandydamos atgauti kvapą, tysojom greta. Pasikėliau remdamasi alkūne. Vienas Eimės dantis buvo nuskilęs – matyti tarp pravirų lūpų.

– Jei esu berniukinė mergaitė, galiu būti tavo berniukinė mergina, – pareiškiau.

– Ne, negali, – nė nesvarstydama atkirto.

– Na, kai turėsi tikrą vaikiną, bus lengviau.

Kurį laiką gromuliavo naują mintį.

– Bet mes niekam nepasakosim, – prisimerkusi stebeilijosi į mane.

– Manai, aš kvaila? – atšoviau.

Tada pasvirau į jos pusę, lėtai prisiartinau prie veido ir pabučiavau. Jos lūpos buvo vėsios ir šiurkščios. Juokdamasi atstūmė mane, bet vėliau tą pačią dieną leidosi dar kartą pabučiuojama.

Tą vasarą bučiavomės dar keletą kartų. Pavyko įtikinti ją leisti pagulėti ant viršaus, net du kartus. Man patikdavo užgriūti ant jos. Kartą nustebau dėl veide atsispindinčio nerimo, kai užguliau; jai akivaizdžiai palengvėjo, išgirdus mano motinus žingsnius ant laiptų.

Bėgo metai. Eimė užaugo labai protinga mergina. Mokykloje gaudavo geriausius pažymius iš visų dalykų, išskyrus istoriją, kurios nemėgo dėl kažkokių savų priežasčių. Aš buvau abejinga mokslui. Žodžiai mokykliniuose vadovėliuose man nieko nereiškė. Skaičiau juos nenoromis, lyg graužčiau sužiedėjusią duoną. Su Eime praleisdavau mažiau laiko, nes ji nuolatos tūnodavo bibliotekoje su savo galvotais draugais. Mokydavosi prie apvalaus stalo su tais moksliukais, sėdėdavo tiesi lyg princesė, jos ilgi tamsūs plaukai spindėdavo ant nugaros; dirbdavo valandų valandas, o ponia Andervud, dusulinga bibliotekininkė, spoksodavo į ją susižavėjusiomis akimis. Cigarečių dūmai suniokojo jos plaučius, tvarkydama knygas tempdavosi savo deguonies balioną.

Mudviejų su Eime bučiniai ištirpo vaikystėje, abi prisiminėm ją tarsi sapną. Dabar man Eimę pabučiuoti buvo tiek pat galimybių, kiek pilotuoti boingą. Nė nežinočiau, kaip. Trylikos, patikėkit, buvau nepaprasta. Dvi standžios puikios krūtys pernakt išdygo ant krūtinės tarsi grybai, išmušdamos mano brolius iš vėžių ir priversdamos motiną skubiai išsiruošti į parduotuvę pirkti man pirmosios liemenėlės. Praėjo kėli mėnesiai, kol tėvas atkreipė į jas dėmesį. Niekada neužmiršiu nuostabos jo veide, kai kartą pasilenkiau paimti lėkščių nuo stalo ir jis pastebėjo, kas man nutiko. Buvau smulki ir lanksti, vario spalvos plaukais, putniomis

mažomis rankomis ir katės veidu. Visi sakydavo, kad atrodau kaip kačiukas – plataus plokščio veido, pilkomis įkypomis akimis, širdelės formos lūputėmis – ir dar ta apatija. Galėdavau visą rytą tingiai drybsoti ant sofos, tada staiga pašokti ir nesidairydama mauti lauk pro duris vien su šortukais, o motina šaukdavo iš paskos maldaudama grįžti persirengti.

Kaip jau sakiau, nuo mažumės buvau seksuali būtybė. Vos vienuolikos išmokau plaukdama brasu patirti orgazmą, todėl galiausiai tapau mokyklos plaukikų komandos nare ir užsiauginau geležinius šlaunų raumenis. Ankstyvoje paauglystėje, nors buvau nekalta – niekada nė nebučiavusi berniuko – susikūriau ypatingą fantaziją, kad susipažįstu su beveidžiu nepriekaištingu džentelmenu, kurio tyra širdis kupina uždraustos meilės man. Berniukai, su kuriais mokiausi, manęs visai nedomino. Visi troško to paties. O aš norėjau surasti tokį, kuris nenorėtų būti sugundytas. Bet neužbėgsiu už akių. Dabar man trylika, močiutei Selei trombozė, Suki važiuoja į Delaverą.

Aha!

Močiutė Selė buvo stora. Matydavomės su ja kaip galima rečiau. Suki negalėjo į ją žiūrėti. Bet dabar, galvodama apie tai, manau, kad ne pasibjaurėjimas ir gėda dėl Selės svorio vertė jos į žvirbliuką panašią dukrą laikytis atokiau. Manau, tikroji priežastis buvo tai, kad močiutė Selė kiaurai permatė mano motiną. Prisimenu, kartą per vieną iš tų retų apsilankymų Selė sekiojo Suki savo akimis užkritusiais vokais, o jos dukra zujo po virtuvę, šveitė stalą, nesustodama gamino sumuštinius – skirtingą kiekvienam vaikui (nes visi mėgo skirtingus dalykus), tada iššlavė grindis – ir visą tą laiką neužsičiaupdama tauškėjo. Senutės akių baltymai švietė po tamsiom rainelėm, dvigubas smakras atremtas į delnus, pusė pyrago gabalo lėkštėje tarp alkūnių, prie viršugalvio prisegtos dvi plonos kasos. Galiausiai ji atsilošė kėdėje, sukryžiavo rankas ant krūtinės ir nutęsė gryna Misisipės tarme:

– Vaikystėj taip mitriai nesidarbuodavai.

– Na, mama, – Suki priverstinai nusišypsojo sukąsdama dantis, – kai buvau maža, neturėjau penkių vaikų.

– Buvai tingus, svajingas vaikas, – tęsė Selė. – Temperamentas nesikeičia. Temperamentas yra temperamentas. Tai vienas iš pamatinių dalykų.

– Tiesiog skiriasi tavo ir mano vaikų auginimo stilius, – atitarė Suki, šaltai šypsodamasi ir taisydamasi kietai susuktą plaukų kuodą. – Mėgstu viską daryti pati, ir tiek.

– Aha, aha, – įtariai numykė Selė, visu sunkiu kūnu muistydamasi ant kėdės ir šakute baksnodama pyragą lėkštėje.

Nesupratau, kur lenkia močiutė Selė, bet mačiau, kad tai siutina motiną. Nuo jos pykčio įsitempė mano pilvo raumenys, net ėmė mausti. Jaučiausi siurbte siurbiama, buvo taip nemalonu, kad turėjau išeiti į lauką.

Bet tą gruodį atrodė, kad močiutė Selė mirs, jai reikėjo perdėm veiklios dukros slaugos. Todėl Suki išvyko, šaldiklyje palikusi sriubos ir lazanijos, kurios mums būtų užtekę mėnesiui, nors ketino namie nebūti tik keturias dienas. Pirmosios dvi poilsio nuo Suki dienos buvo dieviškos. Neskubėdama su broliais grįždavau iš mokyklos, lįsdavau į šaldytuvą, kyštelėdavau nosį į spinteles, užkąsdavau, ko tuo metu norėdavosi, įsijungdavau televizorių. Dezas popietes leido savo kabinete, rašydamas sekmadieninį pamokslą ar kalbėdamasis su bėdų smaugiamais parapijiečiais. Ypač daug rūpesčių tą savaitę, rodos, turėjo tokia ponia Herbert Oršler. Ją sutikusi prisimindavau visą vardą, nes kartą iš jos rankinės buvo išsprūdęs vokas ir aš jį pakėliau. Prieš paduodama perskaičiau ant voko išspausdintą vardą ir pavardę: „Poniai Herbert Oršler“. Pamaniau, koks keistas moters vardas – Herbert, pasidarė smalsu, ar tik po jos glaudžiai aptempta suknele nesislepia mažutė varpa. Eimė, tas žinių šaltinis, kartą buvo man pasakojusi, kad esti žmonių, kurie gimsta kartu ir vyrai, ir moterys. Man ši žinia sukėlė pasibjaurėjimą ir smalsumą, todėl susidomėjau, ar tik ponia Herbert Oršler nesilanko pas mano tėvą dėl lytinių organų keliamos įtampos. Kitą dieną po to, kai motina išvyko pas močiutę Selę, ėjau pro Dezo kabinetą. Durys buvo praviros; kyštelėjau

nosį ir pamačiau ponią Oršler sėdinčią krėsle, o tėvą besilenkiantį paimti jos rankos. Tąkart scena man pasirodė keistoka, bet viską nurašiau pastoriaus pareigoms – jos, kaip sakydavo tėvas, buvo slaptingos ir įvairialypės.

Paaiškėjo, kad Suki teks dar visą savaitę pasilikti slaugyti motinos, – ji į mirtį keliavo taip pat nerangiai, kaip ir ruošdavosi namuose. (Ji pergyvens Suki net penkeriais metais.) Tuo metu klebonijoje tvyrojo nepiktybiškas aplaidumas. Nė karto neparuošiau namų darbų. Beveik kiekvieną vakarą užsisakydavome picą ir suvalgydavom ją prieš televizorių, nekreipdami dėmesio į pilną šaldiklį. Nemanau, kad rūpestingai prausiausi. Tarp mūsų, vaikų, ir tėvo buvo sudaryta nebyli sutartis: jis mums netrukdo, jei mes netrukdom jam.

Karamelės spalvos plastiko buteliukai su tabletėmis Suki spintelėje vonios kambaryje ir tarp muskato bei gvazdikėlių ant prieskonių lentynėlės buvo neatskiriama mano vaikystės dalis – kaip grubios medvilnės užuolaidos svetainėje ar atsilupęs rudo linoleumo kvadratas virtuvėje. Negalvodavau apie blizgias kapsules, kurių viena pusė buvo tamsiai ruda, o kita skaidri lyg permatomas kupolas, pilna linksmos raudonos ir geltonos spalvos miniatiūrinius kramtomosios gumos gniužuliukus primenančių rutuliukų, – jas motina rydavo ryte ir popiet, užversdama galvą, ranka mikliai įmesdama į burną lyg kolibris, kol vieną lietingą popietę per televizorių su vyriausiu broliu Česteriu žiūrėdama filmą apie nuo narkotikų priklausomus bitnikus išgirdau žodį deksedrinas. Žodis kažkodėl atrodė pažįstamas. Smukau į virtuvę ir patikrinau receptinio vaisto buteliuką. Nenustebau – veiklioji medžiaga pasirodė esanti deksedrinas. Spidas! Akimirksniu maniakiškas motinos guvumas, nervingumas, staigūs vangaus abejingumo priepuoliai, močiutės Selės įtarimai – viskas įgijo baisią prasmę.

Net visa apimanti Suki meilė priminė kvaišalų sukeltą karštligę. Pagriebusi buteliuką nulėkiau į svetainę. Česteris drybsojo ant sofos, ištiesęs kojas, bereikšmiu veidu spoksodamas į televizorių. Parodžiau jam etiketę.

– Mama juos vartoja, – ištariau mostelėdama į televizorių.

Jis lėtai atsisuko į mane suirzęs, kad trukdau.

– Kam imi mamos vaistus?

– Čia deksedrinas. Žiūrėk.

– Na ir kas?

– Todėl ji visą laika tokia žvali.

– Užsičiaupk. Ji ne narkomanė. Žmonės filme jais svaiginasi.

– O koks skirtumas?

– Manai, vaistinės pardavinėtų piliules svoriui mesti su spidu? Jo čia labai mažas kiekis. Negaliu patikėti, kad apskritai prasižiojai.

Stovėjau priešais, kol jis mane nustūmė. Gal jis teisus. Gal jai nereikia tablečių, jos tik dėl svorio. Išgėriau dešimt norėdama patikrinti.

Ūžt! O! Mane užplūdo energija! Pusvalandį šokinėjau ant lovos, širdis kalė, nulėkiau laiptais ir puoliau pasakoti Česteriui puikius juokelius, mėgdžiojau kaimynus, kvatojau, griuvinėjau. Net Dezas išlindo iš savo kabineto; visiškai išprotėjau.

– Kas, po galais, jai atsitiko? – paklausė susirūpinęs.

– Galiu lažintis, kad išgėrė mamos liekninamųjų piliulių, – mieguistai atsiliepė Česteris. – Kaip tik kalbėjo apie jas.

– Kodėl man nepasakei? – Dezas iškart ėmėsi veiksmų.

Sugriebė mane už rankų ir paguldė ant sofos po lempa.

– Atsimerk! – liepė griežtai.

Negalėjau liautis kvatoti.

– Po velnių, atmerk akis! – pirštu pakėlė voką.

Spoksojau į jo išgeltusį veidą su melsvu nuskustos barzdos šešėliu, tankius antakių brūzgynus, tamsius iš nosies kyšančius plaukelius – buvo taip arti, net gąsdino.

– Reikia gabenti ją į ligoninę, – pasakė.

Išsprūdau iš jo glėbio, moviau laiptais į viršų, nėriau į savo kambarį ir užsirakinau duris. Susigūžiau kamputyje, o galvoje mintys šaudė lyg fejerverkai, kojos trūkčiojo. Jiems teko išlaužti spyną. Galiausiai Dezas persigalvojo dėl ligoninės. Vaistų poveikis silpo, ėmiau verkti, vėmiau.

Kitą rytą atsibudau pusę dešimtos. Namie buvo tylu. Nulipau ir radau Dezą su puodeliu arbatos skaitantį laikraštį. Pasitiko mane su malonia šypsena. Mėgavausi dėmesingu jo žvilgsniu.

– Gerai miegojai? – pasidomėjo.

– Kodėl nepažadinai manęs į mokyklą? – paklausiau.

– Tavo kūnui reikėjo poilsio po to, ką vakar iškrėtei. Pasielgei neatsargiai.

– Jei tie vaistai pavojingi, kodėl mama juos vartoja?

– Jai tie vaistai nepavojingi, ji geria tik po kelias piliules, be to, ji suaugusi, o ne vaikas.

– O kam jai reikia vaistų?

– Jos motina baisiai nutuko, – atsakė Dezas. – Mama bijo, kad ir jai taip nenutiktų.

– Ar ji... *priklausoma*? – atsargiai pasiteiravau, vartodama filme girdėtą žodį.

– Ak, dėl Dievo, Pipa, sėsk ir valgyk dribsnius. Tavo motina tokia pat narkomanė kaip... va ta voverė.

Žvilgtelėjau pro langą. Stambi pilka voverė nervingai graužė grūdą, iškritusį iš paukščių lesyklėlės. Padarėlio judesiai iš tiesų priminė Suki.

Kai kitą popietę parėjau iš mokyklos, Suki maudėsi vonioje.

Įvairavau į vonios kambarį, atidariau vaistų spintelę, išėmiau buteliuką su vaistais. Kumštyje suspaudusi laikiau dar du – vieną iš virtuvės, kitą buvau aptikusi sandėliuke už skardinės pomidorų pastos. Suki iš pykčio įtemptu veidu spigino akimis, o aš dailiai vieną prie kito išrikiavau buteliukus.

– Sakyk, kas tu esi iš tikrųjų? – paklausiau. Ilga tyla. – Noriu žinoti, kokia tu, be šitų.

– Nekvailiok, – atrėžė šaltu griežtu tonu, kokiu beveik niekada su manimi nekalbėdavo. – Tai vaistai. Išgėrei tiek, kad galėjai numirti.

– Kas būtų, jei nustotum juos vartoti?

– Būčiau stora, – gyvai pareiškė ji, išriesdama nugarą taip, kad iš vandens pasirodė rausvi speneliai, paskui vėl atsipalaidavo.

– Man nerūpi, kaip tu atrodai, – tyliai patikinau.

Ji atrėmė pėdas į vonios kraštą ir tyrinėjo blizgančius rausvus kojų nagus.

– Gerai, – tarė nerūpestingai. – Puiku.

Bet atkakliai nenuleido akių nuo kojų pirštų, kol galiausiai išėjau.

Kitą dieną piliulių nebeliko. Nė vienos visuose namuose. Tai buvo atsakymas man. Mama atrodė labiau susikaupusi, ramesnė, artimesnė. O, kaip man palengvėjo. Kad ji braukė ašaras siurbdama kilimą ir tuščiu žvilgsniu spoksojo pro langą lygindama, dėkingumas ištrynė iš mano minčių. Štai mano tikroji mama. Stipriai ją mylėjau, dažnai apkabindavau, bučiuodavau. O ji tik glebiai šypsojosi ir tapšnojo man ranką. Praėjo savaitė ir ji vėl pralinksmėjo. Nepastebėjau, kad būtų vartojusi vaistų, bet visą dieną elgėsi taip, tarsi būtų išgėrusi šešis puodelius kavos. Supratau, kad tikriausiai kur nors slepia kvaišalus. Pasitaikius progai, ieškojau. Rasdavau piliulių maišelius užkištus įvairiosiose vietose – apati-

nių stalčiuje, šaldiklyje, lipnia juostele priklijuotus po sofa. Iš pradžių paimdavau ir nuleisdavau į klozetą. Bet niekas nesikeitė. Rodėsi, ji vartoja vis daugiau. Slapstomas įprotis tapo tik svarbesnis, poreikis aštresnis. Darėsi nenuspėjama. Vyzdžiai nuolat būdavo išsiplėtę, reakcija į netikėtą garsą, net telefono skambutį, perdėta, beveik teatrališka. Dažnai staiga prapliupdavo ašaromis.

Bandžiau vėl pasikalbėti su Dezu, bet jis šiurkščiai mane atstūmė. Kažkodėl jie laikėsi išvien. Ir tada supratau – ar tariausi supratusi. Kol Suki buvo nesava dėl spido, jis galėjo niekieno nekliudomas rūpintis dvasiniu gyvenimu, įskaitant ponios Oršler – ir visų kitų, kuriuos glaudė pareigos skraistės klostėse, – guodimą. Dabar manau, kad tai neteisinga. Manau, jam paprasčiausiai užteko gerumo priimti Suki tokią, kokia ji buvo, jis nenorėjo, kad aš ją skaudinčiau tiesa, kuri galėjo tik griauti. Arba ne. Gal mano tėvas negalėjo susitaikyti su mintim, kad jo žmona narkomanė, nes pripažinti reikštų, kad jo santuoka ir jo gyvenimas – melas. Todėl jis to nepastebėdavo. O gal tiesiog tingėjo. Niekada nebesužinosiu.

Kai buvau penkiolikos, beveik negalėjau žiūrėti į Suki; atrodė, kad jos prisilietimas nutvilko odą. Kaskart, kai atsitraukdavau, ji nuleisdavo akis, lyg pripažindama savo nuodėmę. Matydavau po vokais spindint ašaras. Šaltai stebėjau jos elgesį. Dygiai maištingai atremdavo mano žvilgsnį. Mudvi su mama visuomet žinojom, ką kita galvoja. Taip be žodžių rodžiau savo pasibjaurėjimą ir jausmą, kad buvau išduota, o ji, savaip, nesileido valdoma. Pietūs tapo nepakeliami. Mama nepaliaujamai tuščiai tarškėdavo iš savo vietos prie viryklės, juokdavosi ir išrausdavo, verkdavo ir kraustydavosi iš proto, aš spoksodavau į ją, įsivaizduodama, kaip vožteliu jai per galvą, kol nebegalėdavau daugiau to tverti ir turėdavau bėgti į vonią, raudodama ir mušdama sau per veidą. Stiklinėmis

akimis grįždavau prie stalo, rasdavau tėvą ir brolius valgančius, persimetančius vienskiemeniais žodžiais, paduodančius vienas kitam bandeles, tarsi nieko nebūtų įvykę. Mudvi su Suki buvome paliktos vienos, surištos skruostas prie skruosto, trūkčiodamos šokome pagal nesibaigiančią melodiją.

Ir dar viena smulkmena

Vaikystėje, žinoma, kaip ir visi mažyliai, turėjau buteliuką. Suki mėgo man ruošti buteliuką. Turėjau jį ilgai. Sulaukiau trejų, ketverių, ir ji vis dar sutaisydavo man buteliuką šilto pieno ar sulčių. Tai vis nesibaigė. Jau buvau vienuolikos, dvylikos – jei Suki jausdavo man ypatingą draugiškumą ar būdavom susipykusios, ji siūlydavo buteliuką. Ir man labai patikdavo. Sutaisydavo jį, aš atsiguldavau ir spoksodama pro langą čiulpdavau tarsi kūdikėlis. Net kai sužinojau apie piliules, net tada, kai nuo jos prisilietimo skaudžiai nušiurpdavo oda ir ėmiau svajoti apie jos mirtį, mus vis dar sutaikydavo buteliukas. Paskutinį išgėriau būdama šešiolikos.

Gera

Vidurinės vyresnėse klasėse buvau pikta, todėl atrodžiau kieta. Palaikoma kelių draugelių, kabinėdavausi prie vaikų, kurie mane erzino. Galiausiai mano taikiniu tapo net Eimė. Panelė Tobulybė buvo tokia meilutė, kad galėjai praryti kaip saldainiuką. Laikėsi pasitempusi it balerina, o knygas nešdavo priešais save tarytum kokį šokoladinį tortą. Nereikia nė sakyti, kad dabar sukomės skirtingose draugijose. Bet vieną dieną bežiūrint, kaip ji nosį užrietusi išplaukia iš mergaičių tualeto, man šovė mintis, kad ji gali savo garbės lentoj kabantiems draugams išpliurpti apie mūsų trumpą nuoklydį į Lesbo salą. Jei ta istorija iškiltų aikštėn, būčiau žlugusi. Kilo impulsyvus noras sutrėkšti ją kaip vabalą. Priėjau ir prispaudžiau ją prie tamsiai raudonos netinkuotos sienos, rankomis gniauždama trapius riešus.

– Jei prasižiosi apie mus, primušiu, – sušnypščiau.

Mėlynos Eimės akys išsiplėtė iš baimės, ji ėmė dairytis į šalis ieškodama pagalbos.

– Niekam nesakysiu, – tarė. – Pažadu. Prašau.

Paleidau ją. Spruko šalin. Akis gėlė nuo ašarų. Kokio galo taip pasielgiau? Juk mylėjau Eimę. Prisiekiau sau, kad kitą dieną susitikusi jos atsiprašysiu. Bet man buvo per daug gėda. O blogiau-

sia, kad nuo tos dienos Eimė ėmė man padlaižiauti. Troško, kad būčiau jai maloni. Žeminosi prieš mane tarsi šuva, visais būdais rodydama, kad laimėjau. Buvo silpna, gudri ir daili, jos laukė puiki ateitis, o aš buvau stipri, kvaila ir tikau tik žmonėms bauginti. Prieidavo prie manęs, nevykusiai pajuokaudavo, o aš puse lūpų šyptelėdavau ar sušnypšdavau. Kartą užrakinau ją vienoje iš didelių sporto salės persirengimo spintelių. Apsupau ją su keliom pakalikėm ir kartu įgrūdom į spintelę. Ji klykė, baladojo į metalines duris. Mano širdis daužėsi krūtinėje, maniau, kad nualpsiu. Po to ji pyko, bet nedrįso man priešintis. Tik šniurkščiodama nuėjo šalin.

Tapau bjauri priekabiautoja, todėl apimta siaubo kiekvieną sekmadienį devintą ryto eidavau į bažnyčią ir melsdavau padaryti mane geresniu žmogumi. Šiurkštus trūkčiojantis tėvo balsas grumėjo kaip tolimas variklis, o aš mintyse kartojau ir kartojau savo nuodėmes, varčiau ir minkiau jas tarytum mielinės tešlos gumulą. *Prašau, Jėzau, ateik į mano širdį ir pakeisk mane. Meldžiu tavęs, meldžiu, padaryk, kad būčiau gera, meldžiu.*

Vieną nežmoniškai karštą vasaros naktį atviras mano kambario langas žiojėjo it numirėlio burna ir pro jį nepateko nė gurkšnelio gaivaus oro. Visame pasaulyje nebeliko nė lašelio deguonies. Miegojau neramiai, plaukai permirkę prakaitu, kojos ištiestos virš apklotų. Atrodė, prabundu kas kelias minutes, apsidairau, tikėdamasi, kad jau aušta. Naktinė lempelė skleidė blausią žalsvą šviesą. Pabudusi gulėjau klausydamasi medvarlių kurkimo: aukšto į vientisą pulsuojantį klyksmą juostomis besiklojančio garso, per sapną grybščiojančio lyg žvėries letena, be gailesčio grąžinančio į kambarį ir nepakenčiamą karštį.

Išgirdau nuo atviro lango sklindantį garsą: plazdenimą, dunkstelėjimą. Baltos šviesos blyksnis, ir nerangus padaras, plunksno-

tas sunkus gyvis šlumštelėjo ant grindų ir kilimu tįsdamas pilvą šleivojo manęs link. Norėjosi klykti, bet negalėjau. Jo plėvėtos letenos ir didžiuliai sparnai vilkosi grindimis, lyg būtų nepratęs taip judėti. Pakreipė kaklą, kad galėtų į mane pažiūrėti, ir išvydau platų rimtą žmogaus veidą, penkiolikmečio berniuko veidą. Tas padaras turėjo ir dailias rankas, išaugusias tiesiai iš plunksnomis apžėlusio liemens. Staiga stipriai suplakė sparnais, nusklendė palubiu, nusileido ant lovos ir juodomis guminėmis letenomis ėmė repečkotis per mano nuogas kojas. Traukiausi nuo jo, siaubo ir pasibjaurėjimo apimta, spraudžiausi į kamputį. Būtybė įsitaisė ant suveltos patalynės kaip perekšlė višta, kiek pridususi nuo pastangų pažvelgė į mane. Blyškios akys švytėjo. Žinojau, kad tai angelas, bet vis tiek man atrodė šlykštus. Pamaniau, gal būsiu jį prišaukusi savo nepabaigiamomis maldomis.

– Atsiprašau, – sušnabždėjau.

Į vieną žodį tilpo viskas – ir bjaurus elgesys, ir perdėtos maldos. Milžiniški sparnai išsiskleidė, padaras išsitiesė, atsistojo; nedidelio vyro augumo, dunksojo virš manęs, gulinčios lovoje, o sparnai skleidėsi nelyginant baldakimas. Blyški žmogiška ranka tiesėsi artyn; ant galvos pajutau karštą delną. Vokai buvo tokie sunkūs, kad vos įstengiau atsimerkti – rodėsi, kad jie suklijuoti. Kaitrus padaro delnas degino; visu kūnu pasklido karštis, lyg skruzdėlytės ropotų po oda. Paskui viskas nurimo, akys pagaliau atsimerkė. Angelas prašapo. Persigandusi, neatgaudama kvapo, apsižvalgiau, nulėkiau prie lango, uždariau, užrakinau.

Kitą rytą pabudau su aukšta temperatūra. Motina liepė nesikelti iš lovos. Spėliojau, ką ji pagalvotų apie mano angelą. Ar patikėtų, kad jis buvo tikras, jei taip – ką jai reikštų jo apsilankymas? Tikriausiai pamanytų, kad tai kažkas nepadoraus. Suki galvoje nuolat sukosi purvinos mintys. Nedvejodama parapijiečius, po-

litikus, kino žvaigždes kaltindavo gašlumu, o po žaismingu nepritarimu slėpė geidulingą domėjimąsi seksu. Kodėl angelas turėtų būti išimtis? Troškau jai papasakoti, bet bijojau, nes nujaučiau, kad mano angelą palaikys savo klaida. Mano nuodėmės buvo jos nuodėmės; buvau jos dalis. Taip jai atrodė.

Ponas Braunas

Nors begalę sekmadienio rytmečių praleidau bažnyčioje, įsiminiau tik vieną tėvo pamokslą. Nežinau, ar todėl, kad buvo ypač gražus, ar todėl, kad tėvas susirinkusiesiems jį išrėžė tą dieną, kai pasikeitė mano gyvenimas. Buvau savo įprastoje vietoje, Suki dešinėje. Sėdėjo sustingusi ir tiesi, akis įbedusi į tėvą, pakėlusi antakius, sugniaužusi smulkias pavytusias rankas, sūpuodama koją, o mano broliai abejingai murksojo iš kitos pusės.

Pamokslas buvo apie kryžių, apie tai, kad jį sudaro ir vertikalus, ir horizontalus strypas. Kristus, pareiškė tėvas piktu balsu, esąs dvilypis, turįs ir vertikalią, dieviškąją, ir horizontalią, žemiškąją, gyvos būtybės pusę. Krikščionybė gyvuojanti jų sankirtoje. Sakė, kad būtent todėl mūsų Dievas esąs toks išskirtinis. Jis buvęs vienas iš mūsų, bet vis tiek tebesąs beribis ir visagalis. Šį kartą įdėmiai jo klausiausi ir iš tiesų pamačiau Dezą. Koks nedidukas. Kai pasakodamas apie kryžių ištiesdavo trumputes rankas delnais į viršų, tarytum per sausmetį laukdamas lietaus, atrodė toks bergždžias ir pažeidžiamas – žmogus, meldžiantis tvarkos sumaišties valdomame gyvenime. Man jo pagailo. O tada apsisukau, ir... viskas pasikeitė. Išvydau poną Brauną.

Sėdėjo už tarpo tarp suolų ir viena eile tolėliau, šalia Ouklio

berniukų, privačios internatinės mokyklos gyventojų, vilkinčių kaštoniniais bluzonais su žydrais ženklais, išsiuvinėtais ant kišenių, ir suglamžytomis tamsiai mėlynomis kelnėmis. Mokyklos pastatai, apkalti baltom lentom, tamsžalėmis langinėmis, buvo vos už kelių žingsnių nuo mano namų, tereikėjo pereiti parkelį. Nuo tos akimirkos nebegalėjau atitraukti akių nuo pono Brauno. Įžengęs į penktą dešimtį, man tuomet atrodė beviltiškai senas. Tačiau kažkas jo veide – kaulėtame, gyslotame veide – man atrodė labai gera. Įsimylėjau jo rusvus ūsus, plinkančią kaktą, įraudusius skruostus. Kiekvieną sekmadienį įsitaisydavau taip, kad jį matyčiau; per vienas jaudinančias mišias netgi atsisėdau šalia. Visą gyvenimą iki tol šalia manęs sėdėdavo Suki. Kai ėmiau keisti vietą, ji atrodė sutrikusi, bet manęs nestabdė. Retai kada bedrausmindavo mane, o jei pabandydavo, pakakdavo vieno pykčio užnuodyto žvilgsnio jos atsikratyti.

Per mišias ponas Braunas visuomet žiūrėdavo tiesiai prieš save kaip paukštšunis. Jo žmona buvo sportiška, rimta moteris. Atrodydavo labai susirūpinusi, niekad nesikalbėdavo su savo vyru ir elgėsi taip, lyg jo apskritai nebūtų šalia. Jis apkabindavo ją ir nykščiu glostydavo jai petį, kartais kažką sušnabždėdavo į ausį, o ji, nutaisiusi neperprantamą išraišką, klausydavosi ir linksėdavo. Įsitikinau, kad ji jo nemyli. Stebėjau poną Brauną bažnyčioje dešimt mėnesių. Jis buvo mano nepriekaištingasis džentelmenas.

Susiradau darbą po pamokų Ouklio akademijos virtuvėje, vien tam, kad galėčiau būti netoli jo. Kasdien ketvirtą popiet pereidavau parkelį ir žygiuodavau tiesiai į didžiulę prigaravusią Ouklio virtuvę, nenoriai sukamšydavau savo varines garbanas po privaloma popierine kepure ir imdavausi skusti bulves ir morkas, pjaustyti salierus, ruošti vakarienę. Tada prasidėdavo spektaklis; patiekdavau vaikams jų davinį. Iš pradžių jaučiau

nusivylimą; viskas, ką pavyko pasiekti, tai mylimajam tarstelėti mandagų „Sveiki!“, kai į jo lėkštę šaukštu drėbdavau bulvių košę ir netikrą zuikį. Bet dirbdama šaudydavau į jį akimis. Jis visada vakarieniaudavo su žmona. Kalbėdavosi įtemptai, bet mandagiai. Atitraukdavo jai kėdę sėdantis prie stalo. Jis kalbėdavo daugiau negu ji; paprastai ji tik linkčiodavo spoksodama į lėkštę. Vos baigusi valgyti, pakildavo nuo stalo, murmtelėdavo atsisveikinimą ir pasišalindavo. Tada ponas Braunas su puodeliu kavos vaikštinėdavo po valgyklos salę kalbindamas berniukus. Atrodydavo, kad žmonai išėjus jis atsipalaiduoja. Atsilaisvindavo kaklaraištį, prisėsdavo ant valgyklos stalo kraščiuko, juokaudavo su mokiniais. Su vienu būdavo švelnus ir draugiškas, kitam sušiaušdavo ševeliūrą, o dar su kitu kalbėdavo griežtai. Man pavyko kartą ar porąkart sugauti jo žvilgsnį, bet po poros savaičių nebegalėjau to ištverti. Turėjau su juo pasikalbėti.

Vieną vakarą, kai jis po vakarienės žingsniavo koridoriumi, nusiverčiau nuo neaukštų laiptų ir parpuoliau tiesiai jam po kojom. Darydama šį triuką, rimtai pasitempiau kulkšnį, jis padėjo man atsistoti ir prilaikė, kol šlubčiojau į mokyklos medicinos punktą. Ponas Braunas kvepėjo talku. Bekepėstuodama kartą brūkštelėjau lūpomis jam per ausį. Nuraudo nuo kaklo iki pat smilkinių. Supratau, kad artėju prie tikslo. Po šio atsitikimo, kai paduodavau jam lėkštę, visada kreipdavosi į mane vardu, pasiteiraudavo, kaip laikausi. Keletą kartų net maniausi pastebėjusi jį laukiantį, kol išeisiu baigusi darbo pamainą. Daugiausia, ką jis padarė, tai nuoširdžiai, bet išlaikydamas atstumą pasakė „Labas!“ Ponas Braunas buvo nepriekaištingas.

Vieną vakarą išėjau baigusi darbą iš nuovargio limpančiomis akimis, nuo daržovių pjaustymo sugrubusiomis rankomis ir pamačiau jį lipantį akmeniniais laiptais į valgyklą, plačiais žingsniais

žengiantį iškart per dvi ar tris pakopas. Būtų praėjęs pro mane tik draugiškai pasisveikinęs, bet aš prapliupau ašaromis. Nosis varvėjo, keliai linko. Teko atsisėsti. Ponas Braunas išsiėmė nosinę ir prisėdo šalia. Nusišluosčiau nosį, įsikniaubiau į kelius. Man buvo baisiai gėda, bet kartu atsidūriau lyg devintam danguj, nes jaučiau jo delną ant juosmens.

– Kas nutiko, Pipa? – susirūpino jis. – Kas nors negerai?

– Tikriausiai tik pavargau.

– Tikriausiai. Tavo amžiaus mergaitei dirbti po pamokų turėtų būti sunku. Ar tai būtina?

– Būtina, – patvirtinau.

– Gal pasikalbėk su tėvais, gal jie galėtų...

– Dirbu ne dėl pinigų, – nutraukiau. – Noriu pasakyti, mes nesame turtingi, bet man nereikia dirbti per mokslo metus.

– Tai mesk darbą, – patarė ponas Braunas. – Tau per sunku. Skirk tą laiką mokslams ar tiesiog būk vaiku.

– Negaliu.

– Kodėl?

Papurčiau galvą, žiūrėdama į berniukus, skubančius bendrabučių link. Vienas nušuoliavo pro mus laiptais.

– Eime, – tvirtai tarė ponas Braunas.

Paėmęs už rankos nusivedė į pastatą už kokių šimto metrų. Fasadą puošė kolonos. Atidarė duris ir palydėjo trumpu koridoriumi, kyštelėjęs ranką pro atviras duris įjungė dienos šviesos lempas. Matematikos kabinetas, ant lentos kreida prirašyta lygčių. Nusekiau iš paskos ir atsisėdau. Jis prisėdo ant suolo priešais mane.

– Gerai, čia niekas tavęs negirdės. Papasakok, kas atsitiko.

Dabar jis buvo mokytojas; buvo daręs tai nesuskaičiuojamą daugybę kartų – atskirdavo susirūpinusį vaiką iš minios ir pabū-

davo su juo kelias minutes. Jaučiausi kvailai, kad buvau pamaniusi, jog tai galėtų reikšti ką nors kita.

– Nieko neatsitiko, – atsakiau žiūrėdama į jį. – Tiktai...

Klausėsi manęs, bet atrodė labai pavargęs. Jau ketinau viską mesti, tikrai, bet mane išgelbėjo ašaros. Jaučiau, kaip jos – karštos ir didelės – ritasi skruostais.

Jis nušoko nuo suolo, pritūpė šalia, uždėjo ranką ant mano kėdės atkaltės.

– Tiktai... kas? – tyliai paklausė.

Bandžiau sukurpti kokį melą. Galėjau papasakoti kokią siaubo istoriją, ir jis būtų patikėjęs, kad esu auka. Galva buvo tuščia. Išrėžiau tiesą.

– Jei išeisiu iš darbo, negalėsiu jūsų matyti.

Akimirka tylos. Dabar žiūrėjau tiesiai į jį. Tiesa suteikė man galios. Neturėjau ko prarasti. Nieko gėdingiau nebegalėjo būti. Atrodė pritrenktas, praradęs žadą. Jo skruostus išmušė dėmės. Man patiko, kaip jo kraujas jį išduoda. Akimirka tęsėsi visą amžinybę. Mačiau, kad svyruoja, neapsispręsdamas, artėti ar atsitraukti. Turėjau kaip nors jį pritraukti. Turėjau rizikuoti.

– Aš jus myliu, – tariau.

Akimirksniu supratau, kad suklydau.

Trumpai suraukė antakius, prisėdo ant kulnų.

– Kiek tau metų? – paklausė.

– Šešiolika su puse.

– Negali mylėti žmogaus, kurio nepažįsti.

– Aš jus pažįstu. Pažįstu jau beveik metus. Stebiu jus bažnyčioje. Valgykloje. Žinau, kad esate nelaimingas, vienišas, liūdnas ir kad nesijaučiate mylimas. Pamačiau, kad niekas jūsų nesupranta, niekas jumis nesidomi. Esate tiesiog ponas Braunas, vyras, kuris sutvarko reikalus – kaip ir dabar, kai pasisiūlėte man padėti.

Žiūrėjo į mane, o jo veide atsispindėjo skausmas ir nuostaba.

– Man iš jūsų nieko nereikia, – tęsiau. – Tik... norėjau, kad žinotumėte, – yra žmogus, kuris... jus supranta.

Jo žvilgsnis gręžte gręžė mane. Neturiu žodžių apsakyti, kokia artima jam jaučiausi. Endriu Braunas, atsidavęs mokytojas ir pasidavęs vyras, kentėjo skaudų ilgesį ir neviltį, ir jau buvo pratęs taip gyventi. Bet užteko vienos mergaitės, kuri iš tiesų jį suprato, ir...

Ponas Braunas atsistojo, pasitaisė drabužius, šnirpštelėjo.

– Verčiau eik namo. – Sučiauptomis lūpomis nusišypsojo švelnia liūdna šypsena.

– Atsiprašau, – tariau.

– Nereikia atsiprašinėti, Pipa. Niekada neatsiprašinėk dėl savo jausmų.

Išėjau pirma ir bėgte leidausi namo.

Kitą vakarą, dėdama į jo lėkštę tris slidžias kalakutienos riekeles ir pildama daugėliau padažo ant bulvių košės, jaučiau jo žvilgsnį. Pakėliau akis, ir štai jis, jo gintarinėse akyse mirguliavo aukso grūdeliai; skleidė gerumą. Už jo eilėje stovėjo žmona. Žiūrėjo kiaurai mane. Apsmukusi skruostų oda, sučiauptos pralaimėtojos lūpos greta angeliškojo pono Brauno atrodė užgauliai. Po savaitės, eidama per parkelį jau sutemus po vakarienės Ouklyje, išgirdau jo balsą:

– Pipa.

Atsisukau. Stovėjo vos už kelių metrų. Sunkiai kvėpavo, lyg būtų mane viję sis.

– Sveiki, – pasakiau.

– Gal norėtum truputį pasivaikščioti?

Nuėjome į retą miškelį, kuris supo veją. Patekėjo mėnulis, tarp jaunų medelių tvyrojo rūkas. Užmynusi ant supuvusio rąstigalio

suklupau. Ponas Braunas paėmė mane už rankos. Išnirome prie stoties. Paleido mane.

Tuščia. Vaistinė, gėrimų krautuvė, ledainė – viskas nepažįstama, tarsi matyčiau pirmą kartą. Man neleisdavo eiti į miestą sutemus. Nuėjome iki Upės gatvės galo, tada pasukome paupiu. Šalta melsva mėnulio šviesa krito ant vos įžiūrimo žvejų ir po pamokų išsprukusių parūkyti vaikų praminto takelio. Ir pati pasitaikius progai čia ateidavau. Nužingsniavome dar keliasdešimt metrų, tada jis atsisėdo ant didelio akmens, kuris – žinojau – visas aprašinėtas nešvankybėmis.

Kelias minutes sėdėjome vienas šalia kito, klausėmės upelio čiurlenimo. Švelni šilta pono Brauno ranka nuslydo ant manosios. Pažvelgiau į jį. Beveik visą veidą dengė šešėlis, bet akis įžiūrėjau. Atrodė labai liūdnas. Priglaudžiau delną prie jo veido ir sustingau. Ir tada, be jokio perspėjimo, nepriekaištingasis ponas Braunas mane pabučiavo. Jo ūsai buvo švelnūs. Slapta įkišusi liežuvį į ūsus jaučiausi taip, lyg laižyčiau šlapią žvėrelį.

*

Mus aptiko po vienuolikos mėnesių siaurame palėpės kambarėlyje, kuriame Endriu Braunas buvo įsirengęs kabinetą ir priimdavo mokinius. Buvome pusiau apsirengę (ponas Braunas niekad neleisdavo visai apsinuoginti), apsikabinę ir patenkinti tysojome ant sofos, stebėdami nuo lubų tviskančiu siūlu sliuogiantį vorą, kai išgirdome trumpą beldimą – durys atsivėrė, o tada greitai užsidarė. Nespėjome pastebėti įėjusiojo, bet ponas Braunas stvėrėsi rankomis už galvos – buvo pamiršęs, kad tarėsi susitikti su madmuazele Martel, mokykloje besisvečiuojančia nevala mokytoja iš Tulūzos. Ir net neužsirakinome durų! Nulipau gaisrinėmis kopėčiomis, nukūriau per pievelę namo ir ėmiau laukti.

Paaiškėjo, kad madmuazelė Martel, nors ir prancūzė, įžvelgė vaikų tvirkinimą. Ji nedelsdama paskelbė pavojų, ir mano mylimasis ponas Braunas buvo atleistas. Buvau tikra, kad iš darbo atleido ir mane, taip ir nenuėjau pasidomėti. Mano tėvams taip pat buvo paskambinta. Suki ištiko isterija. Visiškai išsikraustė iš proto. Negalėjo suvaldyti drebulio. Iš akių sruvo ašaros. Nenutildama kartojo: „Kaip tu *galėjai*?" Atsirėmiau į sieną ir apsimestinai šaltu žvilgsniu spoksojau į ją, o širdis, rodėsi, tuoj iššoks iš krūtinės. Česteris laikė ją už rankų, o tėvas įbėrė į burną kelias migdomųjų tabletes. Bandžiau nusijuokti, bet gerklę gniaužė kamuolys.

Supratau, kas taip nuliūdino pastoriaus žmoną. Ne tai, kad buvo pažeistas jos moralės supratimas. Ne. Tai buvo tikras pavydas. Jis varė ją į pamišimą. Iš tikrųjų buvo visai išsikrausčiusi iš proto. Visi išprotėję – mano lėtapėdžiai lėtakalbiai broliai, vienskiemeniais žodžiais ir švininiais žvilgsniais nelyginant pylimais atsitvėrę nuo motinos priklausomybės ir aplaidumo. Visi iki vieno kankinami depresijos. O tėvas... Na, jis išmoko pasirūpinti savimi. Jau metus slapta klausiausi jo pokalbių telefonu su ponia Herbert Oršler. Jie susitikdavo tiksliai nustatytu laiku kiekvieną penktadienį. Vargšė senoji Suki nebeturės meilužio. Nes aš išsikraustau. Supratau tai tą pačią akimirką, kai ji išgirdo naujienas; jos veidas susiraukšlėjo kaip vaiko, kurio mylimiausias žaisliukas pateko po autobuso ratais. Prapuolė amžiams, pliušinio meškiuko neliko. Po tokio spektaklio nebegalėjau pasilikti. Noriu pasakyti, man nereikėjo psichologo diplomo suprasti, kad tarp manęs ir motinos kažkas ne taip.

Pasisekė, kad jaučiausi taip suknistai. Ne tik dėl to vieno įvykio, bet ir dėl piliulių, dėl jos nepasotinamo reiklumo – dėl visko. Tapau tokia, kaip tie vyrai kino filmuose su lakūnų akiniais nuo saulės, nuolat žiaumojantys gumą ir viskam abejingi. Štai kuo

mėginau būti – Klintu Istvudu, jei tik juo galėtų tapti septyniolikmetė mergaitė. Į kelioninį krepšį susimečiau keletą drabužių, pasiėmiau santaupas už darbą Ouklyje, motinos automobiliu nuvairavau į autobusų stotį ir palikau jį ten su rakteliais. Taip ir neteko atsisveikinti su ponu Braunu. Jis išvyko iš Ouklio palikęs žmoną. Negavau iš jo jokių žinių, bet gerokai vėliau, po kelerių metų, sužinojau, kad jis dirba mokykloje Kanadoje. Tikriausiai suknisau jam gyvenimą. O gal ir ne. Gal išlaisvinau iš nevykusios santuokos ir apgailėtinos bespalvės egzistencijos. Gal jis laimingas. Gal net susilaukė anūkų.

Teta Trišė

/

Pažinojau Mailertą Volgriną, stambų dusulingą bičiuką, dirbantį autobusų stoties kasoje. Praėjusiais metais baigė vidurinę, kurioje aš mokiausi. Be jokių abejonių, mano staigi vieniša kelionė į Niujorką vidury mokslo savaitės sužadino jo smalsumą. Mokykloje su Mailertu retai kalbėdavau, sukomės skirtingose kompanijose. Jis buvo iš tų, kurie sliūkina koridoriais nuleidę galvas, suglaudę kelius, vildamiesi likti nepastebėti ir neužkabinti. Niekad nelindau prie tokių vaikų, kartkartėm net gindavau juos nuo kitų mušeikų. Mano aukos buvo vyresnės klasės: vaikai, kurie dėjosi esantys kieti, bet tokie nebuvo. Mailertas savęs kietuoliu nelaikė. Nors dabar, baigęs mokyklą, įgijo savotiško akiplėšiškumo, užknisančio suaugėliško pasipūtimo.

– Bėgi iš namų? – pasmalsavo.

– Ne tavo reikalas, ką veikiu, Mailertai, – atrėžiau.

– Neturėčiau parduoti bilieto nepilnametei, keliaujančiai be suaugusiųjų, – atsakė.

Atsidusau; spoksojau į lubas stengdamasi sutelkti mintis.

– Tai sprunki? – pakartojo klausimą. – Aš niekam nesakysiu.

– Ne, mulki, važiuoju į Niujorką aplankyti tetos Trišės. Duokš bilietą.

– Trečiadienį?

Spiginau akimis, kol kiek sutrikęs paėmė pinigus ir paslaugiai ištiesė autobuso bilietą. Mane pylė prakaitas. Teta Trišė. Tai štai kur susiruošiau. Ir dar pasisakiau Mailertui Volgrinui, po galais! Mano tėvai viską sužinos per valandą. Na, ir gerai. Kas čia tokio? Aš nebėgu, aš išsikraustau. Teisiškai nebeprivalau lankyti mokyklos. Pradedu savarankišką gyvenimą, ir tiek.

Autobusui pajudėjus galvojau apie poną Brauną, išplėstas gležnas šnerves, suglumusias akis, kai žiūrėdavo į mane. Labai ilgėjausi jo.

*

Teta Trišė gyveno Tryliktosios gatvės ir Pirmojo aveniu kampe virš *Fresh Day* restoranėlio. Spustelėjau skambutį prie pavardės „Sarkisjan". Buto numeris 45. Užlipau penkis aukštus plačiais rudais metaliniais laiptais. Laiptinės sienos išklijuotos baltomis keraminėmis plytelėmis, koridorių grindys išklotos mažyčiais suodinais baltais ir juodais šešiakampiais. Ore tvyrojo cigarečių dūmų ir keptų svogūnų kvapas.

Prabėgo, kaip man atrodė, geras pusvalandis, kol radau 45 butą. Durys buvo praviros, už jų laukė teta Trišė. Mažutė moterytė, žemesnė už mane, bet apglėbė kaip meška, vos nesulaužė šonkaulių.

Teta Trišė buvo maloni, energinga, paslaugi moteris. Su akiniais apskritais stiklais, tamsūs plaukai trumpai kirpti; veidą margino visas žvaigždynas juodų apgamų. Buvo tvirto sudėjimo, neaukšta, palinkusi į priekį, tarsi pasiruošusi bėgti iš žemo starto. Paskambinau jai iš autobusų stoties.

– Tavo tėvas skambino anksčiau už tave, – pasakė įsitaisydama ant rudos grublėtos sofos ant atlošo užmesta navahų antklode.

Kritau į krėslą priešais ją, sėdėjau plačiai išskėtusi kojas. Krėslo atlošas buvo aukštas, su sparnais, atsikišusiais abipus galvos. – Tikriausiai vaikinukui autobusų stotyje pasakei, kad išsiruošei aplankyti tetos Trišės.

Šypsojosi rodydama platų tarpą tarp priekinių dantų.

– Ką... sakė tėtis? – paklausiau.

– Sakė, kad turi bėdų.

– Ar sakė, kokių?

– Ne visai. Kažką kalbėjo apie privačią mokyklą kaimynystėje.

– Įsimylėjau matematikos mokytoją. Mus sučiupo. O mano motina – narkomanė.

Neatrodė, kad pastaroji žinia būtų nustebinusi tetą Trišę; ji tik tapo tylesnė, o lūpose atsirado liūdna šypsena.

– Ką darysi? – pasidomėjo.

– Nebenoriu gyventi namuose.

– Tau liko dar keli mėnesiai iki mokyklos baigimo, tiesa?

– Mesiu mokslus.

– Tikrai pasigailėsi.

– Viskas, ką žinau – namo aš negrįšiu.

Trišė atsiduso ir ilgai žiūrėjo į raudonmedžio kavos staliuką. Ant jo gulėjo didelė knyga su nespalvota kalnų nuotrauka ant viršelio. Vaizdas nuotraukoje atrodė šaltas ir nykus. Ant galinės svetainės sienos kabėjo spalvingas kalnų dykumos paveikslas. Priekyje matyti kaktusai, fone pastelinėmis spalvomis nutapyti smėlėti kalnai. Man pasidarė įdomu, kodėl Trišė taip mėgsta kalnus.

– Atrodo, tavo mama labai nusiminusi, – pasakė ji.

– Tikrai? – Trišė pajuto spiginantį šaltį mano balse.

– Klausyk, dėl manęs tai gali pagyventi... hm... Ketės kambaryje, kiek tau reikia. Tu mano mylimiausia dukterėčia, žinai. Bet

šiandien teks pasikalbėti su tavo tėvais, ir pokalbis tikrai nebus malonus.

Mano kūnu nupulsavo nyki baimė.

– Jie atvažiuoja?

– Turėtų būti čia maždaug po poros valandų.

Pasijutau lyg įkliuvusi į spąstus. Gal geriausia būtų mauti iš čia, kol dar laikas? Bet kur aš dėsiuos?

– Kas ta Ketė? – pasidomėjau.

Teta Trišė prisidegė *Marlboro* cigaretę, kurią išsitraukė iš pakelio marškinių kišenėje.

– Mano kambario draugė, – atsakė įkvėpdama.

– Nežinojau, kad su kažkuo gyveni.

– Ji įsikraustė tik prieš porą mėnesių, – paaiškino teta Trišė. – Tu alkana?

Papurčiau galvą. Visą dieną nieko nevalgiau, bet skrandis buvo tarsi užlipintas. Atvažiuoja. Suki atvažiuoja. Turiu išlaikyti tą įtūžį, turiu nenustoti pykti. Jei leisiu įniršiui nuslūgti, jei leisiuosi apimama kaltės, tikrai vėl atsidursiu jos glėbyje; čiulpsiu kūdikio buteliuką iki dvidešimties.

Pagaliau suskambo durų skambutis. Per telefonspynę negalėjau suprasti, ką gergždžiančiu balsu sako tėvas. Rūpinausi, kaip jiedu užkops visais tais laiptais. Teta Trišė išėjo į koridorių ir pasižiūrėjo žemyn, norėdama įsitikinti, kad jie mus ras. Kai jie atėjo, Suki atrodė išsunkta, liguista. Tankiai mirksėjo ir šypsojosi Trišei. Ištiesė rankas norėdama mane apkabinti ir sustingo pusiaukelėje. Dezas net neketino nusivilkti palto. Prasmego Trišės krėsle su sparnais ir giliai atsiduso. Mudvi su Suki sėdėjome skirtinguose sofos galuose. Trišė atsirėmė į virtuvės stalą, tarp pirštų laikydama cigaretę, kaip visada palinkusi, lyg ruošdamasi startuoti. Sunku patikėti, kad teta Trišė galėtų bent pagalvoti leisti man

pasilikti prieš vyresniojo brolio valią. Man ji visada atrodė drovi ir nerūpestinga. Ir buvau patyrusi, kad suaugusieji vienas kitą palaiko. Bet Trišė buvo kitokia. Ji retai pasirodydavo per šventes ar šeimos susibūrimus. Visada atvažiuodavo viena ir daugybę laiko praleisdavo verandoje rūkydama. Kartkartėmis paskambindavo, atsiųsdavo atviruką ar dovanų, ir viskas.

– Laikas grįžti namo, Pipa, – tyliai tarė Dezas.

– Nevažiuosiu. Pasilieku pas tetą Trišę.

Dezas metė į seserį niūrų žvilgsnį, tada vėl atsisuko į mane.

– Negalima tiesiog pabėgti nuo to, ką iškrėtei, – pasakė. – Taip nedaroma.

– Aš nebėgu, – atrėžiau. – Man tiesiog visko jau gana, taškas.

– Ką reiškia „visko gana“? – paklausė.

– Nebenoriu gyventi... su jumis. – Žvilgtelėjau į Suki ir nusukau akis.

– Ak, tai aš čia dėl visko kalta, – pasakė spigiu pašaipiu balsu.

– Dėl ko tu kalta?

– Dėl to, ką padarei. Tą vyrą atleido. Jo žmona... jo žmona palūžusi.

– Aš nesakiau, kad tu dėl to kalta. Tu dėl nieko nekalta, aišku? Paprasčiausiai aš nebenoriu būti namie. Negaliu grįžti, ir viskas. Galite priversti mane parvažiuoti, bet aš vėl išeisiu. Man gana, kaip jūs nesuprantat?

Suki akys išsiplėtė, prisipildė ašarų.

– Tai net neparvažiuosi namo per Kalėdas?

– Mama, aš to nesakiau. Prašau. Aš grįšiu. Žinoma, kad grįšiu namo per Kalėdas, tiesiog nebenoriu gyventi namie.

– Ką aš padariau? Ką aš padariau, kad tapai tokia užsidariusi ir nelaiminga?

– Nieko. Prašau, mama. Prašau.

Dezas suurzgė Suki:

– Ar nebaigsi kabinėtis prie jos, Dieve brangus. – Tada atsisukęs į mane: – Žinai, tavo motina taip nusiminė, jog turėjome suleisti vaistų, kad nusiramintų.

Pažvelgiau į ją. Atrodė sugniuždyta: visu kūnu atsišliejusi į sofos kraštą, veidas virtęs kančios ir sumišimo kauke. Skruosto raumuo spazmiškai virpčiojo. Man taip norėjosi, kad ji pasijustų geriau.

– Mamyte, – ištariau. Ji nušvito. Veide blykstelėjo viltinga šypsena. – Atleisk, aš... aš negaliu.

Tada pašokau, stvėriau savo švarką nuo kabliuko prieangyje, atplėšiau sunkias duris ir nubildėjau metaliniais Trišės namo laiptais, o laiptine vijosi motinos balsas:

– Pipa, grįžk! Pipa, pažadu...

Dirstelėjau į ją, stovinčią viršuje. Kūnas lyg pagaliukas su plaukų liepsna: uždegtas degtukas, tuoj supleškės. Neprisimenu, ką žadėjo. Bėgau tolyn nuo jos Pirmuoju aveniu, trisdešimt kvartalų tolyn į miesto centrą pro besikeičiančias šviesoforų šviesas iki pat Hjustono gatvės. Nežinojau, kur einu. Pasukau kairėn ir sparčiai žingsniavau nuleidusi galvą, įsivaizduodama ją už savęs, kimbančią į drabužius. Perėjau A, B, C, D aveniu, kol pasiekiau Rytų upę. Tada sustojau F. D. Ruzvelto greitkelio pakraštyje, mašinos švilpė pro mane, o aš žiūrėjau į praplaukiančius laivus, plakančius besileidžiančios saulės ugnies spalva nudažytą vandenį. Vilkėjau ploną medvilninį kareivišką švarkelį, jį kiaurai košė vėjas. Pasistačiau apykaklę, sugrūdau rankas giliau į kišenes.

„Aš čia gyvenu“, – išdrįsau pagalvoti.

Vidurius persmelkė stiprus nuostabus laimės jausmas. Niekas tą akimirką nežinojo, kur esu. Buvau tik dar vienas žmogus bekraščiame mieste. Jei nuo greitkelio nusiverstų sunkvežimis

ir mane priplotų, patekčiau į miesto morgą ir mane palaidotų su valkatomis. Bent kelioms akimirkoms ištrūkau iš motinos, tėvo, net tetos Trišės akių. Buvau tik aš, su niekuo nesusijusi. Laisva.

Pančiai

Kai parsiradau į Trišės butą, tėvai jau buvo išvykę. Galvojau apie Suki, svarsčiau, ką ji jautė, kai negrįžau. Apie ilgą tylią kelionę namo automobiliu. Atsisėdau ant Trišės sofos, delnais užsidengiau veidą ir pajutau sūrų ašarų skonį.

Trišė apkabino mane.

– Klausyk, maže. Tikrai nelengva. Tavo mama turi rimtą bėdą, aišku? Aš tai sakau garsiai. Žinau, kad niekas daugiau neprisipažins. Tu dėl to nekalta. Manau, pasielgei teisingai, nusprendusi išvykti. Nereiškia, kad taip bus amžinai. Nereiškia, kad negali jai paskambinti ir pasakyti, jog myli.

Prapliupau raudoti, kai ji tai pasakė. Nes iš tikrųjų mylėjau Suki. Mylėjau stipriau nei kurį kitą žmogų. Man buvo taip negera, kad ją įskaudinau. Trišė laikė mane apkabinusi ir kartojo:

– Šššš, šššš.... Tu nekalta. Tu nekalta.

Galiausiai ji paguldė mane, užklojo navahišku apklotu ir įjungė televizorių. Rodė „Džildą“. Prisimenu, galvojau: Rita Heivert rudaplaukė, Suki rudaplaukė. Tada užmigau.

Kai atsibudau, už lango buvo sutemę, o aš pajutau, kad namuose yra du žmonės, pašnibždom kalbasi virtuvėje. Atsisukau ir pamačiau aukštą liesą tamsiaplaukę moterį su romėnų centuriono

šalmą primenančia šukuosena, dubenyje maišančią salotas. Pasižiūrėjo į mane iš aukšto ir pamerkė akį.

– Labas, – pasisveikino.

Kalbėjo žemu kimiu balsu. Teta Trišė pasilenkė prie orkaitės ir ištraukė kepimo skardą su spirgančiais jautienos maltiniais.

Sukimšau du maltinius ir išmaukiau beveik litrą pieno. Ketė su teta Triše žiūrėjo į mane ir patenkintos šypsojosi. Ketės veidas buvo rombo formos, burna plati, akys įkypos, žemyn svyrančiais kampučiais. Kartkartėmis imdavo kinkuoti galvą į taktą kokiai mintyse skambančiai dainai, labai tyliai sau niūniuodama.

Kai nustojau kaip išbadėjusi ryti, Trišė paskelbė taisykles:

– Gerai, Pipiau. Štai ką sutariau su tavo tėvais. Gali rinktis. – Iškėlė putlų nykštį. – Lankai mokyklą čia, mieste. – Pakilo rodomasis. – Mokaisi savarankiškai ir išlaikai vidurinės mokyklos baigimo egzaminą. – Vidurinis pirštas. – Grįžti namo.

Pasirinkau egzaminą. Jokiu būdu nenorėjau taikytis prie naujos vidurinės gyvenimo tik pusmečiui. Neverta. Ketė atsistojo, nurinko lėkštes, nusižiovavo ir pasirąžė, taip aukštai iškėlusi rankas, kad trumpas megztukas atidengė įkritusį pilvą.

– Einu į savo kambarį padirbėti, kol Pipa dar nesigula miegoti, – paaiškino. – Labanakt, Pipa.

– Labanakt, – atitariau.

Tada Ketė mindžikuodama nuo kojos ant kojos atsisuko į tetą Trišę.

– Iki, mažute, – pasakė ir pasilenkė pabučiuoti.

Trišė pasuko galvą, kad Ketei tektų pakštelėti į skruostą, bet Ketė paėmė ją už smakro ir atsukusi į save pabučiavo tiesiai į lūpas. Staiga supratau, kodėl teta Trišė taip retai lankydavosi šeimos pobūviuose. Ketė išspruko į savo kambarį, kuris dabar buvo

ir mano. Trišė dirstelėjo į mane ir mostelėjo ranka, lyg norėdama pasakyti: yra kaip yra, ir nieko čia nepadarysi.

– Na štai, porelė baltų varnų – tu ir aš, – pasakė.

Šyptelėjo ir urzgiamai nelinksmai sukikeno. Tai buvo mieliausi, labiausiai raminami žodžiai, kuriuos kada nors kas nors buvo man ištaręs. Pasijutau pritampanti. Buvau užribyje kartu su teta Triše.

*

Ketė su Triše miegodavo užsiklojusios žvilgia kaštonine lovatiese. Virš jų lovos kabojo didelis paveikslas, vaizduojantis nuogą moterį milžiniškomis akimis ir labai ilgomis blakstienomis. Ji atrodė ir daili, ir gašli. Iš pradžių gyventi su Triše ir Kete buvo ramu. Ketės kambarys, kuriame įsikūriau, buvo ne miegamasis, o darbo kambarys su sofa. Ant popieriais apversto stalo stovėjo elektrinė rašomoji mašinėlė. Ketė dirbo sekretore didmeninėje tekstilės įmonėje Čelsyje, o namie rašė romaną. Šeštą ryto įsliūkindavo į kambarį su puodeliu arbatos, atsiduodančios šiltu dumblu, ir imdavo spausdinti. Aš nusitįsdavau pledą į svetainę ir bandydavau dar valandėlę nusnausti, kol apie septynias į virtuvę įgriūdavo Trišė. Buvo susiradusi neblogą darbelį sandėlyje mėsinių kvartale, nešiodavosi segtuvą.

Trišė vertė mane pasitempti: kasdien išnešdavau šiukšles, tvarkiau virtuvę, ploviau grindis, ruošiausi vidurinės mokyklos baigiamajam egzaminui. Ir dairiausi darbo. Daug patirties neturėjau, neskaitant Ouklio, o *jie* tikrai artimiausiu metu nepasiūlys man rekomendacijos. Pagaliau pavyko susirasti restoraną Žemutiniame Ist Saide, *El Corazón*, kuris ryžosi rizikuoti. Ispaniškai nemokėjau ir vos galėjau susikalbėti su milžinišku niūriu savininku – virėju senjoru Pardo. Niekaip nesupratau, kam jam reikia

angliškai kalbančios padavėjos tokioje vietoje, kol senjoras Pardo bedė pirštu į grupelę prie vieno staliuko ir pasakė: „Aptarnausi angliškai kalba klientus.“ Pasižiūrėjau. Trys jaunuoliai ir mergina, visi gal dvidešimties, susibūrę kabinoje, kalbantys angliškai ir rūkantys cigaretes be filtro. Tarp jų buvo šviesiaplaukis tešlius su dažų likučiais ant rankų, elegantiškas ilgšis labai ilgais juodais plaukais, mergina didele nosimi ir dažytomis nustebusiomis lūpomis ir kūdena patinusiomis akimis, neįžvelgiamu pokerio lošėjo veidu, susmukęs savo kėdėje. Visi atrodė išsekę.

– Dabar, – senjoras Pardo įbruko man užsakymų užrašinę.

Priėjau prie grupelės.

– Jei Jungtinės Valstijos pralaimės karą Vietname, – kalbėjo tešlius, – Gregas Breidis pasidarys cheminį.

– Ar jau žinote, ko norėsite? – paklausiau.

– Še tau, boba, devintinės! – išgiedojo kūdena paburkusiomis akimis.

Bet kai pakėlė savo neįžvelgiamą veidą, jo akys kiek per ilgai užsibuvo ties manimi. Visi užsisakė po „Margaritą“. Šią grupę aptarnaudavau beveik kasdien mėnesių mėnesius, sužinojau jų vardus, bet niekad neišeidavau su jais, nežinojau, kur jie gyvena. Bent kol kas.

*

Šalia Ketės jausdavausi pakylėta. Ji buvo savaip patraukli, mokėjo taip atstatyti savo mažas krūtis, siūbuoti klubais, aptemptais siaurais į apačią platėjančiais džinsais, kad vargšė teta Trišė šalia jos atrodydavo pilka ir plokščia, jos akys drėkdavo nuo atsidavimo būtybei, su kuria dalijosi guoliu. Kartą Ketės paklausiau, apie ką jos romanas. Droviai šyptelėjo Trišei.

– Tarkim, tai nėra meno kūrinys, – paaiškino.

– O apie ką jis?

– Apie meilę, – atsakė. – Meilės paslaptis.

Teta Trišė nuraudo ir pakilo nurinkti nuo stalo indų. Aš panorau perskaityti romaną.

Kartą jos surengė vakarėlį. Pasikvietė keletą moterų ir porą vyrų. Mane taip pat pakvietė. Pasipuošiau levandų spalvos vasarine suknele, nors lauke buvo žvarbu. Iš namų buvau atsivežusi vienintelę suknelę. Pamačiusi Ketė švilptelėjo ir privertė mane nurausti. Viena iš viešnių buvo vardu Šelė. Įžūli, šviesiais smėlio spalvos plaukais ir didele krūtine. Ji vis kartojo „kai buvau kino versle", ir visą draugiją, išskyrus tetą Trišę, šie žodžiai priversdavo kvatoti. Trišė nesijuokė; šypsodamasi ir purtydama galvą, nudelbusi akis, pro apskritus akinius stebeilijosi į savo lėkštę.

Dar buvo vyriškis vardu Džimas, neaukštas, pradėjęs penktą dešimtį, išgeltusia oda, vyriška žandikaulio linija, skeltu smakru ir supuvusiais dantimis. Dėvėjo fetrinę skrybėlę ir seną tvido švarką. Negėrė vyno.

– Aš sergu, – paaiškino pridususiu balsu. – Todėl mudu su tavimi liksime blaivūs ir žiūrėsime, kaip visi išlūš.

Džimas susidomėjo manimi:

– Taigi... Kokią mokyklą lankai?

Paaiškinau, kad mečiau mokyklą, išsikrausčiau iš namų, dabar esu viena.

– Čia geras, – nusistebėjo. – Labai neįprasta. Tu nepabėgai. Tu išsikraustei. Man patinka, kaip tu tai sakai.

Jo vandeningos žalios akys kalbant su manimi buvo nuolat nukreiptos į kitą kambario galą, todėl atrodė, lyg būtų aklas, nors neabejojau, kad taip nėra. Paklausiau, kuo serga. Atsakė, kad diabetu. Jam jau esąs amputuotas kojos pirštas. Nusiavė batą, nusimovė kojinę ir parodė man blyškią pėdą su tuščia vieta, kur turėtų būti mažasis pirštas.

– Yra ir kitų... šalutinių poveikių, apie kuriuos nepasakosiu ir dėl kurių esu visiškai nepavojingas, – pasakė, o jo lūpas iškreipė gaili šypsena.

Keistuolis, bet man patiko.

Vakarėliui įsivažiavus, radiatorių skleidžiamas karštis pasidarė nepakenčiamas, svečiai ėmė nusirenginėti, nusimetė megztukus, kojines, puskojines. Džimas atsikratė skrybėlės ir švarko. Jo plaukai buvo labai juodi. Kartą atsirėmė į sieną ir nuo jo galvos liko dėmė. Kiti svečiai buvo Trišės draugai: nuobodžių liūdnos išvaizdos moteriškių porelė iš Naujojo Džersio ir spuoguotas, ekstravagantiškai gestikuliuojantis vaikinas vardu Erikas, kuris labai apgirto ir turėjo prigulti ant sofos darbo kambaryje. Tikėjausi, kad bent neprivems. Suvalgius biskvitinį Bostono pyragą su kremu ir šokoladu, Ketė pašoko nuo kėdės. Vilkėjo raudoną berankovę, dailiai jos liekną figūrą apglančią suknelę.

– Siūlau eiti į miestą, – pareiškė mosuodama ilgomis rankomis lyg malūno sparnais, nuo vyno įraudusiais skruostais.

Pasisuko į Šelę:

– Tu žinai, kur galėtume nueiti, – tarė atkišdama klubą.

– Aš dabar gyvenu San Franciske, – atsiliepė Šelė, – ką galiu žinoti?

– Miestas pasikeitė, bet *ne tiek*, – nenustygo Ketė.

– Kokio vakaro norėtumėt?

– Beprotiško, – atrėžė Ketė merkdama akį tetai Trišei.

Trišė šypsodamasi papurtė galvą. Kitą dieną jai į darbą, ji neketino niekur eiti. Norėjo, kad ir aš pasilikčiau namie, bet Ketė nenusileido, siūlė man eiti kartu, o Džimas mane prižiūrėsiąs.

– Visad paranku turėti eunuchą, – ištarė Džimas, mano nuogus pečius apgobdamas šilta Trišės striuke su gobtuvu.

Džiaugiausi pasitaikiusia proga ištrūkti į miestą, bet buvo ne-

smagu dėl tetos Trišės. Atrodė, ji jaudinasi. Bet niekad dėl nieko negalėdavo Ketei pasakyti „ne“. Todėl visi išgužėjome į šaltą gatvę, iškėlę rankas bandėme pasigauti taksi. Galiausiai sustabdėme du automobilius ir pasidalijome. Liūdnosios moterys iš Naujojo Džersio nusprendė grįžti tarpmiestiniu traukiniu, o ekstravagantiškasis vyrukas ryžosi į miesto pakraštį šiaušti pėsčias. Aš įsėdau į taksi su Džimu, Kete ir Šele. Šelė sėdėjo priekyje. Bildėjome per miesto centrą be jokių amortizatorių, važiuoklė per kiekvieną duobutę daužėsi į grindinį, o Ketė vis prapliupdavo niūniuoti kokią šokių melodiją ir smūgiuoti į orą it kokia boksininkė. Pakeliui Džimas man parodė keletą lankytinų vietų: Penktąjį aveniu, senąjį *Flatirou* dangoraižį, Sąjungos aikštę. Sustojome Vakarų keturioliktojoje gatvėje netoli upės. Gatvė buvo tuštutėlė. Nudilę grindinio akmenys spindėjo vienišo žibinto šviesoje. Nebuvo matyti jokio klubo iškabos.

Tarsi kažką prisiminusi, Šelė žvilgtelėjo į mane, ėmė raustis po rankinę ir išsitraukė lūpdažį.

– Reikia padaryti ją vyresnę, – paaiškino atsukdama blizgančią raudoną tūbelę ir padažydama man lūpas.

Tada išpašė ir pašiaušė į uodegą surištus plaukus, kad beveik paslėptų mano veidą.

– Žiūrėk, – pasakė Ketei, – po velnių, atrodo kaip kokia Veronika Leik.

Pajutau Ketės žvilgsnį ir akimirką per ilgai pozavau nusukusi akis, kad galėčiau atrodyti kaip Veronika Leik, apie kurią nebuvau girdėjusi, bet spėjau, kad ji graži. Turint tokį vardą kitaip nė negali būti. Šelė mostu pakvietė mus. Nusekėme paskui ją, nulipome neaukštais tamsiais laiptais, praėjome pro grafičiais išpieštas metalines duris ir priėjome prie bilietų kasos būdelės. Vyras už pirštais nuterlioto organinio stiklo lango, rodėsi, nudžiugo pa-

matęs Šelę. Jo žili plaukai buvo sutepti ir suglaistyti į dailią uodegėlę, raupuota oda įgavusi tinko spalvą.

– Labas, Siuzana, kur buvai prapuolusi? – paklausė nosiniu baritonu.

– Aš dabar gyvenu San Franciske, – atsakė Šelė.

– Sveika sugrįžus. Šiandien merginų vakaras! Turit vieną vaikiną trim? Dešimt dolerių.

Džimas jau siekė piniginės, bet Šelė po langeliu pakišo naujutėlį sulankstytą banknotą. Mūsų dešinėje buvo karpyto plastiko uždanga kaip automobilių plovykloje. Už jos švytėjo blanki violetinė šviesa. Bumbsėjo garsi muzika. Palenkę galvas smukome pro šią karpytą mergystės plėvę. Išnirusi apstulbau pamačiusi vidutinio amžiaus vyrą tik su pilkšvai rusvu megztiniu ir akiniais, nuogutėlį žemiau juosmens, neskaitant kojinių ir bėgimo batelių. Vienoje rankoje jis laikė taurę gėrimo, kitoje – pusiau pasistojusį penį ir vaikštinėdamas nuobodžiaujančiu veidu tingiai masturbavosi.

– Stenkis laikytis nugara prie sienos, – draugiškai patarė Džimas.

Smukdama į kambario šoną pastebėjau, kad palei sienas vien lentynos su knygomis. Priėjau arčiau pažiūrėti į viršelius. Tik pornografija: „Kai buvau paauglė sekso vergė“, „Septynios nuostabios fantazijos išsipildė“. Keli tipai, susibūrę apšviestame kambario viduryje, žiūrėjo, kaip vyras tankiais ūsais lašina karštą vašką ant nuogų surištos išblyškusios moters krūtų. Jos oda švytėjo nuo prožektoriaus. Nedidukas raumeningas vyrukas su prie nugaros pritvirtintu jojimo balnu atitrepsėjo pasisveikinti su Šele, perdėtai meilikaudamas vadino ją Siuzana. Ranka įsisprendęs į klubą, atkišęs koją, girgždindamas odinius pakinktus, teiravosi apie jųdviejų bendrą pažįstamą. Šelė atsakė karališkai išdidžiai; šioje požemių karalystėje ji neabejotinai buvo savotiška žvaigždė.

Tuo tarpu Ketė, pasidavusi nerimstančiam ritmui, šoko taip, lyg niekas daugiau neegzistuotų, retkarčiais smūgiuodama į orą. Užkliuvau ir parpuoliau, per vėlai susigaudžiusi, kad krūva purvinų skarmalų, ant kurių užvirtau, yra menkai teapsirengęs tipelis, prirakintas prie metalinio stulpo. Džimas drebančiomis rankomis padėjo man atsistoti, kol pernelyg mandagiai atsiprašinėjau. Kaip tik tada prie Šelės ištiestomis rankomis pritipeno mažutė moteris, už pavadėlio vedama lieso vyruko dryžuotais marškiniais. Mus supažindino. Merginai ant riešų buvo metaliniai antrankiai, sujungti ilga grandine. Esanti vardu Renė, o jos vaikinas – Mailzas. Mailzas ištiesė drėgną glebų delną.

– Sėst, – įsakė jis Renė. Ši paklusniai pritūpė greta Šelės.

– Kaip tau sekasi? – kreipėsi į Šelę. – Paskutinį kartą matėmės odos mėgėjų suvažiavime Čikagoje.

– O Dieve, tai bent buvo laukinis vakarėlis.

– Šiais metais tikriausiai nevažiuosime, – tarė Renė išplėsdama apvalias rudas akis ir paklusniai žiūrėdama į Mailzą. – Mailzas turi naujagimį sūnėną, bus krikštynos, todėl...

Ji sukryžiavo kojas. Tada pastebėjau, kad ir jos kulkšnys supančiotos. Renė vėl pakėlė akis į Mailzą.

– Mielasis, ar galėtum atnešti man gėrimo?

– Žinoma, – atsiliepė Mailzas. – Gal dar kas ko nors norėtų?

Papurtėme galvas. Jis dvejojo, rankose laikė Renė pavadį, nežinodamas, kam jį galėtų patikėti. Galiausiai pasirinko Džimą.

– Gal palaikysi, kol grįšiu?

– Žinoma, – sutiko Džimas, o jo rimtame veide buvo matyti slepiamas pasitenkinimas.

– Pipa, lankai mokyklą? – pasidomėjo Renė.

– Mokausi namie, – atsakiau.

– O aš taip ir nebaigiau vidurinės, – tarė ji.

– Kada... pradėjai...

– Šituos? – pertarė, kilstelėdama supančiotus riešus, grandinė suskimbčiojo. – Hm... buvome dar vaikai, vieną dieną siautėme Mailzo garaže, jis mane surišo, ir abiem labai patiko!

Renė nusišypsojo ir jos skruostuose atsirado duobutės. Atrodė labai sveika. Mailzas grįžo nešinas buteliuku limonado, padavė jį Renė ir atsiimdamas pavadį padėkojo Džimui.

– Ten Stenas ir Liza, – tarė man Renė, rodydama į apšviestą porą kambario viduryje. – Jie labai mieli, po pasirodymo jis visada sako, kad ją myli.

Tyrinėjau aplink Steną ir Lizą susibūrusią minią. Tarp žmonių pastebėjau jaunutę šviesiaplaukę merginą, apie šeštą mėnesį nėščią, su antkakliu ant kaklo ir pavadėliu, kurį ji laikė pati. Švytinčiu veidu, labai susikaupusi stebėjo Steną, plakantį nuogą Lizos kūną kutuotu rimbu, nuo kurio ant baltutėlės odos likdavo rausvi ruoželiai. Negalėjau atitraukti akių nuo nėščios merginos. Ką ji čia veikia? Kodėl pati laiko savo pavadį?

Griežtas Mailzo „Sėst!“ išblaškė dėmesį. Mano nuostabai, Šelė ir supančiotoji Renė bučiavosi! Mailzas leido joms glamonėtis kelias sekundes, Renė pusiau atsistojo, kad geriau pasiektų Šelę, tada jis trūktelėjo pavadį, priversdamas ją atsitūpti. Ir vėl iš pradžių.

– Manau, kad Trišė nesidžiaugtų, jei žinotų, kad tu tai matai, – tarė Džimas.

– Tai štai kaip tu mane saugai! – atrėžiau. – Nieko sau globėjas!

Jis plačiai išsišiepė, pastebėjau, kad vienoje burnos pusėje trūksta kelių dantų. Mailzas dirstelėjo į laikrodį ir atsistojo, pakeldamas Renė nuo kėdės. Ji pagyrė mano vasarinę suknelę, o šypsena vėl papuošė skruostus duobutėmis. Jiems išėjus pastebėjau, kad Ketė stovi pergalingai užkėlusi sunkų batą ant kniūbsčio

surakintojo tipelio murzinos makaulės: nugalėtoja, sustingusi it Viktorijos laikų medžiotoja, pozuojanti dagerotipui su koja ant negyvo liūto galvos. Šelė, likusi viena, spoksojo sėdėdama ant kėdės. Žudantys žvilgsniai, kuriais šios moterys persimetė, sudomino ir išgąsdino mane. Džimas paėmė mane už rankos. Atsisukau pažiūrėti į nėščią merginą, bet ji buvo dingusi; prapuolė ir Stenas su Liza. Kai vėl pažiūrėjau į Ketę, ji abejingai, bet įdėmiai tyrinėjo mane. Atsakiau jai žvilgsiu – per ilgu žvilgsniu. Supratau – per ilgu, kad būtų padorus, per ilgu dėl tetos Trišės.

Tą naktį tamsoje, būdraudama po apklotais ant gumbuotos sofos Ketės kambaryje, gulėjau laukdama savojo pono Brauno prisiminimų: ilgų blyškių pirštų, šiurkštaus tvido švarko, kuris atsidavė rūkomuoju tabaku, kai prispausdavau prie jo nosį, bukų sunkių batų galų, neryškios rausvo aukso santuokinio žiedo juostelės, sublizgusios prieblandoje. Mano brangusis, mano gerasis ponas Braunas. Visada glamonėdavo mane švelniai, su ilgesiu, lyg atsisveikindamas. Mokė mano rankas ir lūpas rimtai, liko švietėjas net ir patirdamas malonumą. Kartą per Velykų atostogas nusivežė net į vandenyno pakrantę – vienintelė mudviejų iškyla už jo mažučio kabineto sienų. Buvo šilta debesuota balandžio diena. Akmenuotame paplūdimyje tebuvo trys žmonės – stambus vyriškis chaki spalvos šortais ir striuke nuo vėjo, nedidukė moteris smulkiai garbanotais rudais plaukais ir aptukęs vaikis su aitvaru, kuris niekaip nepakilo skristi, nors viltingai šokčiojo į orą.

Mudu su ponu Braunu nusimetėme drabužius. Abu buvome apsivilkę maudymosi kostiumus. Jis – plačiais žalio nailono šortais. Plonomis kojomis su rausvai rudais plaukeliais. Aš – blizgiu mėlynu mokyklos plaukimo komandos kostiumu, vienintelį teturėjau. Jį užsitempus mano krūtinė atrodė plokščia, tai mane erzino. Bet ponui Braunui visai netrukdė. Valandėlę pabėgiojome

paplūdimiu, į akmenėlius užsigaudami jautrias pėdas, kol atėjome prie uolų už pusšimčio metrų nuo kitų poilsiautojų. Sėdėjome stebėdami grietinėlės baltumo žuvėdras, slystančias ledo pilkumo dangumi. Jis atsisuko į mane ir tarė:

– Ar žinai, kad smėlis yra labai smulkiai sutrinti akmenys?

– Ak, – atsiliepiau, – tai tikriausiai užtrunka visą amžinybę.

– Milijonus metų, – atsakė leisdamas smėlį pro ilgus sulenktus pirštus.

Užkišau smilių už jo maudymosi šortų gumos ir žiūrėjau, kaip jo akys stiklėja, kaip visada, kai jį apimdavo aistra. Sėdėjo nugara į paplūdimį. Niekas negalėjo mūsų matyti. Glamonėjau tuos nailoninius maudymosi šortus, kol jis užmerkė akis apimtas ekstazės. O dangau...

Kai mudviejų su ponu Braunu švelnumo dienos nelauktai baigėsi, tebebuvau nekalta. Taip, po visos sumaišties gulėjau ant sofos tetos Trišės bute visutėlė kaip ką tik gimusi. Bandžiau tai pakeisti. Beprotiškai troškau, kad ponas Braunas mane išdulkintų, bet jis tvirtindavo, kad būtume nuėję per toli. Norėjau už jo ištekėti. Viską suplanavau: gyventume namuke Masačusetse ar kitoje laisvų pažiūrų šiaurinėje valstijoje, jis susirastų darbą prabangioje internatinėje mokykloje, o aš savo dienas leisčiau ruošdamasi susitikti su juo, minkštindama odą, šukuodamasi plaukus, pešiodama antakius. Kas vakarą mylimasis sugrįžtų pas mane ir alptų iš malonumo. Ponas Braunas liūdnai nusijuokdavo, klausydamasis mano fantazijų, primerkdavo akis taip, kad pro pergamentinę odą matydavau gysleles, ir tardavo: „Mano mergyte, tu sukurta geresniam gyvenimui." Jo žodžiai priversdavo mane pasijusti vienišą, nes reiškė mūsų santykių pabaigą, ir todėl, kad juose slypėjo užuomina į pažadą manyje, apie kurį nieko nežinojau, kuris tūnojo lyg ūglys mano kūne, pasiruošęs pražysti. Tomis

akimirkomis bijojau ateities ir glausdavausi prie kietos mylimojo krūtinės, ieškodama bent trupinėlio moteriško švelnumo, gabalėlio kūno, į kurį galėčiau įsitverti. Bet nieko nebuvo. Pono Brauno kūnas buvo tarsi medinis.

Negalėdama užmigti po vakaro su rimbais ir grandinėmis, gromuliavau savo ligtolinį gyvenimą. Visiška nevykėlė. Nemačiau ateities. Neturėjau planų. Jokio sektino pavyzdžio. Netroškau tapti slauge, palydove ar sekretore, nenorėjau dirbti mėsinėje ar būti namų šeimininke. Norėjau bastytis. Ilgiausiai trindavausi gatvėse. Stebėjau žmones. Mano protas alko, norėjau, norėjau ir norėjau. Braudavausi į žmonių gyvenimus. Sekiodavau poreles, skubančias gatve su pirkiniais ir gėlėmis, su įsitvėrusiais į rankas vaikais. Sekiodavau verslininkus pakeliui į namus. Sekiodavau elegantiškas moteris, ryžtingai žengiančias į gatvę ir keliančias ranką sustabdyti taksi. Visi judėjo, krutėjo, skubėjo. Atrodė, kad kiekvienas žmogus Niujorke turi tikslą – visi, išskyrus mane. Mane ginė nepasotinamas betikslis poreikis. Ieškojau meilės – tikriausiai, nors tada taip neatrodė. Jaučiausi kieta ir šalta tarytum peilis sniege.

Riteris

Kartą nusekiau paskui vieną vaikiną. Šviesių jo plaukų garbanos pynėsi į rezginį ir krito ant siaurų sulinkusių pečių. Priminė man nendrę. Buvo bjauriai šalta, bet visa jo apranga – tik dryžuotas kostiumas ir kašmyro šalikas. Sportiniai bateliai. Baigusi darbą išėjau ir pastebėjau jį praeinant, nusekiau iš paskos nuo Sodų gatvės ligi pat Dvidešimt trečiosios ir Pirmojo aveniu kampo. Smuko į kavinukę. Įėjau ir aš. Atsisėdo prie baro. Aš įsitaisiau šalia. Užsisakė žirnių sriubos. Aš paprašiau kakavos. Apžiūrėjau jo veidą. Buvo vyresnis, nei maniau. Ne mažiau kaip dvidešimt penkerių. Paraudusia nosimi. Pajuto mano žvilgsnį, atsisuko. Blyškaus veido, aukšta kakta, šiaurietiškų bruožų – panašus į riterį, pamaniau. Įsmeigė žvilgsnį tiesiai į mane ir sudrebėjo.

– Šalta, – tarė pūsdamas į delnus.

– Per plonai apsirengėt, – atsakiau.

– Tikėjausi pasigauti taksi, – paaiškino. – Amžinai pamirštu, kad šiuo dienos metu keičiasi pamainos.

Jo akys perbėgo mano kūnu.

– O tu visa apsitūlojusi.

– Visada iš darbo einu pėsčia, – atsakiau.

Jam patiekė sriubos, man kakavos. Kelias akimirkas nekreipėme vienas į kitą dėmesio.

– Kuo dirbi? – pasidomėjo. – Jei galiu paklausti...

– Padavėja, – atsakiau.

– Sunkus darbas.

– Ar jums teko?..

– Ne.

Supratau, kad eisime į jo namus. Neketinau mylėtis, jis tiesiog turėjo būti mano vaikinas, ir tiek. Įsivaizdavau mūsų butą. Jame būtinai bus apvalūs popieriniai lempų gaubtai ir knygų pilnos lentynos. Jis neabejotinai mėgsta skaityti. Todėl, kai jis suvalgė savo sriubą, mandagiai atsisveikino ir išėjo, mano skruostai liepsnojo nuo pažeminimo ir netekties.

Katytė

Supratau, kad Ketė netinkama tetai Trišei, mačiau, kaip Ketė su ja žaidžia, bet, šiaip ar taip, ji mane nenugalimai traukė. Tikriausiai todėl, pamaniau, kad ji bloga, kaip ir aš. Geri žmonės – kaip teta Trišė – man kėlė nerimą, žinojau, kad vieną dieną jie supras, jog esu griaunanti niekinga kalė. Ketė pirkdavo man drabužius – aptemptus džinsus ir laisvas palaidines, batus su platforma ir didžiulius auskarus. Jos dėmesys buvo malonus. Pamačiusi mano naujuosius apdarus teta Trišė caksėdavo liežuviu ir nurausdavo, bet nė žodžio nesakė Ketei. Viskas, ką ištardavo, buvo: „Tu geriau taip nesirenk, kai važiuosi namo pas tėvus." Taip ji bandė pasakyti, kad verčiau jau nuvažiuočiau jų aplankyti. Tėvas skambindavo kas keletą dienų pasiteirauti, kaip man einasi, o tada ragelį perimdavo Suki. Beprotiškai jos ilgėjausi, bet balse išgirdusi kvaišalus pajusdavau kylantį įniršį. Mano balsas tapdavo šaltas kaip nuimirėlės; būdavau jai šiurkšti, nemandagi, baisiai bjauri. Padėjusi ragelį verkdavau, raudodavau apsikabinusi pagalvę, kartodavau: „Aš buvau bjauri, aš buvau bjauri", – o teta Trišė glostydavo man galvą, kol užmigdavau.

Išsiruošusi į darbą Ketė neatpažįstamai pasikeisdavo: pigus kostiumėlis su sijonu ir aukštakulniais, tankūs plaukai sukelti iki

dangaus, lūpos slidžios nuo blizgio, vokai švytintys nuo žydrų šešėlių. Atrodydavo lyg persirengęs vyras. Vieną rytą, tetai Trišei išėjus į darbą, Ketė su chalatu sunėrusi rankas žiūrėjo, kaip aš plaunu lėkštes po pusryčių, šveičiu stalą, šluoju grindis. Kiek drovėjausi ir nerimavau. Nuo to vakaro klube, kai pamačiau ją užkeliant koją supančiotam vyriškiui ant galvos ir spoksant į Šelę, jaučiau esant pavojingą. Tas jos rašomas romanas – aš, aišku, jį skaičiau. Vien seksas. Tiesą sakant, nieko kito jame beveik ir nebuvo. Knyga apie jauną moterį vardu Katytė, ir jos nuotykius su kitomis moterimis. Katytė slankiodavo ieškodama malonumų. Pastebėjusi patinkančią merginą puldavo. Jos grobiu galėjo tapti bet kas – ir ištekėjusi penkiasdešimtmetė matrona, ir dvylikametė mergaitė. Katytė visada pasiekdavo savo. Kas vakarą prieš guldama perskaitydavau naujausią tekstą. Knyga paliko man tokį įspūdį, kad net išmokau vieną ištrauką atmintinai:

Katytė dirstelėjo į ponią Vašington. Nors nebejauna, ji tebeturėjo padūmavusias juodas akis ir ilgą kaklą, pilnas krūtis ir žvilgančius plaukus. Katytė neketino dar vieną naktį svečiuotis šios moters užmiesčio viloje, landžiu pirštu neįslydusi į jos putę.

Pradėjusi skaityti romaną, ėmiau geriau suprasti Ketę. Kartą buvau mačiusi dalį pornofilmo. Mano broliai, niūrieji dvyniai, nusivežė į Niu Heiveną pirkti Kalėdų dovanų kitiems šeimos nariams. Kiekvienas kišenėje turėjome savo santaupų – mūsų dievobaimingoje šeimoje buvo reikalaujama visus metus taupyti kišenpinigius, kad galėtume nupirkti dovanų broliams ir seseriai. Vos išlipę iš traukinio, trylikamečiai Robas ir Grifinas paėmė mane už rankų ir pasakė, kad pirmiau pažiūrėsime filmą, o do-

vanas pirksime *paskui*. Buvau aštuonerių. Į kino salę patekome tik todėl, kad buvome dar tokie maži, jog galėjome nepastebėti prasėlinti pro bilietų tikrintojo būdelę. Norėdami mane užimti, broliai buvo nupirkę ledinuką ant pagaliuko, ir aš, tikra nekaltybė, sėdėjau jį laižydama, kai ekrane pasirodė užrašai.

Pirmoje scenoje ant sofos gulėjo moteris šilkiniais naktinukais. Pasigirdo beldimas į duris. Ji atidarė. Įėjo televizorių meistras. Po dvidešimties sekundžių porelė voliojosi ir trūkčiojo ant sofos. Dešinėje nuo manęs sėdėjęs Grifinas jau buvo spėjęs įsikišti ranką į kelnes ir aš pliaukštelėjau jam per galvą. Paskui vykęs tąsymasis, kai visi susikibome, mosuodami rankomis kaip pamišęs aštuonkojis – aš draskiausi ir kandžiojausi, dvyniai spjaudėsi ir daužė per galvą – atkreipė prižiūrėtojo dėmesį, ir jis keikdamasis išgrūdo mus lauk. Išsisukau tik kruvina nosimi ir tvirtu įsitikinimu, kad nepadoriuose filmuose būtina nedelsiant eiti prie reikalo. Savaime suprantama, Ketė taip ir darė. Katytė – jos *alter ego* – negaišdavo nė akimirkos. Vos spėjusi atvykti į prašmatnią užmiesčio vilą, ji jau graibydavo tarnaitę ir glaustydavosi prie šeimininkės.

Iš pradžių nė neabejojau, kad Ketės rankraštį skaitau slapta. Bet, manau, veikiausiai ji pastebėjo, kad romanas atsidūrė kitoje vietoje, ir nuo tos dienos visada palikdavo naujus lapus tvarkinga krūvele prie mano lovos. Kiekvieną rytą per pusryčius ji mesdavo į mane reikšmingą žvilgsnį ir pamerkdavo akį. Vargšė teta Trišė. Neįsivaizduoju, ką ji žinojo apie Ketę. Kita vertus, kaip būtų galėjusi nežinoti? Ta begėdė Ketės draugė Šelė, „aktorė“, kuri, nors ir „gyveno San Franciske“, kas porą savaičių apsireikšdavo Trišės bute; ir perdėm seksualūs, trūkčiojantys Ketės judesiai... – ką jau kalbėti apie rašliavą... Spėju, Trišė ištikimai mylėjo Ketę ir norėjo tikėti, kad meilė abipusė.

Tą rytą atsiklaupusi šlaviau trupinius iš po kėdės, o Ketė mąsliai tylėdama mane stebėjo. Galiausiai tarė:

– Kuo norėtum būti, kai užaugsi?

Atsitūpiau, pakėliau į ją akis ir gūžtelėjau pečiais.

– Ką gi, – tęsė ji, – kas tau geriausiai sekasi?

Į galvą šovė mintis apie poną Brauną, užmerkiantį akis, nustebusiu veidu, kai lėtai ir atsargiai liečiau jį paplūdimyje.

– Niekas, – atsakiau.

– Bet turėtum būti kam nors gabi.

Gūžtelėjau.

– Ne visi gabūs.

– Negabūs žmonės paprastai būna tiesiog mieli, – kibo Ketė. – Ar tu miela?

Mačiau Suki, lyg pašautą smūksančią ant Trišės sofos kampo. Papurčiau galvą.

– Tada turėtum būti gabi, – neatlyžo Ketė.

– Ko taip manim susidomėjai? – paklausiau.

– Tikiu tavim, maže, – atsiliepė ji.

Paskui nužingsniavo į vonią pasiversti kažkieno sekretore. Grįžusi apsimetė, kad jai staiga kilusi mintis. Jai reikią kelių nepadorių nuotraukų romanui iliustruoti. Norėjo, kad būčiau jos Katytė. Akimirką susimąsčiau apie tai.

– Žinoma, sumokėsiu tau, jei knygą išleis.

– Gerai, – sutikau.

Apsinuoginti buvo lengva. O štai apdarai man pasirodė nepakenčiami. Ketė laikė juos spintoje darbo kambaryje, sudėtus į kartoninę dėžę, ant kurios puikavosi užrašas „Virtuvės reikmenys“. Čia buvo jojimo kelnės be tarpkojo įsiuvo, padavėjos suknelė su prisegamais papų uždangalais, glaudus ir tamprus guminis kostiumas. Absurdas. Negalėjau nustoti juoktis. Ypač todėl, kad Suki

su manimi taip žaidė nuo kūdikystės: trejų vaidinau Mei Vest, o septynerių – Džeinę Mansfild. Visus mano kostiumus Suki laikė medinėje dėžėje, kurią vadinome „linksmybių dėže". Net ir dabar, kai Suki mane paliko – vieną miglotą vakarą mandagiai, pareigingai ir nekeldama sumaišties nustojo kvėpuoti – net ir dabar tikiu, kad tų keistų ir baugokų nuotraukų albumai glūdi kur nors Česterio rūsyje. Lapai tikriausiai pamažu ỹra graužiami pigaus fotopopieriaus rūgščių, bet jeigu sugalvotumėt atsiversti vieną iš tomų odos viršeliu, nustebtumėte radę ne keturių berniukų ir vienos mergaitės – sveikos laimingos vietos pastoriaus šeimos – nuotraukas, o greičiau daugybę vienturtės dukros, šviesiaplaukės mergaitės įkypomis akimis su nevykusia suknia ir plunksnų boa, piktai spoksančios į objektyvą, fotografijų. Pipa metukų, dvejų, trejų ir penkerių, nuo septynerių iki keturiolikos – jos veido išraiška bėgant metams keitėsi nuo tyro džiugesio iki apniukusio supratingumo, kuris galiausiai virto neslepiama neapykanta. Ką gi, tikau iš prigimties. Ketė negalėjo patikėti. Nė kiek nesidrovėjau fotoaparato. Žiūrėjau į jį taip, lyg prieš mane būtų gerai pažįstamas ir nemėgstamas žmogus. Bent ji taip sakė. Sakė, kad tai „gryna Katytė". Aiškino, kad Katytė esanti kiekvienos moters laukinė pusė. Narsioji bebaimė Katytė.

– Ar nenorėtum būti bebaimė? – paklausė, nauja juostele užtaisydama apdaužytą kenoną.

– Tikriausiai, – sutikau.

– Vaizduoji kietą, bet esi ištižusi kaip želė. Jei nieko nebijotum, nežliumbtum padėjusi ragelį po pokalbio su motina. Užmirštum praeitį. Žiūrėtum į priekį.

– Tu taip darai?

– Ak, mažute. Esu požemių būtybė. Žmonės manęs baidosi.

– Kaip atsitiko, kad susidėjai su teta Triše?

– Pati suprantu, aišku? Bet ji mane myli. Ji mano mamytė. Ne viskas privalo turėti prasmę, viščiuk.

Kitą rytą iš vonios iššuoliavo vilkėdama treningiuką, boksuodamasi su šešėliais. Šiandien nedirbsianti, paskambinusi pranešti, kad serganti. Suskambo durų skambutis. Įgriuvo Šelė, jos iš prigimties garsus balsas aidėjo erdvioje krūtinėje. Su džiugiu Teksaso kaubojaus šūksniu puolė kuisti tetos Trišės albumų kolekcijos, niekinamai iškėlė Kerolės King plokštelę.

– Neverta prasidėti, – tarė Ketė iš po elektrinio pianino traukdama kartoninę dėžę. – Žvilgtelk į maniškius.

Pasileido „Pabelsk į medį" ir ėmė šokti pagal Otiso Redingo „Geriau pabelsiu... į medį, taip..." Šelė šoko nepadoriai, atkišdama stambų dubenį, bjauriai šypsodamasi, iškėlusi rankas, didelėmis, standžiomis krūtimis ištempdama megztuką.

– Pradėkim pasirodymą! – suriaumojo.

Ketė pasileido šokti, atsidavusi ritmui, primerkusi blizgančias padūmavusias akis. Švelnutėliai palytėjusi riešą, įtraukė ir mane. Ėmiau judėti pagal muziką, suvokdama, kad nusisuku nuo tetos Trišės ir žengiu į nuodingą virpantį ratą. Užliejo aštrus maištingas džiaugsmas dėl šios beprotybės.

Šelei teko vaidinti ponią Vašington – turtuolę, kurią Katytė sugundo užmiesčio viloje. Per fotosesiją turėjome *atkurti* kai kurias scenas. Apimta kūrybinio transo, įsijautusi į naują svarbaus žmogaus vaidmenį, Ketė sustatė prožektorius, parinko kostiumus, paruošė sceną: aš apvilkta baltomis mergaitiškomis apatinėmis kelnaitėmis, styrančia juoda liemenėle ir apauta seksualiais juodais aukštakulniais. Vagiu ponios Vašington perlus. Pasirodo ponia Vašington jojimo kostiumu. Tikra karalienė. Įsiutinta mano nusikaltimo, nusprendžia, kad esu verta gauti į kailį. Pozavome nuotraukai, bet Ketė vadovavo mums, tarsi vaidintume filmo sce-

ną. Šelė taip įsijautė, kad aptikusi mane net apsiverkė iš įniršio. Ketė neatsidžiaugė jos vaidyba.

Ir štai po tokios neprilygstamos įžangos mūsų režisierei teko spręsti dilemą: ponia Vašington turi mane nubausti, ką daryti, kad scena atrodytų tikroviška, bet manęs nesužeistume? Ketė pasiūlė Šelei čiupti guminę mentelę, kaip tik padėtą ant židinio atbrailos, ir mostelėti ja prie pat mano užpakalio beveik paliečiant odą, kad atrodytų, tarsi mane lupa. Šelė pabandė ir – jei taip galima tarti – nepataikė. Taip smarkiai nuleido tą daiktą, kad aš aiktelėjau iš skausmo. Ant užpakalio iššoko nedidelis raudonas rumbas; persukau kaklą norėdama pamatyti. Ketė puolė tikrinti, ar aš nesužeista. Bet kažkas mano apstulbusiame veide sakė, kad viskas gerai.

– Bandom dar kartą? – tylutėliai paklausė.

Linktelėjau.

Taip trupučiuką nukrypome nuo Ketės knygos iliustravimo. Iš pradžių negalėjau patikėti, kad tai vyksta su manim. Na, nesupraskite klaidingai: įsipjovusi pirštą, kaip ir visi šūkteliu „Oi!“ Bet buvo kažkas tokio – visa aplinka, tai, kad aš būdavau kruopščiai pririšama prie stalo, lovos ar radiatoriaus. Ir skausmas buvo kitoks negu įsipjovus pirštą. Jei jis trukdavo ilgėliau, jei buvau lupama, plakama ar plekšnojama ganėtinai ilgai, oda tapdavo šalta ir dilgčiojanti, aš pralauždavau skausmo kiautą, išsiveržda vau iš tikrovės į kitą pasaulį, kur nieko negalėjau aiškiai įžvelgti. Užliedavo ramybė, tyla, tuštuma, euforija. Tas jausmas priminė per televiziją matytus laimingiausius atgimėlius, nepakartojamoje ekstazėje užverčiančius akis ir keliančius rankas į dangų. Šią neprilygstamą palaimą išgyvenau tik tas porą savaičių, praleistų su Kete ir Šele. Daugiau niekada nepavyko taip ištrūkti iš skausmo. Arba daugiau niekada sau to neleidau.

Karštligė

Nutiko dalykas, kurio nė viena iš mūsų negalėjo numatyti: vieną popietę teta Trišė iš darbo parėjo anksčiau, nes pasijuto karščiuojanti. Pasuko raktą spynoje, išgirdo iš savo miegamojo griaudinčią Gladisę Nait, atskubėjo vidun ir aptiko mane, prirakintą prie lovos su virš galvos užverstu rausvo krinolino sijonu, plakamą Šelės, o Ketė mudvi fotografavo vis šūkčiodama: „Puiku! Dar kartą. Taip! Nuostabu!“ Išblyškusi, krečiama drebulio ir apimta siaubo, teta Trišė stovėjo tarpdury, kai atsisukau ir pastebėjau ją.

Tą popietę išsikrausčiau, kol teta Trišė gydėsi gripą miegu, prieš tai paskambinusi policijai ir žiūrėjusi, kaip jos mylimoji sprunka iš buto. Negalėjau būti ten, kai ji pabus; mane kankino gėda.

Vienintelis žmogus, kurį pažinojau Niujorke, be tetos Trišės, buvo diabetikas Džimas be vieno kojos piršto. Jis turėjo butuką pirmame aukšte Brukline su nemažu sodeliu. Gyveno nemokėdamas nuomos, nes jo senas draugelis Rojus, šešiasdešimtmetis narkotikų prekeivis, savo prekių atsargas slapstė Džimo šluotų spintoje ir kitose buto vietose. Pasitaikius progai, Džimas pardavinėdavo Rojaus kvaišalus. Ketė mane buvo keletą kartų nusivedusi pas jį. Džimas visuomet vaišindavo sviestiniais sausainiais ir juoda kava, o išeinant paduodavo Ketei rudą popierinį maišelį.

Tas papildomas uždarbis ir neįgalumo pašalpa dėl diabeto leido Džimui gyventi kaip laisvam menininkui ir plevėsai. Nors gyveno gerokai žemiau skurdo ribos, jis nuolat turėdavo bent truputį grynųjų, ir priėmė mane savo kukliuose namuose kaip apsilankyti atvykusią karalienę.

Nubloškusi savo kelioninį krepšį ant blizgančių granato spalvos Džimo grindų, pasijutau slystanti nuo pasaulio krašto – pasaulio, kokį pažinojau, – ir pasileidžianti plūduriuoti pavojų kupinoje erdvėje. Teta Trišė buvo šeima. Džimas – nepažįstamasis, naujas gyvenimas. Suki tikrai išsikraustytų iš proto, jei sužinotų. Mano susijaudinime netrūko ir kaltės. Būtinai netrukus jai paskambinsiu. Būtinai. O dabar sėdėjau prie stalo Džimo virtuvėje siurbčiodama stiprią kavą, išvirtą ant dviejų kaitviečių dažais nutaškytos viryklės, ir kramsnodama gabalėlį sviestinio sausainio. Karšta kava burnoje tirpdė saldų riebų kepinuką. Per įstiklintas galines duris žvilgčiojau į sodelį, atskirtą senų dažytų durų tvora.

Visi daiktai butuke buvo rūpestingai parinkti – mieli, keisti ar pamokomi. Lentynos prikimštos įvairiausių knygų – nuo olų piešinių iki raketų kūrimo: „Vienuolių abitų istorija“, „Hologramų meno paslaptys“. Tą pirmąją popietę praleidau kelias valandas vartydama knygas, skaitydama apie dailininkus – nuo Pjero dela Frančeskos iki Bonaro, nuo Manė iki Poloko. Džimo darbai buvo tvarkingai sustatyti, nusukti į sieną. Jis droviai parodė man vieną. Koliažą iš nesuskaičiuojamų popieriaus skiaučių, kino bilietų, laikraščių iškarpų, įspėjamųjų ženklų: viskas tarpusavyje derėjo ir sudarė peizažą. Beprotiškai kruopščiai suklijuotas, bet kompozicija priminė vaikystėje turėtas knygeles, kur reikia nuspalvinti skaičiais pažymėtas vietas. Kol nepastebėjau mažyčių figūrėlių, paslėptų už uolų ar krūmynų: neskoningos nuo alaus buteliukų nulaupytos undinėlės, misteris Properis nuo valiklio butelio, nuo-

ga mergina iš kalendoriuko. Džimas paveiksliukus nukopijavo ir sumažino, todėl jie atrodė tarsi pikti kaukai, tykantys taikiame iš atliekų sulipintame kaimo peizaže.

Kūrinius Džimui retai pavykdavo parduoti, savo galerijos neturėjo, bet buvo pamišėliškai atsidavęs darbui. Keldavosi vėlai, apie vienuoliktą ar dvyliktą, kruopščiai pasirūpindavo savo tualetu, įskaitant plonytį Elizabetos Arden firminio makiažo pagrindo sluoksnį ant išgeltusios odos ir juodą batų tepalą ant plinkančio viršugalvio. Tik tada imdavosi darbo: rūšiuodavo dėžes popieriaus skiaučių, skudurų atraižų, virvelių, plaukų – bet ko, kas padengtų peizažus spalvomis ir tekstūra. Vietoje nuomos mokesčio kai kuriais rytais buvau siunčiama rinkti medžiagos darbams – rausdavausi šiukšlėse, dairydavausi gatvėje, griozdavau žurnalų stovus ieškodama tobulos raudonos ar neįmanomai kandžios žydros.

Trečią popiet eidavau į darbą. Tolėliau toje pačioje gatvėje susiradau restoraną, kur galėjau pritaikyti savo, kaip padavėjos, įgūdžius. Devintą baigdavau, o Džimas būdavo tik įsivažiavęs. Mane žavėjo jo gebėjimas darbuotis visą dieną, sustoti tik pagaminti mudviem makaronų su kokiu menišku padažu ir vėl grįžti prie kūrybinių kančių dar šešias ar septynias valandas, galiausiai surūkyti suktinę ir paryčiais griūti į lovą. Šitaip dirbdavo ištisomis paromis, paskui skirdavo kelias dienas poilsiui ir miegodavo. Labai nustebo, kai pirmą vakarą grįžau iš darbo nusikalusi, kurį laiką stebėjau, kaip jis derina nuplėštą lašišos rausvumo vyniojamojo popieriaus kamputį ant lentos, gulinčios ant stalo, ir pasakiau:

– Ar man galima truputį?

– Ko truputį? – paklausė.

– Spido.

Pakėlė apsiblaususias akis, bet nesiliovė šypsotis:

– Iš kur žinai?

– Šitą tai puikiai žinau, – atrėžiau.

– Kiek tau metų? – paklausė suraukdamas kaktą.

– Septyniolika.

– Ar baigei vidurinę?

– Todėl ir prašau. Kitą ketvirtadienį man egzaminas. Turiu mokytis.

– Gali paimti truputį, – sutiko. – Bet neperdozuok. Antraip iki ketvirtadienio būsi išprotėjusi.

Davė man apvalią baltą tabletę, iš tų, kurias slėpė beformiame moliniame puodelyje ant lentynėlės šalia jūros druskos. Nurijau. Spidas stipriai trenkė į galvą, kaip amoniako kvapas. Visi daiktai kambaryje tapo ypač aiškūs, labai švarūs ir ryškūs. Nesijaučiau tokia budri, smagi ir apimta tikslo suvokimo nuo tos dienos, kai vos baigusi pradinę prarijau dešimt piliulių aukščiausios kokybės Suki kvaišalų.

– Prašau tik vieno, – įspėjo Džimas, – laikyk liežuvį už dantų. Prasižiosi, ir galo nebus.

Pasitraukiau į savo improvizuotą miegamąjį – seno rausvo šilko užuolaida nuo kambario atskirtą kušetę – ir nuo viršelio iki viršelio perskaičiau net dvi knygas, istorijos ir matematikos vadovėlius. Iki tol sunkiai suprantamos sąvokos įsiliejo į mano protą it lydytas sviestas į blynų tešlą.

Išlindau iš savo guolio pasigirti Džimui, kokia neprilygstamai protinga tapau, jis kažką atsakė ir nebegalėjome sustoti. Kalbėjomės ištisas šešias valandas, sakėme tokius įžvalgius ir gilius dalykus, kad patys stebėjomės, kodėl niekas žmonijos istorijoje iki mūsų to nesuprato. Džimas net ėmė užsirašinėti mūsų nuostabiąsias mintis. Galiausiai išlūžome. Kai po kelių valandų pa-

budome paskaityti bedžiazuojant pakringaliotų Džimo užrašų, atradome tokių perliukų kaip „Plekšnės minta dugne, todėl jų negalima valgyti su morkomis ar kitomis po žeme augančiomis daržovėmis, antraip kyla pavojus susirgti depresija, MITYBA YRA VISKAS“, aš buvau priblokšta, o Džimas tiktai niūriai šypsodamasis lingavo galvą. Atsivertusi istorijos ir matematikos vadovėlius, kuriuos ryte prarijau, neatpažinau beveik nieko, išskyrus tuos skyrius, kuriuos buvau išstudijavusi senu geru būdu. Vidurinės mokyklos baigiamąjį egzaminą išlaikiau.

Nuostabu, bet Džimas turėjo merginą, švedę Olą. Kokių keturiasdešimties dailininkė, labai švelni Džimui – ir visai neprieštaravo, kad aš trinuosi su jais. Kartais visi trys eidavome į kiną ar muziejų. Džimas su Ola aiškino man apie tapybą, jos istoriją ir tikslus. Išmokau atpažinti įvairius laikotarpius ir menininkus. Lankydavausi galerijose ir net pradėjau susidaryti savo nuomonę apie šiuolaikinį meną.

Džimas tiek kartų man tvirtino esąs nepavojingas, kad pamaniau, jog sekso jo gyvenime nebėra. Gulinėdavo bute be kojinių, iškėlęs pėdas. Lygi oda vietoje mažojo pirštelio darė jį keistai netikrą, tarsi netobulą lėlę. Bet Ola jį bučiuodavo, glamonėdavo ir švelniai nusivesdavo į miegamąjį valandai kitai, o aš sėdėdavau sodelyje, plaudavau indus ar eidavau pasivaikščioti. Ola man patiko, todėl stengiausi atrodyti kiek galima mažiau pavojinga. Puikiai prisiminiau poną Brauną ir tetą Trišę, nebenorėjau sugriauti dar kieno nors gyvenimo ar vėl atsidurti gatvėje.

Krizė

Iki šiol nežinau tolesnių įvykių priežasčių. Nesuprantu. Noriu pasakyti, man gana gerai sekėsi. Turėjau darbą, stogą virš galvos, draugų, baigiau mokyklą.

Viskas prasidėjo nuo normalios spido dozės vieną vakarą. Ruošėmės eiti į šokius: aš, Džimis, Ola ir būrelis jų draugų, užkietėjusių penkiasdešimtmečių perėjūnų be vieno kito danties. Retai kur nors ištrūkdavau, todėl man tai buvo svarbus vakaras; nenorėjau slankioti pusgyvė po darbo. Šokau visą naktį, o atėjus rytui mintis, kad turėsiu gulti miegoti ir pabusiu plyštančia galva, suveltoms mintimis, buvo nepakeliama. Todėl išgėriau dar vieną nuotaikai palaikyti. Džimas nieko neįtarė. Netikrindavo savo išteklių. Į darbą nuėjau apsinešusi ir taip mikliai ant stalų švaisčiau lėkštes kiaušinienės su špinatais ir belgiškus vaflius, kad plakta grietinėle ir olandišku padažu apsitaškiau rankas. Keliems klientams teko valytis drabužius, bet jie bent buvo sparčiai aptarnauti.

Tą vakarą nutariau viena išeiti į miestą ir pasižiūrėti, kas bus. Prieš eidama atsistojau ant pirštų galiukų ir kyštelėjau ranką į tą šleivą molinį spido puodą kaip vaikiūkštis, ketinantis nušvilpti saldainių. Skraidžiau jau ištisas dvi paras. Ėmiau jaustis visagalė. Įsėdau į antrojo maršruto traukinį į Manhataną, neturėdama jo-

kio supratimo, kur važiuoju, o ties Keturioliktąja gatve šokau iš savo vietos. Moviau iš traukinio, platformoje sūkuriavo karštas išmatomis dvokiantis oras. Galvoje nepaliaujamai spengė – šaižus metalinis cypimas. Judėjau sklandžiai, tiksliai, nelyginant tobula mašina. Protas buvo steriliai švarus, mintys spindėjo kaip nerūdijantis plienas. O automobiliai ir žmonės aplink mane – atvirkščiai – neritmingai pulsavo, trūkčiojo, akimirką sustingdami ir ūžtelėdami pirmyn, lyg laikas būtų tapęs tąsus kaip irisas. Didingas planas sukosi ir sukosi galvoje aštrus it skustuvas; turėjau surasti tą nėščią savo pavadį laikančią merginą lininiais plaukais, kurią mačiau, kai buvau klube su Kete ir Šele, ir išgelbėti ją. Susirasiu ją tame purviname urve, įsiveršiu kaip komandosas, išplėšiu ją iš iškreiptos egzistencijos, nupirksiu padoriai pavalgyti ir parsivesiu namo pas Olą ir Džimą. Gyvensime visi kartu, penkiese, kaip tikra šeima. Jos kūdikis bus šviesaus gymio, violetinėmis akimis, nekaltas kaip angelas.

Slankiojau gatvėmis ieškodama klubo, į kurį mus buvo nusivedusi Šelė. Viskas, ką prisiminiau, buvo penki laipteliai žemyn ir metalinės durys. Pagaliau radau. Suprakaitavusi aštriaakė moteris organinio stiklo būdelėje pakėlė žvilgsnį nuo knygos. Nieko nežinanti apie nėščią merginą. Tai esanti pirma jos darbo diena ir ji negalinti pakęsti sumauto karščio.

Pakėlusi sunkią plastikinę uždangą, palenkiau galvą ir išnirau bibliotekoje be langų. Labai žemos lubos. Muzika negrojo. Be garso švysčiojo violetinės ir raudonos šviesos. Man įėjus, kelios po salę besitrinančios žmogystos varstė mane alkanomis akimis tarsi nuobodžiaujantys svečiai, žlunganačiame vakarėlyje pastebėję naujoką. Judėjau keistai. Įsijungė muzika – griežtas tvirtas ritmas. Nuėjau į galinį kambarį, panašų į urvą, pilną knygų minkštais viršeliais, su keliomis kabinomis. Siauroje scenoje vidutinio

amžiaus moteris odiniu korsetu šoko pusamžiam vyriškiui. Atsivėrė vienos kabinos durys, iš jos pasirodė vyras ir nuleidęs galvą skubiai smuko šalin. Liekna šviesiaplaukė mergina liko kabinoje, atsukusi nugarą, sagstydamasi palaidinukę. Stovėjau, laukiau. Atsisuko ir pažiūrėjo į mane lyg ko tikėdamasi. Jaunutė, bet pabrinkusiu tižiu veidu.

– Palaikiau tave kita, – atsiprašiau nusisukdama.

Pagrindinėje salėje Liza su Stenu ruošėsi vaidinimui. Gal nėščia mergina pasirodys vėliau. Jai patiko Stenas ir Liza. Prisiminiau ją stovinčią sustingusią, žiūrinčią išplėstomis nemirksinčiomis akimis, rankute gniaužiančią savo pavadį, tarsi būtų pamesta savininko. Įsijungęs prožektorius apšvietė porelę. Prisiartinau ir atsistojau šviesoje tiksliai toje pat vietoje, kur mačiau stovint nėščią merginą. Beveik galėjau juos paliesti. Laukdami pasirodymo pradžios susirinko ir kiti, stiklinėmis, alkanomis, tuščiomis akimis.

Liza gulėjo ant žemos lovos. Juodos odos juosta užrištomis akimis. Jos nuogas pilvas buvo blyškus ir suglebęs – įdubęs odos hamakas, kabantis tarp milžiniškų plačių dubenkaulių. Stambios krūtys sviro ant krūtinės. Oda aplink spenelius išmarginta randelių. Kaip katės nagų įdrėskimų. Ir iškilių kaip nudegimai ar baltų kaip seni randai. Stenas tiksliai lyg alchemikas palenkė metalinį piltuvą su lydytu vašku, leisdamas plonam vaško siūlui nuvarvėti ant jos odos. Nuo vaško prisilietimo Liza krūptelėjo ir pasuko galvą. Kartu su kitais spoksojau į bąlančią ir stingstančią vaško balutę. Vėliau, kai Stenas priklaupė nurišti raiščio, Liza žiūrėjo į jį susižavėjusiomis safyrų akimis, o lūpomis sudėliojo: „Aš tave myliu.“ Susidrovėjau nuo nelauktos intymumo akimirkos. Kiti žiūrovai prašapo. Stovėjau kaip įkasta, negalėdama pajudėti, akies krašteliu jausdama pulsuojančias šviesas. Tarsi nieko aplink

nebūtų, Liza atsisėdo suglaudusi kulnus, išskėtusi šlaunis ir ėmė nuo papų laupyti sustingusį vašką. Stenas smalsiai pažiūrėjo į mane, tada pasilenkė išjungti kaitintuvo.

Prie manęs priėjo vyras. Siaurais klubais, moteriškas, putliomis lūpomis ir juodomis garbanomis. Trys viršutinės siaurų šilkinių marškinių sagos prasegtos, matyti įdegusi beplaukė krūtinė.

– Labas, tu sveika? – paklausė.

Paaiškinau, kad kai ko ieškau. Jis nematęs nėščios merginos. Šypsojausi ir kalbėjausi su juo, jaučiausi žavi, judėjau greitai ir mosavau rankomis. Iš mudviejų pokalbio atminty išliko tik tiek, kad moteriškasis vyrukas aiškino, esą daugelis jį laiką gėjumi, bet iš tiesų jis normalus – tik *su nuokrypiu*. Pakartojo tai keletą sykių. Esąs vardu Mendis. Neprisimenu, kaip atsitiko, kad paprašiau nuvežti mane į Konektikutą, bet paryčiais jo mandarininiu kamaru atsidūrėme 84-ajame greitkelyje pakeliui į Danberį. Mendis papasakojo apie savo gyvenimą – prisidedąs prie tėvo automobilių verslo, nuo trejų metų nusifilmavęs jau septyniose tėvo reklamose. Beveik nesiklausiau jo kalbų. Bijojau susitikti Suki.

Stabtelėjom nusišlapinti sunkvežimių stovėjimo aikštelėje Danberio pakraštyje. Iš daiktadėžės jis išėmė kinišką krepšelį su išsiuvinėtu drakonu, atitraukė užtrauktuką ir atidaręs parodė man – balti milteliai plastikiniame maišelyje. Kvaišalų poveikis jau silpo, todėl nuo blizgaus automobilių katalogo sušniaukščiau nelygų baltų miltelių zigzagą. Įkvėpdama miltelius per susuktą dolerio banknotą, galugerklyje pajutau kandų cheminį spyrį ir perskaičiau: „Pirkite naują nisaną ir atgausite 200 dolerių grynaisiais!“

Ant katalogo viršelio puikavosi kresno vyriškio nuotrauka. Stovėjo šalia raudono sunkvežimio. Ūsai ir putlios Mendžio lūpos. Be jokių abejonių, man šypsojosi Mendžio tėtis. Truputį pagailo to žmogelio, turint omenyje, kam naudojau jo veidą. Vos

įtraukusi kokaino supratau, kad suklydau. Kartu su visu per dvi pastarąsias paras suvartotu amfetaminu jis sugniaužė mano protą lyg plieninės žnyplės. Kiekvienas garsas atrodė pavojingas. Mano vairuotojo profilis su ereliška nosimi ir putliomis lūpomis rodėsi lemiantis nelaimę. Įsivaizdavau jį kapojantį mane į smulkius gabalėlius ir guviai mėtantį pro langą pakeliui iki Suki namų. Prie kiekvieno šviesoforo norėjau atplėšti duris ir sprukti.

Delton Griną privažiavome be dvidešimt septintą.

– Esu prikrėtęs visokių kvailysčių, – tarė Mendis, – bet šita neprilygstama. Sakei, kad tavo tėvas pastorius?

Linktelėjau.

– Tiksliai, neprilygstama, – ketino lipti iš automobilio.

– O, – tariau, – ar negalėtum luktelt minutėlę... mmm... ir aš grįšiu... jei...

Įjungė radiją ir atsidrėbė sėdynėje, linktelėdamas, nutaisęs nepadorią miną. Bandydama suprasti, ką jam pažadėjau, prisiartinau prie šoninių namo durų. Čiulbėjo paukščiai. Ore tvyrojo tyras malonus kvapas. Pakėliau šalia kilimėlio gulintį tuščiavidurį plastikinį akmenį, nusegiau sidabrinį raktą ir pasukau spynoje.

Name buvo tylu ir šilta. Įėjau į virtuvę. Tiksėjo laikrodis. Baisiai garsiai. Kvepėjo mielėmis ir cukrumi, kaip visada. Staiga pasijutau labai išalkusi. Pasižiūrėjau į duoninę. Radau tris spurgas su cinamonu. Paėmiau vieną, atsikandau, tarp dantų it smėlis sugrikšėjo cukrus. Kaip gera namie. Koks palengvėjimas. Nuo laiptų pasigirdo garsas. Atsisukau. Pasikeitusi jos išvaizda mane pribloškė. Blyški oda švytėjo, buvo beveik perregima, ratilai po akimis dar tamsesni, o raudoni plaukai nutįsę ir sulipę. Buvo numetusi svorio. Suklykė, paskui delnu užsispaudė burną ir prapliupo ašaromis.

– Ačiū Dievui, – tarė.

– Baigiau vidurinę, mamyte, – pasigyriau.

Mano balsas pasirodė svetimas. Tikriausiai kalbėjau labai garsiai.

– Šššš, – tildė ji. – Tėvas.

Pašnibždomis pasakojau, kaip puikiai išlaikiau egzaminą, išpūsdama rezultatus ir tuoj pat patikėdama savo žodžiais. Ji apglėbė mane. Leidau jai tai padaryti, mano rankos liko karoti prie šonų. Bet po kelių akimirkų vis dėlto apkabinau ir prispaudžiau prie savęs. Trapi lyg paukštelis.

Ilgai stovėjome apsikabinusios. Tada priverčiau ją uždėti savo pėdas ant manųjų. Ji susigėdusi kikeno, bet atkakliai prašiau padaryti taip, kaip darydavom mano vaikystėje. Ir šokome. Jos veidas prie pat manojo. Mačiau naujas raukšleles aplink akis. Jos įkritusias akis. Iš burnos atsidavė mėtomis. Žiūrėjo į mane labai švelniai – žvilgsnyje atsispindėjo mūsų buvęs artumas, tarsi visame pasaulyje būtume tik mudvi, tarsi būtume jaunavedžių pora. Dirstelėjau į laikrodį. Be kelių sekundžių septynios. Tuoj rytinės dozės laikas. Niekad jos neužmiršdavo. Septynios. Švelniai pabandė išsivaduoti. Mane pervėrė pyktis. Sugniaužiau rankas. Uždėjo delną ant peties truputį mane stumtelėdama.

– Gerai, mieloji, – tarė.

– Kur susiruošei? – paklausiau.

Tikriausiai mano akyse išvydo žmogžudžio įniršį, nes atrodė išsigandusi.

– Paleisk, – reikalavo spiegiamu balsu.

Prikišau veidą prie jos akių.

– Pažiūrėk man į akis, – įsakiau. – Ką matai?

Ji bandė išsiveržti iš mano glėbio, laikiau jos pečius, stūmiau prie sienos, nežinojau, ką su ja daryti, bet nekenčiau taip stipriai, kad norėjau užmušti.

– Dabar ir aš kaip tu, Suki, matai? Aš apsinešus, o tu nori savo dozės, narkomane tu!

Jos veidą iškreipė pyktis ir pažeminimas. Iššiepė dantis, lūpų kampučiuose kaupėsi putos, akys susiaurėjo, ėmė šaukti, kad esu melagė, bėglė, narkomanė. Iš tiesų atrodė, lyg virstų gyvuliu. Kraupus vaizdas. Jai žūtbūt reikėjo dozės. Prispaudžiau prie sienos. Šnypšte šnypštė:

– Dink iš čia, dink, dink!

Jos kaulai atrodė tokie trapūs, kad galėjau lengvai sulaužyti. Suėmiau saują plaukų, atlošiau galvą. Akys išsiplėtė, išgąsdintos, laukiančios. Nežinojau, ką daryti toliau. Todėl pabučiavau, pabučiavau tiesiai į lūpas. Ranka perbraukiau spenelius. Jaučiausi, tarsi būčiau peiliu perrėžusi jai gerklę. Dabar prisiminus viskas atrodo per daug dramatiška, bet septyniolikos, kokaino ir spido pūgai siaučiant galvoje, įsivaizdavau, kad viską pasakiau: tvirtinau motinai, kad ji elgėsi su manimi kaip su meiluže ir kūdikiu, nuosavybe, bet ne asmeniu, tik ne asmeniu. Manau, ji viską suprato. Ėmė klykti. Klykė ir klykė, ir Dezas rudu chalatu nubildėjo laiptais urgzdamas kaip grizlis. Man tai buvo ženklas. Sprukau tiesiai į Mendžio kamarą, apsiliejusi ašaromis, šluostydamasi burną, lyg būčiau išsiterliojusi šūdu.

Kai pasiekėme Niujorką, susirietusi į kamuoliuką spoksojau pro langą. Suprantama, Mendžiui jau buvo bloga nuo manęs. Išleido prie Linkolno tunelio sakydamas:

– Tu beviltiškai susimovei, bičiule, – ir nurūko į Džersį ieškoti saulėtų merginų.

Metro grįžau į Džimo butą kaip tik jiedviem su Ola keliantis. Nudžiugo mane pamatę. Nieko neklausinėjo. Gėrėme kavą ir valgėme sviestinius sausainius, paskui, užjausdama mane, Ola paruošė vieną iš savo dailių vasarinių suknelių, kad galėčiau ap-

sivilkti nubudusi. Pakabino ant kėdės, kad pastebėjusi pralinksmėčiau. Padėjau galvą jai ant kelių, ir ji glostė man kaktą. Ausimi jutau minkštą jos krūtinę. Miegojau ir miegojau, o kai atsimerkiau – dabar atrodo – po kokių trejų metų – buvau dvidešimties ir gyvenau Sodų gatvėje.

Trumpas nuodėmių sąrašas

Kelerius metus po to, kai pabučiavau Suki, prisimenu tik nuotrupomis, tarsi žiūrėčiau televizorių suknistu imtuvu. Galiu kiek noriu junginėti kanalus, bet baigtas pasakojimas nesusideda. Įžvelgti pavyksta tik visokią velniavą, į kurią įsiveliu. Jokių „kaip?“, jokių „kodėl?“ Matau šalia savęs gulintį jauną suomių aktorių, liesą it berniuką, jei neskaitysime jo išdidžiai pakylančio falo. Matau jo merginą Oksaną, kartu sėdime restorane, o vaikinas įteikia mums abiem po puokštę rožių. Matau save gatvėje, antausį man trenkia moteris tamsiais trumpais plaukais, įniršusiu veidu. Guliu ant stalo. Vyras su vestuviniu žiedu stovi tarp mano išskėstų kojų (tikriausiai kažkur čia praradau nekaltybę). Ir nelyginant dirbtinis sniegas byra piliulės – rausvos piliulės, baltos piliulės, žydros piliulės – ekrane sninga ir sninga. Gerai, aš, žinoma, suprantu – juk rijau kiekvieną tabletę, kurią pavykdavo gauti, todėl nieko ir neatsimenu. Palaukit, matau cigarečių nuorūkų pilną peleninę ant kavos staliuko. Vyras – Sergejus – suspaudžia cigaretę putliomis, jusliomis lūpomis, prisidega, giliai užtraukia, akivaizdžiai mėgaudamasis, plačiai atmerkęs tamsias išsprogusias akis. Jo žmona, Amelija, taip pat rusė. Šviesiaplaukė, labai liekna, atrodo išsekusi. Dirbu šiems žmonėms. Mokau jų dukterį anglų kalbos.

Ji vardu Ania. Sergejaus žvilgsnis piktas, jausmingas. Rankų oda neįprastai lygi, gelsvoka ir beplaukė. O kūnas beveik komiško pavidalo – apvaliu pilvu, trumpomis raumeningomis kojomis. Sergejus – Trockio šalininkas ir violončelininkas. Pagriežia ir man. Iš po jo pirštų kyla tirštos tamsios muzikos bangos. Garsas man atrodo galingas, melancholiškas, kerintis. Kartais lieku nakvoti, kad nereikėtų metro važiuoti tolimą kelią į senamiestį. Tada Sergejus man skaito „Išduotą revoliuciją". Matau save klūpančią priešais sofą, Sergejaus penis mano burnoje, o jo žmona ir dukra miega kitame kambaryje. Ar gali būti dar blogiau?

Maždaug tuo metu vaizdai tampa tokie neryškūs, kad nieko nebegaliu įžiūrėti. Jaučiu už nugaros surištas rankas. Persikreipusi bandau save pamatyti, klausiu savęs, ką, po velnių, čia veikiu. Tada išryškėja spalvingas vaizdelis: matau žmones su plastikiniais puodeliais vyno, kalbasi. Matau save suvarstomais auliniais, labai šviesiais plaukais, purvinu paltu. Išblyškusi, po akimis tamsūs ratilai. Esu su draugais, ak, taip, tiesa, imu prisiminti, vaizdas aiškėja, dabar ir aš ekrane, stoviu šalia savęs, sunku patikėti, kad viskas tikra, girdžiu balsus – tai parodos atidarymas. Tie patys žmonės, kuriems nešdavau „Margaritas" restorane *El Corazón*! Pamenat? Tie, dažais išteptom rankom. Ką jie čia veikia? Mano vaikinas Kreigas, kūdena neįskaitomu veidu, stovi šalia savo paveikslo, pernelyg realistiškai pavaizduotos nešvarių indų kaupinos plautuvės. Šalia jos nupieštas raudonas taškas. Aplink mudu susiburia draugai. Džedas – sijų kraujo turintis aukštas skulptorius iš Nebraska Sičio – plačiai statydamas darbiniais auliniais apautas kojas, plevėsuodamas atsagstytų languotų vilnonių marškinių skvernais sveikina Kreigą. „Žmogau, tau žvėriškai pasisekė, Džidži Li – rimta kolekcininkė." Džedas meta žvilgsnį į išskirtinio grožio į penktą dešimtį įžengusią moterį neįmanomai dideliu biustu ir

laibu liemeniu, apsitempusią prigludusiu kostiumu, ilgais iki pat juosmens krintančiais plaukais. Jos dailus veidas stebėtinai pavargęs, o putlios lūpos nusvirusiais kampučiais atrodo lyg skolintos. Sijas Džedas priglaudžia delną man prie strėnų. Ar aš ko nors nesupratau? Džedas – mano vaikinas? Terė, jauna neaukšta moteris iš *El Corazón* nuogu minkštu pilvu, stambiais aukštakulniais ir blizgiomis raudonomis lūpomis lyg iš komikso, sako: „Ji paveldėtoja." Gražuolė aptemptu kostiumu prisiartina prie mūsų plepaus būrelio ir koketiškai šypsodamasi žiūri į Kreigą.

– Įsimylėjau savo paveikslą. – Kalba su stipriu itališku akcentu.

Kreigas krenkšteli.

– Džiaugiuosi... kad jį nupirkote.

– Džidži Li.

– Žinau. Malonu su jumis susipažinti. – Kreigas sustingęs paspaudžia jai ranką.

– Ar mėgstate tapyti prie jūros? – teiraujasi ji.

– Paprastai tapau studijoje, – atsako Kreigas, – iš nuotraukų.

– Turėtumėt atvažiuoti pas mus į namą prie jūros, galėtumėte nutapyti gražų paveikslą, – pasiūlo Džidži.

Atsisukdama ir pastebėdama mus priduria:

– Atvažiuokite visi šį savaitgalį. Pasilikite nakvoti!

Kreigas mus pristato. Džidži linkteli, jos mažutė nosis pasislepia it vėžlys kiaute.

– Herbi! – šūkteli.

Iš minios išnyra pagyvenęs vyras. Jam greičiausiai per šešiasdešimt. Įdegęs, gilių raukšlių išvagotu veidu, kumpa nosimi ir skaidriomis mėlynomis akimis, jo veide spindi neslepiamas smagumas.

– Noriu, kad visa ši kompanija atvyktų į vakarėlį, – taria Džidži išskėsdama rankas.

– Kuo daugiau, tuo linksmiau, – erzindamas sausai atsako Herbis.

– Šį savaitgalį. Ar galite atvykti? Galima važiuoti autobusu, jei neturite automobilio.

– Turiu, – sako Kreigas.

Linkteliu. Kreigas rado aukso gyslą, gaus didelių komisinių. O galimybės nemokamai pavalgyti ir išgerti nė vienas iš mūsų nepraleistų.

*

Susispaudžiame Kreigo automobilyje, didžiulėje vanilės spalvos 1967-ųjų rivjeroje su nuleidžiamu stogu ir tamsraudoniais apmušalais. Automobilis kadaise priklausė amžinatilsį Kreigo tetai Džinei. Imu prisiminti, kad mudvi su Tere, mergina pašaipiomis raudonomis lūpomis, pakaitomis miegame su neįskaitomo veido Kreigu, elegantiškuoju sijų skulptorium Džedu arba niūriuoju Kelvinu, stambiuoju dailininku, tapančiu abstrakčius paveikslus. Supraskite mane teisingai, tai ne laisva meilė. Kiekviena vienu metu būname tik vieno iš trijų vaikinų mergina. Kartais grupelę papildo trečioji, bet paprastai esame tik mudvi su Tere, todėl vienas iš trijų vaikinų laikinai lieka be poros ir tampa neutralus lyg dar viena moteriškosios lyties atstovė, leidžianti laiką su mumis, merginomis, ir besiskundžianti vienatve, kol vienai iš mūsų su juo besikalbant balse pasigirsta daug žadanti gaida. Susikryžiuoja žvilgsniai ir mes pasišalinam; jis vėl atvirsta vyru. Kito eilė būti vienam. Ilgiau kaip metus žaidėme šį žaidimą beveik netrikdomi pavydo, išlaikydami draugystę. Bet nuo šiol viskas bus kitaip, bent man. Atlošiu galvą į tetos Džinės raudoną odinę sėdynę, į veidą pučia vėjas, nė neįtariu, kad iš vieno gyvenimo važiuoju tiesiai į kitą.

Namas prie pat jūros – tiek Džidži buvo mums sakiusi, bandydama paaiškinti, kaip atvažiuoti. Lėtai slinkome palei ilgą gyvatvorę, už kurios slėpėsi dideli namai, ieškodami jų pavardės. Pagaliau radome: „Li“ žydromis raidėmis ant baltos pašto dėžutės. Įsukome į žvyru pabarstytą keliuką ir artėjome prie keisčiausio pastato, kokį teko matyti. Tai buvo didžiulė stiklo dėžė su viena metaline siena. Dėžėje stovėjo mažutė gelsva senamadiška trobelė raudonomis durimis – namas name. Popietė buvo įpusėjusi, ant keliuko stovėjo keli automobiliai. Prisiartinę prie Li šeimos namų, šiuolaikiškoje pastato dalyje pastebėjome baltos odos sofas. Pabeldėme į aukštas metalines išorinio kiauto duris. Atidarė melancholiškos išvaizdos pusamžis vyriškis. Marškiniai išsipašę. Pakvietė užeiti su kažkurios Rytų Europos kalbos akcentu, gedulingai pasiūlė šaltos arbatos. Atsakėme „taip“. Jis tai priėmė kaip blogą žinią ir išgaravo. Mažutė tamsi moteriškė švytinčia šypsena ir šviesiai žalia uniforma atskubėjo nešina padėklu su gintarinio skysčio pilnomis taurėmis. Rytų europietis pakėlė kelis iš mūsų krepšių ir pasuko prie laiptų.

– Galime ir patys, – tarė Kreigas.

– Nusinešime, – pritarė Kelvinas.

Vyras sustabdė juos iškeltu delnu.

– Prašyčiau, – tarė.

Elgėsi taip, lyg juokautų, tarsi būtų kirtęs lažybų, kad šią popietę pabus liokajumi.

– Ponas ir ponia Li paplūdimyje su kitais svečiais, – paaiškino, mostelėdamas į stiklines duris, vedančias pajūrin. – Ponia Li sako, kad galite nusileisti pas juos arba likti pailsėti viršuje. Kaip pageidaujate.

– Dėkui, – tarė niūrusis Kelvinas, iš didelės moliusko kriauklės

ant kavos staliuko čiupdamas saują sūdytų žemės riešutų ir apžiūrinėdamas trimetrį abstraktų paveikslą laiptų aikštelėje.

– Prakeiktas Diteris Karlsonas, – suniurzgė riešutų pilna burna. – Visur. O tapyti juk visai nesugeba.

Neįskaitomo veido Kreigas jau smalsavo verandoje. Nusekiau iš paskos ir sustojau šalia. Dangus linko iki pat horizonto – kupolas virš galvų; vienas kitas tobulas debesėlis kybojo plačioje žydrynėje. Visai žemai blizgantis vanduo, baltutėlis smėlis buvo užlieti šilumos ir šviesos.

– Ar galėtum įsivaizduoti, kad toks namas priklauso tau? – paklausiau.

– Jis ir priklauso mums, mieloji, – pratarė Kreigas, jo delnas nuslydo mano nugara. – Juk ką tik jį nupirkau, prisimeni?

Atsirėmusi į turėklą apžiūrinėjau paplūdimį. Apačioje iškylavo keletas svečių. Moteris raudonu maudymosi kostiumėliu ir juodais plaukais – Džidži – braidė. Keletas ilsėjosi ant spalvingų paplūdimio rankšluosčių. Gurkšnojau saldžią šaltą arbatą. Skaniausią, kokią gyvenime buvau gėrusi.

– Mums tikriausiai nereikėjo kviesti šitiek svečių, kai virtuvėje nauja virėja, – pasakiau.

– Jie prisiplemps tiek, kad nesupras, ką valgo, – įtaigiai tęsdamas balsius atsiliepė Kreigas.

Lengvai įsijautė į turtuolio vaidmenį. Tiesą sakant, jo laukė didžiulė sėkmė; po dešimties metų bus tapęs vienu brangiausių savo kartos dailininkų.

Kiti palengva susirinko verandoje.

– Leidžiuosi į paplūdimį, – tarė Džedas, jis kaip tik neturėjo poros. – Gal apačioje kokia vieniša moteris ieško vyro.

Terė su Kelvinu tylėdami rūkė. Džidži mus pastebėjo ir ėmė moti. Visi nusileidome skilinėjančiais mediniais laiptais ir siau-

ručiu takeliu nuėjome per kopą. Įsitvėriau fantazijos apie tai, kad šis turtas priklauso man, įkvėpdama sūraus oro, savininkiškai nužvelgdama spindintį stiklo namą.

– Turime sutaisyti šituos laiptus, – tarė Kreigas buku balsu.

Deja, kai nusileidome, viskas baigėsi.

Džidži kniūbsčia tysojo ant žydro rankšluosčio, savo neįsivaizduojamai dailią figūrą apsitempusi vyšniniu maudymosi kostiumėliu. Juodi plaukai, sulipę vingriomis trapiomis bangomis, džiūvo ant nugaros. Mums prisiartinus, pasirėmė alkūnėmis, suglausdama krūtis gilioje iškirptėje.

– Sveiki, – tarstelėjo.

Įdegęs lieknas jaunas vyras sėdėjo šalia jos. Jo aštri ereliška nosis, atrodė, per stipriai tempia veido odą. Iš po tankių juodų antakių metė į mus nustebusį žvilgsnį. Tikriausiai atrodėme it ateiviai, blyškiais narkomanų veidais, juodais drabužiais, išsekę nuo miego trūkumo stovėjome šiame prabangiame pakrantės ruože.

– Semas Šapiro, rašytojas, – pristatė Džidži. – Semai, tai Kreigas Simsas, dailininkas, apie kurį tau pasakojau. O štai jo draugai, pažiūrėkime...

Kreigas vėl mus supažindino. Džidži vangiai mums šypsojosi, nė nesistengdama įsidėmėti vardų. Su suknele, kojinėmis ir auliniais man buvo karšta.

– Turite maudymosi kostiumus? – pasiteiravo Džidži.

Savąjį vilkėjau po suknele, bet nesijaučiau pasiruošusi šiai dievaitei atskleisti savo blankios figūros. Džidži pašoko, nutvėrė Kreigą už parankės.

– Eime, – pakvietė, – aptarsime komisinius.

Abu nuėjo. Džedas ant nugaros žvilgančiais juodmedžio plaukais atsisėdo ant smėlio išskėstomis kojomis, seną juodą lietpaltį paklojęs už savęs, ir piktai įsispoksojo į jūrą.

– Velniškai karšta, – tarė Terė nusitraukdama sportinius marškinėlius.

Ryškiai raudona liemenėlė glaudė dideles minkštas krūtis, tirtančias tarytum saldaus pudingo kalvelės.

Semas nusišypsojo.

– Nesivaržykite manęs, – tarė.

– Nesivaržau, – atsiliepė Terė atsilošdama, pasiremdama alkūnėmis ir primerktomis akimis žiūrėdama į jį.

Niūrusis Kelvinas prisidegė cigaretę.

– Šį vakarą planuojama šventė? – paklausė.

– Džidži namuose visada šventė, – atšovė Semas.

Atsistojau ir nužingsniavau prie vandens. Kai atrodė, kad niekas į mane nežiūri, atsisegiau apdriskusią suknelę iš pigių drabužių krautuvės, atsivarsčiau batus, nusmaukiau prakaito prisigėrusias kojines, sudėjau drabužius į tvarkingą krūvelę. Bikinio viršus nederėjo prie kelnaičių. Tikėjausi, visi pamanys, kad taip ir ketinau apsirengti. Ledo baltumo plaukai, nudeginti abejotinų Terės gabumų, buvo susukti į du mažus kuodelius ant viršugalvio. Įbridau apžiūrinėdama savo liesą, mirtinai blyškų kūną. Vanduo buvo šaltas. Apsišlaksčiau kojas, nėriau po banga ir nuplaukiau kelis grybšnius. Išnirau vos už metro nuo dviejų vandenyje plūduriuojančių besikalbančių vyriškių. Vieną iš jų pažinau – Herbį Li, Džidži vyrą. Burnoje turėjo cigarą. Kitas vyras buvo su akiniais storais stiklais, juodais rėmeliais. Neklusniais žilstančiais plaukais.

– Nesuprantu, kodėl manote, – kalbėjo jis, – kad galiu visa tai sugrūsti į pirmą dalį.

– Na, kaip jums ir sakiau, – tarė Herbis sodriu balsu niujorkietiška, bet aristokratiškai skambančia tartim, – šitos scenos *priklauso* vaikystei.

– Bet aš judu pirmyn ir atgal laiku. Tokia knygos struktūra! Pasakojimas *takus*.

– O aš noriu pasakyti, – nenusileido Herbis, – tegul veiksme būna daugiau energijos, mažiau *staccato*. Juk norite, kad knyga būtų skaitoma, tiesa?

Priplaukiau dar arčiau ir begėdiškai klausiausi. Herbis atsisuko ir pastebėjo mane.

– Sveika, – tarė. – Jūs iš mūsų svečių?

– Aš su Kreigu, nupirkote jo paveikslą. Susipažinome atidaryme...

– Ak, tiesa, atleiskite, tai Maksas Kesleris, Maksai, tai...

– Pipa Sarkisjan.

– Iš kur kilęs jūsų vardas?

– Švedų ir armėnų.

Maksas Kesleris nusiyrė tolyn ir sunkiai plaukė kranto link, vilkdamas pėdas per povandeninę srovę, jo juodi maudymosi šortai vijosi apie kojas, pečiai buvo sulinkę.

– Labai malonu jus matyti, Pipa, – tarė Herbis, o jo veide vos pastebimai pagilėjo juoko raukšlelės, šviesiose akyse žiburiavo kibirkštėlės – rodėsi, jį linksmina pats gyvenimas. Stovėjo bangose, dantyse sukandęs cigarą, padūkęs ir maištingas, kaip koks šį jūros lopinėlį valdantis tolimas Poseidono giminaitis.

– Ačiū, – padėkojau ir nėriau į vandenį.

Kai artėdama prie horizonto saulė nutaškė jūrą virpančiais auksiniais atspindžiais, liokajus ir kambarinė sunkiai lipo takeliu per kopą, vos pavilkdami didelę pintinę – abu įsitvėrę po rankeną, įraudusiais veidais. Pintinėje daug žadamai skimbčiojo buteliai. Dar keletas svečių prisidėjo išgerti aperityvo. Visi džiugiai sveikino liokajų. „Valio Ježiui!“ – šūkčiojo jie. Melancholiškasis liokajus, išgirdęs sveikinimo šūksnius, leido burnos kampučiams

vos vos kilstelėti. Vos jam spėjus iškraustyti barą, svečiai puolė užsakinėti gėrimų.

– Galite prašyti, ko tik norite, – tarė Herbis, – jis žinos.

– Ar galite pagaminti „Mergelės maldą“? – Naujojo Orleano stiliaus kokteilį užsisakė Trudė, Makso Keslerio žmona, taip pat rašytoja, plaukus apsivyniojusi raštuotu šaliu, it atviras pjūvis žiojinčiomis fuksijos spalvos lūpomis.

Liokajus rimtai linktelėjo, iš pintinės ištraukė butelį džino, ąsotį apelsinų sulčių. *Cointreau* likerio.

– Negaliu patikėti! – krykštavo Trudė siurbčiodama gėrimą, iš malonumo net užsimerkusi.

– O Pipa Sarkisjan? – pasiteiravo Herbis. – Ko ji pageidauja?

– *Crème de menthe,* – atsakiau.

– Senamadiška mergina po šiuo kiautu, – kikeno Herbis.

Džidži atmetė galvą.

– *Crème de menthe* ne kokteilis, tai mėtų likeris, – pareiškė.

Herbis atsisuko į ją:

– O tau, mano meile, gryno spirito?

– Didelę taurę, prašyčiau, – žaismingai atsiliepė Džidži, pasisukdama ir sėsdamasi ant žemės priešais Herbį, grakščiai pariesdama ilgas kojas.

Buvo spėjusi apsivilkti perregimą koralų spalvos suknią su petnešėlėmis ir pasidažyti. O aš net nepastebėjau, kad būtų išėjusi. Herbis pripylė jai taurę šampano. Man pasidarė smalsu, ar jų kandus erzinimasis tikras, ar suvaidintas. Džidži gurkštelėjo gėrimo, atsiduso ir primerktomis akimis ėmė dairytis lyg patenkinta liūtė. Danguje ėmė rastis rausvų atspalvių.

– Po gėrimų, – tarė Džidži, – galime ruoštis pietums, atvyks ir daugiau svečių.

Grįžę į skaidriąją dėžę mudu su Kreigu užkopėme metaliniais

laiptais ir atviru koridoriumi nužingsniavome į savo kambarį, kurį Džidži nerūpestingai nurodė žodžiais „trečios durys“. Tvyrojo stiprus saldus jazminų aromatas. Užuolaidos nuleistos. Spustelėjome elektros jungiklį. Du vienodi šviestuvai šilta šviesa užliejo nerūdijančio plieno lovą, baltą dygsniuotą lovatiesę, siuvinėtus lininius pagalvių užvalkus. O ant lovos buvo kruopščiai išdėlioti visi mūsų drabužiai, knygos ir mažučiame plastikiniame maišelyje savaitgaliui atsivežti kvaišalai: saujelė tablečių, gabalėlis hašišo ir apsvilęs šaukštas, kurį Terė su Džedu visada vežiodavosi su savim, jei kartais prireiktų, nors ir nebuvo narkomanai.

Kreigas piktai nusivaipė.

– Tas prakeiktas liokajus.

– Juokdarys, – tariau griūdama ant lovos ir atidarydama maišelį.

Kreigas užvirto ant manęs įdurdamas alkūne. Nebuvau nusiteikusi rimtam seksui, todėl patenkinau jį burna, paskui išsivaliau dantis, ir nusprendžiau į vakarėlį keliauti švari, išskyrus vieną mažutę valiumo tabletę, kurios galima ir neskaityti, nes ji tik truputį atbukino pojūčius, tapau ne tokia jautri. Nenorėjau nudžiuginti to bjauraus liokajaus vakarėlyje pasirodydama apkaušusi. Bet taip pat nenorėjau, kad Herbis matytų mane apsvaigusią. Nedrįsau sau to pripažinti, bet galvoje jau sukosi mintis, kad norėčiau jam patikti.

Neįskaitomo veido Kreigas vis dar lindėjo duše. Buvo gerokai pasipūtęs, todėl susiruošti jam nuolat prireikdavo visos amžinybės. Nulipau viena, mano žingsniai aidėjo ant metalinių laiptų. Semas Šapiro stovėjo šalia Herbio. Abu žiūrėjo pro plačią stiklo sieną, kalbėjosi su gėrimo taurėmis rankose. Išgirdę mano žingsnius, atsisuko ir pakėlė akis.

– Dailininko mergina, – tarė Herbis.

Vilkėjau seną juodą balerinos sijonėlį ir žydrą korsetą, avėjau juodus suvarstomus aulinius. Ryškiai raudonas lūpdažis, spindintys juodi nagai.

– Ateikit, pasikalbėkim.

Prisėdau ant sofos. Semas su Herbiu atsisėdo priešais. Žiūrėjo į mane kaip į kokį ką tik atrastos pigmėjų genties pavyzdį.

– Taigi, Pipa, – tarė Herbis, – ką jūs paprastai valgote pusryčiams?

Semas prapliupo juoku, kvatojosi skaudžiai kvaksėdamas.

– Na, aš nepusryčiauju, – atsakiau.

– Ar ji panaši į tokią, kuri galėtų valgyti pusryčius? – šaipėsi Semas.

– Čia jūsų pirma klaida, – tarė Herbis tėviškai pagrasindamas pirštu.

– Tai žygiuojat tiesiai į studiją? – paklausė Semas.

– Studijos neturiu.

– Maniau, kad, taip apsirengusi, turėtumėt būti menininkė, – tarė Semas.

– Ne, – atsakiau.

– Kas jūs? – pasidomėjo Herbis.

Gūžtelėjau.

– Dirbu drabužių parduotuvėje.

– Tikriausiai turite kokių ambicijų, – tarė Herbis.

– O kam? – paklausiau.

Atrodė išsigandęs, lyg mano veide būtų pastebėjęs ką nors keista.

– Ką gi, sveikinu, – tarė. – Esate pirmas šių namų slenkstį peržengęs žmogus, neapsėstas ambicijų, nusivylimo ar panašiai. Net liokajus rašo apsakymą. Vakar pranešė man šią naujieną.

Iš virtuvės išpuolė paraudusi ir nusiminusi Džidži. Herbis atsistojo ir skubriai priėjo prie jos. Kelias akimirkas pasitarė šnibždė-

damiesi. Jis uždėjo ranką jai ant peties. Ji nusibraukė ašaras nuo skruostų. Semas metė į mane reikšmingą žvilgsnį ir pakėlęs antakius sušnabždėjo:

– Saugokis žmonos.

Prabėgo valanda ar panašiai tiek, kol neskubėdami susirinko kiti svečiai. Ėmė aiškėti, kad Herbis ir Džidži mėgsta skirtingus žmones. Visi Herbio draugai buvo intelektualai, rimti, ironiški žmonės. Moterys nepasidažiusios net blakstienų – galbūt jau daugelį metų visai nesidažė; atrodė, lyg būtų regėjusios ir šilta, ir šalta. Vyrai šypsojosi vieni kitiems ir būriavosi kalbėdamiesi apie rimtus reikalus. Džidži pakviesta draugija jaunesnė, dekadentiška. Tarp jų buvo teatro režisierius, vilkintis ištisinį trikotažo kombinezoną; aktorė, apie kurią patyliukais kalbama, kad jai tekę dirbti su pačiu Vorholu; laisvamanis garsių įrašų autoriaus atžala, malonumų ieškotojas. Tapo aišku, kad Kreigas ir kiti iš mūsų būrelio buvo pakviesti nusverti svarstyklių Džidži naudai.

Sutemus takelį į paplūdimį nušvietė mažučiai deglai. Namas mirgėjo žvakių liepsnelėmis. Tryniausi su imbierinio limonado taure gaudydama pokalbių nuotrupas. Ant kelių stalų puikavosi didingos vaišės. Kartkartėmis Džidži kyštelėdavo ranką į valgomojo stalo, prie kurio sėdėjo su keliais svečiais, stalčiuką ir išimdavo sidabrinį varpelį. Pasigirsdavo malonus tilindžiavimas. Vos jai paskambinus, išdygdavo liokajus ar kambarinė, ir Džidži pareikalaudavo dar vieno šampano butelio ar kokio ypatingo patiekalo, kurį reikėjo pagaminti pagal užsakymą. Pakėlusi akis į kambarinę ir nutaisiusi maldaujamą vaikišką veidą, sakydavo:

– Alfonsa, gal galėtum paprašyti Marijos pagaminti man kąsniuką šokoladinių putėsių, tik dėl skonio, labai labai prašau?

Alfonsa nusišypsodavo, žvilgtelėdama į daugybę priešais šeimininkę išdėliotų prabangiausių desertų, ir nueidavo. Vargšė virėja.

Pastebėdavau Herbį tai šen, tai ten, besitariantį su rimtais žmonėmis ar su abejinga šypsenėle besiklausantį spalvingų Džidži svečių. Kilo keistas jausmas, kad puikiai jį suprantu; galiu skaityti jo veide atsispindinčias mintis. Mačiau, kai jam neįdomu, kai jis nekantrauja ar, atvirkščiai, yra susižavėjęs. Bet po valandėlės pamečiau jį iš akių. Semas Šapiro priėjo prie manęs, sėdinčios verandoje su neįžvelgiamuoju Kreigu ir Tere. Jiedu juokavo, apsikabindavo, ir aš sau pamaniau, kad iš jų išeitų puiki pora. Buvau jau pavargusi nuo Kreigo, jo patinusių akių ir abejingo veido, šviesių styrančių plaukų. Jis buvo talentingiausias iš mūsų, bet šaltas žmogus, ir lovoje būdavo medinis, nutolęs – tai mane nuvildavo.

– Gražus vakaras, – tarė Semas.

Atsisukau į jį ir pagalvojau, koks būtų jausmas jį pabučiuoti. Buvo aišku, kad ir jo galvoje sukasi panašios mintys. Bet aš atsiprašiau nutraukdama pokalbį. Klaidžiodama po namą, žvilgčiodama į dangų pro nuostabų stiklo stogą, pro kurį buvo matyti kiekviena žvaigždelė, tiesą sakant, nebenorėjau jokio žmogaus nei daikto. Troškau tik miegoti, išmiegoti septynis mėnesius. Buvau išdeginta. Išsekusi. Viskas kėlė nuobodulį. Tikriausiai mane kankino depresija, bet tada taip nemaniau. Mažojoje geltonoje trobelėje pastebėjau šviesą. Pamaniau, ar nieko tokio, jei įeičiau vidun, o gal tai Džidži ir Herbio asmeninė teritorija, vieta, kur jiedu kuria paslaptingąjį savo santykių spektaklį. Durys buvo vos vos praviros. Žvilgtelėjau pro langą. Įjungtas televizorius rodė amerikietiškojo futbolo varžybas. Vyrai su šalmais kliuvinėjo vienas už kito, suvirsdavo į krūvą. Ant sofos, ištiesęs rankas ant atlošo, sėdėjo Herbis. Atidariau duris ir įžengiau vidun.

Jis pakėlė akis. Pamatęs, kad tai aš, išspaudė šypseną.

– Kaip tik šią merginą ir norėjau pamatyti, – tarė. – Ar mėgstate futbolą?

– Mėgau – turiu keturis brolius.

– Prisėskit. Atgaivinkit prisiminimus.

Kelias minutes tylomis žiūrėjome varžybas. Vogčiomis stebėjau jo profilį. Romėno nosis ir aukšta kakta, tanki sidabro plaukų banga – atrodė tarsi imperatorius. Man dar neteko matyti žmogaus, kuris spinduliuote spinduliuotų galią. Jis pasiūlė man pistacijų ir kokakolos iš mažučio šaldytuvo šalia televizoriaus.

– Nesu mačiusi nuostabesnio namo, – pagyriau.

– Koks čia namas, čia pragaro skylė, – atsiliepė Herbis. – Nė vieno patogaus baldo, išskyrus šitą sofą. Lyg koks akvariumas.

– Kodėl čia gyvenate?

– Mano žmona, – tarė rankos mostu aprėpdamas trobelę, namą, jūrą už lango. – Negalėčiau sau leisti taip gyventi. Ne todėl, kad būčiau neturtingas.

Pažiūrėjome dar vienas varžybas. Prasidėjus reklamai, jis atsisuko į mane.

– Taigi, mažoji Pipa, – kreipėsi, – ar nemanote, kad laikas keisti gyvenimą?

– Ką norite pasakyti?

– Ar neapima neviltis gyvenant be tikslo? Suprantat, matau, kad jūs jauna, bet esate tokia neįprastai miela...

– Aš nesu miela.

– Žmonės gali būti patyrę, bet mieli. Kalbu apie vidinę savybę. Senokai neteko sutikti tokio žmogaus.

Sukrėsta pajutau akyse besitvenkiančias ašaras. Herbis akimis įsisiurbė man į veidą, lyg alktų mano jausmų. Kaip tik tą akimirką atsivėrė durys, kikendama prie Herbio pripuolė Džidži, nusitempė jį nuo sofos. Vakarėlis perkeliamas į paplūdimį.

– *Andiamo!* – Išsivedė jį už rankų, jis nerangiai ištipeno iš kambario lyg koks cirko ožys, žingsniuojantis ant užpakalinių kojų.

Visi nušuoliavo, nugarmėjo ar nušlamėjo į paplūdimį. Tyliai ir negailestingai išsiskyriau su Kreigu mums leidžiantis takeliu. Paaiškinau, kad man reikia pailsėti nuo romantikos. Nors mūsų santykiai buvo toli gražu ne romantiški. Paskui jis atrodė kiek paniuręs, bet Terė stengėsi jį paguosti ir nepraėjus nė pusvalandžiui jis jau nusirenginėjo su kitais mano draugais. Kaip koks melsvažuvių pašaras – visi tie žmonės, vieni nuogi kaip motina pagimdė, kiti pusiau apsirengę, rankomis kapojantys vandenį. Likau su drabužiais ir mąsčiau apie ryklius. Man buvo liūdna. Kažkas manyje pasikeitė. Už kokių penkių metrų pastebėjau Herbį, taip pat apsirengusį, žiūrintį į žmoną, siaučiančią tik su liemenėle ir kelnaitėmis, panašią į Afroditę, ką tik gimusią iš jūros iš karto su apatiniais. Nebuvau mačiusi taip tobulai sudėtos moters. Kai vėl pažiūrėjau į Herbį, jis buvo atsisukęs. Nebuvau tikra, bet pagalvojau, kad spokso į mane.

Kitą rytą žaidėme tenisą poromis. Mudu su Kreigu prieš Džidži su Džedu. Herbis stovėjo ir žiūrėjo užsimetęs ant kaklo rankšluostį. Jis jau buvo sužaidęs prieš Semą Šapiro. Džidži visiškai atsidėjo žaidimui. Laimėjusi taškų, net pašokdavo iš džiaugsmo. Praleidusi kamuoliuką, puldavo prie Herbio ir įsikniaubdavo jam į krūtinę. Kartą, praleidusi net du smūgius iš eilės, ji metė raketę ant žemės, apsisuko ir nubėgo namo link. Herbis negaišo nė sekundės. Lengvu žingsniu prisiartino, pakėlė žmonos raketę ir smūgiavo.

Tuo metu Sodų gatvėje Terė susidėjo su neįskaitomo veido Kreigu, todėl aš persikrausčiau į jos kambarį, kurį dar prieš mane priimant pagauta pavydo buvo išdažiusi rausvai ruda spalva. Senais laikais, kai Žemutiniame Ist Saide gyveno žydai, šioje palėpėje buvo korsetų siuvykla, neabejotinai grūste prigrūsta moterų ir vaikų įkritusiomis akimis, alkūnė alkūnėn bandančių užsidirbti

pragyvenimui, siuvančių už atlyginimą, kurio vos pakako nemirti iš bado. Bet laikai pasikeitė. Rajonas dabar priklausė ispanakalbiams gyventojams, vienam kitam menininkui, ieškančiam pigaus nuomojamo būsto, ir, žinoma, narkomanams bei kvaišalų prekeiviams.

Susiradę tą patalpą, Džedas su Kreigu ir Kelvinu patys pastatė gipskartonio sienas ir sukūrė erdvę su keliais miegamaisiais ir studijomis. Per aukštus dulkinus langus patekdavo užtektinai šviesos. Palėpė buvo šviesi, bet nešvari – šlapias rankšluostis amžinai kabodavo ant bet kaip įrengtos dušo kabinos durų, o aplink suskeldėjusį pageltusį muilo gabalėlį nuolat būdavo apsivijęs plaukas. Virtuvę koridoriuje sudarė ant mažučio šaldytuvo pastatyta elektrinė kaitlentė. Vaikštant basomis, pėdos tučtuojau aplipdavo pjuvenomis. Oras atsidavė cigaretėmis, aliejiniais dažais ir poliuretanu, kuriuo Džedas laminuodavo skulptūras – gyvūnų iškamšas, įtaisytas į ištaigingus audiniu muštus rėmus, kruopščiai išdažytus Tiepolo stiliumi. Nuo mano plaukų ir drabužių trenkė šių kvapų mišiniu.

Nuo naujausių meilės ryšių pokyčių Kreigas su manimi elgėsi santūrokai. Manau, jam tebebuvo skaudu dėl staigaus išsiskyrimo pakeliui į paplūdimį Herbio ir Džidži namuose. Paprastai partneriais keisdavomės sklandžiau ir be žodžių, ir tai veik neprimindavo įprastų poros skyrybų. O gal jį įžeidė mano tiesmukumas – tai reikštų, kad jam ne nusispjaut, – o tai, žinoma, netiesa. Ir Džedas, ir Kelvinas tikėjosi, kad persikraustysiu į vieno iš jų lovą, įprastom aplinkybėm būčiau taip ir pasielgusi, bet buvau per daug pavargusi. Ištisą savaitę po savaitgalio Herbio ir Džidži name visą laiką, kai nedirbau, miegojau. Manau, tikriausiai taip bandžiau išvengti kito vaikino. Tomis dienomis miegodavau labai kietai, atrodė, kad plūduriuodama sapne ga-

liu ir numirti.

Herbis paskambino apie pirmą valandą po pietų, man į darbą reikėjo tik devintą. Palėpėje nieko daugiau nebuvo, automatinis atsakiklis išjungtas, o telefonas čirškė ir čirškė. Pagaliau išsvyravau iš savo kambario, pakėliau ragelį ir remdamasi į sieną susmukau ant grindų murmėdama „alio“ ir bandydama prisidegti cigaretę, kurią radau suglamžytame pakelyje po stalu. Mano sprandą išpylė šaltas lipnus prakaitas, žvilgsnis klaidžiojo. Vos galėjau kalbėti pro miegus. Jis kvietė mane pusryčių. Net ir taip apdujusi supratau, kad neturėčiau niekur su juo eiti, su tokiu visiškai vedusiu, bet nuo tos akimirkos, kai jis pasakė, kad esu miela, neįstengiau išmesti jo iš galvos. Tikriausiai norėdama įrodyti, kad klydo, sutikau su juo pasimatyti.

Jis elgėsi su manim kaip bičiulis. Kaip koks turtingas dėdulė. Prikimšo mane kiaušinių ir kavos, erzino, kad tik veltui gadinu maistą. Aš išvadinau jį senu bezdalu. Nuo tada dažnai matėmės. Bastydavomės po miestą, juokaudavom ir kalbėdavomės. Aš jį linksminau. Jis mane ramino. Kartą nuėjome iki pat Madisono aveniu. Nusivedė mane į tikrai brangią parduotuvę ir privertė pasimatuoti juodą kokteilių suknelę. Vėsi švelni medžiaga prigludo prie odos. Apsivilkusi suknelę atrodžiau pritrenkiamai graži. Nusivilkau. Kol svajingai lyg medinių skaitytuvų skritulius stumdžiau pakabus su šilkiniais švarkais, jis nupirko man tą suknelę. Nupirko ir batus, labai aukštais smailiais kulnais, su dirželiais. Žinojau, kad neturėčiau priimti tokių dovanų, ir iš tiesų man tie daiktai atrodė kiek juokingi. Buvo per atvirai seksualūs tam skoniui, kurį tobulinau menininkų palėpėje – ir jiems trūko ironijos, aštrumo. O kartu kėlė malonų jaudulį. Džidži kaip tik tuo metu buvo išvykusi į Italiją. Herbis pakvietė pietų.

Maža lifto kabina stipriai kvepėjo gardenijų kvėpikliu ir vos

juntamai atsidavė keptais česnakais. Atsisėdau ant odinio suolo. Plikomis šlaunimis jutau jo vėsą – vilkėjau Herbio dovanotą kokteilių suknelę. Tvirčiau susisiaučiau seną nertinuką ir apžiūrinėjau sunkia ametisto spalvos drobe apmuštas sienas. Kaip tik įsivaizdavau, kad įsikraustau gyventi į liftą – kur statysiu lovą, prausyklę, tiesiu kilimėlį, – kai durys atsivėrė tiesiai į Herbio butą. Štai ir pats Herbis, išsišiepusiu imperatoriaus veidu, ištiestomis ilgomis rankomis.

– Graži, – paskelbė.

Ištipenau iš lifto įmantriais aukštakulniais, kuriuos man buvo padovanojęs tą popietę. Apkabino. Vilkėjo švelnų rudą megztinį. It triušio kailiukas. Dvelkė žaliąja citrina. Kai paleido iš glėbio, apsidairiau. Tai esąs senas butas, paaiškino jis. Pastatytas dar prieš Antrąjį pasaulinį karą. Džidži jį išdekoravusi raudonai, mėlynai ir geltonai.

– Truputį primena įstaigą sutrikusiems vaikams, – tarė Herbis.

Susėdome priešinguose aguonos raudonumo sofos galuose, drovėjomės, nes bute buvome tik dviese. Ant sienos priešais mus kabėjo didžiulis Ivo Kleino paveikslas su mėlynais dažais tiesiai ant grubios drobės atspaustais nuogų moterų atvaizdais. Herbis nuėjo į virtuvę ir grįžo su buteliu šampano. Išgėrėme. Labai norėjau valgyti; alkoholis iš karto trenkė į galvą. Įsivaizdavau, ką pamanytų Suki, pamačiusi mane gurkšnojančią šampaną, vilkinčią *prabangiais apdarais*, kaip ji sakydavo. Joje tikriausiai siaustų neįmanomas jaudulio ir pavydo derinys. Ištuštinau taurę, jis įpylė dar, atnešė maišelį bulvių traškučių.

– Paleidau tarnaitę, bijau, kad šiandien patarnausiu tik aš. Nesulauksi tokių paslaugų, kokių esi verta.

– Gerai, – atsakiau.

Įstengiau galvoti tik apie jo tvirtą liemenį, raminantį barito-

ną, laisvas velvetines kelnes, ponas Braunas dėvėdavo tokias pat. Tai todėl aš čia? Įdomu, pamaniau. Dėl velvetinių kelnių? Staiga mane apėmė mieguistumas, norėjosi prigulti. Suvalgiau saujelę traškučių.

– Pietūs jau beveik gatavi, – tarė jis atsistodamas, – nenusimink.

Valgomasis buvo baltutėlis: *Lucite* perregimo akrilo stalas, marmuro grindys, skaidraus plastiko kėdės, krištolo žvakidė. Herbis atitraukė man kėdę, ant stalo tarp mūsų pastatė didelį stiklinį dubenį makaronų su pomidorų padažu.

– Tikiuosi, padažas vykęs, – teisinosi. – Pastarąjį kartą gaminau, kai buvau trisdešimties.

Skanesnio maisto nebuvau ragavusi. Kimšau kaip išbadėjusi. Jis įdėjo dar truputį į mano lėkštę.

– Taigi, Pipa, ar papasakoti, kuo tu man patinki?

– Taip, – atsiliepiau spagečių pilna burna.

– Ką gi. Nesistengi savęs parodyti, bet, manau, esi labai protinga. Tavo gyvenimo stilius kitoks, nebūdingas šiam miestui. Tu čia ieškai patirties, tiesa? – Jo žodžiai visišką paklydimą pavertė puikiu dalyku. – Tu graži, bet tau tai nerūpi. Atrodo, kad nė nežinai, kokia daili esi. Ir... Na, nežinau, spėju, kad tavyje esama liūdesio, liūdesys man patinka. Kai jo ne per daug.

– Man patinka jūsų kelnės.

– Ir viskas?

– Ne. Man patinka jūsų veidas. Jūsų balsas. Aš... Tai gali pasirodyti keista.

– Sakyk.

– Lyg jausčiau tai, ką jaučiate jūs. Jei liūdite, nerimaujate ar džiaugiatės – jaučiu tai visu kūnu, pirštų galiukais.

– Kaip nuostabu.

Atsisėdo ir kelias akimirkas žiūrėjo į mane. Tada tęsė:

– Noriu, kad sakytum man viską, ką galvoji. Noriu tave pažinti, Pipa. Noriu suprasti, kas esi. Pasakyk man vieną dalyką apie save. Patį svarbiausią.

Kiek pagalvojau. Tada nusivilkau nertinuką, pakilau, paėmiau nuo stalo savo lėkštę su makaronais, pastačiau ant šaltų marmuro grindų šalia jo kėdės, su puikiąja suknele atsistojau keturiom ir ėmiau valgyti iš lėkštės lyg šuo. Žinojau, kad jis pamatys randus, kuriuos ant mano nugaros paliko Šelė ir Ketė. Tą akimirką jaučiausi visiškai apsinuoginusi – niekada daugiau to nepatyriau, nei anksčiau, nei vėliau per visą gyvenimą. Po kelių sekundžių jis sugriebė mane per liemenį, užsikėlė ant kelių, stiklinėje vandens pamirkęs servetėlę nuvalė veidą. Jo akys žvilgėjo.

– Ne, ne, ne, – kartojo, – netikiu. Kas taip pasielgė su tavim?

Nunešė mane į miegamąjį. Tai nesąs jo kambarys – tvirtino, kad tai ne jo kambarys. Sakė, kad aš – karalienė.

– Nežinau, kas tave užkeikė, brangioji. Bet jei aš dar kam nors tinku – turiu parodyti, kokia esi nuostabi.

Kai jis uždėjo delną man ant pilvo, pajutau staigų, pulsuojantį maudulį, net ne skausmą, o geismą, geismą pačioje gimdoje. Tik taip galiu tą jausmą nupasakoti. Taip sudrėkau, kad suknelė permirko kiaurai iki pat paklodės. Tą naktį pirmą kartą iš tikrųjų mylėjausi. Tai buvo ne mano malonumas ir jo malonumas it sandėris – „štai, ponia, paimkite grąžą“, – o bežodis, bemintis, visiškas susiliejimas, lyg dvi bangos, kurios susiduria, lūžta ir nuplaukia kartu.

Štai taip palaidojom Džidži Li, basomis kojomis užbėrėme jos tobulą kūną smėliu, kai veržėmės vienas prie kito jos pačios svečių lovoje.

Išlaikoma

Herbis man išnuomojo studiją Septyniasdešimtosios ir Leksingtono aveniu sankirtoje, pastate su spindinčiomis vario durimis ir durininku vardu Neitanas. Brangiame miesto rajone jaučiausi svetima; jokiai progai nerasdavau tinkamos aprangos, net išbėgti nusipirkti pieno. Bet Herbis kas keletą dienų atnešdavo naujų drabužių, kol nustojau jaustis netinkamai apsirengusi. Atrodė, lyg vaidinčiau kažką kitą. Kiekvieną popietę Herbis ateidavo pasiimti manęs iš naujos darbovietės prašmatnių batų parduotuvėje Madisono aveniu ir palydėdavo į mano butuką. Griežtos melsvai baltos sienos. Pušinis stalas virtuvėje, juoda sofa svetainėje. Palaikiau nepriekaištingą tvarką. Norėjau, kad butas būtų švarus – vieta, kurioje vienas žmogus virsta kitu. Nevartojau piliulių. Neįsivėliau į jokias bėdas. Herbis pareiškė, kad aš esanti jo tikroji žmona; pagaliau jis mane radęs.

Kai jis man tai pasakė, susijaudinau, negalėjau patikėti, juokiausi:

– Ką, visai nuprotėjai? Tau mažiausiai to reikia.

– Įžvelgiu tavyje kai ką, – kalbėjo rimtai žiūrėdamas į mane ir braukdamas plaukus man nuo akių, – kai ką, ko tu pati nematai.

– Vis dėlto, – niūriai atsakiau, – tu jau turi žmoną.

Atsilošė į pagalves.

– Jei būsiu priverstas su ta beprote gyventi dar bent savaitę, pasikarsiu. Metų metus tikėjausi, kad ji susiras meilužį ir aš galėsiu išsilaisvinti. Bet ji to nepadarė. Kalė.

Norėjau tarti „taip“, bet bijojau Džidži, bijojau to, ką galiu padaryti Herbiui. Sužeisdavau kiekvieną žmogų, kurį mylėjau, kiekvieną sutiktąjį. Argi galėjau leisti sau ištekėti?

Ašis

Suskambo durų skambutis – nieko gera. Nebuvau užsisakiusi maisto į namus, o Herbis turėjo savo raktą. Niekas nežinojo, kur aš gyvenu. Tariau: „Kas ten?“, ir išgirdau Džidži balsą. Iš išgąsčio net nutirpo riešai. Pasakiau, kad nusileisiu. Maniau, kad gatvėje būsiu saugesnė. Vilkausi švarką, kai pabeldė į duris. Pagalvojau, gal sprukti gaisrinėmis kopėčiomis, bet vis dėlto atvėriau duris. Štai ji, tiesiog neprilygstamai žavi, kaip iš „Saldaus gyvenimo“, juoda suknia ir kailiniai, ilgi juodi plaukai ir karčiukai, geidulingos lūpos nusvirusiais kampučiais, tragiškos akys su juodais tušo ratilais. Kaukšėdama aukštakulniais, netardama nė žodžio apėjo butą, dirstelėjo į virtuvę, miegamąjį, vonią. Sustojo ir nužvelgė mane. Vilkėjau sportinius marškinėlius ir sportines kelnes, šiurkščius plaukus susišukavusi atgal ir susirišusi į uodegą. Galėjau būti masažuotoja ar teniso trenerė, kas nori, tik ne jos pamaina. Jokiu būdu.

– Tu, kekše, – sušnypštė.

Kaip miela.

– Aš ne kekšė, – atsakiau.

– Argi kekšei nėra mokama už seksą? Kaip tu visa tai pavadintum? Supratau tai vos tave pamačiusi. Žinojau, kad nieko iš gero

iš tavęs negalima laukti. Esi plėšrūnė, pačios blogiausios veislės – nesąmoninga plėšrūnė. Viskas tau tiesiog „atsitinka“, tiesa? Ir pati nespėjai susivokti, kaip pagrobei mano vyrą!

Akimis bandžiau patikrinti, ar kailiniuose neslepia ginklo. Jei ji neginkluota, galėsiu apsiginti.

– Atsiprašau, – tariau.

– Jis man pasakė, kad tave myli.

Nežinau, kaip atsitiko, kad ji apkabino mano kelius. Pažvelgiau žemyn, klūpėjo, kailiniai tysojo už jos lyg nykštukų karalienės šleifas.

– Pasilik čia, susitikinėk su juo, būk jo meilužė, bet tik neatimk jo, maldauju, neatimk...

Neprisimenu, ką atsakiau. Tikriausiai ką nors panašaus į „gerai, neatimsiu“, nes ji išgaravo kaip dūmas.

Po to nebegalėjau mylėtis su Herbiu. Supratau, kad privalau išsikraustyti, bet neturėjau pakankamai pinigų užstatui sumokėti, nebent susirasčiau kambario draugę, bet su niekuo nebebendravau. Nebegalėjau grįžti pas Džimą, Trišę, Suki ar į palėpę. Tai yra grįžti galėjau, bet žinojau, kad tai baigsis nelaime. Herbis buvo labai supratingas. Reikalavo, kad pasilikčiau bute viena, nors tai reiškė, kad jis turės gyventi viešbutyje, nes būti su Džidži po to, kai ji viską sužinojo, buvo per daug skaudu. Dešimt kartų per dieną skambindavo pasakyti, kad myli, dovanojo gėlių, atsiuntė vėrinį. Nenorėjau su juo kalbėtis. Grįžusi po darbo susiriesdavau lovoje ir stengdavausi vyti šalin mintis apie kvaišalus. Tolėliau gatvėje buvo katalikų bažnyčia, nors nebuvau katalikė, dažnai ten nueidavau. Ne tiek į mišias, kiek paprasčiausiai pasėdėti ir pasimelsti, prašyti atleidimo dar ir dar ir dar kartą. Viskas, ką sugebėjau, buvo kelti nelaimes ir nusivylimą, ir vėl tai dariau. Parašiau tėvams laiškelį, kad man viskas gerai, kad turiu butą, kad jie ne-

sijaudintų ir kad, atsižvelgiant į aplinkybes, man būtų geriausia pasitraukti. Neketinau ant voko rašyti atgalinio adreso, bet persigalvojau.

*

Vieną rytą Herbis atsirakino butą, ištempė mane iš lovos, aprengė, įgrūdo į savo jaguarą ir nusivežė į pajūrio namą, kad galėčiau pasivaikščioti po smėlį, įkvėpti gaivaus jūros oro. Privažiavus prie į stiklą supakuoto lėlių namelio, mane užliejo jausmai Herbiui, tas pats tvirtas įsitikinimas, kuris buvo apėmęs, kai stebėjau jį Džidži vakarėlyje: kad pažįstu jį, suprantu jį, trokštu būti su juo. Mane atsiveždamas jis pasielgė labai protingai.

Namo grįžome jau sutemus. Siauru kaimo keliuku. Herbio automobilio šviesos užgriebė šalikelėje elniuką. Jo kojelės buvo suriestos po kūneliu, auselės stačios. Herbis sustabdė automobilį. Išlipome. Prisiartinę supratome, kad padarėlis labai išsigandęs, virpa iš baimės, bet nebando sprukti; tik suskliaudė ausis ir palenkė snukutį.

– Gal jo motiną nutrenkė automobilis? – pasakiau.

– Jo kojos sulaužytos, – tarė Herbis, – kitaip jau būtų nubėgęs.

– Gal nuvežkime jį pas veterinarą? – pasiūliau.

Herbis pakėlė elniuko kūnelį. Jo užpakalinės kojos bejėgiškai karojo, nenaudingos ir kruvinos; priekinėmis iš paskutiniųjų malė ore lyg šuoliuotų.

– Veterinaras nepadės, – tarė.

– Bet mes negalime jo taip palikti, – pasakiau.

Herbis atsargiai nuleido elniuką ir įlipo į automobilį. Atsisėdau šalia. Ilgai tylėjo. Giliai įkvėpė ir vėl iškvėpė.

– Užsimerk ir užsikimšk ausis, – liepė.

– Kodėl? – paklausiau.

– Tiesiog padaryk, ko prašau, – atsakė.

Pavažiavo apie penkis metrus atgal. Pro priekinį stiklą mačiau elniuką, automobilio šviesų nudažytą vaiduokliška balta spalva. Herbis perjungė pavarą ir paspaudė greičio pedalą. Suklykiau, bet jis nesvyravo. Tvirtai užsimerkiau, pajutau dunkstelėjimą, kai atsitrenkėme į elnią. Automobilis sustojo. Herbis pavažiavo atbulas, išlipo pažiūrėti, ar gyvūnėlis tikrai nebegyvas. Vėl išvairavo į kelią ir nuvažiavome į miestą.

Važiuodami namo tylėjome. Kai sustojome prie mano namo, pažiūrėjo į mane.

– Jis būtų kritęs iš bado, mirtinai sušalęs ar suėstas plėšrūnų, – pasakė. – Žinai tai?

Linktelėjau. Tą naktį jis nakvojo pas mane. Anksti rytą mane pažadino jo verksmas. Atsukau jį į save, nušluosčiau ašaras. Tada jį mylėjau. Turėti drąsos padaryti tai, kas tave labai skaudina. Keistas kilnumas. Kaip tik tada tvirtai apsisprendžiau.

– Tekėsiu už tavęs, – pasakiau.

– Tikrai? – jo balse skambėjo sutrikimas.

– Kaip galiu netekėti?

Kulka

Herbis man paskambino iš taksofono Parko aveniu.

– Pasakiau jai, kad ketiname tuoktis.

– Kaip ji reagavo?

– Baisiai, ir tada... nebe taip baisiai.

– Tada pareik namo, – tariau.

Jis taip ir padarė. Išsikepėm kiaušinių, paskrudinom duonos, gulėdami lovoje iki trečios ryto žiūrėjome televizorių. Buvome tokie laimingi.

– Turėtum būti atsargi, – perspėjo Herbis, – su Džidži.

– Nori pasakyti, kad ji ketina mane užmušti?

– Ne, ne, ne. Bet ji nenuspėjama. Ir jaučiasi pažeminta. Todėl, jei suskambės durų skambutis, o tu būsi viena, neatidaryk.

– O jei užsisakysiu maisto į namus?

– Neužsisakinėk, kai manęs nėra.

Prabėgo kelios savaitės. Herbis po truputį atsigabeno savo daiktų: knygų dėžių, porą įrėmintų senų filmų plakatų ir nedaug, bet kokybiškų drabužių. Buvo tvarkomi skyrybų dokumentai. Džidži laikėsi nuošaliai. Gyvenome savo pasitenkinimo kiaute. Beveik su niekuo nesusitikdavome. Vienintelis Semas Šapiro, patikimas Herbio sąjungininkas, žinojo mūsų paslaptį. Porą kartų per savai-

tę visi trys išsiruošdavom į miestą, ir Semas mus linksmindavo nelaimingos meilės istorijomis ar kankindavo nauju romanu.

Vieną vakarą Semas atėjo anksčiau už Herbį. Sėdėjo ant rašalo juodumo sofos siurbčiodamas ananasų sultis ir stebėdamas ant sienos atsirandančius ir vėl dingstančius virpančius besileidžiančios saulės metamus šafrano geltonumo kvadratus. Jo jaunas griežtas plėšraus paukščio veidas švytėjo gera nuotaika ir smalsumu.

– Gal turi kokio kaušalo? – pasiteiravo manęs.

– Ne, – atsakiau, – bet galiu tau pasiūlyti sumuštinį.

– Tu rimtai švari? – nepatikliai spoksojo į mane.

Nusijuokiau.

– O tu netiki?

– Na, yra tik du atsakymai į klausimą, ar žmogus gali keistis. Taip arba ne.

– O kaip tu manai?

– Iš esmės... ne. Tikiuosi, kad klystu. Ypač dėl savęs. – Pro ironiją prasimušė vilties kibirkštėlė.

– Ką pakeistum savyje, jei galėtum? – tyliai paklausiau, suprasdama, kad žengiu didelį žingsnį artyn.

Akimirką susimąstė.

– Nebebūčiau stebėtojas. Atsibodo puotoje visada likti tik žiūrovu. Supranti, Pipa, esu iš tų nelaimėlių, kurių egzistencija netikra. Gyvenu kitų žmonių sąskaita. Bet visi rašytojai vampyrai, ar Herbis tau nesakė?

– Dar ne.

– Jei rasiu tinkamą merginą, ji padarys mane tikrą.

– Nuoširdžiai tuo tiki?

– *Tu* esi tikra.

Žiūrėjo į mane su nuoširdžiu ilgesiu. Tą akimirką šis pasakojimas galėjo pasikeisti; Herbis būtų grįžęs namo ir radęs du jau-

nus įsimylėjusius žmones. Bet aš nepasidaviau. Iš tikrųjų pasikeičiau – supratau tai. Nesileisiu sugundoma ir pati nebegundysiu. Net šito plėšraus padaro, besistengiančio iš savo amžinai budrios, nepaliaujamai mąstančios esybės išsunkti gyvą aistrą. Nusisukau ir atsistojau, jausdama, kad manyje kažkas pasikeitė, užsivėrė vidinės durys. Pagaliau buvau prijaukinta.

– Ką gi, Drakula, ar ir aš atsidursiu tavo knygoje? Mažoji nevykėlė, kuri pasitaisė? – paklausiau.

– Abejoju, ar tiksi bent vienai istorijai mano galvoje, – atsakė grįždamas prie įprastinio šelmiško tono.

– Kaipgi taip?

– Tu per daug... Nežinau. Norėjau pasakyti, primityvi, bet tai būtų netiesa. Liūdnai šypsaisi, bet džiaugiesi gyvenimu. Miela ir pasiutusi – apsigimusi *femme fatale* – keistai rami, beveik svetima... Tave sunku apčiuopti, Pipa. – Nusišypsojo iš savo kalambūro.

Tą vakarą taksi važiuodama į miestą ir vėliau kine jaučiausi ypač saugi, įsispraudusi tarp dviejų savo vyriškių, apsaugota jų rūpesčio ir aistros. Semo susižavėjimą Herbis priėmė kaip komplimentą. Nė kiek dėl to nesijaudino. Visi žinojome, kad esu Herbio mergina.

Tada, vieną dieną, suskambo telefonas. Herbis pakėlė ragelį.

– Labas, – pasisveikino nustebęs, susirūpinęs.

Ilgai klausėsi, mažai kalbėjo. Padėjęs ragelį tarė:

– Atsitiko kai kas nepaprasta.

– Kas?

– Džidži nori, kad atvažiuotume į namus prie jūros priešpiečių.

– Kodėl?

– Ji kviečia atvažiuoti pas ją ir apsikeisti.

– *Apsikeisti?*

– Nori atrodyti kultūringa, o gal rafinuota, ir parodyti, kad jai negaila manęs prarasti. Nežinau.

– Tai yra tu nori *važiuoti*? Juk pats liepei neatidaryti durų, kad nesusilaukčiau peilio tarp šonkaulių.

– Ne, ne, jos balsas buvo visai kitoks. Ramus. Racionalioji Džidži atsiskleidžia pačiomis sunkiausiomis akimirkomis. – Papurtė galvą kikendamas. – Galiu lažintis, kad susirado kitą. Taip ir bus. Atskleis mums paslaptį per priešpiečius. Džidži – gyva puikybė.

Taigi kitą šeštadienį nuvažiavome į paplūdimį. Stiklinis namo gaubtas tviskėjo saulėje. Viduje keistoji trobelė stovėjo it kokio ateities muziejaus eksponatas. Šalia jos buvo nesunku įsivaizduoti užrašą: „Dvidešimto amžiaus pradžios gyvenamojo namo rekonstrukcija su meno dirbiniais ir maisto gaminimo priemonėmis." Herbis iššoko iš automobilio. Likau sėdėti lyg užburta, švininėmis galūnėmis. Veido oda tapo sunki kaip molio kaukė. Užsinorėjau miego.

Po Herbio kojomis gyvai ir linksmai gurgždėjo žvyras. Išgirdau atidarant bagažinę. Pravėriau dureles, iškišau galvą ir pažiūrėjau į jį, bandydama suprasti, ką jis daro.

– Ar galėčiau valandėlei nueiti į paplūdimį? – pasiteiravau.

Pamaniau, kad pagulėjusi smėlyje galiu atgauti jėgas. Įžiūrėjau tik Herbio kaktą, kitą veido dalį slėpė bagažinės dangtis. Kai užtrenkė, pamačiau, kad rankose laiko teniso raketę. Atrodo, Džidži pasiūlytų susitaikymo priešpiečių griebėsi kaip šiaudo, pamaniau sau. Negalėjo atsispirti norui civilizuotai užbaigti antrąją santuoką. Pirmąją, kuri negailestingai nutrūko beveik prieš trisdešimt metų, jis nedvejodamas pamiršo kaip bekrauję sąjungą dviejų naujai įšventintų intelektualų, meile palaikiusių bendrą aistrą Nyčės veikalui „Štai taip Zaratustra kalbėjo".

Herbis kaip tik ketino man atsakyti, kai iš namo pasirodė Dži-

dži. Švelnus vėjelis glaudė plono audinio oranžinę tuniką prie išraiškingo kūno, darydamas ją panašią į krūtingesnį Sparnuotosios Veneros atvaizdą. Ištiesė rankas, bet persigalvojo ir įsisprendė į klubus.

– Sveiki atvykę, – tarė.

Dabar jau privalėjau išlipti.

Įėjome į namą. Tirštas saldus jazminų aromatas trenkė lyg karščio banga, prasisunkė į mintis, prikeldamas pirmojo mano apsilankymo prisiminimus – Herbis su Džidži paplūdimyje, saldi šalta arbata, trumpai užplūdęs savininkiškumo jausmas, kai nuo verandos žvelgiau į jūrą. Turiu pripažinti: tada troškau Džidži gyvenimo. Ne pinigų, ne. Tiesiog turint pinigų viskas atrodė geriau. Galėjau jaustis saugi. Gėlių aromatas svečių kambaryje. Tarno rankomis pagaminta šalta arbata. Priešingybė sumaiščiai, priešingybė tam, ką iki tol buvau patyrusi. Troškau pagaliau rasti prieglobstį. Taip, prisipažįstu: geidžiau to, kas priklausė Džidži, ir aklai, nesusimąstydama, bet ryžtingai nusiteikiau tai gauti.

Kai įėjome, liokajus Ježis pasitiko Herbį niūriu žvilgsniu, abejingu veidu, nuleistais vokais, kilstelėjęs vieną antakį. Herbis gūžtelėjo ir leido sau nusišypsoti. Ant ledo baltumo odinės sofos sėdėjo Semas Šapiro, atrodė sutrikęs ir nustebęs. Atsisukau į Herbį, šis savo įsitempusį jaunąjį draugą pasveikino tvirtu rankos paspaudimu, nutaisęs pašaipų veidą. Ar Semas miega su Džidži? Būtų per paprasta. Ir vis dėlto tas rankos prisilietimas paduodant taurę gėrimo, teatrališkas šnabždesys atnešti sūrio ir saliamio iš virtuvės, kai tik Alfonsa paruošianti – dėlionė susidėjo. Herbis Semui rodė ypatingą dėmesį, tapšnojo per nugarą klausdamas, kaip sekasi rašyti romaną, nors apie tai kalbėjosi dar vakar, tik norėdamas parodyti, kad nieko bloga, jei jis ir *yra* netrukus buvusiąja tapsiančios žmonos meilužis.

Džidži neįstengė pažiūrėti tiesiai į mane. Šypsojosi ir bruzdėjo, įraudusi, tarytum būtų be galo patenkinta savo originaliu sumanymu. Bet jos judesiai, gestai, veido išraiška atrodė nenuoširdūs, lyg ji būtų vaidinusi save pačią. Man buvo nejauku. Sukandęs dantis, Herbis plačiai šypsojosi, pasiryžęs atlaikyti šį išmėginimą, kad gautų tai, ko siekia. Semas, rodėsi, troško tiesiog išgaruoti. Viduryje kambario stūksančios ochros spalvos trobelės baltos užuolaidos buvo aklinai užtrauktos kaip iš gėdos nudelbtos akys. Staiga supratau, kad dar nė neprasižiojau. Tiesą sakant, spektaklyje, kurį visi vaidinome, iš manęs nebuvo laukiama jokių žodžių. Užteko vien to, kad esu. Aš buvau priežastis, dėl kurios visi susirinkome ir sudarėme naują derinį. Žodžių man reikėjo ne daugiau nei Trojos Elenai. Pipa Griovėja.

Išpilstytas šampanas, visi išlenkėme po taurę. Džidži Herbiui pripylė antrą, žvilgčiojo į jį žaismingai nerūpestingai, o jos nosytė pasislėpė veide kaip visuomet, kai vos sulaikydavo šypsnį. Ar ji su juo flirtavo? Šampanas trenkė į galvą. Vėl panorau atsigulti, užmigti, išnykti. Troškau, kad jie viską padarytų be manęs. Baigdama dengti stalą keturiems Alfonsa atrodė susirūpinusi. Kelis kartus perstatė sviestinę, druskinę, o jos akys bėgiojo po stalą lyg skaitant.

– Alfonsa, jau gali nešti maistą, – irzliai paragino Džidži lyg priekaištaudama užmaršiam vaikui.

Rankos mostu pakvietė mus į verandą.

– Įkvėpkime gurkšnį gaivaus oro prieš valgį, – tarė.

– Valgomajame taip pat yra deguonies, – nusišaipė Herbis, erzindamas kaip seniau.

Džidži sukikeno, o aš akimirką pamaniau, kad viskas išsispręs; paliksime šią sceną nebaigtą rašyti ir grįšime prie savo senųjų vaidmenų. Herbas ir Džidži – kilni sutuoktinių pora, aš – pamesti-

nukė, priglausta ir laikoma kaip koks padoriai atrodantis naminis gyvūnėlis, likimo blaškoma skeveldra, Semas – protingasis draugas, vaiduoklis savo paties gyvenime, genamas talento, kaip ir aš, radęs prieglobstį tųdviejų išmintingų geradarių namuose. Beveik panorau, kad taip ir būtų. Taip būtų saugiau. Žvilgtelėjau į Herbį. Buvo neįmanomai pasenęs, kaip iš kito pasaulio. Geidžiau, kad jis mane apkabintų, sutraukytų tinklą, kurį audžiau aplink save, padarytų mus vėl tikrus.

Džidži grįžo į namą patikrinti, ar maistas patiektas. Visi atsidusome.

– Ką gi, tikrai keista padėtis, – prabilo Semas.

– Atsiprašau, kad ir tau teko į ją įsivelti, – tarė Herbis.

– Nežinojau, kas vyksta, kol tu neatvažiavai, – teisinosi Semas.

– Klausyk, tu padėjai man nuo pečių nusimesti didelę naštą, – tarė Herbis, priglausdamas delną man prie nugaros.

– Kaip? – nesuprato Semas.

– Judu su Džidži.

– *Ką?* Ji mane pakvietė priešpiečių! Ir *viskas*!

– Tai *tu* taip sakai, – ištarė Herbis, šyptelėdamas dėl keblios Semo padėties.

Semas grožėdamasis pažiūrėjo į mane ir papurtė galvą.

– Paslaptingoji mergaitė, – tarė.

Džidži atvėrė stiklines duris ir pakvietė mus vidun. Valgis buvo patiektas ant stalo tarytum niūri auka nežinomam kerštingam dievui. Gedulingai spoksojo nupjauta veršio galva; plačiai žiojėjo žinduklio paršelio nasrai, į juos buvo įspraustas gerokai per didelis obuolys. Šalia tų dviejų baisybių dubuo su tobulai paskrudintomis bulvėmis ir blizgančios salotos buvo tarytum niekieno žemė.

– Šiais priešpiečiais noriu pasakyti viską, kaip yra, – paskelbė Džidži, sodindama Herbį sau iš dešinės, Semą iš kairės, o mane

priešais. Herbis vos valdėsi, jaučiau. – Na, žinote, mes visi kertame kepsnelius ir šonkauliukus ir pamirštame nužudytųjų veidus.

– Laimė, tarp mūsų nėra vegetarų, – tarė Herbis.

– Amerikoje, – tęsė Džidži, – jūs visi tokie realistai. Noriu pasakyti, didūs gestai ne jums. Štai tiesa, kaip aš ją suprantu. Kiaulė už karvę. Sąžiningi mainai.

– O kas yra kas? – neištvėrė nepaklausęs Semas.

Džidži su ašaromis akyse gūžtelėjo pečiais.

– Atsiprašau, – tarė Semas, įsispoksodamas į lėkštę.

– Tiesiog pavalgykime, – švelniai pasiūlė Herbis, imdamas peilį. – Kas norėtų kiaulienos?

– Pirma, – paskelbė Džidži, – tostas.

Iškėlė vyno taurę. Pro stiklo sieną už jos nugaros sruvo šviesa ir atsimušusi nuo krištolo jos ištiestoje rankoje sprogo, virsdama akinama žvaigžde.

– Už pasikeitimus, – pasakė.

Pakėlėme taures, klusniai gurkštelėjome. Tada ji atidarė mažąjį stalo stalčiuką, slaptąjį stalčiuką, kuriame laikydavo varpelį, ir išsiėmė juodą žvilgantį ne didesnį už pelę daiktą. Kietą ir tobulą jos delne.

– Džidži, – tarė Herbis atsistodamas, – duok man tą daiktą.

Ištiesė ranką.

– Duokš.

Ji atsakė jam keista pasitenkinimo kupina šypsena, nugalėtojos šypsena.

– Argi ne juokinga, – ištarė, – kad vyras veda moterį, kurią vis lengviau valdyti, kol galiausiai pasijunta gyvenantis su idiote?

Semas sėdėjo pastiręs, iš siaubo perbalusiu veidu. Džidži atsirėmė alkūne į stalą, atpalaidavusi riešą, sūpuodama mažą juodą pistoletą rankoje lyg vystančios gėlės žiedą. Tada pasisuko į

mane. Laukiau kulkos. Spėliojau, šaus man į krūtinę ar į galvą. Įsivaizdavau save bėgančią prie durų ir gaunančią kulką į nugarą. Nenuleisdama akių nuo manųjų, ji pravėrė lūpas lyg ketindama prabilti ir įsigrūdo pistoletuką į burną. Herbis šoko prie jos, griebė už peties, pasigirdo šūvis. Patraukė ją į save, jos galva nusviro ant stalo, plona čiurkšle iš vingriomis sruogomis krintančių juodų plaukų švirkštė kraujas, išsiskleisdamas tarytum milžiniška japoniška vėduoklė, aptaškydamas jį, mus visus, lyg iš įniršusio ugnikalnio šaunanti lava. Stiklas už jos pasidengė rubino raudoniu. Herbis palinko virš žmonos it suakmenėjęs, kruvinu veidu. Alfonsa klykė, tuščiai blaškydamasi šen ir ten. Siaubingai lėtai kūnas nuslydo nuo stalo, nuo kėdės ir tarytum bekaulis žnektelėjo ant grindų.

Aš apsisukau ir pasileidau bėgti iš tos kruvinos stiklo dėžės, per stumdomąsias duris į verandą, žemyn pūvančiais mediniais laiptais, siauru takeliu, o pušelių šakos kibo į suknelę lyg letenos ilgais nagais. Nusvyravau į paplūdimį; klimpau smėlyje kaip storuose rankšluosčiuose. Nuspyriau batus, kad galėčiau bėgti toliau, karštas smėlis svilino padus, puoliau į vėsią jūrą. Viskas, ką prisimenu, tai noras panerti giliau, kuo giliau, į šalčiausią vandens gelmę, kuri nuplautų nuo manęs kraują. Tikriausiai klykiau, prišoko vyras su baltu šunimi. Kai panirau, jis mane ištraukė ir paklausė, kas atsitiko, o šuo lodamas kapanojosi šalia. Negalėjau atsakyti. Kas įvyko? Savižudybė ar žmogžudystė? Jei žmogžudystė, kas žudikas?

Namai

Likus mėnesiui iki vestuvių, Herbis įkalbėjo mane pakviesti tėvus. Jis manė, kad be jų vestuvės man gali atrodyti netikros. Jau kelerius metus nebuvau kalbėjusi su Suki. Išbraukiau ją iš savo gyvenimo; nors ir galvojau, kad ji slapta už tai man dėkoja, iš pradžių įsivaizduodavau, kad ji mane susiranda, pasirodo mano bute skaidriomis akimis ir neapsvaigusi, pasiruošusi eiti į parduotuves ar kartu išgerti pieno kokteilį. Bet to neįvyko. Naujienų apie savo šeimą gaudavau tik iš dalykiškų tėvo laiškų, kuriuose jis pranešdavo apie santechnikos ir šildymo katilo remontą, brolių žygius ir vietos įdomybes. Kiekvieno laiško pabaigoje puikuodavosi žodžiai: „Motina su meile siunčia linkėjimų." Sakinys skambėjo lyg pasityčiojimas; Suki pasirinko, ir ji pasirinko ne mane. Ketės patarimas užmiršti praeitį ir žiūrėti į ateitį, visada tik į ateitį, ilgainiui pasirodė labai veiksmingas. Pamažu lioviausi ašarojusi dėl motinos. Iki paskutinio lašo išsunkiau jausmus iš prisiminimų, mano mintyse jos paveikslas kabojo be gyvybės it skerdena ant kablio mėsininko krautuvės vitrinoje.

Mano vyriausias brolis Česteris kartais skambindavo paklausti, ar gerai laikausi, retkarčiais susitikdavome mieste. Duodavo man truputį pinigų. Man dingus, Česteris įstojo mokytis medicinos.

Jau buvo tapęs gydytoju. Kaip ir jaunystėje, tebekalbėjo niūriai abejingai, bet dabar dėl to jo kalba atrodė tik įtaigesnė – žmogaus, kuriuo galima pasitikėti. Nustebau išgirdusi jo balsą, kai pagaliau sukaupiau drąsą paskambinti tėvams.

– Ji negali atvykti į vestuves, – pasakė jis.

– Ką nori pasakyti? – susirūpinau.

– Ji serga.

– Kaip serga?

– Viskas labai sudėtinga.

Kitą savaitgalį mudu su Herbiu nuvažiavome į Konektikutą. Dezas padarė viską, kad atkalbėtų mane nuo kelionės, bet aš privalėjau ją pamatyti. Kai privažiavome Griną, pastebėjau, kad nuo namo lupasi dažai. Susimąsčiau, kada mano tėvas išeis į pensiją. Paskambinome prie paradinių durų – keistas jausmas, augdama niekada neidavau pro pagrindines duris. Dabar buvau svetima. Mus pasitiko Česteris. Apkabinau jį. Už jo stovėjo Dezas, atrodė sumažėjęs, maišeliai po akimis paraudę, plaukai pražilę. Visada buvo ramus žmogus, o dabar atrodė pasidavęs. Pabučiavo į plaukus ir nulydėjo į svetainę.

Ji sėdėjo savo mėgstamam foteliuke, vilkėdama rausvą dygsniuotą chalatą ir suknelę, tiek jai per didelę, kad atrodė lyg skolinta. Susitraukė į mažutę ankstesnės savęs dalelę. Visada buvo smulki, o dabar liko it skiedrelė, mažas suvytęs padarėlis, kojų čiurnos beveik nestoresnės už rankų riešus, retėjantys Lusilės Bol plaukai glotniai sušukuoti ir surišti į uodegą, akys žėruoja. Man ji atrodė kaip daiktas. Mano motinos nebebuvo. Mačiau, kad Herbis priblokštas. Jis nesileisdavo lengvai išmušamas iš įprastos abejingo pasitenkinimo būsenos; Suki pavyko nė nesistengiant.

Mums įėjus ji mandagiai nusišypsojo. Ant dantų uždėtos karūnėlės.

– Gal judu norėtumėte arbatos?

Tas pats balsas – aukštas, spiegiamas su pietietiška tarme ir nauju lengvu švilpesiu nuo dantų protezų. Skruosto virpėjimas buvo tapęs stipriu spazmišku trūkčiojimu. Man norėjosi sprukti.

– Mielai, – sutiko Herbis.

Jis prisėdo ant sofos kraštelio ir pagyrė Suki namus. Česteriui pilstant arbatą, ji nušvito dėkinga šypsena ir ėmė nevaldomai drebėti vos pabandžiusi išgerti gurkšnelį. Herbis atsisuko į Dezą ir pasiteiravo apie nekilnojamojo turto kainas šiuose kraštuose. Ar pakilo? Kiek? O jo parapija? Mažėja? Auga. Kaip įdomu. Taip kalbėjosi apie penkias minutes. Tada nutilo.

– Man labai pasisekė, – tarė Suki, – aš turiu keturis puikius vaikus.

– Penkis, mama, – pataisė Česteris.

– Penkis vaikus, – vaidindama nustebusią tarė Suki. – Ir ką aš sau galvojau?

Ir sukikeno, žiūrėdama į mane, nutaisiusi, kaip pamaniau, klastingą veidą be kruopelytės šilumos. Ar įmanoma, kad ji manęs nebemyli? Juk buvau jos gyvenimo aistra! Ar gali būti, kad jai atrodau tokia pat beprasmė, kaip ir ji man? Kur, po velnių, ji yra? Kur mano motina? Per visą apsilankymą man byrėjo ašaros, bet, rodosi, niekas to nepastebėjo, ir aš jas nubraukdavau lyg trindama erzinamai nežtinčius akių kampučius.

Vėliau, kai Dezas padėjo jai lipti laiptais prigulti pokaičio, mudu su Herbiu stovėjome koridoriuje ir mojome jai rankomis, tarsi ji trapu koptų į „Karalienę Mariją“. Sunkiai, lėtai įveikusi pusę kelio, ji stabtelėjo labai tiesia nugara. Dezas laukiamai žiūrėjo į ją. Žinojau, kad ji atsisuks ir žvilgtelės į mane. Turėjo tai padaryti. Ir kai padarė, jos abejingas žvilgsnis tarytum jausmo šukė, aštri nelyginant stiklas, prasimušė ir pervėrė mano širdį. Tą akimirką

troškau užbėgti laiptais ir apkabinti ją. Raumenys įsitempė. Bet kažkas mane sulaikė. Negalėjau. Akimirka praėjo. Ji apsisuko ir baigė lipti, o Dezas pirštų galais prilaikė jos ranką it trapų orchidėjos stiebelį.

Susmukau svetainėje ant sofos, man pakirto kojas. Česteris prislopintu balsu mums paaiškino kas kelias valandas leidžiantis jai amfetamino ir vitaminų mišinį. Tik injekcijos ir palaikančios jos gyvybę. Metų metus ji badavusi, kalbėjo apgailestaujamai kraipydamas galvą. Prisiminiau storąją močiutę Selę. Ir Suki, visada stovinčią prie viryklės su puodeliu ryžių pudingo, niekad neprisėdančią su mumis prie stalo ilgiau kaip porai minučių. Pradėjo vartoti narkotikus, kad nenorėtų valgyti, kad pakaktų jėgų, kad galėtų būti tobula motina ir tobula žmona. Ir tada narkotikai tapo ja. O aš taip negražiai su ja elgiausi.

Prisiekiau sau grįžti pas ją kitą savaitę. Grįšiu ir mes kalbėsimės apie šį bei tą. Tada ją apkabinsiu. Dabar nebuvau pasiruošusi. Dar netinkamas laikas. O paaiškėjo, kad vestuvių planavimas atėmė tiek laiko, kad apsilankymą teko atidėti. Niekada daugiau jos nebemačiau. Po mėnesio ją rado negyvą, gulinčią savo lovoje, kaip man pasakojo, su lėkšte nesuvalgytų duonos skrebučių ant susmegusio pilvo. Ir dabar, jei galėčiau paprašyti vieno dalyko, vienintelio dalyko, paprašyčiau popietės su motina. Pasakyčiau, kaip ją myliu, nepaisant nieko – ir dėl visko. Norėčiau galimybės būti jai švelni.

Novicija

Mano vestuvinė suknelė buvo vos vos rausvo atspalvio. Sakiau, kad ji balta su lašeliu Džidži kraujo. Visose vestuvių nuotraukose šalia jo atrodau lyg vaikas. Susituokėme bažnyčioje. Vis dar užuodžiu dulkes, matau jas sūkuriuojančias oranžiniuose ir mėlynuose spinduliuose, krintančiuose per apskritą vitražą už altoriaus. Jaučiausi kaip įžadus duodanti novicija. Ištekėdama už Herbio tarsi tapau kitu žmogumi, man buvo suteikta paskutinė galimybė būti gerai. Supratau, kad jei ir šį kartą viską suknisiu, žlugsiu amžiams.

Pirmosios dienos

Per septynerius metus, kuriuos Džidži buvo ištekėjusi už Herbio, ji taip ir nepasirūpino pakeisti testamento, todėl po mirties milijonai perėjo jos tėvams ir jų farmacijos imperijai Italijoje. Tai sužinojęs, Herbis patyrė ir palengvėjimą, ir nuostabą. Savaime suprantama, paveldėti atstumtosios žmonos turtą būtų begėdiška – bet vis dėlto, kodėl ji nepakeitė testamento? „Buvo paranoikė", – į klausimą atsakė Herbis. Gal net turėjo tam teisę.

Nė vienas iš Herbio draugų po Džidži savižudybės jo nepaliko. Išskyrus jos senus bičiulius, saujelę europiečių, kurie Herbiui visad atrodė per daug nuobodūs ar pasipūtę, kad būtų verta su jais bendrauti, – jų nė trupučio netrūko.

Beveik visi Herbio pažįstami, kaip paaiškėjo, manė, kad Džidži pasimaišė protas, ir nors visi tai laikė tragedija, kartu pajuto palengvėjimą, kad Herbiui nebereikia vargti su nenuspėjama ir kuo toliau, tuo daugiau gėdos dariusia žmona. Ką jie manė apie mane? Na, jie mane priėmė kaip razinas pyrage, kuriam jų nereikia, bet kurios jo nepagadins. Herbis būtų galėjęs vesti lamą, ir jo draugai būtų ją priėmę. Buvo tikrai charizmatiškas žmogus. Turėjo galios leidybos pasaulyje, bet iš tiesų tik jo neišsenkantis žavumas, jo gyvenimo alkis, jo ryšys su titanišku ikineurotišku

Amerikos literatūriniu gyvenimu, kai žmonės pietus užsigerdavo škotišku viskiu, rašė negailestingais sakiniais ir nesąmoningai, su kūdikišku naivumu griovė vienas kito gyvenimus, prie jo traukė žmones.

Priėmiau santuoką, globiau ją it naujagimį, maitinau, lepinau. Nė vienas vyras nebuvo mylimas taip kaip Herbis. Jis žavėjosi savo genialiu pasirinkimu, kai paduodavau jam šlepetes, kvapniuoju aliejumi įtrindavau smilkinius, pusę dienos praleisdavau gamindama valgį. Dar nemokėjau iš tikrųjų būti tuo nauju žmogumi. Nemokėjau prižiūrėti namų ūkio, rūpintis vyru, būti ištikima. Bet, kaip naujo šokio besimokanti šokėja, tikėjau, kad kartojimas man padės. Iš pradžių naujasis vaidmuo mane trikdė, jaučiausi lyg apgavikė, klastojanti čekius su naująja pavarde, kai puošiau mūsų naująjį butą, pardaviau namą name ir ieškojau savaitgaliams kuklesnio būsto toliau nuo pakrantės. Iš tiesų nemokėjau nei pirkti drabužių, nei rengti iškilmingų pietų. Apsimetinėjau, buvau persirengėlė, progiesmiu atsiliepianti telefonu – kaip būdama dešimties ir ištekėjusi už įsivaizduojamojo vyro Džojaus. Metų metus kūriau savo naująją tapatybę, kol kasdieniai Herbio žmonos veiksmai man tapo įprasti kaip kvėpavimas.

Tačiau galutinai savo vaidmeniu patikėjau tik pasijutusi nėščia dvyniais. Tie du manyje bruzdantys padarėliai buvo tikrutėliai. Su savo krauju, akimis, likimu. Ne taip kaip aš – jie gimė tobuli, berniukas ir mergaitė, išbaigti. Pamaniau, kad dvyniai berniukas ir mergaitė – stebuklas. Dovana, ženklas. Atsidaviau jiems su atgailautojos džiaugsmu. Ir pamažu tomis nemigo naktimis, kai gulėdavau tarp Beno ir Greisės, o šie giliai įmigę gniaužė mano plaukų sruogas savo šiltais, švelniais delniukais, šnopavo man į kaklą, tvirtai apkabindavo putliomis rankutėmis ir užmesdavo stiprias kojeles man ant pilvo, ėmiau keistis iš esmės. Vaikų ran-

kos ir kojos vijosi apie mane it šaknys; tapau jų dalis. Ėmiau norėti to, ko – jaučiau – reikia jiems. Prisimindama Suki kaip atvirkščią pavyzdį, prisiverčiau sveikai maitintis, retai tegerdavau alkoholio, nevartojau vaistų.

Dvyniams augant pasirodė, kad jie priešingo charakterio. Benas buvo švelnus, smalsus, protingas. Mėgo sportą, gerai mokėsi, nuo trylikos metų po pamokų dirbdavo Herbio leidyklos pašto skyriuje. Buvo atsakingas, supratingas vaikas.

Greisė buvo ypač jautri, smarki, tikra lyderė. Turėjo stiprų įgimtą teisingumo jausmą, kurio nerimą kelianti galia išryškėjo, kai būdama penkerių mažojo beisbolo lazda taip vožtelėjo berniukui, pavogusiam brolio saldainius, kad tas nuvirto be sąmonės. Vos pramokusi vaikščioti ir ankstyvoje vaikystėje ji atsisakydavo vilkėti drabužius. Ant mano riešo tebėra jos dantų palikta žymė, kai bandžiau jėga apvilkti jai išeiginę suknelę – ruošėmės vykti į vestuvių pokylį. Galiausiai teko samdyti auklę ir palikti ją namuose, nes viskas, ką ji sutiko dėvėti – tik karolių vėrinys. Visoms šukoms namuose trūko dantelių, jie išlūždavo beviltiškai bandant suvaldyti jos vešlius susivėlusius plaukus, neklusniomis garbanomis besivejančius apie švytintį protingą veidelį. Greisės jausmai reikšdavosi kone bauginamai stipriai. Kartais ji su manimi būdavo tokia savininkiška, kad jos meilė mane dusino lyg plastikinis maišas ant veido. Turiu prisipažinti, mano jausmai jai galėjo būti tokie pat agresyvūs, kartais tai mane gąsdino, nes primindavo Suki ir jos geležinį glėbį, kai ji prispausdavo mane norėdama išbučiuoti ir priversdama kvatoti iki ašarų, jausdavausi nugalėta, atrodydavo, kad ji gali iš tiesų mirtinai užmyluoti. Su Benu buvo lengva. Aš dievinau jį, jis dievino mane, ir viskas. O su Greise – tikras meilės romanas su staigiais pykčio protrūkiais, ašaringais barniais ir saldžiais susitaikymais.

Vieną vakarą, kai Greisė buvo aštuonerių, susekiau ją. Dvynius buvau paguldžiusi miegoti prieš valandą ir ant pirštų galų nutykinau patikrinti. Durys buvo pravertos, žvilgtelėjau vidun. Benas kietai miegojo. O Greisė, slapta užsidegusi lempelę prie lovos, šoko. Jos balti naktinukai ir šviesūs plaukai tviskėjo iki baltumo įkaitusios lempelės šviesoje. Šokis buvo ir laukinis, ir grakštus. Šnabždėjo dainą, ar užkeikimą, sukosi ir sukosi ratu it dervišas, rankomis ore brėždama įmantrius raštus. Žiūrėdama pro durų plyšį pamaniau: ką reikėtų padaryti, kad ši laukinė būtybė leistųsi nuplakama? Tą akimirką suvokiau – labiausiai trokštu, kad mano dukra būtų kuo mažiau panaši į mane. Privalėjau ją apsaugoti.

Vogčiomis pasišalinau, tyliai pasiryžusi aukotis. Nuo to vakaro stengiausi išlaikyti atstumą, iš visų jėgų išsaugoti bent kiek nešališkumo, išstumti iš mūsų santykių dramatizmą, būti kiek įmanoma mažiau panaši į Suki, o kartu ėmiau metodiškai, specialiai ir apgalvotai ją lepinti. Draudžiau padėti namuose, stūmiau sportuoti, rungtyniauti, skatinau jos polinkį rengtis berniukiškais drabužiais, žaisti berniukiškus žaidimus. Norėjau, kad būtų panaši į vyrą – turėtų vyriškų lūkesčių – jausmą, kad paveldėsi pasaulį. Troškau sutraukyti vergystės grandinę, pančiojusią mano giminės moteris.

Mano sistema veikė. Greisė augo arogantiška, žavi, optimistiška ir tvirtai pasitikinti savimi. Tai, kad ji ėmė manęs nemėgti, buvo liūdnas šalutinis auklėjimo poveikis, spėju, kad tai buvo neišvengiama. Jai atrodžiau apgailėtina, vergiška, ištižusi. Buvau pasiruošusi patarnauti vaikams dieną ir naktį. Nedirbau, namuose pagalbininkų neturėjau, išskyrus valytoją. Per visą Greisės paauglystę tikėjausi, kad išauš diena, kai ji supras, ką dėl jos padariau. Vėl pažvelgs į mane spinduliuodama meile, kaip tą popietę, kai pati išmoko skaityti ir paklausė: „Ar *dabar* myli mane labiau negu

Beną?“ Bet tokia diena taip ir neatėjo. Jos poreikis mane turėti išgaravo.

Kai dvyniai buvo dar visai mažiukai, dažnai sapnuodavau, kad esu patiekiama ant milžiniško padėklo ir vaikai mane suvalgo. Jie taip mėgsta šonkauliukus – atsilaužia manuosius tvirtais riebaluotais pirščiukais ir godžiai šlamščia su kepsnių padažu. O nuostabiausia, kad sapne būdavau sąmoninga ir šypsodavausi. Viskas, apie ką galėdavau galvoti, – kiek daug baltymų gauna vaikai.

Nepaisant mano atsidavimo, pirmosiomis santuokos dienomis kartais, nelyginant žmonių prijaukinta vilkė, užuosdavau senojo gyvenimo dvelksmą ir pasijusdavau įkalinta. Gatve praeinantis dailus jaunas vyriškis, apsvaigusių paauglių būrelis parke išmušdavo mane iš pusiausvyros; svyruodavau ant naujojo gyvenimo kraščiuko ir svajodavau apie vos pažįstamo vyriškio bučinio jaudulį ar aštrią amfetamino pūgą kaktoje. Bet nėkart nesuklupau. Herbis taip pat suvokė mūsų priesaikos rimtumą, saugojo mūsų santuoką nuo kaltės šešėlio, užsispyręs Džidži savižudybę laikė natūralia beveik neišvengiama jos ligos kulminacija. Mėgavosi antrąja tėvystės galimybe. Buvo nuvylęs savo pirmuosius vaikus, dabar tapusius pykčio kupinais trisdešimtmečiais vidutinybėmis. Buvau jam tviskantis bilietas į laimę, naują gyvenimą, antrą jaunystę. O tai, kad savo džiaugsmą kūrėme ant kito žmogaus kančios, ilgainiui ištrynėme iš atminties. Gyvenome, tarytum būtume nusipelnę sėkmės.

Miranda

Vis dėlto mane kankino iš proto varantis nerimas dėl Herbio meilės. Beveik kiekvieną kartą, kai vaikštinėdavau po parką stumdama vežimėlį ir bandydama užmigdyti vaikus pokaičio, mano mintis nuodijo viena fantazija. Smulkmenos skirdavosi, bet esmė visada ta pati: randu laišką. Randu šalį. Apatines kelnaites. Aptinku Herbį su meiluže mūsų bute. Užeinu juos paplūdimio name. Susitinku parke vaikštinėdama su dvyniais. Ji tamsi, aukšta, pilnakrūtė, protingesnė už mane. Raudu. Gedžiu. Kaltinu. Maištauju. Jis mane palieka.

Taip įsitraukiau kurti tokius išdavystės ir manęs palikimo scenarijus, kad užsimiršdavau, kur esanti. Vieną dieną, kai žingsniavau Centriniu parku įsivaizduodama, kad rėžiu pamokslą Herbiui, o jo prašmatnioji meilužė gūžiasi po patalais svečių lovoje, prie manęs priėjo septintą dešimtį pradėjusi ponia. „Ponia Li?“ – nustebusi pakėliau į ją akis.

Smailianosė, mažomis tamsiomis draugiškomis akimis. Anglė. Tik tada supratau, kad mano veidas ašarotas. Susigėdusi nusišypsojau, nusibraukiau ašaras. Prisistatė esanti Miranda Li. Pirmoji Herbio žmona! Mačiusi mudviejų su Herbiu nuotrauką iš kažkokio labdaringo vakarėlio. Norėjusi pasisveikinti. Tapusi psichote-

rapeute. Turėjau paimti jos vizitinę. Bet paprasčiausiai plepėjome prisėdusios ant parko suoliuko, kol dvyniai miegojo. Protinga moteris, sugebanti vykusiai pajuokauti, ypač apie Herbį. Minėjo jį linksmai ir globėjiškai, lyg kalbėtų apie padykusį vaiką. Spinduliavo vienatvę, bet be nuoskaudos. Atrodė, vienišumas – tiesiog jos gyvenimo faktas, su kuriuo buvo susitaikiusi ir net džiaugėsi. Po skyrybų susikūrė gana gerą gyvenimą. Jos praktika klesti, du sūnūs, tapę jos geriausiais draugais, aktyvus socialinis gyvenimas, lankosi operoje.

Mums išsiskiriant pasakė, kad aš atrodanti mielas žmogus. Ir pridūrė: „Pasirūpinkite savimi, Pipa." Tai sakydama žiūrėjo tiesiai į akis. Jos įspėjimas mane suerzino ir kiek įžeidė, dėl Herbio ir dėl manęs pačios, bet jos žodžiai liko su manimi. Nuo tos dienos išgujau fantaziją apie Herbio neištikimybę iš savo minčių. Prireikė daug drausmės, bet man pavykdavo ją nuvyti kaskart, vos tik kilusią galvoje, kol galiausiai visai atsikračiau šio įpročio. Išmokiau save juo pasitikėti.

Sniegas

Vieną žiemą viešėjome kaime su draugais ir mažais vaikais, visi ėjo pasivažinėti rogutėmis, išskyrus mane ir dvynius. Pasilikau namie manydama, kad jie, vos dvejų, per maži taip greitai lakstyti. Bet Herbis parėjo spindinčiomis akimis, nuo šalčio išraudusiais skruostais, sakydamas, kad kitiems vaikams labai smagu, o jie tik vos vyresni už mūsiškius. Gal ir aš eičiau į lauką su dvyniais? Herbis retai kada dūkdavo lauke, todėl pasakiau: „Taip, gerai." Apšarvavau Beną su Greise nuo šalčio kombinezonais, storomis striukėmis, pirštinėmis, kepurėmis ir auliniais, ir jie išsirito laukan. Dangus buvo giedras ir žydras; žiburiavo sniegas. Herbis, įsitvėręs virvės, pasislinko į patį rogučių galą. Tada atsisėdo bebaimė Greisė, prisiglaudusi prie tėčio, aš ir Benas, mano mielasis mažytis Benas. Herbio kojos išsitiesė lyg metaliniai turėklai abipus šeimynos, o vienas iš draugų stumtelėjo roges. Taip greitai – nesitikėjau, kad judėsime taip greitai, – ir dar sniegas! Nieko nemačiau, sniegas akino, biro man į veidą, nebegalėjau valdyti rogių, spaudžiau Beną, Greisė glaudėsi prie nugaros – mane apėmė siaubas, skriejau per erdvę, Herbis šūkavo ir vairavo, Greisė spiegė iš džiaugsmo, visi klykavom baltam ekrane be jokio vaizdo, kol pagaliau pasiekėme ežerą kalvos apačioje ir lėtai sustojo-

me. Nusiritome nuo rogučių. Vos atgaudama kvapą, klūpodama visom keturiom, pakėliau akis į Herbį: visas jo veidas apšarmojęs, antakiai it snieguotos kalnų viršūnės, kailiniai dvynių gobtuvų apvadai blizga baltutėliai, šviesios akutės spindi sniego cukrumi nubertuose veidukuose. Žiūrėjome vienas į kitą ir kvatojomės, smarkiai kvatojomės artėdami vienas prie kito, būrelis žmonių, priklausančių tik vienas kitam ir niekam daugiau. Tą akimirką pajutau, kad esame šeima, vieningi prieš pasaulį. Taip tapau Pipa Li.

Trečia dalis

Liūto mėšlas ir bulvės

Naktį po priešpiečių su Moira Pipa sapnavo, kad vaikštinėja po ištuštėjusį prekybos centrą žiaumodama jau beskonės kramtomosios gumos kąsnį. Eskalatoriai stovėjo sustingę; durys į visas parduotuves uždarytos nuleidžiamais metaliniais vartais. Ji išsiėmė kramtomąją gumą iš burnos ir ėmė dairytis, kur ją išmetus. Rado šiukšlinę, atsikratė gumos ir ėmė svarstyti, ar jai nepavyktų ko nors įtikinti atidaryti kioską, nes norėjo nusipirkti cigarečių, kai šalia išgirdo šiurkštų šnopavimą. Atsisukusi pamatė didžiulį liūtą. Ramutėliai nuo grindų lakė ištirpusių braškinių ledų balutę. Karčiai buvo susivėlę, rusvoje jų tankmėje pasitaikydavo vienas kitas auksinis plaukas. Pipą apėmė siaubas.

Liūtas nekreipė į ją nė mažiausio dėmesio. Žengęs kelis spyruokliuojamus žingsnius, grakščiai užšoko ant milžiniško gėlių vazono su dirbtine palme. Pritūpęs, surietęs nugarą, virpindamas didžiulį užpakalį, liūtas išsituštino ant dirbtinės žemės. Atrodė pažeidžiamas ir suglumęs. Pipai jo pagailo. Atlikęs reikalus, greitai nušoko nuo didžiulio vazono, tarsi pažeminimo nė nebūtų tekę patirti, ir sklandžiais takiais judesiais kaip srūvanti upė nuplaukė stovinčiu eskalatoriumi, vėl tapęs nenugalimu grobuonimi. Susivokusi, kad kaip tik rankoje laiko plastikinį maišelį, Pipa

priėjo prie didžiulio mėšlo gabalo ir pareigingai jį susėmė, kaip buvo tūkstančius kartų dariusi Gramerso parke, kai vedžiodavo Mailą, savo valų korgį, kuris padvėsė nuo plaučių uždegimo 1996-aisiais.

– Ponia Li?

Balsas sklido iš tabako kiosko. Ji priėjo prie metalinių vartų ir žvilgtelėjo vidun.

– Norėčiau cigarečių, – šūktelėjo į tamsą.

– Kokių? – pasiteiravo balsas.

– Tų baltų, – atsakė ji.

Krisas Nado stovėjo už prekystalio visą parą dirbančioje Medetkų kaimo krautuvėlėje, žiūrėdamas į Pipą su naktiniais marškiniais, ant rankos užsimovusią plastikinį pirkinių maišelį ir laikančią didelę bulvę, kurią buvo išsitraukusi iš šiukšlių dėžės, sustingusiu žvilgsniu spoksančią kažkur už jo galvos.

– *Marlboro Lights?* – pasiteiravo norėdamas padėti.

Ji nieko neatsakė. Jis pasilenkė per prekystalį ir pirštais perbraukė jai ranką. Pipai pasirodė, kad tai elektros šokas nuo metalinių kiosko vartų, bet jo užteko sapnui išsklaidyti. Pažiūrėjo į savo naktinius, bulvę maišelyje, basas pėdas. Pakėlusi akis į Krisą, kurio žvilgsnyje buvo susidomėjimo ir rūpesčio, ji pagaliau susivokė.

– O Dieve, – tarė tyliai.

– Gal man parvežti jus namo? – pasisiūlė Krisas.

Ji linktelėjo paduodama jam bulvę.

Kai pasiekė namus, tamsą jau skaidrino silpna šviesa – it lašas rašalo, pasklidęs stiklinėje vandens. Cyptelėjo paukštis. Pipa nejudėjo, neketino lipti iš sunkvežimio.

– Ponia Li, – tarė jis. – Pipa?

Jo švelnumas nustebino ją. Pajuto skruostais riedant ašaras.

– Atsiprašau, – tarė. – Jums mažiausiai to reikia. Pirma jūsų motina, dabar aš.

– Tai ne tas pats, – tarė Krisas.

– Na, aš vaikštau miegodama. Pastaruoju metu ėmiau vaikščioti. Turbūt kažkas ne taip... su manim. O keisčiausia, kad...

– Kas? – paklausė.

– Jaučiuosi tokia jauna, – tęsė ji. – Labai jauna.

– Na, jūs ir esate jauna šiame kaime, – atsakė jis.

– Ne tai norėjau pasakyti. Kai buvau dar labai jauna... Nuolat įsiveldavau į kokią nors istoriją... o kai suaugau, sukūriau šeimą, pamažu nustojau būti įvykių centre, suprantat, aš pasitraukiau į šalį, svarbiausią vietą užėmė kiti; kai susilauki vaikų, taip atsitinka. Pripratau. O dabar su manimi vyksta tokie keisti dalykai ir esu pagrindinė veikėja, jaučiuosi lyg visai iš proto išsikrausčiusi, nors ir žinau, kad tokia bėda tikrai labai dažna, milijonai amerikiečių šią akimirką tikriausiai atsikėlę, bet nepabudę, tepa sviestą ant savo televizoriaus...

Jis nusijuokė, ji taip pat.

– Jūs neįprastas žmogus, – tarė.

– Ne, visai ne, – atsakė ji. – Tai ir bandau jums pasakyti. Neįprasta tik tai, kad keistai elgiuosi.

– Patikėkit manim, – tikino Krisas.

– Gal jūs niekam nepasakokit... apie tai, – paprašė ji.

– Gerai, – sutiko jis.

Ji vėl pažvelgė į jį ir pirmą kartą atkreipė dėmesį į akis. Tamsios kaip ežero dugnas, spindinčios bejėgišku sąžiningumu lyg šuns.

– Ką gi, ačiū jums – ir labanakt, – atsisveikino išlipdama ir užtrenkdama sunkias dureles.

Herbis miegojo. Visiškai nuogas, tarp kojų suvėlęs paklodes, atmetęs rankas į šalis, atidengęs plačią gauruotą krūtinę, tarytum

bangų išplautas ant kranto, kaip Odisėjas, išmestas Kirkės saloje. Tik kad Herbio nuotykiai jau baigti, liūdnai pagalvojo Pipa. Norėjo, kad ateitis nebūtų tokia nuspėjama, kad šis namas nebūtų mirties namas. Kad nebūtų tik laiko klausimas, kada jam pastatys lašelinę su morfijumi ir kambario kampe atsiras slaugytoja su žurnalu rankose. Aštuoniasdešimt metų. Kiek dar jam liko?

Herbis pramerkė akis ir pamatė ją susigūžusią šalia. „Ko tu verki?“ Balsas irzlus. Žinojo, apie ką ji galvoja. Apsivertė ant kito šono ir užmigo. Ji suprato, kad jis teisus. Jai nereikia būti tokiai sentimentaliai. Jai reikia gydytojo. Galbūt vaistų. Ši mintis Pipai labai nepatiko, vengdavo net aspirino, jei tik galėdavo, bet, po galais, ji važinėjo po miestelį miegodama. Papasakos Herbiui per pusryčius. Papasakos, o jis viską išspręs, pasakys ką nors sausa ir logiška, ir ji padarys kaip liepiama. Miego nenorėjo, todėl nusiprausė po dušu, apsirengė, susitaisė kavos.

Pagaliau devintą valandą pasirodė ir nekaip nusiteikęs Herbis. Gurkštelėjo kavos ir susiraukė.

– Koks myžalas, – suniurzgė.

Netardama nė žodžio ji pakilo, išpylė puodelį, sumalė naują porciją kavos pupelių. Išvirė kavos. Kai Pipa padavė puodelį, jis paragavo ir pratarė:

– Nusipirkim naują kavos aparatą.

– Šitas ir yra naujas.

– Tai nusipirkim tokį, kuris išverda puodelį padorios kavos. Galime sau tai leisti, juk pardavėme visą nekilnojamąjį turtą.

– Paieškosiu, – prižadėjo ji. – Gal reikia paskaitinėti vartotojų nuomones...

Herbis pakilo nuo stalo, persikraustė ant sofos ir ėmė skaityti laikraštį. Pipa žinojo, kad neverta nė pradėti pokalbio, kai jis prastos nuotaikos.

– Gal nori ko nors iš parduotuvės? – pasiteiravo.

– Nieko, ačiū.

– Pasimatysim per priešpiečius.

Išėjusi iš namų ėmė planuoti, ką nusipirkti. Dailų melioną, jei pavyktų gauti prinokusį. Ir vytinto itališko kumpio. Išėjo į keliuką ir sustojo stebeilydamasi į vienišą Herbio automobilį. O kur jos automobilis? Gal pavogė? Turėjo praeiti kelios sekundės, kol prisiminė, kad jos automobilis stovi priešais visą parą veikiančią krautuvę. Gal net su rakteliais! Apsisuko ketindama grįžti, bet sustojo. Herbis pasius. Jau ir taip bamba dėl niekų. Kaip jai nusigauti į parduotuvę? Gal eiti pėsčiai, bet lauke baisiai karšta – ir Herbis gali ją pamatyti važiuodamas į biurą. Apėjusi aplink namą, įsižiūrėjo į kitą tvenkinio krantą. Geltonasis Kriso sunkvežimis stovėjo ant keliuko prie namo. Įdomu, kada prasideda jo pamaina, susimąstė Pipa. Dar nėra nė dešimtos. Ir ką pasakyti Dotei? Nužingsniavo keliu Nado namo link. Jei Dotės nebus namie, ji apsimes, kad tiesiog užsuko eidama pasivaikščioti. Jei jos nebus...

Pipa priėjo namą. Musmirė ant žolės metė violetinį šešėlį. Dotės automobilio nebuvo. Džonis rytus leisdavo laivelių modeliukų kūrėjų klube – prisiminė, kad Dotė buvo tai minėjusi. Paširdžius gniaužė nerimas, Pipa paskambino į duris. Viduje ramu. Pabandė atidaryti. Užrakinta. Negalėjo nesijuokti iš savęs, kai sėlino aplink namą prie atverto Kriso lango ir žvilgtelėjo vidun. Jis miegojo. Pipa nagu pabarškino į langą. Miegantysis nė nekrustelėjo. Pabeldė stipriau. Galva sujudėjo į abi puses, lyg bandytų nusipurtyti įkyrų garsą. Tada jis tiesiai atsisėdo ir įsispoksojo į langą.

– Krisai, – tarė ji. – Čia Pipa. Labai atsiprašau, kad trukdau.

Jis pasitrynė akis, susvyravęs nuleido kojas ant grindų. Vilkėjo savo sportiniais marškinėliais su užrašu „Ką?“, kelius buvo prisidengęs paklode.

– Palauksiu prie paradinių durų, – tarė Pipa.

Nužingsniavo prie durų ir ėmė laukti. Buvo taip gėda, kad net sunku apsakyti. Jam susiruošti, atrodo, prireikė daug laiko. Galiausiai ji išgirdo žingsnius. Atsivėrė durys. Krisas buvo apsirengęs, bet atrodė išvargęs.

– Labai atsiprašau, – pratarė ji.

– Nieko, – atsiliepė jis mieguistu balsu. – Kas yra?

– Mano automobilis, – atsakė ji. – Palikau prie parduotuvės. Manau, kad ir raktelius palikau viduj. Aš... neturiu kaip ten nuvykti, o jūs vienintelis...

– Gerai, – tarė išeidamas iš namo ir žengdamas tiesiai prie sunkvežimio.

Ji įsitaisė šalia.

– Man nereikėjo čia ateiti. Tai siaubinga, jūs liksite be miego.

– Nesirūpinkit, – tarė Krisas.

Jiedu privažiavo parduotuvę. Jos automobilis tebestovėjo šalia, rakteliai buvo viduje.

– Ak, ačiū Dievui, – nudžiugo ji. – Labai jums dėkoju.

– Gal norite užkąsti? – pasiūlė žiovaudamas.

Pipa staiga pasijuto labai išalkusi.

Juodu užsuko į skiedromis dengtą Medetkų kaimo užkandinę *Friendly's*. Pipa užsisakė kiaušinienės su kumpiu.

– Šitas mano gyvenimo laikotarpis baisiai keistas, – tarė ji.

– Mūsų abiejų, – pridūrė Krisas.

– Tikrai?

– Atleistas iš nekenčiamo darbo, parėjau namo ir radau žmoną, jodančią mano geriausią draugą.

– Baisu, – užjautė Pipa.

– Vendoveryje, Jutos valstijoje, tą šeštadienio vakarą greitos ir įsiutusios šaudyte šaudė banalios frazės. Bet aš įstengiau mąstyti. Matyt, buvo rimta priežastis, kad likau atstumtas.

– Tikrai? Kokia? – pasiteiravo Pipa.

– Aš šiknius.

Pipa nusijuokė, tada suprato, kad jis kalba rimtai.

– Nežinau, kodėl. Visada toks buvau.

– Hm, – sumykė ji.

– O jūs? Ar yra kokia priežastis nešiotis bulvę antrą ryto?

– Nežinau, – tarė ji. – Manau, kad aš... Nuo tada, kai čia atsikraustėme... Nesijaučiau gerai. Jaučiuosi nutolusi nuo Herbio ir mūsų bendro gyvenimo, lyg plevenčiau ore ir mudu stebėčiau. Gal tai dėl mano amžiaus ir dėl to, kad aš... dabar tarsi nebežinau, kas esu, kartais netyčia žvilgteliu į veidrodį ir sekundės dalelę savęs klausiu: kas ta vidutinio amžiaus moteriškė? Ir tada, o Viešpatie, juk tai aš! Jaučiuosi sukrėsta, galiu jums pasakyti. Bet visa tai nepaaiškina, kodėl vaikštau miegodama.

Jis nieko nesakė, tiesiog spoksojo į ją. Pipa pajuto kaistant kaklą, skruostus. Krūtinę išmušė dėmės.

– Gal jūsų smegenys bando kai ką pasakyti.

Jo veidas kaip paprastai be jokios išraiškos. Per ištampytą nudėvėtų sportinių marškinėlių apykaklę buvo matyti plunksnoto Kristaus tatuiruotės linijos.

– Tikriausiai labai skaudėjo darantis tatuiruotę.

– Neprisimenu.

– Mano tėvas buvo pastorius, – pasakė ji.

Jis linktelėjo, kurį laiką valgė įbedęs akis į lėkštę. Pipa jį stebėjo. Jo siauras veidas buvo labai kampuotas, beveik pleišto formos, tarytum skruostai būtų nuskaptuoti nuo sulaužytos nosies ir suskilinėjusių lūpų. Viena tvirta ranka lyg saugodamas laikė apglėbęs savo lėkštę.

– Kartą bandžiau stoti į seminariją, – tarė jis.

– Ketinote tapti kunigu?

– Norėjau, bet netikau jiems.

– Tebeturite pašaukimą?

– Tik tatuiruotes.

– Galite jų atsikratyti.

– Tektų nudirti man odą. Šiaip ar taip, tai suvenyras.

– Taigi praradote tikėjimą?

– Tik nebetikiu, kad viską galima įvardyti.

– Jūs man įdomus, – tarė Pipa.

Ir pamanė, gal taip kalbėti nedera. Krisas atsilošė kėdėje, žiūrėjo į ją tarsi mintyse kažką sverdamas.

– Gerai, – ir leidosi pasakoti.

Krisas

Būdamas šešiolikos Krisas mėgino sutaisyti skalbinių džiovyklę. Buvo nagingas vaikis, mėgo ardyti namuose sugedusius prietaisus ir vėl surinkti – po to jie puikiausiai veikdavo. Galiausiai Dotė net nebesikreipdavo į elektrikus. Iš karto kviesdavosi Krisą. Miesto rotušėje jis buvo lankęs vakarinį buities prietaisų remonto kursą, kartu su jo prigimtiniais gebėjimais tai leido jai nė kruopelytės neabejoti jo galimybėmis išsiaiškinti, kodėl vos įjungta skalbinių džiovyklė ima kniaukti kaip svilinama katė.

Iki tos gyvenimo akimirkos Krisui geriausiai sekėsi taisyti techniką. Kiekvieną popietę po pamokų jis bastydavosi po apylinkę, dairydamasis sugedusių prietaisų. Naktimis su būreliu vyresnių klasių padaužų trankydavosi po miegančias gatves, pravažiuodami numušdavo pašto dėžutes ar žaisdavo krepšinį prie kieno nors namų, kol žmonės uždegdavo šviesas ir iškviesdavo policiją. Vieną vasaros vakarą su savo draugužiais nusigavo į artimiausią kino teatrą, įsitikino, kad viena šeima visa išėjusi pažiūrėti filmo, grįžo į tos šeimos namą, įsilaužė, nusiaubė šaldytuvą, galiniame kieme užsikūrė kepsninę ir išsikepė kepsnių. Mokykloje jis abejingai spoksodavo į mokytoją, nykščiu maigydamas trintuką ant pieštuko galo pirmyn atgal, kol jis neišvengiamai nutrupėdavo.

Tą dieną, kai motina paprašė sutaisyti skalbinių džiovyklę, Krisas atitraukė ją per pusmetrį nuo sienos ir gulėjo už jos susirietęs ant šono, sulenkęs vieną koją, kai neteisingai sujungė du laidus, staiga sustingo, paskui ėmė kretėti, 110 voltų įtampai srūvant per kiekvieną kūno ląstelę. Keista, bet berniukas nebijojo, o buvo apimtas nuostabios baimingos pagarbos tai nepaprastai per jį pulsuojančiai galiai. Persigandusi Dotė mediniu šluotos kotu nutraukė srovę. Netrukus atvyko medikai. Krisas prarado sąmonę, bet liko gyvas. Gelbėtojams teko plušėti penkias minutes, ištįsusias į penkiasdešimtį Dotei, kuri visą procedūrą stebėjo apimta siaubo, prie veido prispaudusi delnus.

Atsipeikėjęs Krisas pajuto svylančių plaukų ir gumos kvapą, o jo mintis užvaldė Dievas. Pirmą kartą gyvenime jį buvo apėmęs ekstazei prilygstantis įsitikinimas: visų pirma, Dievas yra tikras kaip kūnas. Antra, Dievo sūnus nėra nei kuklus, nei švelnus. Jis siaubingas tarytum potvynio banga, negailestingas lyg žaibas. Tai meilės, bet ne pasigailėjimo Dievas. Viešpaties meilė kelia šiurpą; jos garsas primena milijoną besiplakančių sparnų; ji neša tarytum viesulas. Ir Jis savo meilę skiria atskalūnams, maištininkams, tiems, kurie trokšta išsklaidyti supuvusią žmonijos godulio ir melagysčių kasdienybę. Krisas jautėsi išrinktas ir perspėtas. Ėmė kasdien lankytis bažnyčioje, o kartą net parsivedė namo moterį su dviem vaikais, rado ją elgetaujančią gatvėje, nes nespėjo iki uždarymo parsirasti į prieglaudą.

Dotė, kuri net savo šeimai neleisdavo sėdėti ant geriausių baldų, pašiurpo, grįžusi namo su dviem išsipūtusiais pirkinių krepšiais ir svetainėje radusi tris drovius tamsiaveidžius nepažįstamus žmones. Bet negalėjo tiesiog jų išmesti; vaikai buvo smulkučiai. Piktai tylėdama, pagamino jiems pietus, poilsio kambaryje paklojo dvi lovas, paskui išgėrė tris tabletes aspirino ir ašarodama

atsigulė, pareikalavusi, kad Džonis miegotų su revolveriu po pagalve.

Dotė su Džoniu nebuvo praktikuojantys katalikai, apsiribojo Velykomis ir Kalėdomis. Kraštutiniam Kriso tikėjimui jų namuose nebuvo vietos. Jo tylus nuolatinis Biblijos skaitymas kėlė jiems rūpestį ir nutolino. Bandymas tapti jėzuitų novicijumi – jis pasisiūlė ordinui kaip „Kristaus karys" – privertė juos sunerimti, o kai prašymas buvo atmestas po psichiatro įvertinimo, kad jo religinis įkarštis „yra pasiekęs racionalumo ribą", pasijuto pažeminti. (Kaip pasakė vienas broliukas, kai Krisas išėjo po privalomojo pokalbio Pašaukimo taryboje, „jis nepaprastai tiktų kryžiaus žygiams".)

Atstumtas jėzuitų, Krisas ėmėsi dalyti tėvų pinigus Džersio miesto valkatoms, vaikštinėdavo pilnomis kišenėmis smulkių monetų, nušvilptų iš motinos rankinės ar tėvo piniginės. Įsiveldavo į peštynes su veidmainiais baruose, kartą net buvo suimtas, nes antrą ryto vaikštinėjo ramia priemiesčio gatve ir klykavo: *Prašau liautis melavus vieni kitiems!* Iš areštinės patraukė tiesiai į tatuiruočių saloną ir visam laikui odoje išsiraižė Viešpaties paveikslą. Vaikinas varė motiną iš proto. O ir tėvas, susidūręs su tokia bėda, jautėsi visai bejėgis. „Jei tai būtų narkotikai, – sakydavo Džonis, – bent galėtume išsiųsti jį į reabilitaciją. O dabar..." Ir skėstelėdavo rankomis, leisdamas joms bejėgiškai plestelėti į šonus.

Netrukus Krisas paliko tėvų namus, išvažiavo jam aštuonioliktojo gimtadienio proga tėvo su viltimi, kad automobilis atkreips kokios merginos dėmesį, dovanotu fordu *Thunderbird* (Krisas automobilį pardavė po savaitės, o beveik visus gautus pinigus išdalijo). Jam išvykus tėvai nė nemėgino ieškoti, tiesiog su liūdesiu jį paleido. Kelerius metus Krisas praleido kraustydamasis iš vienos vietos į kitą ir dirbdamas įvairiausius darbus – buvo elektriku, mechaniku, padėjėju automobilių plovykloje. Atvykęs į nau-

ją miestą, pirmiausia jį apžiūrėdavo, ieškodamas vargingiausio, labiausiai nustekento rajono, kokį tik gebėdavo rasti. Ten kieno nors namuose išsinuomodavo butą ar kambarį. Kartais gyveno savo sunkvežimyje. Tada susirasdavo bažnyčią – nesvarbu, kokią – katalikų, pirmųjų krikščionių, metodistų ar episkopalinę – ten melsdavosi, prisidėdavo prie visų pagalbos bendruomenei programų ir po kelių mėnesių ar metų traukdavo toliau. Vykdamas per Jutą susipažino su smulkia skaisčiaake katalike mergina ir ją vedė. Jie dažnai meldėsi, retai mylėjosi ir mažai kalbėjosi. O namie jo tėvą, skrupulingą odontologą, graužė nusivylimas: jo vientūris sūnus – valkata, klajūnas, religijos fanatikas. Jis vis vylėsi, kad vieną dieną Krisas grįš į Džersį, baigs mokyklą, pasirinks profesiją. Bet ne. Elektros smūgis prieš daugelį metų nužudė jo sūnų. Krisas tapo atmata.

Bet Džonis su Dote nežinojo, kas buvo blogiausia: kad bėgant metams Kriso tikėjimas Biblija nusišėrė kaip nuo užgijusios žaizdos nusilupa šašas. Dievas, kurį jis tebejautė su aštriu įsitikinimu, išaugo savąją knygą, dievybė buvo per daug neaprėpiama, kad leistųsi įspraudžiama į vienos sistemos rėmus. Pernelyg nekuklu tikėti, kad pavyko nulaužti kodą. Krisas nustojo lankytis bažnyčioje, bet neįstengė prisiversti prisipažinti tėvams, kad, be viso to, ką buvo iškrėtęs, jam dar ir nepavyko tapti geru krikščionimi. Todėl ir blaškėsi po šalį, kartu tampydamas susvetimėjusią žmoną, genamas bevardžio, beformio tikėjimo, pripildančio jo širdį troškimo išvysti tamsos slepiamą veidą, kurio buvimu neabejojo. Tapo tremtiniu, nepajėgiančiu suvirškinti net nekalčiausio kasdieniško žmogaus trūkumo, susirasti normalaus darbo, pritapti visuomenėje, bet nebeapsaugotu auksinės dogmos šviesos. Jam rodėsi, kad gyvena šalia šilto, saugaus, šviesaus rato – bažnyčios rato. O, jei tik galėtų į jį sugrįžti. Bet buvo per vėlu: jis visur tapo svetimas.

Pipa Kriso istorijos klausėsi lyg pakerėta. Baigęs kalbėti jis atsikando skrudintos duonos.

– Ką galvojat? – paklausė.

– Nieko.

– Sakykit, – paprašė.

– Jūs man atrodote labai protingas, ir labai gaila... kad taip ir neradote darbo, kuris jums patiktų. Tai labai palengvintų jūsų gyvenimą.

Kodėl ji tai sakė? Tiek minčių – rūpesčio, atpažinimo, susižavėjimo – praskriejo jos galvoje, kol jis kalbėjo. Bet, kaip visada, ji pasakė tik tai, kas pavertė ją banalia namų šeimininke.

Krisas atsilošė ir pasižiūrėjo į ją. Jo veidu perbėgo nuostaba, nuoskauda, tada pyktis – ši seka privertė Pipą sunerimti.

– Aišku, – tarė jis. – Ką gi, ačiū jums.

– Nenorėjau jūsų užgauti.

– Siūlau jums grįžti prie savo išpūsto gyvenimėlio. Neabejoju, kad esate labai laiminga, nepaisant apgailėtinos dabarties.

Prispaudusi prie krūtinės rankinę, Pipa išsmuko iš už stalo, širdies dūžiai aidėjo ausyse. Jis valgė toliau.

– Žinot, jūs teisus, – pasakė ji, – jūs šiknius.

– O ką aš sakiau.

Jis ilgai kuitėsi su paskutinėmis keptomis bulvytėmis, mosavo šakute.

– Pasimatysim po kelių pirstelėjimų, – linksmai palinkėjo atsikąsdamas.

Ji jau buvo nuėjusi ir sustojo, išsižiojusi atsisuko. Tada, krečiama drebulio, nužingsniavo prie savo automobilio. Bet įsėdusi prajuko. Juokėsi taip smarkiai, kad turėjo nusišluostyti ištryškusias ašaras.

Grįžusi namo Herbiui pagamino *spanakopita*, kruopščiai lip-

dė dailius sluoksniuotos tešlos paketėlius, pripildė fetos sūrio ir špinatų. Paskui išsitiesė ant šezlongo verandoje, iš didelės stiklinės gurkšnojo granatų sultis. Herbis buvo biure. Jau po pirmos, netrukus turėtų grįžti. Pipa žvilgtelėjo per tvenkinį. Geltonasis sunkvežimis stovėjo savo vietoje. Tada atsivėrė paradinės durys. Krisas išėjo ir įsėdo į sunkvežimį. Buvo keisčiausias žmogus, kokį kada nors teko sutikti. Labai nemalonus, bet kartu jaudinantis. Geltonasis sunkvežimis nuvažiavo, o tą pačią akimirką ji ant peties pajuto Herbio ranką. Krūptelėjusi atsisuko.

– Palaikei mane sukriošusiu plėšiku? – pajuokavo jis.

– Aš mąsčiau... – atsakė ji.

– Atsiprašau, kad bambėjau, – tarė jis.

– Nieko tokio.

– Taip karšta, – pasiskundė jis. – Einu nusiprausti ir galėsime valgyti priešpiečius.

Atsikėlusi ji pašovė *spanakopita* į orkaitę, sumaišė iš anksto paruoštas salotas. Maistą patiekė verandoje.

– Ar tu nevalgysi?

– Vėlai pusryčiavau, – paaiškino ji. – Su... prisimeni Krisą, tą Dotės sūnų?

– Žalią vyruką?

– Taip, susitikau jį prie parduotuvės ir jis pakvietė mane kartu užkąsti.

– Kaip keista, – tarė jis.

– Jis man sakėsi esąs tikras šiknius.

– Ir?

– Manau, jis tiesiog per daug atviras. Todėl su juo labai nemalonu bendrauti. Herbi?

– Mmm?

– Aš vėl tai dariau.

– Ką?

– Vaikščiojau miegodama. Vairavau.

– O Jėzau!

– Atsibudau ir pasijutau esanti visą parą veikiančioje krautuvėje. Krisas dirbo naktinėje pamainoje, taip ir susipažinom.

– Nesu girdėjęs, kad galima vairuoti miegant. Ar tai įmanoma?

– Gal aš itin sunkus atvejis.

– Verčiau pasirodytum gydytojui.

Pas daktarą Šulcą lankosi tik seni žmonės, pamanė Pipa, sėdėdama priimamajame. Jei ne su vaikštyne, tai baltomis minkštomis kelnėmis. Juosmuo su guma, balti teniso bateliai, pastelinių spalvų marškinėliai. Jau vien mintis apie *minkštas kelnes* vertė Pipą susigūžti. Gal kas išleido įstatymą, kad seni žmonės privalo rengtis būtent taip? Pipa niršiai stebeilijosi į juos. Pyko, kad jie gyvena ilgiau, nei gali būti kam nors naudingi. Kad juda taip velniškai lėtai. Senatvė kėlė jai pasišlykštėjimą, štai taip. Herbis dar nėra sukriošęs. Dar ne. Taip, jis paseno, bet dar tebėra savimi. O ne toks nesusičiaupiančia burna, stiklinėmis akimis ir netiksliais judesiais, kaip visiškai nusenusieji. Ją baugino mintis, kad gali prarasti savo vyrą dėl tokio laiko pokšto. Žinojo, kad mylės jį ir rūpinsis juo, ir pamažu, priklausomai nuo to, kiek laiko tęsis irimas, pamirš jo stiprybę, nenugalimumą, net jo ironiją. O Dieve, tai siaubinga. Pipa nenorėjo gyventi per ilgai. Tiesiog ganėtinai ilgai, pamanė sau. Tik iki tos akimirkos, kai priartės finišo tiesioji. Slaugytoja šūktelėjo jos vardą.

Daktaras Šulcas atrodė gyvybingas žmogus. Jo plika galva tviskėjo, akių baltymai švietė. Buvo panašus į sportininką – gal irkluotoją. Po glaudžiom kelnėm pūpsojo galingi kojų raumenys. Milžiniškos pėdos. Ir buvo guvus. Pipai pasidarė smalsu, kaip jis

išlieka toks žvalus, kai kiekvieną dieną tenka apžiūrėti daugybę atstumiančių senų kūnų. O gal jis kaip kokia dėlė, svarstė ji, siurbia savo jaunystę iš jų senatvės. Uždavinėjo įprastus klausimus. Gimimo data. Nuo ko mirė jūsų motina? Sustojo širdis, todėl. Kad vartojo per daug kvaišalų. Ne, tiek to, geriau nesakyti. Tėvas? Aneurizma. Ar šeimoje kas nors sirgo vėžiu? Teta Trišė. Vargšelė senoji teta Trišė. Pipa atmetė galvą. Suvokė, kad stengiasi neprisileisti minties. Nors ta mintis dar nepasiekė sąmonės, Pipa jautė – kad ir kokia ji būtų, ji nemaloni. Dantytos minties šešėlis vertė ją nerimauti, muistytis, atsikrenkšti, purtyti galvą, daryti viską, kad tik nereikėtų galvoti – apie ką? Kas nutiko?

– Ką gi. Ponia Li. Kuo galiu jums padėti?

Pipa krūptelėjo supratusi, kad jos mintys buvo nuplaukusios tolyn, o jis ramiai ją stebėjo.

– Ak, – tarė šypsodamasi. – Aš... Aš pastaruoju metu vaikštau per miegus.

Daktaras Šulcas užsirašė tai savo blanke, jo didelė ranka nerangiai gniaužė dailų sidabrinį rašiklį. Jo rašysena primena kreivus dantis, pamanė Pipa: smulkios raidytės spraudėsi krūvon ir sviro į kairę.

– Kada tai prasidėjo?

– Maždaug prieš mėnesį.

– Kokius vaistus vartojate?

– Jokių.

– O dėl miego?

– Niekada. Negeriu tablečių. Net vitaminus vartoju skystus.

Gydytojo žvilgsnis buvo nustebęs.

– Ar kada nors anksčiau esate vaikščiojusi per miegus?

– Keletą kartų, kai buvau maža. Bet šitai... Miegodama gaminu valgyti. Rūkau, nors nerūkau, tai yra dabar vėl truputį pradėjau,

bet... Aš vairavau automobilį! Nuvažiavau į visą parą dirbančią krautuvę. Sapnavau, kad esu prekybos centre, ten dar buvo liūtas, kuris tuštinosi į gėlių vazoną, ir aš surinkau jo mėšlą, o pasirodė, kad tai bulvė. Iš pradžių manėm, kad čia mano vyras, bet įtaisėm stebėjimo kamerą... – Jos balsas garsėjo, kalbėjo skubriai, gyvai, lyg vakarėlio svečiams pasakotų juokingą istoriją. Pati nesuprato, kodėl taip elgiasi. Net užduso. – Ir štai koks netikėtumas – ten buvau aš!

Gydytojas žiūrėjo į ją susimąstęs.

– Nesu miego sutrikimų specialistas, bet keletas mano pacientų turi problemų dėl judėjimo miegant. Paprastai tai susiję su vaistų vartojimu... ar senatvine silpnaprotyste, kas, savaime aišku, netinka jūsų atveju. Hm... ar galiu užduoti asmeninį klausimą?

– Taip.

– Gal dėl ko nors esate nusiminusi ar nerimaujate?

Jos akyse iš karto susitvenkė ašaros. Suirzusi nusibraukė jas mažuoju piršteliu.

– Nežinau.

O prieš akis iškilo paplūdimys Džidži mirties dieną: granato raudoniu nutaškyta balta suknia, dangaus žydrynė, žalias kaip butelio stiklas vanduo. Tada ji nenorėjo išnerti.

– Galiu išrašyti jums vaistų, kuriuos išgėrusi tikriausiai išmiegotumėte visą naktį. Bet jie ne visada padeda. Turiu omenyje migdomuosius. Viskas priklauso nuo to, kaip toleruosite vaistus.

– O Dieve, aš negaliu pradėti gerti tablečių.

– Galėtumėte sutrinti jas ir įmaišyti į obuolių tyrę. Arba užsirakinkite miegamojo duris ir paprašykite, kad vyras paslėptų raktą. – Daktaras Šulcas kreivai šyptelėjo. – Žinau, tai nelabai moksliška, bet bent neišeisite iš namų. Paklausykite, vaikščiojimas per miegus laikomas neurologine, o ne psichologine problema. Bet

jai atsirasti gali turėti įtakos stresas, ypač suaugusiojo atveju. Išrašysiu receptą. Nors manau, kad jums praverstų neilga psichoterapija. Ji padėtų... surikiuoti mintis. Patyrėte didelių pasikeitimų ir... atrodo, daugybė dalykų sukasi jūsų galvoje.

Ji jau buvo įsitvėrusi durų rankenos ir ketino ją paspausti, kai jis paklausė:

– Ar turite kokių pomėgių?

– Pomėgių?

– Taip. Ką nors, ką mėgstate veikti tik dėl savęs.

– Lyg ir ne.

– Pomėgiai gali padėti.

Padėkojusi išėjo pro duris, išsinešdama it išdegintą atmintyje tviskančios daktaro plikės ir švytinčių akių atvaizdą.

Pipa nutėškė rankinę ant kavos staliuko. Herbis pakėlė akis nuo laikraščio.

– Trumpai tariant, jis mano, kad išsikrausčiau iš proto, – pranešė ji. – Davė migdomųjų receptą ir psichiatro pavardę.

Piktai pamojavo vizitine kortele.

– Atkreipk dėmesį, ne psichoterapeuto. Nes, daktaro Šulco nuomone, man gali prireikti vaistų... ir šaltkalvio. – Sukikeno. – Jis siūlo, kad užsirakintume miegamojo duris ir tu paslėptum raktą. Ir dar aš turėčiau pradėti pinti pintines.

Jautė, kad tuoj ištiks isterija.

– Nori pasakyti, kaskart užsimanęs naktį nusišlapinti turėsiu kuistis ieškodamas to suknisto rakto? – pyktelėjo Herbis. – Nuostabus daktarėlis.

Jis pažiūrėjo į žmoną. Jos aukštus skruostikaulius išmušė ryškios raudonos dėmės, akyse spindėjo nuo juoko ištryškusios ašaros. Atrodė labai gyva.

– Keista, – pridūrė. – Nuo tada, kai persikėlėme gyventi į senių namus, kasdien eini vis jaunyn.

Ji grįžo į prekybos centrą atsiimti nuotraukų, kurias buvo palikusi išryškinti, ir nusipirkti vaisių *Shaw's* maisto prekių krautuvėje. Jie prekiavo ir ekologiškais produktais. Pipa aštriai jautė, koks užterštas pastaruoju metu tapo pasaulis. Mobilieji telefonai, belaidžiai telefonai, kompiuteriai, mikrobangų krosnelės, daržovės, mėsa, kilimai – kur pažiūrėsi, viskas kaip nors kenkia. Nenuostabu, kad visi galiausiai įsivaro vėžį. Pipa nusipirko šešias prisirpusias juodąsias slyvas ir didelę kekę vynuogių. Atsiėmusi nuotraukas, automobilių stovėjimo aikštelėje atsistojo į ilgą eilę prie žuvų pardavėjo sunkvežimio. Tas vyriškis kiekvieną ketvirtadienį atvažiuodavo net iš Meino – jausdavosi kalta, jei ko nors iš jo nenupirkdavo. Šiandien nusipirks puskilogramį moliuskų, paruoš spagečių su moliuskų padažu. Herbis juos mėgsta. Stovėjimo aikštelėje buvo karšta. Iš rankinės išsitraukusi voką su nuotraukomis ėmė jas vartyti: Herbis skaito, Herbis valgo dribsnius, svetainės vaizdeliai. Kelios mėnesio senumo nuotraukos, kai prieš skrisdama į Kabulą apžiūrėti jų naujo namo atvažiavo Greisė. Nuotraukose jos protingos akys buvo raudonos nuo blykstės, o lūpos kietai sučiauptos.

– Labas. – Pipa pakėlė akis. Šalia jos stovėjo Krisas. – Vakarienei bus žuvis?

– Tikrai taip, – atsiliepė ji.

Susitikusi su juo pajuto palengvėjimą ir pati dėl to nustebo.

– Atsiprašau dėl to pokalbio, – tarė jis.

– Ak... nieko tokio.

– Aš kvailys.

– Nesate toks blogas, – paguodė ji.

– Kaip jums einasi?

– Puikiai. Nors, tiesą sakant, ne taip jau ir puikiai. – Ji pajuto užplūstant jausmus, sumosavo nuotraukų pluošteliu prieš veidą, norėdama juos nuginti šalin.

– Nusipirkau alaus, – tarė jis. – Gal prisidėtumėt... kai pasiimsit savo žuvį?

– Galiu pagaminti ir pomidorų padažą, – persigalvojusi tarė ji ir mostelėjusi ranka pasitraukė iš eilės.

Abudu nuėjo į paupį. Krisas ten buvo pasistatęs sunkvežimį. Stabtelėjo prie medelio, kuris beveik visas buvo aptrauktas tankiu baltu tinklu.

– Žiūrėkit, – parodė.

Prisiartinusi Pipa pamatė baisybę vikšrų, šliaužiojančių po savo peršviečiamus namus, ištempiančius ir sutraukiančius juodus kūnelius. Šimtai jų knibždėjo viduje. Nuo tokio vaizdo ją net nupurtė.

– Drugių vikšrai, – tarė jis. – Jų visur pilna. Nesu matęs tokios daugybės. Šiais metais gresia drugių antplūdis.

Užlipo ant stogo ir ištiesė ranką, įsitvėrusi į ją Pipa taip pat užsiropštė. Sėdėjo vienas šalia kito ir žiūrėjo į tekančią upę, srovė virpino lygų vandens paviršių lyg raumenį. Pipa rankoje vis dar gniaužė nuotraukas.

– Kas čia? – paklausė Krisas, rodydamas į Greisės nuotrauką.

– Mano dukra, – atsakė Pipa. – Ji manęs nekenčia.

Krisas tylėjo. Nugėrė gurkšnį alaus, abu vėl įbedė akis į upę. Saulė spėjo pasisukti, vanduo atrodė metalinis, sidabro juosta tarp medžių. Stebeilijosi, kol šviesa dar kartą pasikeitė ir vėl atsirado upė. Pipa žvilgtelėjo į Krisą. Su tuo žmogum jai buvo keistai lengva.

– Galiu lažintis, kad ne, – tarė jis.

– Kas ne?

– Netiesa, kad nekenčia.

– Na, ji... visą laiką ant manęs pyksta. Nežinau, kodėl. Norėčiau, kad taip nebūtų. Ilgiuosi jos. Manau...

– Ką?

– Gal netinkamai su ja elgiausi.

Temo. Pipą krėtė drebulys. Krisas nusivilko megztinį ir užklojo jos pečius.

– Jūs tikriausiai buvote teisi dėl manęs, – pasakė. – Turėčiau susirasti normalų darbą. Su ateitim.

– Kvailai pasakiau, – atsakė ji.

– Ne. Pasakėt... išmintingai. Bet. Aš peržengiau ribą.

– Tai ką darysit, noriu pasakyti, jūs... važinėjat, kur nors apsigyvenat, susirandat darbą ir...

– Stengiuosi padėti.

Nugėrė gurkšnį alaus, pasimuistė. Linkstant metaliniam stogui pasigirdo tuščias dunkstelėjimas.

– O čia? Kam jūs čia padedat?

Pakėlė akis į ją, giliai įsodintas akis, tarytum juodas skyles dvasingame gangsterio veide, vos apšviestame gęstančios saulės. Pipai sugniaužė paširdžius, lyg iš po kojų būtų dingusi žemė ir ji kristų.

– Netrukus išvyksiu, – atsakė jis.

Jai norėjosi suspausti jo ranką, bet susilaikė.

– Kodėl?

– Negaliu amžinai gyventi su tėvais.

– Kur trauksit?

– Atgal į vakarus, tikriausiai. O gal į pietus.

Nušoko nuo sunkvežimio, padėjo jai nulipti ir palydėjo prie automobilio. Ji mostelėjo atsisveikindama. Jis pamerkė akį.

Atrodo, kiekvieną kartą jiems išsiskiriant, jis jautė pareigą priminti esąs beatodairiškas švaistūnas. Ir vis tiek ji vėl atverdavo jam širdį. Ką, po velnių, aš darau, pagalvojo.

Grįžusi į savo dvarelį, išvirė makaronų. Valgydamas Herbis buvo paskendęs mintyse. Spoksojo į lėkštę, lyg ten būtų tuščia vieta. Pipa stebėjo jį jausdamasi keistai. Bandė prisiminti, kiek laiko jie taip elgiasi. Ne, anksčiau taip nebuvo. Paprastai jie daug juokaudavo. Kada gi jų bendravimas tapo toks sausas?

– Užsirašiau į Dotės keramikos pamokas, – pranešė ji.

– Gerai, – nepakeldamas akių burbtelėjo Herbis.

– Kodėl manai, kad gerai?

– Ar tas gydytojas nesakė, kad tau reikia turėti pomėgių?

Ją pervėrė nepasitenkinimas. *Šiknius*, pagalvojo. Suirzusi atsistojo ir nužingsniavo į miegamąjį, palikusi Herbį su indais. Bandė prisiminti, ar kada nors anksčiau buvo taip padariusi.

Į kambarį įėjo Herbis.

– Kas tau?

– Mano motina šitaip gulėdavo ant lovos, ant pilvo pasidėjusi lėkštę duonos skrebučių.

– Žinau, – tarė jis.

– Turėčiau tau pamatuoti kraujospūdį.

Jis nekantriai mostelėjo.

– Jis normalus. Tiek to. – Apsimetė norintis išeiti, bet liko stovėti.

– Indus suplausiu vėliau, – tarė ji.

Atgal

Pipai patiko tarp pirštų jausti drėgną molį, kylantį kaip banga, kai jį suspausdavo ant pilko niršiai tarp kelių besisukančio puodžiaus rato. Užkerėta savo galios moliui, Pipa leido lipdiniui išaugti per aukštam, per plonam. Vaza pasviro, persikreipė, sulinko ir netvarkingai sukdamasi subliūško. Jau trečia pamoka, ir nė vieno vykusio bandymo. Bėda ta, kad ji norėjo pagaminti ilgakaklę vazą, o ne platų, žemą puodelį, kaip visi kiti mokiniai. Jautė, kad dėl to ji labai nepatinka mokytojai, poniai Mankevič, į roplį panašiai moteriškei sukumpusia nugara ir čigoniškais papuošalais.

– Ponia Li, – priekaištaudavo ji, – tai, matau, nenorite mokytis kaip mes visi.

Vieną kartą mokytojai atsukus savo kuprotą nugarą Pipa sušnabždėjo:

– Ak, atsiknisk.

Neketino to sakyti garsiai, bet Dotės galva it šarkos, pastebėjusios blizgutį, atsisuko pasižiūrėti. Ponia Mankevič sustingo, lėtai atsisuko skimbčiodama stambiais auskarais, išblyškusiu varlės veidu, kietai sučiaupta plačia belūpe burna.

– Ką jūs man pasakėte?

Pipa išraudo. Penkiasdešimtmetė, o sugebėjo susimauti pamokoje.

– Na, man tiesiog nerūpi pagaminti tobulą puodą, – paaiškino Pipa. Kaito skruostai, gniaužė gerklę. – Man nereikia dar vieno niekučio namuose. Tenoriu jausti molį.

– Ką gi, jei norite su *moliu* tik *žaisti*, – išrėžė ponia Mankevič, gyslota ranka įsispręsdama į klubą, – tai pasiimkite gabalą namo ir minkykite sau virtuvėje ant grindų. Čia keramikos pamoka, o ne Montesori.

Pipa apsidairė, pažvelgė į kitus keramikos pamokų lankytojus. Šešios pagyvenusios moterys ir barzdotas senukas – visi žiūrėjo į ją taikiai, smalsiai, it atrajodami. Tik Dotės akys buvo nudelbtos, bailė. Sukrėsta Pipa suvokė, kad jai siūloma pasišalinti. Pajuto prakaito lašus ant viršutinės lūpos, kvėpavo negiliai. Krėtė drebulys. Nusišluostė rankas, pasiėmė švarkelį, rankinę ir išėjo.

Stovėjimo aikštelėje niekaip neprisivertė sėsti į automobilį. Nenorėjo važiuoti namo. Nežinojo, kur dėtis. Vienuolikta ryto. Krisas miega. Herbis biure. Galėtų nuvažiuoti pas jį. Keista, pamanė Pipa, kad nepagalvojo pirmiausia apie Herbį. Taip neteisinga. Ji turėtų daugiau dėmesio skirti Herbiui. Nuėjo prie pastato, kuriame buvo jo biuras, pastūmusi atidarė duris, laiptais užbėgo prie jo durų, pabeldė. Mintyse jau buvo sudėliojusi pirmą sakinį: „Mane išspyrė iš keramikos pamokos." Skambėjo kaip juokelis, tas sakinys, kai tarė jį mintyse, ji jau šaipėsi iš ponios Mankevič, apsikarsčiusios papuošalais lyg čigonė, iš visų kitų mokinių, spoksančių į ją, tarytum ji būtų ką tik prisipažinusi, kad ištvirkavo. Herbis lūžtų tai išgirdęs. Biure išgirdo šlamesį. Vėl pabeldė.

– Kas ten? – paklausė Herbis.

– Aš, – šūktelėjo ji.

Vėl šlamesys. Pagaliau durys prasivėrė. Už jų stovėjo Herbis suglamžytais drabužiais, suveltais plaukais.

– Ar gerai jautiesi? – susirūpino Herbis.

– Mane išmetė iš keramikos, – pasakė ji.

Bet tai nepasirodė juokinga. Greičiau apgailėtina. Atsisėdo ant sofos ir pastebėjo ant jos išskleistą rankšluostį, bet ne iki galo suvokė, ką matanti.

– Liepiau mokytojai atsiknisti, – paaiškino.

– Ir kodėl tu taip pasakei? – paklausė Herbis. Jo balsas atrodė labai pavargęs.

– Nes ji kalė, štai kodėl, – išrėžė Pipa. – O kam čia šitas rankšluostis?

Ilga tyla.

– Gal valgei ir nenorėjai išterlioti sofos? – paslaugiai pasiteiravo ji.

– Ne. – Herbis rankomis susiėmė galvą.

– Ką?

Ilga tyla, gal minutę. Pipos akys klaidžiojo po kambarį, kol žvilgsnis užkliuvo už džinsų. O juose, įvertas į kilpeles, buvo Moiros Dalz diržas su sagtimi, sidabrine žvaigžde, kuria Pipa taip žavėjosi. Atsistojo, priėjo prie vonios kambario durų ir pabeldė. Spustelėjo rankeną. Durys plačiai atsivėrė; Moira, apsivilkusi tamsiu žalsvai mėlynu Herbio megztiniu su V formos iškirpte, sėdėjo ant vonios kraščiuko apkabinusi rankomis save, nuo ašarų blizgančiais skruostais. Pakėlė akis į Pipą.

– O, Pipa... ką aš padariau?

Pipa stovėjo ant slenksčio, kvailai spoksodama į draugę, bandydama susivokti. Jausmai blaškėsi kaip būrelis avių priešais atvažiuojanti sunkvežimį. Šokas, pyktis, skausmas, netikėjimas – viskas vėlėsi į kamuolį. Nepajėgė apčiuopti nė vieno. Ant peties

pajuto Herbio delną. Nusipurtė jį, grįžo į kabinetą ir atsisėdo ant sofos. Herbis suraukęs kaktą stovėjo priešais. Moira garsiai raudojo vonioje.

– Kada viskas prasidėjo? – paklausė Pipa.

– Netrukus po to, kai čia atsikraustėm. – Herbis atsiduso. – Norėjau, Pipa, kad tai būtų tik romanas, bet... taip nėra. Žinau, tau labai skaudu. Noriu, kad pasiimtum pinigus. Tu verta visko.

– Man nereikia pinigų. Ketini ją vesti?

– Ak, nežinau. Mano amžiuje tai būtų juokinga. Tenoriu gyventi, Pipa. Turiu tokią teisę. Pastaruosius kelerius metus skubinai mane. Jaučiau burnoje žemės skonį. Beveik atrodo, tarsi tu to lauktum.

– Kaip gali taip kalbėti?

– Visada kartojai, kad senatvė tau bjauri. Kodėl aš turėčiau būti išimtis? Jaučiu, kad ėmei manęs gailėti, bijai manęs. Jau dabar manęs gedi. Prisipažink.

– Taip, mane gąsdina tai, kad sensti. Kad mirsi. Normalu to bijoti.

– Nenoriu būti normalus, nenoriu, kad manęs gedėtų. Nesu vaiduoklis. Noriu gyventi. Niekas nežino, kada mirs. Gali mirti nors ir rytoj. O aš noriu būti gyvas. Nekenčiu tavęs, kad privertei mane jaustis senu!

– Herbi, – tarė ji bespalviu balsu, – tu ir *esi* senas.

Herbis sunkiai atsisėdo ant sofos ir įbedė žvilgsnį į langą tarsi paskendęs mintyse. Pipos akyse jis tapo svetimu žmogumi. Taip pasikeitė, kad net sunku patikėti. Už durų vonioje Moira pradėjo niūkti kaip gyvulys. Paskui nutilo. Pipa girdėjo sunkų alsavimą, tada kažkas tarkštelėjo ir sunkiai dunkstelėjo. Herbis su Pipa nuskubėjo pasižiūrėti. Moira tysojo ant grindų kruvinomis rankomis.

*

– Žudeisi vienkartiniu skutimosi peiliuku. Nemanau, kad kam nors iki tavęs tai būtų pavykę, – kalbėjo Pipa klūpėdama vonioje ant grindų ir tvarstydama suraižytus Moiros riešus. Moira slidžiu nuo ašarų ir snarglių veidu sėdėjo ant klozeto dangčio, tuščiomis akimis spoksodama į sieną.

Tarpduryje nerangiai sustojo Herbis.

– Ją apėmė neviltis, – tarė.

Pipa įdėmiai pažiūrėjo į jį. Buvo išblyškęs ir suglebęs.

– Ji tave myli, žinai, – pridūrė nuolankiai.

– Verčiau nusnūstum, – sausai patarė Pipa.

Vis dar neįstengė nieko pajusti. O gal pati nežinodama buvo nustojusi mylėti Herbį. Ne. Ne taip. Prisiminė, kaip gėrėjosi juo dar šį rytą. Tai kodėl širdyje taip tuščia? Pirmosios pagalbos rinkinį Herbio biurui Pipa impulso pagauta buvo nupirkusi tik prieš savaitę. Klijuodama tvarsčius ant Moiros riešų, Pipa pajuto, kaip kažkas jos mintyse atsipalaidavo ir nusprūdo tarytum žemių luitas nuo vandens plaunamos užtvankos. Ir staiga ją užliejo palengvėjimas. Suvokė, kad atsikratė kaltės, kuri dabar užgriuvo ir prislėgė Moirą, sudaužė ją į šipulius. Vargšė Moira. Štai ką su žmogumi daro kaltė. Pipa pajuto, kaip laikas sukasi atgal, atgal, atgal, kol iš Džidži galvos išsprūsta kulka, ir ji jau nekalta dėl žmogžudystės, nekalta dėl išdavystės.

Pipos sėkmė baigėsi. Dabar ji auka. Perdavė kaltės estafetę Moirai ir jautėsi tokia tuščia! Rami, taiki, liūdna. Išlaisvinta iš nuodėmės Pipa jautėsi nykstanti it šešėlis, be kūno ir kraujo, nebesanti čia. Atsistojo.

– To turėtų užtekti, – tarė.

Pasiėmusi rankinę nuo sofos išėjo pro duris, nulipo laiptais. Žingsniavo be garso. Herbiui jos nebereikia. Niekam jos nereikia. Visai niekam!

Posūkis

Liko tik viena vieta. Ji privažiavo prie Nado namo, išjungė variklį ir liko sėdėti. Kriso sunkvežimis vienas stovėjo ant keliuko. Ji priėjo ir žvilgtelėjo pro atidarytą langą. Jis miegojo. Atsitempė keraminę musmirę prie namo, pasistojusi ant jos permetė koją per palangę, prasispraudė per langą, bet viena koja įstrigo po rėmu. Teko rankomis ištraukti batą, tikintis neprarasti pusiausvyros. Pagaliau išsilaisvinusi, ji atsisuko ir pamatė, kad Krisas šypsodamasis stebi ją, užsimetęs rankas už galvos.

– Labas, – pasisveikino jis.

Pipa atsigulė šalia jo ant apkloto.

– Mano vyras įsimylėjo mano artimą draugę.

Ji pažvelgė jam į veidą. Sulaužyta nosis, glebios lūpos ir labai labai tamsios akys, liepsnojančios dvasia ar pamišimu – tokiose akyse galėjo būti tik viena iš dviejų. Netikėtai užliejo švelnumas ir geismas. Ir jie jau bučiavosi. Jo bučiniai maloniai atsidavė drėgna žeme kaip kūdra. Į duris pabeldė. Iš sienos išniro Dotė, susisukusi į baltą frotinį chalatą tarytum baltapūkis zuikutis.

– Ar viskas gerai? – paklausė. – Išgirdau garsą...

Išplėtusi akis Dotė spoksojo į juos, jos veidu nuslinko nuostaba ir sumišimas.

– Labas, Dote, – pasisveikino Pipa, nesugalvodama, ką dar pasakyti.

Baltas zuikutis iššuoliavo. Pipa žiūrėjo į Krisą vos susilaikydama nesijuokusi.

– Verčiau pasikalbėsiu su tavo mama. – Pipa delnu išsilygino palaidinę ir nuėjo į virtuvę.

– Nenorėjau tavęs nuliūdinti, – tarė ji.

– Pipa. Tam vaikinui trisdešimt penkeri. O tau... na, nesvarbu. Ne mano daržas, ne mano pupos.

– Nemaniau, kad tu namuose.

– Palikau automobilį prie parduotuvės. – Jos balse buvo girdėti ašaros.

Krisas laukė Pipos lauke, kai ji išėjo prie savo automobilio.

– Verčiau einu krautis daiktų, – tarė ji.

Pipa parvažiavo namo. Herbio automobilis stovėjo įprastoje vietoje. Jai įėjus, jis stiklinėje pieno tirpdė kakavą. Atrodė išsekęs.

– Man labai gaila, kad taip įvyko, – tarė jis.

– Ir man, – tarė Pipa.

Jis prisiartino ir apkabino ją.

– Atsiprašau. Praradau savitvardą. Aš... tu man taip rūpi.

– Viskas pašvinko.

– Kas?

– Visa... padėtis. Mums reikėtų prasukti šitą filmą į priekį ir kuo greičiau paduoti skyryboms.

Ji nuėjo į miegamąjį ir susidėjo keletą daiktų. Kodėl vis dar nekyla jokių jausmų? Dauguma gerųjų darbužių buvo drabužinėje, todėl ji įsimetė tik kelias poras džinsų, mėgstamiausius aulinukus. Marškinėlių. Kokių dar drabužių gali prireikti, kai esi išmetama į šiukšlyną?

Jis bandė padėti nešti krepšį, bet ji nekreipė dėmesio, nusku-

bėjo į automobilį. Atsisėdusi į vairuotojo vietą suprato, kad pamiršo raktelius. Nusikeikdama delnais trinktelėjo per vairą ir nuskuodė atgal į namą. Virtuvė buvo tuščia. Laukinėmis akimis perbėgo visą patalpą ieškodama raktelių. Privalėjo juos rasti, kol nepasirodė Herbis. Pagaliau pastebėjo užkištus už rytinės kavos puodelio. Aštuntą ryto gerdama kavą ji manėsi esanti laimingai ištekėjusi moteris. Griebdama raktelius nuo stalviršio, ant linoleumo išvydo Herbio batą. Ant kojos. Apėjo baltą plastikinį stalą ir pamatė jį be sąmonės gulintį ant grindų, su tamsia šlapimo dėme ant kelnių.

Herbis gulėjo Fordo memorialinės ligoninės intensyviosios terapijos skyriuje, užuolaidomis atskirtoje palatoje su mirksinčiais aparatais, jo burną dengė deguonies kaukė, rankoje smygsojo adata su ilgu plastikiniu vamzdeliu. Į jį iš subliūškusio plastikinio maišelio, pakabinto ant metalinio stovo, kapsėjo skaidrus skystis. Lovos kojūgalyje stovėjo Benas. Atvažiavo iš Naujojo Džersio. Apvalūs stiklai slėpė sudrėkusias akis.

– Nesuprantu. Buvai automobilyje, grįžai į namą, o jis gulėjo ant grindų?

– Taip, – tarė Pipa, stengdamasi išlaikyti švelnų motinišką toną.

– Kodėl grįžai?

– Pamiršau raktelius.

– O kur ketinai važiuoti?

– Benai, nelabai suprantu, kaip...

– Aš tik noriu viską išsiaiškinti.

– Koks skirtumas, ar ruošiausi apsipirkti, ar į įrankių krautuvę, ar...

– Tiesiog pastaruoju metu jis buvo visiškai sveikas.

Jis verkė. Pipa apkabino savo berniuką. Brangusis Benas. O pa-

galvojus apie Greisę pakeliui iš oro uosto sugniaužė paširdžius. Bet to reikėjo. Greisė privalėjo atsisveikinti su tėčiu.

Įėjo daktaras Frankenas. Tik keleriais metais vyresnis už Beną, apskrito veido ir vos pastebimai šveplas, šis gydytojas būdavo siunčiamas užjausti ligonių ir jų artimųjų, padėti jiems įveikti sutrikimą. Jau buvo užsukęs keletą kartų paaiškinti Pipai, paskui Benui, o vėliau abiem kartu, kad Herbis patyręs stiprų insultą, jo smegenis užliejęs kraujas, esąs dar gyvas tik todėl, kad į jį pumpuojamas deguonis, ir tik nuo artimųjų priklauso, kiek jis dar bus tokios būklės, o kada jį paleisti į stratosferą. Bet šį kartą daktaras Frankenas atėjo pranešti kitos žinios.

– Panelė Moira Dalz – ji jūsų ar jūsų šeimos draugė?

– Mano vyro, – tarė Pipa.

– Ji tavo draugė, – pataisė Benas.

– Jau nebe, – atkirto Pipa.

– Ką gi, – tęsė daktaras Frankenas. – Ji šioje ligoninėje, prieš kelias valandas buvo paguldyta dėl krūtinės skausmų.

Pipa vos susilaikė nenusikvatojusi.

Gydytojas pakėlė akis.

– Atsiprašau, – tarė ji. – Tęskite.

– Manau, kad jai paskambino ar kitaip kažkas pranešė apie jūsų vyro insultą.

– Aha.

– Ji nori aplankyti poną Li. Ji nori aplankyti jūsų vyrą. Tuoj pat. Tiesą sakant, apžiūrėjau ją šiandien, nes esu kardiologas. Ji labai... nusiminusi. Atsiprašau, kad trukdau jus, bet turėjau paprašyti.

– Ji gali užeiti penkioms minutėms, – sutiko Pipa.

Moira įėjo ir susmuko ant Herbio lovos kaip purvinų skalbinių maišas. Benas sutrikęs žiūrėjo į Pipą. Pipa užvertė akis.

Vėliau lankytojų laukiamajame ji susivokė nešanti puodelį sal-

džios arbatos Moirai – su ligoninės chalatu ir subintuotais riešais ji atrodė puiki kandidatė į pamišėlių prieglaudą.

– Ak, Pipa, – tarė ji imdama garuojančią arbatą. – Dievai mane baudžia.

– Nustok būti tokia egocentriška ir gerk savo arbatą.

– Prašau, prašau, prašau, atleisk man.

– Atleisti jums – už ką? – paklausė Benas, sėsdamasis priešais Moirą.

– Aš... negaliu... – tarė Moira.

– Benai, tavo tėvas ir Moira buvo įsimylėję vienas kitą. Todėl ir ketinau išvykti.

– *Ką?*

– O, Pipa, prisiekiu Dievu, iššoksiu pro langą, jei man neatleisi. Buvau tokia kvaila, tokia akla, tokia savanaudė, tokia... – Moira nebesėdėjo ant kėdės, o klūpėjo.

– Prašau! – maldavo.

Žmonės spoksojo į juos iš po savo laikraščių.

– Gerai. Aš tau atleidžiu. Kelkis, – sušnypštė Pipa.

Moira atsikėlė ir susmuko ant artimiausio minkštasuolio.

– Tu jai neatleidai, – pasakė Benas.

– Tu teisus, – sutiko Pipa. – Neatleidau.

Atsilošė ir atsiduso.

– Ir kodėl gi aš vis susiduriu su išprotėjusiomis moterimis?

– Kaip tėtis galėjo šitaip su tavimi pasielgti?

– Jis bijojo mirti. Įsimylėjo. Taip galėjo jaustis gyvas. O aš... gyvenau lyg kitame pasaulyje. Nežinau.

– Tau net nesvarbu?

– Kaipgi aš galėčiau varžytis su *šita*? – Ji mostelėjo ranka į Moirą.

Kaip tik tada toli koridoriaus gale pasirodė Greisė. Skubėjo

prie jų, atrodė jaunutė ir išgąsdinta. Benas priėjo prie jos, jiedu apsikabino.

– Kur jis? – paklausė Greisė, metusi smalsų žvilgsnį į Moirą.

Kai Benas lydėjo seserį į užuolaidomis atskirtą Herbio palatą, slaugė šnipštelėjo Pipai, kad jai skambina. Pipa priėjo prie aukšto stalo slaugytojų poste.

– Ak, Pipa. – Skambino Semas.

– Labas, Semai.

– Nežinau nė ką pasakyti.

– O ką tu žinai?

– Herbį ištiko insultas. Jis turėjo romaną su Moira. Šiandien ji man paskambino ir viską išklojo. Iš visų žmonių tu mažiausiai verta tokių dalykų.

– Na, tarkim, ačiū.

– Noriu tau pasakyti, kad myliu tave.

– Aš taip pat tave myliu, Semai.

– Kalbu rimtai.

Ji sulaikė kvapą. Kaip keista išgirsti jį tai tariant garsiai. Iškvėpdama tepasakė:

– Ak, Semai...

– Vėliau pas tave atvažiuosiu.

– Gerai.

Tyla. Pipa įsivaizdavo gyvenimą su Semu, neišvengiamai artėjantį kaip nevaldomos rogės: kuklias vestuves lauke, violetinį gėlių vainiką sau ant galvos. Didelėje kaimiškoje Semo virtuvėje Pipa pasilenkusi traukia stambią ėriuko blauzdą iš garais tvoskiančios orkaitės, o Semas neramiai žingsniuoja savo studijoje. Menininko žmona, pagaliau. Rodėsi, jos krūtinę užgulė kažkas sunkus ir minkštas. Gal milžiniškas smėlio maišas.

– Semai? – skubiai pratarė.

– Ką?

– Daugiau nebenoriu gaminti ėrienos kepsnio. – Tyla. – Supranti, ką noriu pasakyti?

*

Po kelių valandų Pipa su Greise susėdo į Pipos automobilį. Visi trys negalėjo nakvoti palatoje su Herbiu, nebuvo vietos, pasilikti norėjo Benas. Buvo nuspręsta kelias valandas pailsėti ir grįžti į ligoninę.

– Kodėl leidai Benui pasilikti? – paklausė Greisė.

– Nežinau, – atsakė Pipa. – Gal jis labiausiai norėjo.

– Ak, taip? – irzo Greisė. – Kaip tu tai nustatei? Gal turi kokį meiliometrą?

– Mes kelias valandas pailsėsime ir galėsime...

– Kas rūkė automobilyje? – įtariai paklausė Greisė.

– Nežinau, – sumurmėjo Pipa, neaiškiai jausdamasi it pagauta.

– Fui.

Kurį laiką važiavo tylėdamos. Paskui pašnibždom:

– Gal tėtis?

– Ne, ne...

– Jei jis vėl ėmė rūkyti, tai galbūt todėl... – Ji susigūžė, pritraukė kelius prie krūtinės. – Tai jo smegenys mirusios, visiškai nebegyvos?

– Taip sako gydytojai, mieloji.

Privažiavo namą. Pipa atidarė bagažinę ir išsiėmė krepšį, kurį buvo susikrovusi ryte. Beeinant prie paradinių durų pro Pipos veidą nuplazdeno drugys. Priminė jai tuos lipnius baltus į cukraus vatą panašius tinklus su viduje knibždančiais vikšrais. Tikriausiai lėliukės jau išsirito. Pipa prisiminė Krisą. Ilgėjosi jo.

– Labanakt, – sumurmėjo Greisė vos įžengusi į namą.

Ji neatsisukdama nužingsniavo tiesiai į Herbio kabinetą ir užsidarė duris.

Savo kambaryje Pipa užsitempė sportines kelnes ir marškinėlius. Verčiau būti apsirengusiai, jei kartais prireiktų skubiai grįžti į ligoninę, pagalvojo. Tada atsigulė. Plonos medvilnės paklodės dabar jai atrodė tarytum užkrėstos. Mąstė apie tai, kiek čia buvo gulėta per pastarąsias savaites. Ir kam jam reikėjo meluoti? Išlipo iš lovos, atsisėdo į foteliuką kambario kampe ir prisidegė cigaretę. Išgirdusi tylų beldimą pakėlė akis. Greisė.

– Dieve, tai *tu* rūkai.

– Netrukus mesiu.

– Bet niekad gyvenime nesu mačiusi tavęs rūkančios, – stebėjosi Greisė eidama į kambarį ir sėsdamasi ant lovos.

– Žinau, – tarė Pipa.

Dar kartą užsitraukė, maištingai išpūtė dūmą, tada atsistojo, nusikabino nuo sienos vieną iš dekoratyvinių lėkščių ir užgesino į ją cigaretę. Greisė spoksojo į motiną, lyg ši būtų išsikrausčiusi iš proto. Gūžtelėjusi pečiais Pipa vėl atsisėdo, po savimi parietusi kojas. Nors kartą jos negąsdino Greisės nepritarimas. Jautėsi atleista iš pareigų ir šeimoje reikalinga tik kaip patarėja. Iš tikrųjų – visai ne. Motina tampi visam gyvenimui. O jei vaikas negali pakęsti net tavo vaizdo? Ar tiesiog lieki šalia ir kvailai šypsodamasi viliesi, kad požiūris pasikeis?

Greisė sušniurkštė. Ji verkė. Pipa priėjo ir atsisėdo šalia. Jos nuostabai, Greisė palinko prie jos, įsikniaubė į krūtinę ir ėmė raudoti. Pipa glostė dukters galvą.

– Man labai gaila, kad tau teko tai patirti, – tarė ji.

– Aš verkiu ne todėl, – atsakė Greisė. – Verkiu, nes bjauriai su tavimi elgiuosi ir man tai nepatinka. Aš nenoriu būti tokia, nenoriu.

Apstulbusi Pipa delnais suėmė dukters veidą, bučiavo skruostus.

– Aš tave labai myliu, – pasakė Pipa.

Vargšė mergaitė, ji nė neįtaria, kokią ligą paveldėjo iš savo giminės moterų. Iš motinos dukrai, kiek tik Pipa įstengė prisiminti, ir galbūt dar seniau, prieš močiutę Selę, Selės motiną, jos motinos motiną; nesusipratimų ir prisitaikymo grandinė, dukterys stengėsi ištaisyti motinų klaidas ir viską darė taip pat neteisingai – tik atvirkščiai. Kai kurias šeimas lydi toks prakeiksmas.

– Tiek visko, – kalbėjo Pipa, – norėčiau tai papasakoti, bet... nežinau kaip.

Greisė priglaudė pirštą motinai prie lūpų.

– Ne dabar, – tarė. – Noriu būti tavo draugė, mama, kol dar turime laiko.

– Man būtų garbė būti tavo drauge, – pasakė Pipa.

– Ne garbė, – pertarė Greisė, – o laimė.

– Gerai. Laimė.

– Ar galiu miegoti su tavimi? – paprašė Greisė.

Pipą užliejo neįsivaizduojamos laimės banga. Net apsvaigo galva.

– Žinoma, brangioji.

Pipa gulėjo šalia dukters, kol Greisės akys užsimerkė ir kvėpavimas tapo gilus. Greisė verkė jos glėbyje. Tik įsivaizduokit! Nepažįstamas tikrumas, kad dukra ją myli, užliejo neįtikima palaima. Praėjo valanda, Pipa nejautė nuovargio. Pamanė, kad turėtų nuvažiuoti į ligoninę. Palauks dar valandą. Jei kas pasikeistų, jie paskambins. Žiūrėjo į Greisę, jos jaunas veidelis toks susikaupęs net sapne. Jos mažoji narsioji mergytė. Tikėjosi, kad dar turi laiko viską pataisyti. Išgirdo pro namą pravažiuojant automobilį. Paskui jis grįžo ir per miegamąjį švystelėjo balta šviesa. Ji pasižiūrėjo pro langą, kas ten. Krisas. Išjungė šviesą miegamajame, nuėjo į virtuvę ir atidarė duris. Jis jau laukė.

– Pastebėjau šviesą ir užsukau paklausti, ar ko nereikia. Mano mamos draugė dirba intensyviosios terapijos skyriuje, taip ir sužinojom.

– Su juo mano sūnus. Turėčiau pamiegoti, bet negaliu.

– Galime truputį pasivažinėti.

– Ar tau nereikia dirbti?

– Aš laisvas iki penkių.

– Gerai, gal kokį pusvalanduką.

Ji grįžo į namą, pirštų galais nutipeno koridoriumi ir atsargiai žvilgtelėjo į miegamąjį. Greisė miegojo susigūžusi po lovatiese. Pipa brūkštelėjo raštelį, atrėmė jį ant staliuko prie lovos netoli Greisės, iš rankinės pasiėmė mobilųjį, nuo kėdės atlošo nusikabino sportinį džemperį ir išėjo. Krisas jau sėdėjo prie vairo.

Kurį laiką jiedu važinėjosi po Medetkų kaimą. Pipa paskambino į ligoninę pasiteirauti, kaip Herbis, įspėjo, kad skambintų jai į mobilųjį. Tada ėmė pro langą žiūrėti į medinius namus, stogų šlaitus, mieguistai svyrančias Amerikos vėliavas, lyg besiilsinčias naktį.

– Negaliu patikėti, kad čia gyvenau, – tarė Pipa.

– Taip, tai tikrai keista vieta, – pritarė Krisas.

Pravežė ją pro visą parą dirbančią krautuvę, per prekybos centro automobilių stovėjimo aikštelę, kurioje sustodavo žuvų pardavėjas, ir nuvažiavo prie upės. Išjungė variklį, bet paliko šviesas, akimirksniu šimtai baltų drugių ėmė suktis spindulyje, beviltiškai plakdami sparneliais, lyg bandytų pasisotinti šviesa.

– Jie išsirito, – tarė Pipa.

Kurį laiką abu sėdėjo stebėdami drugius.

– Sakei, kad tavo tėvas buvo pastorius, – tarė Krisas. – Ar kada nors meldėtės kartu?

– Ne. Eidavau į jo bažnyčią kiekvieną sekmadienį. Bet jis su manim nesimeldė.

– Ar dar meldiesi?

– Taip. Nežinau, ar dar kuo nors tikiu, bet vis dar meldžiuosi. Beveik automatiškai.

– Ko meldi?

– Kad būčiau gera. – Ji nusijuokė. – Skamba taip vaikiškai, kai garsiai sakau.

– Tai vienintelis dalykas, kurio galima prašyti. Visa kita tik tuščių norų sąrašas.

Kažkas buvo jame – kažkas tokio, ką sunku įvardyti – kai kas tikra ir skaidraus, ką ji buvo pastebėjusi tik vaikuose.

– Eikš, – pakvietė jis.

Jis pasilenkė per ją, trūktelėjo rankenėlę ir pastūmęs atvėrė dureles. Jo ranka brūkštelėjo per jos šlaunis. Ji išlipo. Jis apėjo aplink ir paėmęs už rankos nusivedė prie sunkvežimio galo. Ten buvo mažos durelės. Atidarė jas ir įsitraukė ją į oranžinį kiaukutą. Žybtelėjo degtukas. Jis degė žvakę. Pipa pastebėjo, kad palei sienelę ir ant žemo plastikinio kupolo palangių yra dar kelios į lėkštutes įstatytos žvakės. Jis uždegė jas visas, vieną po kitos. Ji uždarė duris, kad vėjas neužpūstų žvakių. Grindys buvo išklotos rudo pliušo kilimine danga. Tvarkingai susuktas plonas čiužinys atstojo minkštasuolį. Jis delnu patapšnojo čiužinį. Pipa atsisėdo ant čiužinio užvalkalo. Jis atsiklaupė priešais ją.

– Ar nori pasimelsti už savo vyrą?

Ji pasijuto varžoma ironijos.

– Beviltiška. Jo smegenys mirusios.

– Ne už jo smegenis. Už jo sielą.

– Ak. Aš nemoku.

– Aš irgi ne, – tarė jis. – Pabandykime.

Krisas nusivilko marškinius. Pipa buvo užmiršusi tatuiruotę. Kambaryje su jais dabar buvo Jėzus. Verte vėrė savo juodomis

akimis nuo Kriso krūtinės, jo kruopščiai nupiešti sparnai tarytum arka kilo virš Kriso pečių. Krisas užsimerkė, sudėjo delnus ir įbedė akis į grindis. Pipa spoksojo į paveikslą ant bičiulio krūtinės, jis žiūrėjo į ją nemirksėdamas, visa matantis, bauginantis. Tokio Kristaus ji nepažinojo. Pirmykštė, gniuždanti dievybė. Jai rodėsi, kad sunkvežimis stovi ant pasaulio karšto, nebeliko nieko, tik ši akimirka, tokia svetima ir kartu labai sava, baisiai atstumianti ir nenugalimai traukianti.

Pagaliau Krisas pakėlė akis, jo veidas iškilo virš kito veido. Prisiartino prie jos. Tiksliais, ramiais judesiais patraukė ją nuo suvynioto čiužinio, stumtelėjo jį ištiesti. Ji prisislinko arčiau. Atsigulė. Bučiniu jis užpildė jos mintis savimi, niekam daugiau nebeliko vietos. Už jo galvos mirgėjo žvakių liepsnelės. Jo rankos buvo labai šiltos. Akių vokai apsunko. Judėjo labai lėtai, lyg transe, tarytum jos gyslomis pulsuotų narkotikas. Niro vis giliau ir giliau į dabartį, kol atsidūrė pačiame dugne, po nuleistais vokais nebeliko jokių vaizdų, tik viena spalva, raudona. Pajuto jo delną ant savo lyties. Atsimerkė. Virš jos veido stūksojo tatuiruotė – Kristaus sparnai plačiai ir tikroviškai skleidėsi virš jos galvos, judėjo aukštyn žemyn ir brūkščiodami į plastikinį kiautą čežėjo lyg pora išdžiūvusių viena į kitą trinamų rankų. To negali būti, pamanė ji. Ir tada tarsi iš niekur iš lyties pakilo malonumas, plėtėsi per visą kūną ir sprogo, nutekėjo per kojas, ji sudejavo ir galva kaip mirusios nusviro ant čiužinio, kūnas tysojo glebus it negyvos gulbės kaklas. Paskui malonumą kaip kometos uodega atplūdo liūdesys. Prarasties skausmas ir pyktis šovė per burną kaip liepsna. Savo delnais jis laikė suėmęs jos galvą, kol ji raudojo.

*

Neprisiminė, kaip išlindo iš kiaukuto. Užsitraukė sportinio džemperio užtrauktuką.

– Turiu grįžti į ligoninę, – pasakė.

Važiuodama nekalbėjo, žodžiai rodėsi tolimi kaip žvaigždės. Į jį, atgavusį žmogaus pavidalą, nedrįso pakelti akių. Privažiavus ligoninę, ji iššoko iš sunkvežimio, stiklo durys prasiskyrė ją įleisdamos ir užsivėrė už nugaros.

Herbis sunkiai traukė orą per prie veido priklijuotą plastikinį straublį, akys užmerktos. Benas miegojo, susirietęs ant siauros lovelės prie lango. Pipa papurtė ir prižadino jį. Spausdamas pagalvę, jis staigiai pakėlė galvą ir dirstelėjo į tėvą.

– Viskas gerai, – tarė Pipa. – Jau laikas. Paskambink seseriai.

Benas užsitempė džinsus, apsivilko marškinius ir vienomis kojinėmis nušlepsėjo į koridorių. Atsisuko.

– Aš ją atvešiu.

– Ji gali atvažiuoti mano automobiliu, – tarė Pipa.

– O kaip tu čia patekai?

– Tiesiog paskambink jai, mielasis.

Jis išėjo.

Pipa kurį laiką sėdėjo su Herbiu.

– Žinai, vis tiek tave myliu. Visada tave mylėjau, tu, niekšeli.

Paglostė jam galvą. Jos vyras. Dabar ir amžinai.

Benas grįžo į palatą. Atsisėdo iš kitos pusės, abu laikė Herbį už jo didelių rankų, kol nepasirodė Greisė. Ji jau verkė. Atsiklaupė ir priglaudė veidą prie tėvo rankos.

Žmogaus figūra praskleidė užuolaidą, pasirodė stambi ponia su meškiukais išpieštu slaugytojos chalatu.

– Jūs pasirengę? – pasiteiravo ji švelniai.

Pipa linktelėjo. Vaikai raudojo. Slaugė nuo Herbio veido nuėmė

deguonies kaukę. Jo lūpos buvo pamėlusios. Įtraukė gurkšnį oro, krūtinė įsitempė. Dar kartą. Akys atsivėrė, atrodė, kažką aiškiai mato tiesiai priešais. Ėmė alsuoti sunkiai, baisiai kvapstydamasis, tarytum kovodamas, tarytum mirti būtų labai sunku. Delnu sugniaužė lašelinę. Nenorėjo jos. Norėjo atgauti orumą, suprato Pipa. Norėjo iškeliauti savo kūnu.

– Ar galima atjungti... lašelinę, – paprašė Pipa.

Slaugytoja atsargiai ištraukė adatą iš Herbio rankos, pasilenkė prie pat jo veido, pažiūrėjo į akis. Jis, lyg ko tikėdamasis, sutelkė visą dėmesį į ją. Ji suėmė jo pečius ir tvirtai tarė:

– Viskas gerai.

Pipa spaudė jo delną. Slaugė pasitraukė į palatos kamputį. Ilga tylos akimirka. Pagaliau jis ilgai giliai iškvėpė, tarytum didžiulis gyvūnas būtų išleidęs paskutinį kvapą. Slaugė trumpai priglaudė stetoskopą prie krūtinės.

– Jis mirė, – pasakė. – Užjaučiu.

Tada išnyko už užuolaidos. Benas su Greise priėjo prie Pipos, apsikabino ir verkė. Ji nenuleido akių nuo Herbio veido, tas jau ėmė keistis, bruožai paaštrėjo, tapo bereikšmiai it kaukė.

Kai jie išėjo atidavę Herbio kūną kremuoti ir pasirašę dokumentus, Krisas laukė prie ligoninės. Stovėjo šalia savo sunkvežimio. Pastebėjusi jį Pipa stabtelėjo, Benas palydėjo smalsiu žvilgsniu. Paskui ji įsėdo į sūnaus automobilį, gėdydamasi to, kas atsitiko sunkvežimyje. Penkiasdešimtmetė moteris duodasi pikape su keistai dvasingu, pusprocіu savo kaimynės iš senelių namų sūnum! O kaip juoktųsi Herbis. Koks groteskas. Kad ji galėtų tai ištrinti.

– Mudu su Stefani norėtume, kad gyventum su mumis, – tarė Benas.

– Mmm?

– Norime, kad gyventum su mumis, Stefi ir manim. Kiek tik norėsi. Mes tavimi pasirūpinsime.

– Ak. Ačiū, mielasis, – pratarė neaiškiai, įsivaizduodama gniužulus katės šerių, kylančių į orą, kai ji išskleis sulankstomą lovą jų darbo kambaryje eidama miegoti. Štai prašom. Taip. Ji kaip galėdama greičiau sukraus daiktus, parduos tą namą, tuos mirties spąstus, ir įsikurs su Benu ir Stefani, susiras butuką netoliese. Lauks vaikaičių.

Žiogas

Tą naktį Pipa sapnavo, kad važiuoja per tankų baltų drugių debesį, tūkstančiai sparnelių plakėsi į priekinį stiklą. Tada atsibudo – ir iš tiesų važiavo per baltų drugių debesį. Jautėsi apakinta, apimta klaustrofobijos. Sustabdė automobilį. Bet kaip išlipti? O jei ji vidury kelio? Dar kas nors įvažiuos. Pamažu kapstėsi toliau, apimta baimės, sutrikusi, stengdamasi įžiūrėti kelio kraštus, kad susigaudytų, kur esanti. Įdomu, ar tai vyksta iš tikrųjų, susimąstė. Gal ji išsikraustė iš proto? O gal sapnuoja? Arba numirė.

Pagaliau tų būtybių sumažėjo. Per plazdančius sparnelius galėjo žvelgti į naktį. Važiavo savo gatve ir artėjo prie sankryžos. Kitapus gatvės buvo matyti krautuvė. Jos iškaba su nupieštu žiogu švietė šalta melsva šviesa. Tai štai kur ji išsiruošė. Spustelėjo greičio pedalą, atsargiai nuvairavo skersai gatvę, sustojo, pastatė automobilį. Viduje matė Krisą. Buvo vienas, atsilošęs, sukryžiavęs rankas spoksojo pro langą, o jo oda fluorescencinėje šviesoje atrodė visiškai balta. Apsižiūrėjo, ką vilki. Sportinės kelnės ir marškinėliai. Dėkui Dievui, ne naktiniai. Išlipo iš automobilio. Aštriai nenutrūkstamai kurkė medvarlės. Priėjo prie parduotuvės, atvėrė stiklines duris. Pamatęs ją, palydėjo žvilgsniu, bet nekrustelėjo, veido išraiška nepasikeitė. Ji priėjo prie prekystalio. Abu pažvelgė vienas į kitą.

– Aš nemiegu, – tarė ji.

Ketvirta dalis

Geltona

Pipa stovėjo miegamojo tarpdury ir per koridorių žiūrėjo į savo vaikus virtuvėje. Jie sėdėjo ant taburečių vienas priešais kitą, alkūnėmis užsikniaubę ant stalviršio, tyliai kalbėdamiesi, kad jos neprižadintų. Greisė verkė, purtė galvą. Benas kalbėjo žiūrėdamas pro langą. Jis pasakojo jai apie Moirą, Pipa tuo neabejojo. Tik pamanykit, šie du suaugę žmonės kažkada buvo joje. Pakėlė nuo grindų brezentinį krepšį ir nužingsniavo koridoriumi. Nė neprisiminė, kada susikrovė tokį lengvą krepšį. Benas su Greise pakėlė į ją akis.

– Labas, mamyte, – tyliai tarė Greisė.

– Labas, brangioji, – atsakė Pipa.

– O kam tas krepšys? – paklausė Benas.

– Trumpam iškeliauju, – atsakė Pipa.

– Iškeliauji?

– Taip, jei jūs neprieštarausit, apeikit namą, pasiimkite, ką norite, tada paskambinkite kraustytojams. – Iš stalčiaus išėmė vizitinę kortelę. – Jie viską supakuos ir atiduos labdaros organizacijoms.

Vaikai įdėmiai žiūrėjo į ją.

– Savo kambaryje ant stalo palikau jiems čekį. Nieko iš šitų namų nenoriu, – kalbėjo ji.

– O gedulinga ceremonija? – paklausė Benas.

Pipa pirštu užkabino adresų kortelių laikiklį ir leido jam sūpuotis.

– Parinkite datą ir visus sukvieskite. Išskyrus Moirą. Arba pakvieskite ir Moirą. Velniai jos nematė.

– Mama. Tu rimtai dabar išvažiuoji? – Benas žiūrėjo į ją susirūpinęs ir negalėdamas patikėti.

– Mielasis. Tavo tėvas ketino sprukti su moterimi, kurią per pastaruosius ketverius metus aš vos ne kas antrą dieną vaišindavau savo gamintu maistu. Patarinėjau jai dėl meilės reikalų, klausydavausi jos nesibaigiančių egoistiškų skundų, kol, rodėsi, galva sprogs, o paaiškėjo, kad ji ašarojo dėl mano vyro. Aš neorganizuosiu gedulingos ceremonijos. Žinoma, atvažiuosiu į ją. Tiesiog neketinu pirkti gėlių.

Teisėtas pyktis buvo pakilus ir nepažįstamas. Pipa atsikvėpė ir pastebėjo, kad Greisė žiūri į ją vos šypsodamasi, joje skleidėsi naujas jausmas. Ar tai galėtų būti susižavėjimas? Kaip tik tada privažiavo Kriso sunkvežimis.

Benas atsistojo ir priėjo prie lango.

– O kas tas vyrukas? – paklausė atsisukdamas.

– Mano draugas, – atsakė Pipa.

– Tavo *draugas*? Kas čia vyksta?

– Na, sakykim, jis mane pavėžės, – atsiliepė Pipa.

Benas susiėmė rankomis už galvos.

– Juk ne į Mėnulį, mielasis, – raminamai tarė Pipa. – Aš tik... noriu sužinoti, kas bus toliau.

– Negaliu patikėti, – nerimo Benas.

Greisė pasisuko į jį.

– Ji mums atidavė pusę savo gyvenimo, – tarė. – Ar nemanai, kad nusipelno poilsio?

*

Pro dulkiną stiklą peizažas atrodo išplaukęs ir neryškus it sena gelstanti nuotrauka. Nuleidžiu langą ir vaizdas iš karto paryškėja: plokščia smėlėta rūdžių spalvos žemė, plytų raudonumo uolos, stūksančios skaistaus žydro dangaus fone. Aš vėl išlaisvinta ir slystu žeme. Metu žvilgsnį į jį, įsistebeilijusį į skaidrų tolį, vairuojantį. Jaučiuosi taip, tarytum jis mane vežtų smėlio ir uolų tiltu. Nežinau, kas laukia anapus. Pakeliui regiu miestukus. Pravažiuodama kiekvieną, mintyse svarstau, ar galėčiau čia gyventi. Bandau atgaivinti savo kito – to paliktojo – gyvenimo prisiminimus, bet jie baigia išdilti. Iškyla tik paskiri vaizdai – Herbis, namas Medetkų kaime, mėgstamiausias daržovių peilis, – jie bekraujai ir netikri. Žinoma, aš grįšiu. Benas, Greisė, gedulinga ceremonija. Bet savyje jaučiu besiskleidžiančią naują istoriją. Neturiu supratimo, kas ten nutiks, kuo aš tapsiu. Mane užlieja baimė ir laimė.

Padėka

Dėkoju redaktoriui Jonathanui Galassiui už subtilumą ir intuiciją; mano pirmiesiems skaitytojams Cindy Tolan, Juliai Bolus, Mary Ellenai Peebles, Michaelui Blake'ui ir Honor Moore už atvirumą ir laiką; nepamainomai draugei ir agentei Sarah'ai Chalfant; Davidui Turnley'ui už pasidalijimą patirtimi; Janei ir Tomui Doyle'ams už tai, kad klaidžiojo su manimi; Robertui Milleriui už prisiminimus; broliams jėzuitams iš Naujojo Džersio už jų malonią pagalbą; Golvėjaus literatūros festivalio organizatoriams už galimybę pristatyti Pipą publikai; Clairei Hardin, Katei Brady, Charissai Shearer, Emmai Wilkinson ir Angelai Trento už tai, kad suteikė rašyti būtiną ramybę; Ronanui ir Cashelei už eiles ir visa, ko jie mane išmokė; motinai ir tėvui.

Miller, Rebecca

Mi212 Asmeniniai Pipos Li gyvenimai : romanas / Rebecca Miller ; iš anglų kalbos vertė Agnė Zolubienė. – Vilnius : Tyto alba, 2009. – 249, [2] p.

ISBN 978-9986-16-738-9

Prieš tapdama rašytoja ir režisiere, Rebecca Miller buvo tapytoja ir aktorė. Ji – apsakymų rinkinio „Personal Velocity" autorė, jos filmas pagal šią knygą laimėjo Didįjį žiuri prizą *Sundance* filmų festivalyje. „Asmeniniai Pipos Li gyvenimai" – tai moters gyvenimo istorija. Pipa, praleidusi audringą jaunystę Niujorko bohemos vakarėliuose, narkotikų svaiguly ir menininkų apsupty, staiga išteka už gerokai vyresnio leidėjo Herbio ir visiškai pakeičia savo gyvenimo būdą. Tapusi pavyzdinga namų šeimininke, Pipa Li pradeda antrąjį savo gyvenimą. Trečiasis gyvenimas prasideda, Pipai su vyru palikus ištaigingą butą Niujorke ir persikėlus į turtingų pensininkų kaimelį...

UDK 820(73)-3

REBECCA MILLER

Asmeniniai Pipos Li gyvenimai

Romanas

Iš anglų kalbos vertė *Agnė Zolubienė*

Viršelio dailininkė *Ilona Kukenytė*

Tiražas 2500 egz.

SL 1686. 2009 11 10. 8,65 apsk. l. l.

Išleido „Tyto alba", J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius,

tel. 2497598, info@tytoalba.lt

Spausdino UAB „Logotipas", Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Bet savyje jaučiu besiskleidžiančią naują istoriją. Neturiu supratimo, kas ten nutiks, kuo aš tapsiu. Mane užlieja baimė ir laimė.

Prieš tapdama rašytoja ir režisiere, Rebecca Miller buvo tapytoja ir aktorė. Ji – apsakymų rinkinio „Personal Velocity“ autorė, jos filmas pagal šią knygą laimėjo Didįjį žiuri prizą *Sundance* filmų festivalyje. Ji taip pat sukūrė filmus „Angela“ ir „Baladė apie Džeką ir Rouzę“.

„Asmeniniai Pipos Li gyvenimai“ – tai moters gyvenimo istorija. Pipa, praleidusi audringą jaunystę Niujorko bohemos vakarėliuose, narkotikų svaiguly ir menininkų apsupty, staiga išteka už gerokai vyresnio leidėjo Herbio ir visiškai pakeičia savo gyvenimo būdą. Tapusi pavyzdinga namų šeimininke, išdidžia dviejų vaikų motina ir mylinčia žmona, Pipa Li pradeda antrąjį savo gyvenimą. Trečiasis gyvenimas prasideda, Pipai su vyru palikus ištaigingą butą Niujorke ir persikėlus į turtingų pensininkų kaimelį. Atrodytų, niekas nekliudo mylinčiai žmonai ir toliau rūpintis senstančiu vyru, bendrauti su kaimynėmis prie ryto kavutės, tačiau... namie ima dėtis keisti dalykai. Ir jų visų kaltininkė – pati Pipa. Ją ima kankinti nerimastingi, trikdantys klausimai...

Kur yra jos vieta? Ką ji veikia šiame gyvenime? Ar santuoka jau visiškai sunaikino jos tikrąjį „Aš“? Kiek kartų galima viską pradėti iš naujo?

Amerikos aukštuomenė, intelektualai ir menininkai, prabangūs interjerai, neištikimybė ir jausmų sumaištis, santuokos ir skyrybos – visa tai matome Pipos Li akimis. Moters, kuri tarsi katė turi ne vieną gyvybę – ir ne vieną asmeninį gyvenimą. Moters, kuri niršta ir atleidžia, apgauna ir kenčia nuo apgaulės, myli ir blaškosi, svajoja ir klausia. Moters, kuri yra žmona ir motina, draugė ir meilužė. Moters, kurioje matome save – buvusią, esamą ar būsimą.

ISBN 978-9986-16-7368-9

9 789986 167389

TYTO ALBA

www.tytoalba.lt